

7124

5675

INSCRIPTIÎ

DIN

BISERICILE ROMÂNIEI

ADUNATE, ADNOTATE ŞI PUBLICATE

DE

N. IORGĂ

Profesor la Universitatea din Bucureşti

[vol XV, parte II]

↓
VOLUMUL II

cuprinzînd 1079 nre

BUCUREŞTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1908

In. 5698

In. 31384
Cofa

18545 ATOM

1891

1891

INSCRIPTII

DIN

BISERICILE ROMANIEI

ADUNATE, ADNOTATE SI PUBLICATE

DE

INSCRIPTII DIN BISERICILE ROMANIEI. — II.

(**colintechi si restul si scrierilor din bisericile din Bucuresti, sub VX. lov. din 1891)

N. IORGA

Profesor la Universitatea din Bucuresti

1974C
31384

VOLUMUL II
cuprinzind 1079 nre

BUCURESTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1908.

BIBLIOTECA CENTRALA LI...
BUCURESTI
CONTR...
DATA

1956

1961

INSCRIPTII

BISERICILE ROMÂNIEI

ADUNATE, ANNOTATE ŞI PUBLICATE

(Formează vol. XV din „Studii şi documente cu privire la istoria Românilor“.)

Profesor la Universitatea din Bucureşti

ipf-116

B.C.U. Bucuresti

C34791

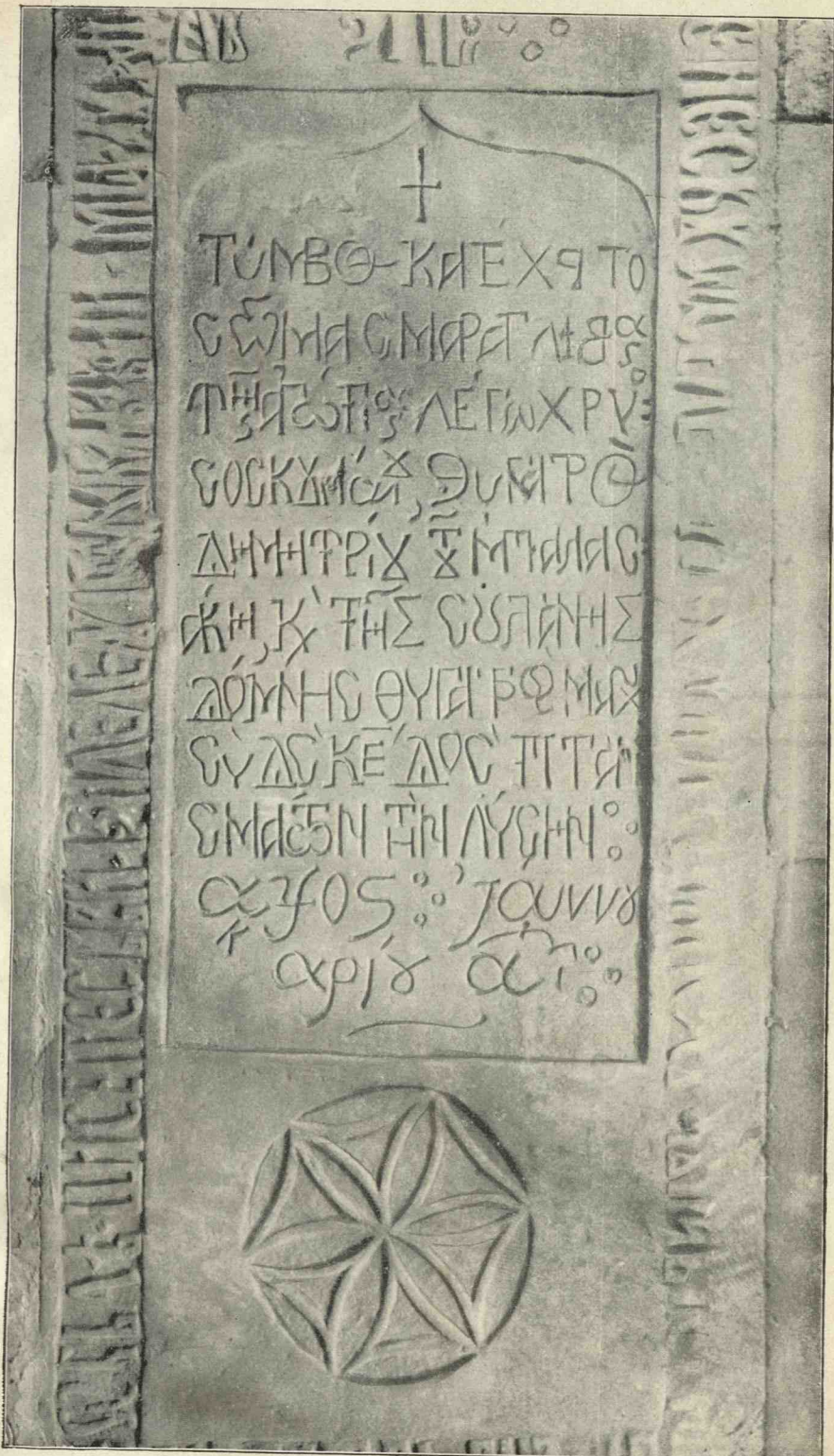
BUCURESTI

Tipografia „Grafic” din Bucureşti

1961

INSCRIȚII DIN BISERICILE ROMĂNIEI. — II.

MORMÎNT DIN BISERICA MIHAI-VODĂ.

(V. vol. I, n-le 589, 590)

— după o fotografie comunicată de d. C. G. Manu —

PREFAȚĂ

Acum trei ani tipăream, într'o ediție deosebită a Casei Bisericii, cea d'întău fasciculă a unui volum de Inscricții din bisericile țerii; a doua, care-l încheie, a apărut în 1907.

Publicația a îndemnat numai pe unii cercetători, pentru cari a hărțui e o plăcere mai mare decit a descoperi adevărul, să întreprindă studii, ajutate prin înlesniri și servite de răgazuri pe care eu nu le-am avut, pentru a-și face «ambiția» de a găsi greșeli în cetirile mele. Nu tăgăduiesc că, în condițiile mai favorabile ale lucrului lor, ei au izbutit să reconstituie mai bine unele inscripții, și, la alt prilej, le voi da așa cum au fost fixate de acel care le-a văzut după mine și, chiar numai pentru aceasta, cu șanse de a ceti mai bine.

Mă gîndesc, înainte de toate, la rectificările, întovărășite de planșe utile și de o polemică mai puțin utilă, ale domnului general Năsturel, în «Albina».

Unele îndreptări se mai pot lua din volumul de însemnări și inscripții slavone tipărit de Iașimirschi, care nu fură numai manuscriptele, ci le și studiază, — de o potrivă de bine, trebuie să recunosc. Însemn la urmă una din aceste cetiri mai bune, fiindcă și are mai multă însemnătate.

Și din comunicații private am primit unele rectificări, de care mă voi folosi la timpul său.

Volumul de față, rodul unor cercetări de peste un an de zile, va fi urmat de un al treilea. Numai cel din urmă din volumele ce plănuiesc, va cuprinde tabla generală.

Nu-mi rămîne acum decît să aștept, după obicei, dacă nu după cuviință, insultele bunilor mei cetitori.

Gherghita.

A. Biserica Domnească.

1. De asupra ușii de intrare, inscripția prinșă în zid de lea
mai usor parte, la o reparare ruginoasă.

... (după cum Procopie) ... ca să fie Dumoni Moale)
porciană nesivtrăsită, în veș. Iustin; Mar. 23, vâlcu 7149]
[1641].

I.

Cifra unităților o dau după epoca parohului, Doanul citor e
Mater. Basarab.

INSCRIPTIILE AMESTECATE.

2. De a pără ruptă în două, se păstrează în biserică. 2.

Această stăruie și dăruirea sa bisericească den. totuși
până în slăvire, în ad. Nicu, Iancu Capitan, ispravnic.

Gherghita are din veș. unul din argurile Rosilor de țară, ad.
ministrat și succedat de Capitan.

B. Biserica Sf. Dumitru.

De asupra ușii de intrare:

Această stăruie și dăruirea sa bisericească den. totuși
ca dea și robul în Dumăzeu Freda Capitanul, Iscorul Paras-
chiva Voroncu, întru numele slăvului și mîndru muncitor
Dimitrie, în zilele preasfîntății Domnului nostru Ioan
Constantin Basarab Voroncu și părintelui nostru etiar Theodosie
de la cetate, cu și prin urma noastră, care den. creștinii cu in-
credință și cu multă credință, să se citească în zilele
noștre. Mar. 23, vâlcu 7215 [1705].

Gherghița.

A. Biserica Domnească.

1. De-asupra ușii de intrare, inscripție prinsă în zid în cea 1. mai mare parte, la o reparație rușinoasă:

... m[uceni]c[ă] Proco[pie] ... ca să fie Dumnii Mea[le] pomeană nesăvrășit[ă], în več, [a]min; Maï 26, văleat 714[9] [1641].

Cifra unităților o dau după spusele parohului. Domnul ctitor e Matei Basarab.

2. Pe o piatră ruptă în două, ce se păstrează în biserică: 2.

† Această sfântă și dumnezeiască biserică den temelie până 'n săvrășit [o a] făcut Iancul Cap[it]an, ispravnic.

Gherghița era din vechi unul din târgurile Roșilor de țară, administrată și comandați de Căpitan.

B. Biserica Sf. Dumitru.

De-asupra ușii de intrare: 3.

† Acastă sf[ă]ntă și dumnezeiască beserică ziditu-a-ou den temeliea ei robul lui Dumnezeu Preda Căpitanul, fecorul Parascivie Vornicul, întru numele sfântului și marelui mucenică Dimitrie, în zilele prea-luminatul[u]i Domnului nostru Ioan Costandin Basarabă Voivod și a părintelui nostru chir Theodosie Mitropolit, ci și pre urma noastră, care den creștin[î] cu îndemnari s[ă] dè, a] mult, a] puțin, s[ă] fie ctitor ca și i] noi; meas[e]a] Maï în 10, leat 7213 [1705].

C. Pe o cruce de piatră în sat.

4. Această svântă cruce rădicatu-s'au aice într'acesta loc vă dni Io Duca Voevoda, și o au rădicat robul lu Dumnezeu Neagul snă Lepădat Logofăt ot Gherghiță, иже жшаница ет [= și jupăneasa lui] Boba, къ лкт [în anul] 7183 [1675].

Помѣни ги рабъ кжю [Pomeneste, Doamne pe robii lui Dumnezeu] Voica, Stana, Oprea, Mușă, Dan, Oprina, Dobra, Belachie, Vlăsana . . . , Voico, ș. a.; 7139 [1630—1].

Crucea, pusă deci abia la 1630-1 și înnoită la 1675, are și însemnări slavone.

II.

Tîrșorul.

1. Inscripția lipsește.

2. Chipurile ctitorilor: a.) Doamna Marica, a Brâncoveanului, în haină roșietică cu flori verzi și roșii, margeni de blană neagră, brâu, haină de desupt verzie; la gît, colan și benzi de fir în lungul rochiei. b.) «Io Costandin Brâncoveanu Voivod», înfățișat ca tînăr purtînd un veșmînt roșu și albastru, cu marginile de blană neagră și brandenburguri. c.) De cealaltă parte, Mitropolitul Teodosie, cu inscripția: „Theodosie obștejiti . . .“. d. Pe păretele din dreapta: „[jupan Pană Nego]eseul V[ornic]“, cu mantie roșie, blănită cu negru, peste un veșmînt de desupt albastru, calpac ungu resc. e.) Lîngă el, jupănița Safta, cu haine de brocard de aur. f.) Lîngă ea, „Neagul Vvd“. g. Pe păretele din stînga „Ilinca Doamna“: are pe cap o *coiffe* albă, veșmînt alb, cu flori negre. h. Lîngă dînsa, un băiat cu părul mișos pe frunte și haina galbenă cu blană albă. i. Apoi «Mariia», o fetiță mică, cu legătură de cap neagră și haina galbenă cu flori albe peste una albă cu picăței. j. Al treilea copil, cu haină roșie, blănită cu cacom alb.

E, cum se vede, familia lui Antonie-Vodă din Popești, ctitorul, care se desfășură astfel:

Antonie-Vodă—Doamna***

Neagoe-Vodă—Ilinca Doamna

băiat Maria alt băiat

Marica—Constantin Pană Negoescu-Safta
Vodă Brîncoveanu

Cf. și vol. I, p. 269; *Cronica lui Greceanu*, ed. Ștefan Greceanu, p. 328 și urm. și *Convorbiri literare* pe 1905.

Biserica din vale, clădită după stil prin 1550-600, nu mai păstrează nici o mărturie istorică.

III.

Biserica lui Constantin-Vodă Brîncoveanu de la Mogoșoia.

1. De-asupra ușii de intrare:

5.

† Sv[ă]nta [și dumnezeiască biserica aceasta], alu cărie hram [este Sfântul] Gheorghe, den pajește, spre slava Domnului, celui ce în trei obraje și o flință Dumnezeu să măreaște și să proslăvește în vecū, o aū rădicat și o aū făcutu Costandin Brâncoveanulū Vel Logofăt, întâi ca prea-sv[ă]ntū numele, celū de preste toate numele, a lu Dumnezăū neprestan să se cante și să se slăvească, și apoi ca bună pomenire luī și părinților luī în neuitatū să lase și să rămăe, — care s'aū zidit în zilele creștinului Domn Io Șarban Cantacuzino Bășărab Voevod, de la spăsenie Lumiī 1688, Sept[em]vrie dnă 20.

La 29 Octombre st. v. muria Șerban, și îndată-ī urmā ctitorul de la Mogoșoia.

2. Chipurile ctitorilor: a. Constantin-Vodă Brîncoveanu. b. Fiul său cel mai mare. Constantin (Dinu). 3-5. Alți trei fii, doi mai mari (Ștefan și Radu), altul mic, chiar lângă tatăl său: Matei 6-13. Doamna Mărica și cele șapte fete ale ei. Cf. vol. I, p. 188 și erata la fasc. I.

3. Jilț din vremea lui Brîncoveanu, frumos lucrat.

IV.

Mănăstirea Plătărești.

6. 1. De-asupra ușii de intrare:

Cu bună vreaarea lui Dumnezeu rădicat-aaū această sfânti și dumnezeiască mănăstire den temelie prea-luminatul Domnu Ion Mateiū Basaraba Voevod și Doamna lui Elina, întru lauda sfântului slăvit și mare măcenic Mercurie, ca să fie pomeani întru veacie de veacū, la răpaosulū sufletelor, întru odihna dereptilorū, nesfărșită. Ispravnic aū fost pan Albul Cluč[eriū]. Dup[ă] moartea lui fost-aū tatăl lui, pan Mitrea Pit[ariū]; igumen Vasilie eg[u]m[en]; m[esi]ta Ap[rilie] 3, vleat 7154 [1646]. Pisal pop Gherghe.

7. 2. Pe un mormînt în pronaos:

....ăănă... maī rodni[că] și prea-infr[umusețată] și cu toată mândriia răp....

Nu se cunoaște maī bine frumoasa inscripție din veacul al XVII-lea, fiindcă la reparație a fost spoită cu ciment.

V.

Biserica din Tânganul.

8. De asupra ușii de intrare:

† Această sfîntă biserică în care se prăznuște hramul Adormirei Maicei Domnului s'a zidit din temelie în zilele M: Sale Domnului stăpînitor Barbu D. Știrbeiū VV., fi[n]d patriarh al Ierusalimului prea-fericitul Chiril și Mitropolit al țarei Preaosf. Sa părintele Nifon, în epitropia prea-cuviosului Văcăreșteanu Ion; 1853, Avgust.

Aiei a fost odată mănăstirea de ctitorie și poate și răpaosul lui Radu-cel-Frumos (Cronica țerii, în *Magazinul istoric*, IV, p. 234). Apoi satul fu dăruit mănăstirii Văcăreștilor și, prin aceasta, supus patriarchiei Ierusalimului.

VI.

* Biserica din cătunul Codreni, comuna Preasna Nouă
(jud. Ilfov) ¹.

1. † Cine va streina aceste ferestre de la sfântă besea- 9.
rică a lu H[risto]s, să fie și el streinată de cătră mila Sfinții
Sale și de . . . [m]orție apropiată pe capul lui.

2. *αρχοῦ. Φρονίσιζετε διὰ τὰ ἀπάνοθ[ε]ν . . . ; Ματόν ἑ'* . . . 10.

Adecă:

1677. Grăbiți-vă la cele de sus . . . ; Maiu 12 . . . . 11.

3. Poftim pe . . . călătorii să intre în această casă ca ta[ ]-
hari lu Dumnezeu, să] să închine și să mănă[n]ce bucate,
și voa părinților pohtinu să[-i] prumiți cu că dăruită [de la]
Dumnezeu; iară care va fi sclii . . . ca bogatū cel nemi-
lostivu, partia lu cu [Iuda și cu Arie] să fie . . . Θεός, 7185
[1676-7].

VII.

* Biserica din Glogova.

1. Aastă sfită și dumnezăiască bisearică unde să prăs- 12.
nuește Sfeti Nicolae, iaste făcută de dumnealū Matei consi-
leriu Glogoveanu și jup[ă]neasa dumnealū Stanca, fata Stai-
culū Bengescu, co[n]sil[ia]ru. Și, întâmplându-să de aū muritū,
și neputându-să isprăvi, și rămăindū fii dumnealū, Ioniță
Glogoveanu, bivel Sulgeri, și, după ce s'aū innălțatū și s'aū
insuratū, s'aū indemnātū, dinū preună cu jupăneasa dum-
nealū, Mariia, fata Radulū Crețulescu Velū Clucerī, și aū
isprăvit-o precumū să și veade, și s'aū isprăvitū dinū Domniia
Mari Sale Costandinū-Vodă; vleat 7270 [1761-2].

Radu, fiul lui Iordachi Crețulescu și al Domniței Safta, a
lui Constantin-Vodă Brîncoveanu, a fost tatăl Mariei lui Ioniță
Glogoveanu (*Gen. Cantacuzinilor*, p. 375). Matei, tatăl lui Ioniță,

¹ Inscriptiile notate cu stelută mi-aū fost comunicate de alte
persoane.

e zugrăvit, ca ginere al lui Staicu Bengescu, în biserica din Bengești (Ștefulescu, *Gorjul istoric și pitoresc*, Tîrgu-Jiiului, 1904, p. 36; cf. vol. VIII din această colecție, p. xii).

13. 2. Pe dinăuntru:

† Întăi nădăjduescă sp[re... in]tărește, D[oam]ne, biseric[a pe care] o ai căști[gat] cu scump [sănge]le tău; Iunie 18, [vă-]letu 7272 [1764].

3. Chipurile ctitorilor:

„Ioniță biv Vel Slugerî Glogoveanu“, „cocoana Mariia“, soția lui, „Io Costandin Racovițe Voivod“ și „Grigorie episcopul Râmnicului. Nouluî-Severin“. Apoi, mai departe: „jupan Iovan Vistiari Glogoveanu“, „Nicolae, Răducan, Matei, Nicolae; jupan Mihaî consiliar Glogoveanul, snă Nicolai Vel Căp[itan]“, „jupanîta ego Stanea“, — țiind aceștia doi biserica în mină. Urmează: „cocoana Aanița“, „jupan Nicolae Vel Căpitan Glogoveanu“ și copiii lor: „cocoana Mariia, Ilinca, Ștefan“.

14. 4. Pe o icoană:

Acestă sfântă icoană aŭ cumpărat-o robul lui D[u]mnezău Stamătie bogăciu ot Cernețu, la leat 1819, 7327.

15. 5. Pe o alta:

Acestă sfântă icoană aŭ cu[m]părat-o roaba lu' D[u]mnezeu Stana Orzasca: supt coperămintul tău să 'ncepe roaba ta i cu popa Dinu, gineri-său.

16. 6. La proscomidie:

Pomeni, g[ospo]di, zugrafi: Diniu, Vaselie, Grigorie, Ștefan, Gheorghie, Șarban, Stan; Sept[emvrie] 14, leat 7243 [1734].

VIII.

* Biserica din Crainici (jud. Mehedinți).

17. 1. De-asupra ușii de intrare:

Acestă sfi[n]tă biserică c[ă]e să] prăznuește hramu Ovedeniia, s'aŭ zidit de d. Ioan Burnaz, cu fiul d[umnealui] Cos-

taiche Burnaz, cu so[ții]le dumnelor Ana și Rucsanda. S'au zidit la leat 1818 și s'au zugrăvit de dumnealui Costaiचे sin Ioan Burnaz la let 1837, cu toat[ă] cheltuiala d[umnea]lu[și], în zilele Ecselenții Sale Alicsandru Ghica Voi[vod] și în zilele preosfințitului episcopul [Ri]mnicului —. Matei zugravu, Costandin z[u]g[ra]v[u]; 18[37], Iuni 12.

2. Chipurile ctitorilor:

„Cocona Rusanda, soția d. Costaiचे Burnaz“, „boeru Costache Burnaz“, fetele lor Floarea și Domnica; apoi „jupân Ioan Burnaz, cu soția, Ana“. Se vede, în sfârșit, și o „cocona Safta“, cu copilul ei, Ion.

3. Pomelnicul familiei cuprinde pe lângă ei pe „Preda, Hârsova, Trăilă [de două ori]“ și alții, pe „Fotache zu[gravu]“, un „ereu“ și o „erei[ă]“. Nu se uită în zugrăveala altarului „acest priot Vasile [care] au fost de la începutul bisericii“.

4. Pe o icoană:

Acastă sfântă icoană au cu[m]părat-o roba lui D[u]mnezău Dumitra săraca.

18.

IX.

Biserici sucevene¹.

A. Biserica Sf. Dumitru.

Grafite pe pereți:

Valentinus Kriszling, Cybinio, Transylvanus, anno 1705, 12 Marcij. — Josephus Szoriel, ano 1712. — C. Mag. Kruse, anno 1709. — Știafân Gândul. — Ferdinand Zellinger; 706. — Radul Iscrul; vltó 7106 [1598-9]. — Prestavisia Grigorie Teclič, vā 17 dnā. — Mathei snā Mogâldea. — Fuit Teophilus Rex in anno 1691 et 92 et 93 et 94 et 95 porucznik. — Savin Barbălat[ă], 7—. Ștefan Poponția; 7202 [1693-4].

19.

¹ V. celelalte inscripții ale lor în Kozak, *Die Inschriften aus der Bukowina*, I, Viena, 1903.

B. Biserica Sf. Gheorghe.

20. Grafite pe păreți:

Vasilie diiacū ot Ghedeon Mitropolit; vlt 7166 [1657], Oct. 12¹. — Toader diiacū. — Costantinū diac Soceviaul; 1781, Săpt. 1. — Postolachi, 7227 [1718-9]. — Crăstea Brălădeanul. — Paisie Ioanovici; 1821. — Nicolai Priluțchi; 1653. — Antonie din Munten[i], ot Argeșu; lt. 7188 [1679-80]. — Vălet 1793 aū fost Sf[ăn]tul Gheorghe in Sămbăta Paștelor, și Nemții stăpănē . . . vreme . . .

X.

Biserica Sînt' Ilie de lîngă Suceava.

21. 1. Grafite pe păretele din afară:

Arhipiscop Varlaam, Mitropolit Sučavschi. — Iohannes Schmelzi; ano 1775, 3 Iuli. — Timuș. — Paulus Warminsky; 1661.

Multe din 1699.

22. 2. Pe un procovăț:

Іу Богданъ Воевода бжюу матю гндрь земли молдавскон снъ Стефана Воекод сѣткорн сѣн покровецъ и даде его въ молка сѣбѣ монастыри Сѣн Іаа, катѣ зѣи, мѣца август г.

Adecă:

Io Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al Țerii Moldovenești, fiul lui Ștefan Voevod, a făcut acest procovăț și l-a dat la ruga sa mănăstirea Sfintului Ilie: anul 7015 [1507], luna lui August în 3.

23. 3. Pe o cruce de argint, din veacul al XV-lea:

сн крѣсть окова Симон ермонах прогнсан въ Сѣн Іаа-пророк.

¹ V. *Ist. lit. religioase*, p. 164.

Adecă:

Această cruce a îmbrăcat-o cu argint Silion iermonahul, proegumenul de la Sf. Ilie proorocul.

4. Pe alta, de argint:

24.

ски креть сътвори Яница Гергелое и дадить скета монастире
 Ѓин Јани, лет 7253, ап. ѓи дн.

Adecă:

Această cruce a făcut-o Anița Ghergheloaie, și a dat-o sfintei mănăstiri Sint' Ilie, la anul 7253 [1745], April în 15 zile.

5. Icoană din 1708, Moscova, făcută de Vasile Ulanovŭ și Chiril Ulanovŭ; dăruită la 7262 [1753-4] de „Vasile Gane ot Eșŭ“. Acesta a fost diac la Mitropolie pe vremea lui Iacov I-iŭ, la scoaterea din Seaun a căruia a luat parte. V. *Doc. Callimachi*, tabla.

XI.

*Lîngă Suceava.

Pe drumul Ițeanilor, pe o piatră de mormînt:

25.

Marca familii prințipilor Cantacuzăni], Eșŭ.

Aice zace robu lui Dumnăzăŭ Marile-Logofăt al Moldaviei prințipul Gheorghie Cantacuzino cari la anŭ 1821, vimind în Suceavă, s'aŭ săvărșit la let 1826, Mai 17.

Pe un monument alipit, se cetește apoi, în litere latine: „Aice zace robulu lui Dumnezeu Marele-Logofetu alu Moldovei printiulu Georgie Cantacuzino, care, la anulu 1825, venindu în Suceava, sau savarsitu din vieatia la anulu 1826, luna Mai 17. Pusu de fiica sa Elena, la 1862.“

Comunicat de d. dr. în teologie G. Cioloca.

Acest Gheorghe Cantacuzino nu e fiul lui Mateŭ și al Domniței Ralŭ Callimachi, care a fost comandant al eteriștilor în 1821 și, după înfrîngerea mișcării, a fost silit să-și caute un adăpost în Bucovina. Acel Gheorghe era un *Delean*, și aici e vorba de Iordachi Pașcanu, fiul lui Constantin și nepotul de fiŭ al lui Iordachi. V. *Genealogia*

Cantacuzinilor, p. 47 a. Pe acest lordachi îl aflăm ca Mare-Logofăt al Moldovei supt Scarlat Callimachi. V. *Doc. Callimachi*, I, p. 157, n^o CIV; p. 273, n^o CCXVII; p. 310, n^o CCXLV; II, p. 52, n° 115. În 1705 era Vistier-Mare (*ibid.*, I, p. 49, n° VIII; pp. 52-3, n° XI).

XII.

Mănăstirea Dragomirna.

26. 1. La turnul de intrare, în dreapta:

† Vlt. 7122 [1614], să să știe de când cu Tătarii....

De fapt, Tătarii au prădat Moldova strașnic, în 1624. V. *Soc. Brașovului*, p. 58.

27. 2. Tot aeolo:

Petco Grama. — Gligorie Isacū.

28. 3. Lîngă altar, afară:

Aici odihnește Preosfințitu arhierēu chir David Vlahovič, care, 33 ani fiind episcop, cu bună viață, la 20 August 1822, în vristă de 83 ani, s'au mutat în večnicile zem....

4-5. Aiere de la Țarul rus Teodor Ivanovič, 7106 (1597-8), și de la архієпископ Анаст[а]сіє Крымькокич и митрополитъ есчакски въ память свѣтѣ и родителє своем; вато зрок (=arhieriscopul Anastasie Crimevici și Mitropolit al Sucevei, pentru pomenirea sa și a părinților săi; anul 7120=1611-12).

XIII.

Biserica din Rădăuți.

29. Afară, lîngă altar:

Supt această [piatră să odihne]ște robul lui Dumn[ezeu] Andrian iero[shimonah], tatăl după trup preosfințitului Mîropolit al Moldovii Iacovū, care s'au prestăvit în ani 7256 [1748], Iun[ie] 10.

Se cunoștea până acum numai piatra pusă la Putna pe rămășițele părinților lui Iacov I-iu, și acolo nu se cuprinde data morții lui Andrian. V. Kozak, p. 79.

Alte note din Bucovina mi-au fost furate la Hotin.

XIV.

Biserica din Ițcani.

Pe clopot:

30.

Acest clopot s'a făcut cu cheltueala dumneal[ui] Ioan Mățăcuc, 1800, epitrop, și l-a dat sfintii bisericii Adormirii Precești.

XV.

Mănăstirea Humorul.

1. Grafit pe păreți:

31.

Toaderu diiacu ot Maramureș, ot Rozavle, din... vlet 7230 și 5 [1726-7]. — Vasilie diiacu ot Botișeni. Gavriil san Stoica ot Că[m]pulu[n]g; vlet 7233 [1724-5].

2. Cruce prefăcută în 7175 [1666-7], cu veche inscripție slavonă scoasă de la loc și cu lipsuri.

XVI.

Mănăstirea Moldovița.

1. Pe ușa dintre pridvor și pronaos:

32.

Написах сиа храм съ(и) покаяннемъ гена Іюна Петро Воеводи, гепрь земан молдавскон, и сътворишиса в лто зме, мсца септек. 11.

Adecă:

S'a scris acest hram cu învățatura Domnului Io Petru Voevod, Domn al țerii Moldovei, și s'a săvîrșit în anul 7045 [1536], luna lui Septembrie 11.

2. Strane făcute de proegumenul — la 7... 9...
3. Evanghelie trimeasă din Petersburg de egumenul Venedict.
4. Pomelnic. Domni: Alexandru-cel-Bun și Ana, Petru Rares și Elena, Ștefan-cel-Mare, Bogdan Orbul, Ștefan-cel-Tînăr, Alexandru Lăpușeanu și Roxandra, mama lui, Anastasia, Petru Șchiopul și Maria, Aron-Vodă, Ieremia Movilă, Ștefan Tomșa și Axanina и чад их ренжда Θεωδοσία [„și fiica lui, Doamna Teodosia“].

Clerici: arhiepiscopii Grigorie, Teofan, episcopii Macarie, Efrem, Tarasie, Ghedeon, Gheorghe, Mitropolitul Mitrofan, episcopii Efrem, Agafton, Mitropolitul Teodosie, episcopul Ioan, Mitropolitul Anastase, episcopii Atanase, Agafton, Mitropolitul Teofan, episcopii Evloghie, Dionisie, Gheorghe, Anastase [de Rădăuți].

Adași: Mitropolitul Varlaam, episcopii Teofan, Ghedeon, Sava, Dosoftei și părinții lui, Iorest, Mitropolitul Teodosie și părinții lui, episcopii Nicolae și Vasilie.

XVII.

Biserica de la Căușani în Basarabia.

33. De-asupra ușii de intrare:
(Ο εἰστασις (?) ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Μητροπολίτου Προϊλάβου κὸρ Δανιήλ.
Adecă:
... A mea, smeritul Mitropolit al Proilavului chir Daniil.
34. 2. În lăuntru, supt chipul lui:
Δανιήλ Προϊλάβου κ... ἐκ χώρας Μολδαβίης.
Adecă:
35. Daniil al Proilavului și . . ., din țara Moldovei.
3. În dosul ușii de intrare, zugrăvit:

Aceasta sfântă și dumnezeiască biserică ce să prăznueste hramul sfintii Adormirii Precistii, fiind mai înainte de lemnu, veche, și sfărământu-să de tot, încă fiind Mitropolit Sfinția Sa chir Daniil, n'aŭ lăsat acestŭ lucru dumnezeescŭ ca să rămăe jos, ci, din răvnă dumnezeiască și cu agiutorul maicii

sale, și făcând milostivire la toți creștinii în [de obște, s'a] milostivit și Măria Sa de a dat ajutor, [atât la cealea pe din afară, cât și la cealea pe din lăuntru], [în anul al] t[rei]lea [al] Dom[niei Sale].

Ultima oară am vorbit despre episcopii Proilavului adevărat ai Brăilei, și ai olaturilor turcești, în *An. Ac. Rom.* pe 1904, p. 64 și urm.

XVIII.

Biserica din Hîrja (jud. Bacău).

36.

Pe un triptic:

Ioan Cantacuzino Vel Spătar i cnighine ego Marie Racovița и дорон кнегини его, тиж Маріе Рѣскитина и чадѣ ихъ [=și a doua jupăneasă a lui, tot Maria. Ruseteasa, și fiul lor]: Mihaï.

Aceste știri îndeplinesc pe cele date în vol. VII din *Studii și documente*, VII, p. 173 și urm., cu privire la neamul acestui Ioan Cantacuzino († 30 August-1-iulie Septembrie 1692), fiul lui Toderașco și nepotul de fiu al vestitului Vistier Iordachi Cantacuzino. Soția lui de-a doua trebuie să fie fata lui Manolachi Ruset din Borzești (vol. I, n° 60).

Radul Racovița Velu Logofătă и кнѣгине его Маріе и чадѣ ихъ Ștefanu, Ilinca, Maria, Nastasica и чадѣ ихъ. [De o mină mai nouă:] Costantin.

Asupra acestui Răducanu Racovița și neamului său, v. mai sus, p. 28, n^o xvii. De aici îi aflăm în sfârșit toată semintia: 37.

Toaderu Cantacuzino Vel Stol[nic] и кнѣгине его Пiana и чадѣ ихъ Maric, Ion, Safta, Safta, Ilie, Toaderu и чадѣ ихъ.

Acest Toader II era fiul lui Ioan de mai sus și se născuse la 29 Septembrie 1690 (*Studii și doc.*, VII, p. 174).

Consultată la Exponiția Națională.

Roman

A. Epitaphii

1736. Pe o piatră de mormânt la timpurile dacice, scrisă

1737. Descrierea a douăzeci și șase de inscripții romane găsite în

II.

INSCRIPTII DIN ROMAN, PIATRA, BACĂU ȘI CÎMPULUNG.

1741. Aici zac eu, Nicomae linăru, fiul lui Pandus, care e
fiu mareșal lui Constantin cel Mare, împăratul, cristo de două
zeci și șase ani, Sept. 20 726 (1741).

1742. Pe alta piatră de mormânt:

Sarcinile sunt
Iesus Hristos

375. April 10

1743. Pe o piatră de mormânt din orașul Bacău:

Fiul lui Mihail Voichi și Valeriu sântii vite.

Din pădurea mea din Târnăveni venind

Peșteră în război a murit în ziua

1744. Pe o piatră de mormânt din orașul Bacău:

1745. Pe o piatră de mormânt din orașul Bacău:

1746. Iulie 12

1747. Pe o piatră de mormânt:

3499i

XIX.

Roman.

A. *Episcopia.*

1. Pe o piatră de mormint la dreapta bisericii, afară: 38.

1735. Ἐνταῦθα ὁ Νικόλαος κείμε ὁ νεανίας, υἱὸς ὁ Πάνου φμ... ος
πρ... ονους ἐκ πόλεως ὑπάρχοντος μεγάλου Κων[σταντί]νου, χρόνων
τελέθων εἰκωστῶν. Sept. 20, 7242 [1734].

Adecă:

1735. Aici zac eū, Nicolae tînărul, fiul lui Panos..., care e
din orașul lui Constantin-cel-Mare, împlinind vrista de două-
zeci de ani; Sept. 20, 7243 [1734].

2. Pe altă piatră de mormint: 39.

[Soarele și luna.]

Is[us] H[risto]s.

1797, April 10.

Ioanu beiūzadè, din neam Racovițe,
Fiiū lui Mihal-Vodă și Cehan săntū vițe,
Din patriia mè din Țarigrad venitū,
Episcopiia rom[an]schi m'aū sălășluitū.
Večnică odihnă atuncī am aflat,
Cind mutarea din lume mi s'aū întămplat.

La 1786, Iulie 18.

[Chipul unui hipocamp.]

E beizadea Ioniță, al treilea fiu al lui Mihaï-Vodă Racoviță și al Smarandei lui Constantin-Vodă Mavrocordat. Beizadeaua deei nu murise la Constantinopol, unde și-a lăsat fiii și ficele (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 44), ci la Roman, unde vedem că după mai mulți ani numai i s'a pus piatra de mormînt. La data morții lui Racoviță era Domn în Moldova un Mavrocordat, fiul lui Ioan.

3. La veșmîntărie se înseamnă că e făcută de Nectarie Hermeziu, în 1856.

40. 4. La casele din dreapta:

Viața cea omenească avînd scurtare firească,
Este datorii orișicine, fiindu-î cu înlesnire,
Nemuritoriū să să facă într'acest veac c-a să treacă.
Ideia dar și pe mine îndemnîndu-mă în lume,
Adecă prin cunoștință să jărtvesc a mea puțință,
Mărturii aduc văzute aceste zidiri gătite.
Iule în treizeci de zile, cum că prin osîrduire
Nu m'am cruțat, și făcute în leat o mie optu sute.

B. Biblioteca adausă la Episcopie.

41. 1. La sfîrșitul unui *Theotocariū*:

Ἐγράφη τὸ παρὸν Θεοτοκάριον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γαβριήλ, ταπεινοῦ ἱερομοναχοῦ τοῦ πρὸς Κωρφοῦ, κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αἰφωφῶ, ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, θ'.

Adecă:

S'a scris cel de față Theotocariū cu mina mea, Gavriil, smeritul ieromonah, cel din Corfū, la anul Mîntuirii 1607, în luna lui Iunie 9.

42. 2. Pe alt manuscris:

Ὅπερ συνέγραψεν ὁ πολυτίτωρ κύριος Νικόλαος Σπαθάριος ὁ Μολδοβλάχων, ὁ καὶ πρῶτος ἐρμηνευτὴς πανευδαίμων τῶν Μοσχόβων.

Adecă:

Care a scris-o mult-învățatul domn Nicolae Spătarul Ro-

minul, care a fost și cel d'întăiū prea-fericit tălmaciū al Muscalilor.

[Citații din Sf. Vasile; apoī:]

43.

Ὅπερ περιέχει περί τοῦ ἐθνικοῦ Μωάμεθ καί περί τοῦ Πάπα: τίς ἐστίν καί τίς ἡ βασιλεία αὐτῶν.

Νεοστί ἐγγράφη παρὰ Νικολάου; Ἐνετίησιν, 1788 ἀπὸ Χριστοῦ.

Adecă:

Care cuprinde despre păginul Mohammed și despre Papa: cine sînt și care e împărăția lor.

Acum din nou s'a scris de către Nicolae; in Veneția, anul de la Hristos 1788.

E o lucrare necunoscută a marelui compiler moldovean din veacul al XVII-lea. Ea ar fi vrednică, de sigur, de o cercetare mai amănunțită. — Manuscriptul a fost dăruit Episcopiei de un călugăr grec din Burdujeni.

3. Pe un *Octoih* slavon:

44.

Acestu oftaiū aū cheltuit de l-aū legat monah[ul]... zet Nacul; let 7258 [1749-50].

4. Pe un *Triod* rusesc din 1763:

45.

Acest Triod postnic l-am dăruit noi sfintei mănăstiri Doljești din Ținutul Romanului, unde să cinstește și să prăznuște hramul Sfânta Troițe, întru pomenire noastră, la anii de la H[risto]s 1765, Ghen. 1. Inochentie, episcop Hușului.

Inochentie pare a fi fost din aceste părți: avea rude la Cămîrzani, în Ținutul Sucevei (Melchisedek, *Cronica Hușului*, p. 226).

C. Biserica Precista.

1. De-asupra ușii de intrare:

46.

Această sfântă biserică, unde să prăznuște Adormirea Precistei, întâiū aū fost zidită de Domna Ruxanda, mama

lui Bogdan-Vod[ă] la 1569; al doile s'au zidit de iznoavă de episcopu Ionichie, cu agiutoriu D[omnului] Costantin Racoviță V[oe]vod, la 1753, și s'au dat metoc Sf[ânt]ului Spiridon din Iași; a treile s'au zidit din nou, fiind igumen Gherasim Putneanu, la 1787; carele au făcut și începere Spitalului; a patrule, iarăși, stricăndu-să, s'au zidit din nou de arhimandritul Gherasim Bucovineanul, carele au mai sporit în spital zăci crevatură, la 1826; al cincile, fiind hrintuită de cutremurile urmate, s'au stricat pân la un locu, și s'au zidit de igumenu Macarie Basarabiiianul cu ai săi bani, carele au mai sporit și doizăci crevatură în spital, mijlocind și cumpărare binalii pentru patruzăci crevatură, domnind Domnul Mihail Grigoriu Sturza V[oe]vod, iar Mitropolit fiind Preosf. Veniamin Costache; 1838, Oc[tomvrie] 2.

47. 2. Se păstrează și una din inscripțiile românești mai vechi:

Acastă sf[ânt]ă besearică, unde să prăznuște Adormirea Precistei, întâi au fost zidită de Doamna Ruxanda, maica lui Bogdan V[oe]vod la 1569, al doilea s'au zidit de iznoavă de episcopul Romanului chir Ioanichi cu ajutoriul Domnului Costantin Racoviță V[oe]vod, la 1753, și s'au dat de ctitorii săi mitocă Sf[ânt]ului Spiridon din Iași; al treilea iarăși s'au zidit din temelie din veniturile mănăstirii, fiind egumen Gherasim Putneanul, la anii 1787. Din dosul pietri aceștia iaste scrisul de ctitora cea d'întăiu.

Precista era privită de Constantin-Vodă Racoviță ca o ctitorie a sa (*Doc. Callimachi*, I, p. 486). Constantin-Vodă Mavrocordat îi dăduse dijma și bezmenul pe moșia Hirlăului (*ibid.*, pp. 567-8, n° 3). Pentru spital, unde la 1816 se dădea bolnavilor bere, *ibid.*, I, p. 524, n° 231. În genere, Melchisedek, *Cronica Romanului*.

48. Acolo, la p. 194 din vol. I se dă inscripția Doamnei Ruxanda, astfel:

3. Изколением штца и поспышением сна и сквършением стго дха благочетика и благолюбика гспдха Роѣанда, мати геднѣ Богданѣ Боеводѣ, вжѣем раченіем и серъднымъ вѣжделкнѣемъ създа снѣ храмъ

къ нма сненіе прѣстѣнн кладци нашихъ бци, за свое здравіе и спсе, къ памѣтъ себѣ и за спснїа честно севпшихъ рвдителейъ ен и шчюканїа зданїю положисѣ шт мѣца маїа кг, и съврѣшисѣ къ мѣца Септемврїа еї дни, къ лѣтѣ 7077.

Adecă:

Cu vrerea Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh, bine-cinstitoarea și de Dumnezeu iubitoarea Doamna Ruxanda, mama Domnului Bogdan Voevod, cu dumnezeiască sirguintă și cu osirdnică dorință a zidit acest hram întru numele Adormirii Precistei stăpînei noastre Născătoare-de-Dumnezeu, pentru a ei sănătate și mintuire, pentru mintuirea celor în cinste răposați părinților ei. Și temelia zidirii s'a pus din luna lui Maiu 23, și s'a săvîrșit în luna lui Septemvrie 15 zile, în anul 7077 [1568].

D. Biserica din Scheia lîngă SiretiŢu.

1. De-asupra ușii de intrare:

49.

Această sfântă bisărică a presfintei Născătoare de Dumnezeu este făcută cu cheltuiala dumisali Marile-Vornicu Dracachi Rosetu, stăpănu a acestii moșii Șcheie, spre a sa veacnică pomenire, la let de la Măntuitoriu Is[us] H[risto]s 1820, Maiu.

Dracachi Roset, din ramura Răducanu, a fost un boier întreprinzător. În vara anului 1813, el dădea faliment, iar în iarnă lua asupra-și „slujba caldarimului“ din Ținutul Dorohoiului. În anul următor, îl aflăm ca ispravnic de Roman. Era fiul Catrinei Costachi (Hurmuzaki, X, p. 275, nota 3). Avea moșia Hoisești, cumpărată de la Logofătul Constantin Paladi și era și proprietarul Șcheii încă din 1817, în care an el încheia un contract cu „lăcnitorii ruși“ din sat, Ruteni din Bucovina, aduși de dînsul pentru a-î împopora satul (*Doc. Callimachi*, I, p. 542, n° 260; și celelalte știri sînt luate din același izvor). Pe lîngă acești Ruși, mai erau și Unguri pe moșie, ca acel Giurgi Leorind pe care-l

prindeau în 1818 „Țigani străjări“ ai boierului la furt de popușoi. Și Ungurii dau, în 1819, un zăpis solidar către stăpîn, căruia-i datorese lucrul boierescului (*ibid.*, p. 559, n° 192).

2. *Cazanii* muntene ale Mitropolitului Neofit.

3. *Panihid* din Iași, 1807.

XX.

Piatra (Neamț).

A. Biserica Trei Ierarhilor.

50. De-asupra ușii de intrare:

Acest sfânt lăcaș în care să prăznuești hramul Sfinților Trei Ierarhi, s'au început a să zidi la anul 1837, Iulie 21, cu cheltuiala și ajutoriul multora, și s'au isprăvit în anul 1807, și, la anul 1847, Avgust 20, s'au sfințit de preosfințitul arhierieș Iustin Edesis [= de Edesa]; iară stăruitori și ostenitori în preg[ă]tirea ei au fost iconomul Gheorghie Vasiliu, protoiereul Ținutului Neamțul, și iconomul Vasile Ștefănescu, sărbitoriu (*sic*) ei, pentru ertarea păcatilor celor cari au dat ajutoriū și a stăruitorilor, ostinitorilor.

B. Biserica Sf. Nicolae Bordeie.

1. Piatră de mormînt din 7299 [1790-1].

51. 2. Pe o icoană:

Aăastă sf[ă]ntă icoană s'au lucrat cu cheltuiala dumisale Lupului Buțuică și a Tofani, soțul său.

3. *Catavasieru* din 1769.

52. 4. Pe un *Apostol* din 1774:

Aăastă sfântă carte ce se chiamă *Apostol*, l-am cum-părat eu, robul lui Dumnezeu Stanțul Buțuică, cu fi mei, [și l-am dat] sfintei biserici ca să sfințește și să prăznuește hramul Nașterii Precistiū din coasta Pietrii.

5. Pe un *Penticostariu* din 7291 (1783): 53.

Acastă svântă carte ce să chiamă Pintecostar am cum-părat-o eu Buțocă cu bani mei, să fie pentru treab[a]svinti bisărici cari este hramul Nașterii Precisti și pentru ertare păcatilor părinților mei și pentru a noastră sănăte (*sic*) și viiață; Dum[n]ezeu dă păcate să ne erte; iar cine ară lula (*sic*) sau ar tăgădui, să fie blăstămat dă Domnul Hristos și dea Maica Precistă...; leat 7293 [1784-5].

Adecă eu Stanču, cu feçori mei dinpreună, Stoica și Lup[u], dat-am adeverință la mână dascălulu Zaharie, precum să să știe că [am luat] un Pintecostar în taleri 9, și amă pusă zi până la Ispasu, și atunci să-mi de bani cu mulțămită fără nice o priç[ină]. Eu Stanču platnică; Aprilie în 25 zi, 1783.

6. *Liturghie* din Iași, 1794.

7. *Prăvilioară adecă Molitrenică în scurtă*, a Mitropolitulu Iacov; 12 Mart 1802.

8. *Mineie* din Buda.

9. *Tipicon* din Iași, 1816.

XXI.

Васăу.

A. Biserica Precista.

1. De-asupra uși de intrare: 54.

† Изволияемъ вѣдѣ и поспѣшениемъ сна и съкрѣпленіемъ стго дха благочестивѣи и хостолюбивѣи Іоу Александрѣ Боекода снѣ Стефана Боекоди, гедара земаѣи молдавскон, създа сѣи храмъ въ имѣ сению причетки вѣдѣ и пренодѣки, и съкрѣши са като «счч», меца ген. а.

Adecă:

Cu vrerea Tatălu și cu ajutorul Fiulu și cu săvirșirea Sfantulu Duh, bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Io Ale-

xandru Voevod, Domn țerî Moldovei, fiul lui Ștefan Voevod, a zidit acest hram întru numele Adormirii Precistei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei; și s'a săvirșit în anul 6999 [1491], luna lui Ianuarie 1.

Tipărită și în Melchisedek, *Notițe*, p. 128. — Alexandru e fiul lui Ștefan-cel-Mare, care stăpîniă, cu titlul de Domn, Țara-de-jos.

55. 2. Pe icoana de la altar a Precistei:

Aastă s[fân]t[ă] icoană am făcut-o noi Sandu Sturza, dinpreună cu soția mē Soltana, pentru pomenirea noastră și pentru sufletul răposati ficii noastre Căsandra. Dh. s. (*sic*); 1801, Iun[ie] 29.

Sandu și Sultana par a fi părinții (mama e vitregă) lui Ioan Sandu Sturza, care a fost Domn al Moldovei de la 1822 la 1828.

Nu e același cu Săndulachi, cumnat al lui Vodă Alexandru Moruzi, care era Mare-Vistiernic în 1813, supt Scarlat-Vodă Callimachi, cînd ținea pe „princesa rusească Catîncea“ și avea un fiu Constantin (*Doc. Callimachi*, I, p. 266).—Nu e nici biv Vel Stolnicul de supt Grigore-Vodă Callimachi (*ibid.*, II, p. 82; cf. p. 24, n° 53; vol. I, p. CXLIX).—Tatăl lui Sandu de aici a fost Vasile Sturza.

56. 3. Pe auritură:

Aastă sfîntă icoană am ferecat-o eu Soltana Păh[ărniceasa] cu bani din zăstre ficii mele Căsandrăi, și pentru aceasta am dat-o la sfînta mănăstire Precista la Bacău, ca să stē în tinda bisericii, unde este și îngropată Căsandra; și cine ar muta-o de acolo la altă biserică sau într' alt loc, să fie blăstămat de Sfînta Troiță și de trei sute și optusprăzăce sfinți părinți, amin; 1802.

57. 4. Pe alta, în altar:

Aastă s[fin]t[ă] icoană s'a făcut cu cheltuiala robilor lui Dumnezău: Necolaï, Ana, Chiraca; 1833, Apr[ilie] 22. M. zugrav.

5. Pe o a treia: 58.
 Acastă icoană fiind vechi, de la anii 7259 [1750-1], în zilele D. Mihaï Cehan Racoviță VV., acum a doaă oară s'aũ zugrăvit cu cheltuiala d. Madama Smaranda Sorocanu, cu soțul ei, Pavel, și ficele d[umisale], Catinca i Marghioala, în obla-duirea dumnealui Grigorie G. G. VV., la anul 1850, Avg[u]st 13. M. zugrav.

6. Pe o a patra, data de: 171C (*sic*).

7. Pe o a cincea: 59.

...icoană s'aũ făcut cu cheltuiala d. jupănesii Anii, soție lui Ioniță Anghel; și Mihalachi zugravũ; la anul 1840, Ap[rilie] 16.

8. Inscriptie grecească nouă: 60.

Νηὸν τὸνδ' ἀριπρεπέα Νεῖλος,
 Μουσῶν μὲν ἀγλαῶν κούδιστον τέκος,
 Χάρμα δ' Ἐσφιγμένοιο μέγα,
 Ἠὲρπεπίσατο πόνοις ἀπρότοις,
 Ἔργον δ' ἔς τέρας ἐληλοῦθεν
 Τῶν ἐν Ἄθῃ ἀπάντων χορηγησάντων,
 Τοῦ δὲ τὴν ἐπιστασίαν θαλαρῶς δεξαμένον.
 Μηνὶ Αὐγούστῳ 1854.

Ceia ce înseamnă că ultima reparație temeinică s'a făcut la 1854, de Neilos de la mănăstirea Esfigmenos din Atos.

B. Biserica Sf. Ioan.

1. La intrare: 61.

...iconomului Ionũ, Moisa... hiul, în zilele Împăratului Al[exandru]...; [1806-12].

2. Icoană de pe la 1650, cu acest pomelnic: 62.

Μνησθήτι, δεσποίνα, τῆς δούλη[ς] σου Ζωήτζας.

[=Adu-ți aminte, Stăpină, de roaba ta Zoița.]

63. 3. Pe o icoană de catapeteasmă:

Aăastă icoană s'aă făcut cu cheltuiala r[obului] lui Dumnezeu Costache Rugină; 1826.

4. Pomelnic din 1813.

64. 5. Pe o *Evanghelie* bucureșteană din 1760:

Să s[ă] știe că aăastă sfântă domnezeiască Ivanghelie s'aă cumpărată de acești creștin[i] pravoslavnic[i] cari măi gos să vor iscăli, anume: Iosip и жинда [=și soția], 1 leu; Tanasie Ursul i jena ego Mărie, 1 leu; Costantin i jina 'go Anița, 20 parale; Osup și Iona, Năstasie i jina ego Iona, 20 parale; Lupul i jina ego Sohica, 1 ortu; Ionița i jina ego Sanda, 5 parale; Toder 1 ortu; Radul i jina ego Nedele, 1 ortu; Coste i jina ego, Măgdalina, 20 parale; Gligore i jina Marie, 1 ortu; Radul i jina Sanda, 20 paral[e]; Toader i jina ego Măriuța, 20 paral[e]; Matheiu i jina ego Mărie, [1] ortu; Radul sin Lupul, 5 parale; Mihăllă sin Savin i Nacșa, 1 ortu; Vasile i Sava, 5 parale; Iona, Lupul Cărstii, Urșă, parale 20.

6. *Penticostariu* de Sibiu, Bart, 1805.

7. „Alese rîndueli besearicești, adecă Polieleul ce să cîntă la sărbătorii mari, după cel slaveno-sîrbesc întocmit, împreună cu rînduiala utreniei liturghiei și vecerniei, cu blagoslovenia preasfințitului episcop al Budei, domnului domn Dionisie Popovič, prin Ion Theodorovič, parohul romînesc din Peșta și al prea-cinstitului consistorium din Buda assessor. Iară acum întia oară cu chieltuiala d. Ioann Barati, negoțitoriului și cetățanului din Peșta dat în tipariu. La Buda, în crăiasca tipografie a Univers[ității] din Peșta; 1814.“

8. *Antologhion* de Neamț, 1825.

9. *Aghiasmatariu mic*, 1832.

10. *Psaltire* a Mitropolitului Veniamin, 1834.

11. *Tipic* din București, 1851.

IV.

Biserici cîmpulungene.

A. Biserica domnească.

1. La intrare:

65.

† Acastă sfântă și dumnezeiască bisearică care să cins-teaște și să prăznuiască hramul sfântului și făcătorului de minuni erarhul Nicolae, fost-aũ zidit[ă] den temelie de răpo-sata Doamna Chiajna a răposatului Mircii-Vodă și de fiu sãu Pãtru Voevod, de când aũ fost leat 7075 [1565-6], și, de pe vremi slãbindu-sã toate, zidul, și dăsfăcându-s[ă] bolta, cãt era sã cazã sã primejduiascã norodul,— deç, când aũ fost acum în zile[e] prea-luminatului Domnũ Io Nicolae Alexandru Voevod, preoții aceștii sfinte biseareç, neavãnd putința sã direagã bisearica, aũ adus aminte Măriei Sal[e]; deç Măriia Sa s'aũ milostivit și aũ dat bun ajutor, și aũ mai ajutat ș'alți creștini, cine cu cãt s'aũ îndurat; deç, fiindu ispravnic acestu orașu dumnealũ jupan Neacșul Vornicul Piteșteanul, și vãzãndu cã, de nu sã va surpa den temelie, nu s[ă] poate direage, s'aũ îndemnat dum-nealũ den tot suflet d'a pus d'aũ surpat, și den temelie s'aũ zidit bisearica mai mare, cu strane, puindu dum[nealũ] și chel-tuialã de cãt toț mai multã, și, isprãvindu-sã zidul, iarã dum-nealũ aũ și zugrãvit bisearica, oltariul și tinda, ca sã fie tut[u]ror celor ce aũ miluit și dumnealũ veacnicã pomenire, — fiindu slujitorĩ sfinteĩ bisearicĩ smeritul Gheorghe preot și smeritul preot Ianache, care aũ fostũ ispravnic și mult-sãr-guitor la tot lucrul sfinteĩ biseareci: și s'aũ isprãvitũ la Iulie 8 zil[e], lt. 7229 [1721].

2. Pe o iconã:

66.

Ghermano ieromonah; leatũ 838.

3. Pe alta:

67.

Prin ū osărdiia și cheltuiala robului lui Dumnezeu smerit (?) Gherman....

68. 4. Pe o a treia:
S'aŭ făcut prin răvna și cheltuiala dumnealui jupinŭ Dumitrache Neguleaci, ot Cîmpŭ-Lungŭ; Ilie zograf, 1810.
69. 5. Pe o a patra:
Spandoni zograf; 1773.
70. 6. Pe o a cincea:
Prin cheltueala d[u]m[nealui] Gheorghie Critianu; 845;
Alecsie zugr[av].
7. *Cazanŭ* din 7256.
8. *Apostol* din 1794.

B. *Biserica din Șubeșți.*

71. 1. La intrare:
În numele Tatălui și al Fiiului și al Sfintului D[u]hŭ, amin. Din răvnă dumnezeiască îndemnat fiind eŭ, robul lui Dumnezeu Dositheiu arhimandrit, năstavnecul sfintei mănăstiri Cămpulungŭ, cu Trantafir înpreună, Logofă[t]s[fin]tei mănăstiri, am început și am zidit această sf[ăn]tă biserică din temelie, întru cinstea și prăznuirea Întrării în biserică a preas[fin]tei de D[u]m[ne]zeu Născătoarii și pururea-feçoarii Mariei și al sf[ăn]-tului părintelui nostru Spiridon și a Sf[în]jilor Împărați Costantin și Elena, pentru că, fiind altă biserică aproape de aceasta, făcut[ă] de un Oprea i Stanču Boja, de[n] leat 7060 [1551-2], și foarte s[ă] învechise, și s[ă] stricase de tot s'aŭ făcut și s'aŭ înfrumusețat aceasta cum s[ă] vede, în zilele prea-înnălțatului Domnŭ Ion Alixandru Ipsilant Voevod, cu blagoslovenia Preos[fin]ții Sale părintelui Mitropolitu Grigorie, la leat 1779, lun[a] Noem[vrie] 21.
72. 2. Pe un mormînt afară:
Прѣстари с. . .

3. Mormînt în dreapta, neînțeles (caractere rusești).

4. Pe altul lîngă el:

73.

Suptu această piatră odihnește roaba lui Dumnezeu Mariia, soția dumnealui . . . ; 1816, Avg[ust] 3.

5. Pe un mormînt:

74.

Aîca, suptu această piatră odihnescu oasele răposatului robul lui D[u]mnezeu Log[o]f[ă]t Trandafir și ale ficeî dumnealui Rucsanda, și s'aŭ pristăvit în zile[e] luminatului Domn Io Mihai Suțu V. V.; Oc[tomvrie] 11, 1791.

6. Pe un mormînt de afară:

75.

Suptu această piatră să odihnescu oasele robu lui Dumnezău ereî Dumitru, și, pristăvindu-să roaba lui Dumnezău Dobrița sin Flor băcan, care o ținutu Ioanŭ Log., sin popi lui Dumitru, și îngropăndu-să în locul socră-său, iar aŭ adusŭ și oasele socră-sa Dobriți, ale cumnate, și, desgropăndu-să, s'aŭ străns tot întru loc. Și s'aŭ pristăvit în luna lui Av[gust] 24, lt. 7235 [1727]. Neculae VV.

7. Pe alt mormînt:

76.

СѢТКОРИ СКИ ЦРКВИ... ВЪДЕНІЕ БЦН... Опрк и Стан, Станчиол, Воика . . . ѡнка . . . ѡчюл и Божа Ма. . . нь, Нениул, Марник . . . внего добра . . . го м . . . [=aŭ făcut această biserică . . . Nașterea Născătoarei de Dumnezeu . . . Oprea și Stan, Stanciul, Voica . . . , [Pi]nea, [Sta]nciul și Boja, Ma[ria], [Io]nŭ, Neniul, Mariia . . . , Dobra . . .]

E vechea piatră din fruntea clădirii.

8. Pe altul:

77.

Пркѣтаки се раба вжю Нккш и синоки его Власию (?) . . . ри . . . [=a răposat roaba lui Dumnezeu Neacșa și fiii ei, Vlasie (?) . . .]

9. Pe lat:

78.

. . . Воєводь м[сч]а шхто . . . є дни, лктъ взд. [=în zilele lui Alexandru Voevod, în luna lui Octombre 5, anul 7084.]

79. 10. Pe o icoană:
Prin ostenala dumniului Neculae Mușetoiu, și s'au zugrăvit de Ionu Gărniță zugrav și de Alecse zugravul.
80. 11. Pe altă icoană:
Zugrăvitu-s'a de naî (*sic*) robu lui D[u]mnezeu Gheorghie sin pop[a] Constantin, zugrav ot Cămpulung; liat 1831.
81. 12. Pe *Cazania* lui Varlaam:
Această carte cupăratu Necșul și Ivan Corfit (*sic*).
Văleto 7178, pisa mșta Dechemvrie 2 fičorulü Hagi Ilii ot Beligradü, șu amü cuparatü acestü Mărgaritu de la iuzbașa Oonü, și amü cuparatü dreptü banü 600, ca se fie de pomana la aceste biserca denü tr[ă]gü, la Sveti Nicolae.
82. 13. Pe scaun:
Anno 1786, Mar[tii] 2 d[ie]; Nicolai Tem.
14.. *Apostol* al lui Șerban-Vodă.
15. *Liturghii* din 1713.
83. 16. Pe un *Apostol* din 7251:
Acest sfânt și dumnezeesc *Apostol* s'au cumpărat de preună și cu sfântă. *Ivanghelie*, și este dat danie împreună cu sfânta *Evanghelie*.
84. 17. Pe o *Cazanie* din 1768:
Acestă sfântă și d[u]mnezăiască *Cazanie* s'au cumpărat prin osteniala și cheltuiala numitului anume Ion Strecheriul, câștigându și milă de la alți creștin[i] păcum, făcând mil[ă] și cu alte cărți ce să află în sfânta biserică, ca să fie pomenit și el, și cei ce au făcut bine. [Cine o va fura], să fie nevrednic și supt blestemul Născătoarei de Dumnezeu. Și s'au cumpărat în zilele popi lui Ion Neg[u]licii i ale popi lui Cost[an]din Căm[i]naru.
Notă greacă din 1825.

18. Pe un *Penticostarion* din 7276:

85.

Acestu Penticostar este al popi Ghini.

19. Pe un *Mineiu* de Februar din 1779:

86.

Acest Minei iaste al sfinții bisericii ce să numește Mahalaoa popi lui Iani, unde să prăznuește și să cinstește Întrarea a Preasfinții în biserică de Dumnezeu Născătorii și pururea-feoarii Marii, etc.: care acest Minei iaste cumpărat de ctitorii a sfinții bisericii aceștia. [Blestem:] iar trupul ace-luia să rămăe întreg și nedezl[eg]at; până nu le va aduce în-napoi la maî sus zisa bi[serică], ertat să nu fie. Și am scris eū, pop[a] Theodosie de la ačast[ă] sf[ăn]t[ă] b[iserică]; Iul[ie] 29, 1792.

20. Pe o *Evangelie* din 1794:

87.

Ačastă sfântă și dumnezeiască Evangelie s'aū aferosit sfântului și dumnezeescului schit Mărculeștii del[a] Câmpu-lungu, de Preasfinția Sa părintele episcopul Râmnicul, chir Nectarie. [Cine-l va fura, să fie afurisit] de Sfinții Apostoli și de toate sfintele săboară.

21. Pe un *Antologhion* din 17 —:

88.

... A sfinței bisericii, unde să cinsteaști...; și s'aū cumpărat prin osteneaala robu lui Dumnezeu ierii Dumitru sãn pop[e]i lui Iane, și s'aū cumpărat din sfânta Mitropolie a Bucureștilor cu tl. 13 pl., și fiindu Mitropolit chir Niofit; leat 7249 [1740-1].

22. *Panihidă* din 1809, Rîmnic.

C. Biserica ruinată.

1. Pe o margine de fereastră:

89.

Пр[ѣ]стѣки сѣ рабѣ] к[р]ю Д[ѣ]д[ѣ]юл д... сшж: Іѡн... (*alb*) Воєвод,
кѣл[ѣ]т 7249... аф... нр... [= a răposat robul lui Dumnezeu
Deadiul..., în zilele, etc. lui Voevod, în anul 7066=1557-8].

2. Pe un mormînt de afară:

90.

Supt ačastă peatră odihnescu-să osile răposatului robu lui

Dumnezeu Neagoe sin Radu, Dospinu, Ion, Mariea, cu tot neamul lor.

91. 3. Pe altul:

Прѣстави сѧ раба бжю жспаница Нѣкша въ црст . . . Радѧ Коєкодѧ, въ лѣт зрл [=a răposat roaba lui Dumnezeu jurăneasa Neacșa în Domnia lui Radul Voevod, în anul 7130 = 1621-2].

92. 4. Pe altul în biserică:

† Прѣстави сѧ рабѧ бж[ю—] въ лет зр . . . црстко гн. ниш Радѧ . . . Коєкод. [=A răposat robul lui Dumnezeu . . . în anul 71—, în Domnia Domnului nostru Radu Voevod].

E vorba de Radu de la începutul veacului al XVII-lea.

93. 5. Pe prag:

. . . хулюбика[го и] благочетикаго и хулюбикаго Іу Радѧ Коєкодѧ, мца . . . [=bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Radu Voevod, în luna . . .]

94. 6. Pe alt mormînt:

[Прѣстависѧ рабѧ бжю . . . благочетикомѧ и (w) хулюбикомѧ гнѧ нишемѧ Іуна Радѧ Коєкод [=ca mai sus].

95. 7. Pe altul:

Прѣстави сѧ рабѧ бжю Дѣдюа гр[а]ма[тикѧ] въ дни Илѧндрос Коєкодѧ, мца вктовриѧ къ днѧ, зрл [=a răposat robul lui Dumnezeu Deadiul grămaticul în zilele lui Alexandru Voevod, în luna lui Octombre 27 de zile, 7084 = 1575].

96. 8. Tot acolo:

Прѣстави сѧ сѧ рабѧ бжю Шервѧ Блѧц[атѧв ?], въ днѧ благочетикомѧ и хулюбикомѧ гнѧ нишемѧ Іу Радѧ Коєкодѧ, мца априлѧ кѧ, въ лѣт зрлѧ.

Бачѧ зсзѧ. Ане [=a răposat însă robul lui Dumnezeu Șerbul Blăț[atul], în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Domnului nostru Io Radul Voevod, luna lui Aprilie 25, anul 7112 [1603-4]. Baciul; 7217 [1708-9]; Iane.]

9. La altar, pe proscomidie:

97.

Acestă om, robul lui D[um]n[e]zeu Neagoe, Ilinca, s'a u nevoit de a u zugrăvit a căsă svântă biserică . . . , 1707 (?).

D. Biserica Sf. Gheorghe.

1. Chipuri de ctitori: „Popa Petru; preoteasa sa, Mariia; 1804, Av[gust] 9“.

2. Icoană din 1840, dată de „Gherman ierm[onah], zograf“ (cu banii lui „Nicolae iereu, protopop“). „1858 zugrav Eancu Bălăceanu.“

3. La altar:

98.

† Поме[ни] гдн Мана зсг[рафк], Матею, Нкгое, Гора, Станч[юлк], Івна; с. 1630, [= Pomenește, Doamne, pe Mania Zugravul, Mateiu, Neagoe, Sora, Stanciu, Ioana.]

Acest sf[ăn]tă și dumnezească oltari iaste zugrăvit și înfrumusețat cu nevoița dumneae jupîneasa Dospina a dumnealui Șerban Vel Cluč. i snov. [=și fiilor]: Ștefan, Costandin, Radu, Radu, Ilinca, Safta, Bălașa,— pentru ca în veaci po[m]enire să aibă; în zilele lui Ioan V.V. [=Mavrocordat]; leat 7225 [1717]. Mania.

Șerban Clucerul e Șerban Greceanu.

4. În dosul catapitezmei, pe piatră:

99.

Acestă tămplă de zid de jos până sus o a u făcută Iorga județu¹ și o a u zugrăvit pecum să veade; care și bisearica de izînoavă o am învălit, la leat 7235 [1726-7]: Iorga, Ilinca, Pătrașcu, Costandină.

5. Pe un *Triodion* din 1731:

100.

Acest sfînt și dumnezeăscu Triodion, carele iaste tălmăcit pe înțales de răposatul și iubitoriul de Dumnezeu chir Damaschin, episcopul Răimnicului, iaste tipărit de Sfinția Sa chir

¹ Asupra lui Iorga județul, v. *Studii și doc.*, I-II, pp. 292-3.

Inochentie episcopu, — I-am dat eu chir Climent ipopsifos Rămniculu, sfintei bisearici de la Cămpul, Lungu, unde iaste hramul marelui mucenic Gheorghie; viind aici la episcopiia Răim[niculu] chir popa Iosif, popa Constandin de la aca biserica, I-am datu, ca sa fie pomenirea parintelui Damaschin episcop, si pomenirea parintelui Inochentie ep[iscop]; si la alta parte sa nu [sa] instreineaze.

Climent e episcopul rîmnicean bine cunoscut (1735-49). Inscriptia e din vremea cînd el era numai „ipopsifos“, iar nu sfințit. V. *Istoricul eparhiei Rîmniculu*, 1906, p. 134 și urm.

101. 6. Pe un *Antologhiu* din 7244:

Acasta bisericeasca carte ce sa numeste Anthologhion, iaste daruita de dumnealui Costantin Dudescu Vel Logft. la sfanta biserica ot Cămpulungu unde sa praznuiaște sfantul marele mucenic, purtatoriul de biruințe Gheorghie, al carui ajutoriu sa-i fie pururea intru buna paza.

Sa [sa] stie ca acest sfant si dumnezeesc Mineiu iaste al sfintei si dumnezeesti biserici, unde este hramul sfantului si marelui m[u]c[nic]u Gheorghie purtatoriu de biruinți, ot oras in Cămpulungu; nap[isah]u azu Ioan sna prot[o]pop Iosif ot Dolgopol, in zilele prea-luminatul[ui] Domnu Io Miha Voivod, in a doaa Domnie, leat 7250 [1742], Mart 20.

Eu Ioan, sna prot[o]pop Iosif ot Dolgopol, ot cetatea lui Negrul-Voda.

Dudescu cel batrin juca un rol de capetenie supt Domni racovesti. V. prefața la vol. VIII din „Studii și doc.“, la *Dudescu*.

Miha-Voda e Miha Racovita.

102. 7. Pe un *Apostol* din 1743:

S'au dat dar sfintii biserici de Cămpulung, hramul sfantului mucenic Gheorghie, de(n) Barbul Vac[ar]escu biv Vel Vistieriu, la leat 7252 [1743-4]; Barbul, Rocsandra, Mariia. V., pentru Barbu Vacărescu, vol. I, p. 76, nl. 157.

8. *Penticostariu* din 7251.

9. Pe o *Evanghelie* din 1746:

103.

Această sfântă vanghelie este dată de dumniului Dumitrașco Sturzea Vel Cămăraș la biserica hramului mucenicului S[fe]lii Gheorghe den oraș dăn Cămpul Lungu, ca să fie dumisale de pomenire večnică; și cin[ea] ar lua-o dea la această svânt[ă] besearcă, să fie afurisăt, și la înfricoșata giudecată sv[ă]ntul mucenic Gheorghie să-î fie înprotivitor; amin, Sept[emvrie] 25 d., 7258 [1749].

Robii lui Dumnăzău. Dimitrie, Roxandra, Sandul, Safta și fiilor.

Acest boier moldovean, fiul lui Sandu, venise cu Grigore-Vodă Ghica, ruda sa, trecut din Moldova.

10. *Ceaslov* din 7258.11. Pe un *Octoih* al lui Constantin Mavrocordat [c. 1750].

104.

Theodosie monah dela schitul Urechești, unde să cinstiaște hramul Priasfintii stăpăni nostre... Acest Octoicū etc.; Dechemvrie 7265=1756.

12. Pe legătură în dos:

105.

Astă sf[ăn]tă vanghelie s'aū ferecat de robu lui Dumnezeū Dimitrie Negulecī, la biserica la Sfeti Gheorghie ot Cămpulu[ngu]; 1797

13. *Triod* din 1781.

XXIII.

Crucea de la Șitoaia (lîngă Craiova).

Acastă sf[ăn]tă cruce este a răposatului Păharnic Oprea ce l-aū omorăt pă la sa[t] la Novișă Reaho[veni].

106.

XXIV.

Biserica din Coțofeni (jud. Dolj).

[V. revista *Floarea Darurilor*, vol. I.]

1. De-asupra intrării:

107.

Cu voia Tatălui și a Fiului și cu săvîrșirea D[u]hului Stănt s'aū zidit și s'aū innălțat di temelia această sf[ă]nt[ă] și dumne-

zeiască biserică întru care să prăznuște hramul Adormirii Precești și sfântul mucenic Gheorghe, și s'au înfrumusețat după cum să vede,—care s'au cepuți în leatu 1827, în zilele Marii Sale luminatului Domn Gligorie Ghica Voivodă, aflându-să episcopul Rimnicului Noulu-Severin Preasfi[n]ția Sa părintele Neofitū..., c[ă]ndū veniseră împărăteștile oștiri rusești într'această țară, cu totă cheltuiala și osteneala că cu multă osirdie dumnealū Gheorghe Coșofeanu bivel Paharnic și cu soția dumnealū Ecaterina, și cu ajutoriul dumnase (*sic*) Medelniceresei Smaran[de]i Coșofancăi, matușa dumalū; și cele ce au mai trebuit, toate desăvirșit s'au făcut,—spre a fi întru o slavă dumelū și a totū-țitorulū Dîmnezăū, și întru veșnica și săvirșit pome[ni]re mai sus numiților titorū și a totū neamul dumelor, fiindū și Gligorie isprăvnicelu d[u]mnelū Paharnicu Gheorghe Coșofeanu, într'ajutori la totū lucrul sfi[n]tei beserici, până s'au săvărșit anii de la Zidire 7339, iară de la H[risto]s 1831, Marte 20.

108. 2. Chipurile ctitorilor:

„Gligorie isprăvnicelu dumnealū Păharniculu Ghiță Coșofean], au fost la ačastă sf. măn. purtător de grij[ă]; 830, Avgu[st] 25. Jupan Ștefan Coșofean, fiind neam luī, Medelnič[er]. Jupan Gheorghie, brat ego, jupan Gligorie, brat ego. Jupan Costandin Coșofean biv Vel Medelnicer. Dumneaei Zmaranda Medeln[i]cer[easa] sãn ego. Dumneaei Păuna, flica dumnealor. Jupăn Gheorghie Coșofeanu biv Vel Paharnic. Panița Ecaterina Paharniceasa, sin ego. Panița Joița sãn ego. J[u]p[an] Nicolae Coș[o]f[eanu] biv Vel Medelnicer. Jupan Gheorghie Coșofean biv Vel Stolnic. Pelaghie monahie Coșofeanca].

109. 3. Pe un mormînt:

Supt această piatră zac oasele răposatulu (și) întru fericire Costandinū Coșofanu biv Vel Medelnicer, care s'au prestăvit la leat 1826, luna Noemvrie 28, și spre pomenire i s'au pus ačastă moaște pă mormînt la leat 1838, i lu[na] Noevr[ie].

4. Pe unul din stîlpî: 1780.

5. Pe turn: „1828, August 28“.

110.

6. Pe un mormînt de afară:

A încetat din viață în anul 1845, Apr[ilie] 27.

Soție credințoasă și mumă cu iubire

Și, fără preget, dulce în casă i-a trăit,

Iubită și de lume, spre sfinte cu cinstire.

De șapte orî fu mumă, fiî șase i-a murit,

Și fiica Zoe numai în urmă o jelește,

Iar văduvul ce plînge acest mormînt zidește

Catinchi Coțofanu, cu care a viețuit anî 34.

7. Alături e mormîntul Colonelului Ignatie Paznanschi (1801-61): se arată că răposatul a rămas în țară la 1832, ca „locotenentul al șefului armatei“.

8. Pe o *Cazanie* a lui Mihai Racoviță, cumpărată de „popa Mareș“: 111.

Am însemnat când aș venit Moscali a[ni]... [în Țara] Muntenescă. Eă, robul lui Dumnăzeu, am scris într'aaastă sfântă carte în vreme cându mă aflam în casa d[umisa]li bivel Păh[a]r[nic] Gheorghie Coțofeanu: cine va ceti, să mă pome-nească după iscălitură, Logft. Dumitrache.

Aiça însemnez să s[ă] știe că, având eu un tov[a]roș, și pop[a] Drăghici un fecor, aș murit în Dum[i]neca Samarin[en]ci, iar eu am rămas săngurū la beserica în Coțofeni, și am scris eu, cel multū păcătos, cu măn[a] de țărănă și cu pan[ă] de găină. Leat 1820, Iune 30.

În 1807, notă de la „popa Ion ot Coțofeni“.

S'aș născut coconu Nicolae, fiu c[oconului]..., și l-aș botezat dum. — Bengescu în zio de sf[ă]n[ta] mucenița Iuliana; Dich[em-vrie] 22... [în zilele, etc.] Petre Mavroghen[i]. Pop[a] Gheorghie.

Pentru Coțofeni, v. prefața la vol. VIII din *Studii și documente*.

XXV.

Biserica din Brădești.

112. 1. La intrare:

Cu ajutoriul sfintei și de viața făcătoarei Troiță făcutu-s'au această sfântă biserică, unde să prăznuiaște hramul Sfântului Arhanghelu Mihailu: iaste zidită den temelie cu toată cheltuiala dumnealui jupan Costandinu Brădescul (*sic*) biv Vornicu, fiulu răposatulu Ionu Brădescul, infrumusețindo-o, cătă pe din lăuntru, atât și pe din afară, precum să veade, ca să fie pomenire în veac, dumnealor și părinților și a totu neamulu dumnealor; făcându-să în zilele prea-luminatulu nostru D[o]mnă Io Grigorie Ghica Voevod, începându-să de la luna lu Iunie 14, la anul de la Zidirea Lumii 7260 i de la H[risto]s 1751 (*sic*).

2. Chipurile etitorilor: „jupan Costandin Brădescul biv Vel Cliuč[erul]“. Copiit: „coconu Ghiorghită, cocon Nicolae, jupan Ionu Brădescul“. Supt el: „cocon Ion“. „Jupanu Preda Brădescul, jupanu Barbul Brădescul biv Vel Păharnicu. Jupanit[a] Păuna. . . Constantin Buzăscul Vel Spătari. Mariia dvă Matei Băl[ă]cescul Vel Banu: cocon Petru, Constantin Șerban“; la întâia și la a doua: „jupanu Stefanu snă Ioan Brădescu, jupanit[a] Brăd[ea]sca [copii: Grigore, Bălașa], jupan Grigori Brăd[e]scu. Jupan Costantin Buzescu Vel Spătar. Jupan Barbu Păian Vel Medelnicer, snă Ioniță Pă[ianu].

Evanghelie din 16—.

113. Pe un *Apostol* din 1683:

Aici innainte să să știe că am scris eu robu lu Dumnezău popa Ion ot Coțofeani, ce ședeam în satul Brădești, la anul cu leat 739 (*sic*), 1810, când să întâmplase răzmiriți cu Domnul Io Costandin Moruz [=Ipsilanti] V[oe]v[od], cu preainnălțatu Pașa din Di, Osman Aga Pazvantuolu. Popa Ion sin popa Sandul Laseascu.

Pentru Brădești, v. *Studii și Documente*, vol. IV, p. 20, nota 2.

6. Pe un *Mineiū*:

114.

Anumă, la acestū 1813, la luna lui Mart 15, ni s'au trimis Minee 12 pe toat[ă] luna Minei, de d[umnea]lui Căpitanu Mihai Goga, Troca; dup[ă] plecarea Muscalilor, cista primăvar[ă] s'au întâ[m]plat și moartea a lui coconului Ghiță Brădescu, în Dumineca Sf[ă]ntului Toma, luna lui Aprile 20, la 6 din zi, fiindū cocon neînsurat, și, fi[in]dū că [mă] aflu după vreme preot aici în Brădești, — amū însămnat.

7. Pe altul:

115.

La leat 1813 ne-au venit episcop aici de Rămniciu, Galtion, și au rădicat cutiile de căte tal. 10, iar păn acum au fost de tal. doī, parale 30, și cārjea de tal. 14, parale 10, ploconu Sft. Nicolae tal. 10; și toate dăjdiile le-au îngreunat pe opște,—adecă acum în urma Muscalilor, avăndū și Domnu Gheorghe Caragia, l-amū însămnat; 1814, Iunie 11.

8. *Mineiū* din Buda, 1805.

XXVI.

Biserica din Almăju.

1. Chipurile etitorilor.—La dreapta:

„Cocoana Catrina Poenăriasa Slugeriasa; fata, cocoana Smaranda Coțofeanca; cocoana Ilinea; pan Radul Brăiloiū biv Vel Pitar; panū Conduța, Maria Pitariasa ego; pan Dumitrache Capieheia, panița Ranița, ego; pan Constantin biv Vel Clucer, panița Safta Brăiloiū, panița Anița Brăiloiū, cocoana Ruxanda, Grigorașcu.“

V. pentru Brăiloi și ce-ī privește, în prefața vol. VIII din „*Studii și Documente*“.

2. La stînga: „Cocon[ul] Constandin, pan Barbu Poenaru Vel Sluger, panița Aneuța, ego; pan Constandin Poenar[u] Vel Sluger, panița Safta, pan Vasilie Vel Vistier, panița Maria.“

116. 3. Supt chipul lui Vodă Mavrogheni:
 S'aũ zugrăvit acea[stă] sf[ânt]ă băserecă în zilele aces[tu]i luminat Domn Io Nicolae Mavrogheni Petru Voivodũ; Se[p]-t[emv]rie 1789.
4. *Evanghelie* din 1746. Dublu exemplar.
  5. *Mineiũ* al lui Chesarie, pe Maiũ.
  6. *Liturghie* din 7295.
  7. *Liturghie* din 1813.
  8. *Mineiũ* din Buda.
  9. *Octoih* din Buda.
  10. *Psaltire* lucrată de Ioachim ieromonahul.
  11. *Rînduiala diaconieĩ*.
117. 12. Pe un *Ceaslov*: „Şaisprezăce lei şi un zlotũ pe patru obroce de porumb, care am datũ de dobândă în patru l[u]ni, la doo sute dooz[e]cĩ de lei“.

XXVII.

Biserica din Brînceni.

118. 1. De-asupra intrării:
 În slava sfintei şi într'o fiin[ă] nedespărţitei Treimi, a Tatăluĩ, Fiuluĩ şi Sfintuluĩ Duh a zidit acest dumnezeesc lăcaş şerbianescul maior Mişu Anastasievici, proprietarul satuluĩ Brînceni şi cetăţanul Belgraduluĩ, sfinţindu-l în numele Sfintuluĩ Apostol şi Evanghelistul Luca, patronul casei sale, în zilele fericitei oblăduiri a prea-înnălţatuluĩ Domn şi stăpînitor a toatei Ţări-Româneşti Barbu Dimitrie Ştirbei VV., leatul 1858.
2. *Mineie* de Octombre şi Novembre, ale lui Chesarie.
119. 3. Pe *Apostolul* lui Şerban-Vodă (1683):
 ...zni gosd. Radul T[ă]lpoşul ot Bucureşti.
120. 4. Pe un *Penticostariũ* din 1743:
 Să s[ă] ştii de cândũ am scris eũ Naçu Goga din satu Bră[n]cenĩ; am însemnatũ pentru ca s[ă] s[ă] ştii că am scris în sf[i]nta şi marea Marţi,şi m'am dus la biserică,—şi era leatu 1823, Apr[ilie] 16.

5. Pe un *Strastnic* din 1746:

121.

Să [să]știi de cândă am scris eă Logf. Naču, cândă aă începută a să strănge sată la Bujoreanca, și am însemnatu ca s[ă] vede[ți] că puteam să o facă satu seliște noao,—ca cine va ceti, să o ncredințez[e] că s'aă strănsă, noi apoi după răzmița suitu doru (?); și, cândă am scris eă, erea leatu 823, Apr[ilie] 8.

XXVIII.

Biserica din Țigănești (Teleorman).

Pe o cruce: „Ieuna, Tamien“; c. 1700.

122.

În zilele Mării Sale Alicsandru Costandin Moruză Vo[e]vod la leat 1793, Septem[vrie] dnă 28.

2. Pe un *Octoih* de Iosif de Argeș:

123.

Aăastă sfântă și dumnezeiască carte ce să numește Ohtoihă s'aă dăruițu de mine, cel mult păcătos, măi jos iscălitul biserici satuluț Țigănești, sut Teleorman, unde să prăznuțește hramul Cuviosi Paraschevi; preot Alecse, 1847.

XXIX.

Biserica din Brebu.

[v. G. Mandrea, *Mănăstirea Brebu*, București, 1902.]

1. La intrare:

124.

Întru slava Sfinteț Treimeț: Tatăl, Fiul D[u]hul Sfîntă, un D[u]m[ne]z[e]ă, și întru cinstea pomeniri măi marilor Voevoz Mihailă și Gavriil, s'aă zidit din temelie această sfântă și d[u]m[ne]zeiască mănăș[tire] de bine-credințosu răposat întru fericire D[o]m[nul] Mateț-Vodă Basarab, la anul 7158 [1650], în zilele oblăduiri sale, s'aă înfrumșețat și s'aă înzestrat cu moșă și, dup[ă] vrem[ă] învechindu-să, acum în zilele bine-credințosu nostru D[o]m[n] Gheorghie Dimitrie Bibescu Vvd., păstorind biserica Preaosfințea Sa părintele Mitropolit chir Neofit, s'aă tencuit biserica și s'aă zu-

grăvit pest[e] tot, cum și casele domneșt[î], cu curtea lor de prin împrejur, și clopotnița, de cuviosul arhimandrit chir Theodor Cernicanul, înfrumusețându-se cu sfint[e] vase de argint și cu odăjdii, aflându-să egumen la această mănăstire la anul 1843, Avgust în 15.

125. 2. La catapiteazmă:

Acestă tămplă făcutu-s'au de iznoavă de împreună cu icoanele acele împărătești de cuviosul Isihie ieromonahul, năstavnicul acestui schit, când au priainnoit Cuvioșia Sa acest lăcașu, la leat 1834, Octomvrie 17.

126. 3. Іако иже къ хѣ ба благоустрои и благочестиво и православно Іо Матен Бѣсарабъ мѣстною ежию начааникъ и воевода и гепдѣрь въсѣмъ землямъ оутроаахѣнскоа кѣсно съ сѣпрѣжници ег моени гежда Елена рекностноу къзревнокѣмъ благоизволеніемъ шѣдѣ и съ поспѣшеніемъ сна и скврѣшеніемъ въсе стѣго и животворещаго дѣха къздкнигшѣти сѣи стѣи къчестнѣи и ежесткенинѣи храмъ къ славѣ и похвалѣ иже къ троици слакимѣи бѣ даровакшомѣс намъ живот и дѣханіе и кѣмѣхъ земльнѣи скоуѣхъ кагѣ, да очмѣнь кѣдетъ (?) къ неи подати намъ и небное свое црѣтко и къ чест и памѣт ксеучистни беспактнѣи скоуѣхъ слѣсѣ чѣтири чиноначалникѣ архѣстратига Мнѣхѣнѣа и Гавриѣла и Озрѣѣла и Рафѣѣла и късѣхъ беспактнѣиныхъ силъ, къ дни моего шѣ бѣ даннаго ми гпѣдетка, шѣ пракаго нашеа и шѣ ба намъ дароканнаа имѣнѣа къздвиго а шѣ саммаа шѣнованѣа, и нача сѣмъ видати сѣмъ мѣца юн. къз дн., къ лѣтѣ зрѣни, при прѣзкомъ ігѣсменѣкѣ кѣр Басіѣѣ монахѣ; исправникъ жѣпанъ Могошъ кап. и жѣпанъ Антоніе Пѣс.

Adecă:

Iată că eu, întru Hristos Dumnezeu bine-credinciosul și bine-cinstitorul și pravoslavnicul Io Matei Basarab din mila lui Dumnezeu stăpînitor și Voevod și Domn a toată Țara-Românească, împreună cu soția mea, Doamna Elena, cu rivnă am rivnit, cu bunăvoința Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfîntului și de viață făcătorului Duh am ridicat acest atot-cinstit și dumnezeiesc hram întru slava și lauda celui în Troiță slăvit Dumnezeu, care mi-a dat

viață și suflare și toate pămînteștile sale bunătăți, ca prin rugăciunile din ea să se înduplece a ni da nouă împărăția sa cerească, și întru cinstea și pomenirea atot cinstiților celor fără de trupuri ale sale slugi, cei patru stăpînitori de rinduri ostășești, arhistratigul Mihail și Gavril și Ozriil și Rafail, și a tuturor celor fără de trupuri puteri, în zilele celei de Dumnezeu mie dăruite Domnii, și din dreapta și dela Dumnezeu dăruită avere a noastră, am ridicat din temelie și s'a început de zidit în luna lui Iunie 27 de zile, în anul 7158 [1650], supt cel d'întăiu egumen, chir Vasilie monahul; ispravnic jupan Mogoș Căpitan și jupan Antonie Postelnic.

4. Clopot de la Antonie-Vodă, din 1663.

XXX.

Biserica din Văcăreștii-de-Răstoacă.

[V. *Floarea Darurilor*, I, n-le 1 și 2.]

1. De-asupra intrării:

127.

Întru slava prea-puternicului Dumnezeu cel în Troiță proslăvit și de noi pravoslavnicii creștini un Dumnezeu de o ființă mărturisit, acest sfânt dumnezeescă lăcaș întru copărământul prea-sfintei de Dumnezeu Născătoare s'aŭ aferosit de robul lui Dumnezeu Costandin Nenciulescu biv Vel Pitar cu a sa cheltuială, din temelie zidită: facă-î Domnul împărtașire desăvârșit ca în veci să fie pomenit; primește, Do[a]mne, ale tale dintru ale tale, că să cuvine în veci mărire înpărtașii tale; prea-înnălțatul nostru Domn Mihail Costandin Suțul V[oe]v[o]d domnind, cu al Înnălțimeii Sale blândețe țara [a]casta în pace oblăduind, în cursul anilor cu leat 1784 s'aŭ început și iarăș într'acestă an de zil[e] s'aŭ isprăvită.

V. asupra lui Nenciulescu vol. VIII din *Studii și doc.*, p. LIX.

2. Pe *Cazania* din 1795:

128.

Să să știi că leat 1819, Iulie, s'aŭ meremetisit sfântă biserică din satul Văcăreștii ot Răstoacă, ce-î zic și Pitar, și s'aŭ în-

vălit de iznov cu șândrilă de prad, cu toată cheltuiala dum-[nea]lui biv Vel Căminar Filip, stăpîn moșii; asemenea s'au făcut și crama viei de acii, i gard curții caselor boerești, cu porțile dinpreună, tot într'acest următor an,—purtător de grij[ă] și ostenitor fiind eū cel mai jos..., cum și livadea de meri i perī de la porțița s'au altoit tot într'acest anu, i hăleșteu s'au săpat și s'au făcut cu toate ale lui.

Steri podpitar, pol[covnic].

Să să știi că la leat 1813, Sept[em]v[rie] 8, s'au isprăvit tot lucru mori ot Pitar, și s'au pornit pe pilda făcută din temeliie și de iznov; asemenea tot într'acest an, Dechemvrie 4, s'au sădit și viia și livedea de prunī, săvârșindu cu toată gătirea lor, cu toată cheltuiala dum[isa]lu biv Vel Sluger Filip Lenș, stăpăn moșiei, purtător de grij[ă] și ostenitor fiind eū cel iscălit:

Steri podpitar căpitan.

Cetit-am și eū pe această sfântă și dumnezeiască Cazanie la anul de l[a] H[risto]s 1825, Sept[em]vri]e 3. Mihalache Gărdorescu biv Vel Sluger, brat Filip Lenj biv Vel Post[elnic] și epistat al Agii.

Să [să] știe că am scris eū, robu lui Dumnezeu popa Preda, când am slujit la biserica din satu Pitar, la leat 1833, Marte 3: degetele mele vor putrezi, și cine va citi va pomeni: «Dumnezeū să-l pomenească».

Filip Lenș, născut dintr'un tată străin și o femeie din țară, ce a fost și mama lui Mahalachi Gărdorescu, ajuns cu timpul Vel Sluger, era numai Căminar la această dată; el ajunse apoi Sluger, Cămăraș-Mare, Postelnic și Agă. V. Hurmuzaki, X, tabla.

3. *Antologhion* din 1766.

4. *Penticostariū* din 7293.

129. 5. Pe o *Evangelie* din 1760:

Acastă sfântă evanghelie iaste cumpărată de mine, robul lui Dumnezeu Costandin biv 3-ti Log[o]f[ăt] și dată la sfântă

biserică de la Văcărești după Răstoacă ot sud Dăm[bovița], ce este moșie...; cumpărată de mine, Mart 17, 1764.

E poate de la tatăl lui Alecu Nenciulescu.

6. *Triod* din 1800.

7. *Octoih* al lui Filaret Arhimandritul.

XXXI.

Biserica din Potlogi.

[V. *ibid.*]

De-asupra intrării:

130.

Acastă sv[ă]ntă și dumnezeiască besearică iaste zidită și înălțată den temelie până în săvârșitul ei de robul lui D[u]m-n[e]zeu Costandin Brâncoveanu V[e]l Spătar, întru slava Dom-nului nostru I[su]s H[risto]s cel în Troiță slăvit și'ntru cinstea lui V[e]l M[u]c[enic] Dimitrie, pentru a sa veačnică pomenire și a părinților; carea se-aŭ început și se-aŭ și săvârșit în zilele luminatului Domn Io Șerban C[antacuzino] B[asarab] V[oevod], S[e]ptemvrie] 7192 [1683].

Pe acest timp Brâncoveanu era (August-Septembre 1683) unul din cei patru ispravnicii de Seaun, cari țineaŭ locul lui Șerban-Vodă plecat la asediul Vienei (Cronica lui Radu Greceanu ed. Șt. Grecianu, p. 263).

XXXII.

Biserica din Cărpeniș.

1. De-asupra intrării:

131.

Acasta sfântă și dumnezeiască biserică ce este ridicată după cum să vede de[n] temelie până în săvârșitu întru slava D[u]mn[e]zeului nostru H[risto]s cel slăvit marele m[u]c[enic] Dumitru... Iulie [c. 1820].

2. Ctitorii: „Oreșul C. (?) b[iv]... pole[ovnic] za... me.“, și soția. Apoi „Zmaranda Oresca“.

XXXIII.

Biserica din Găisenî.

[V. *ibid.*]

132. 1. Pe un mormînt:

† Ζωῆς ἡ πέτρα τοῦ πάλαι πεποιθότος ψυχ' ἐν χάρα ζωῆ φωτός ἀπ. . .
τοῦ Δεύτου τοῦ Πήτα, εὐσεβοῦς, πιστοῦ . . .

După cum se vede, inscripția nu e cu putință de tradus.

133. 2. La mijloc:

Suptu această piatră să odihnește ... răposatul Pandeli fiul Mili den Trastana (?), în zil[e]le luminatul[ui] Domnul Costandin B[răncoveanu] Voevod; Fle. (*sic*) 29, leat 7205 [1696-7].

134. 3. Pe un mormînt la stînga:

Прѣстани се рабѣ божю жѣпанъ Дрѣгичъ В[орникъ], въ . . . дни Іо
Александрѣ В[ор]в[од]а; прѣстани с[ѣ] мца юніе ки, въ лѣтѣ 731. [=a
răposat robul lui Dumnezeu jupan Drăghici Vornic, în zilele
lui Io Alexandru Voevod; a răposat în luna lui Iunie 28,
în anul 7080, 1572].

135. 4. Pe altul:

Прѣстани се рабъ божю жѣпанъ Строе Мареки Банъ сынъ жѣпанъ Драгичъ
Бикъ, въ дни рокошъ его, въ мца октомврие, въ лѣтѣ 731. [=a
răposat robul lui Dumnezeu jupan Stroe Marele-Ban, fiul
lui jupan Drăghici Vornicul, în zilele răscdalei sale, în luna
lui Octomvrie 15, în anul 7051, 1542.]

Avem deci în această biserică de la Găisenî mormîntul lui „Stroe Pribeagul“, fost Mare-Ban, prin urmare, și fiu al puternicului boier Drăghici, care în vremea lui Vlad-Vodă din 1531, ca și în vremea lui Radu Paisie, în 1535, iscălia în fruntea atîtor alți boieri în funcție saŭ numai după Banul-cel-Mare, de și era un mazil (v. scrisori ale lui în I. Bogdan, *Relațiile Țării-Romînești cu Brașovul și Ungaria*, pp. 300-1). Stroe se răscolă: veni cu Domn nou, Laiotă, și cu ostași de peste munte, birui, luă țara în August și fu ucis, peste două luni, în lupta de la Fîntîna-Țiganului, în

aceste părți ale Dîmboviței, de unde i s'a adus trupul de s'a îngropat la biserica din Găisenî, a neamului său. Lupta s'a dat însă la 15 Octombrie 1544. V. n° 9. Cf. mărturisirea luptei în actul din *Arch. istorică*, I¹, p. 69 și *Studii și doc.*, VII, p. 456, n° 6. V. și Ilie Nicolescu, în *Literatură și artă romînă*, pe 1904.

Care e legătura dintre Stroe și Drăghicî cel mort în 1570, n'o putem spune.

5. Pe alt mormînt:

136.

Прѣстакн се . . . вѣтор . . . , въ дни благочестиваго Іоу Александрѣ В[оє]р[ѣ]дѣ, въ лѣтѣ зп . . . И прѣстакн се Івашко въ мѣцѣ авг. зп, въ нѣд. [=a răposat în zilele bine-cinstitorului Io Alexandru Voevod în anul 708— . . . Și a răposat Ivașcu în luna lui August 17, într'o Duminecă.]

Data precisă e 1578, după ziua săptămîinii.

6. Pe un mormînt în marginea dreaptă:

137.

Прѣстакн се раба бжю жшаница Анка въ дни благочестиваго Іоу Нѣгоє Боекод и . . . [=a răposat roaba lui Dumnezeu, jupăneasa Anca în zilele bine-cinstitorului Io Neagoє Voevod și..]

7. Pe altul:

138.

† Прѣстакн се раба бжю жшанъ Винтилаж, мѣцѣ Іюніє з днѣ . . . бемаію еи, крѣг[г] слицѣ г, крѣг[г] лѣни [=a răposat robul lui Dumnezeu jupan Vintilă, în luna lui Iunie, în 7 zile. . . temelia 15, crugul soarelui 3, crugul lunii—.]

8. Pe altul:

139.

[Прѣстакн се раба бжю] жшан . . . биваго, въ мѣцѣ ма . . . , дѣ[маію] . . . , крѣг слицѣ . . . , крѣг лѣни . . . ка . . . [=a răposat robul lui Dumnezeu în luna lui Maiu sau Mart, temelia—, crugul soarelui—, crugul lunii—, anul—.]

9. Pe alt mormînt:

140.

Прѣстакн се раб бжю жшан Строе Велички Бан Кралецкски, въ дни благочестиваго и хролюбиваго Іоу —, въ мѣцѣ вкр. [ѣ] дни, дѣм. ки, крѣг слицѣ кд, крѣг лѣни. г, знг. [=a răposat robul lui

Dumnezeu Stroe Marele-Ban de Craiova, în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Io —, în luna lui Octombrie — zile, temelia 28, crugul soarelui 24, crugul lunii 3, 7053, 1544].

E altă piatră, cu data cea bună, a lui Stroe Pribeagul. Observă însă că epacta (crugul lunii) e 3 numai în 1542.

141. 10. Pe altul:

БѢ ДНИ БАРГОСТНИКАГО И ХВАЮБИКАГО... Іу Петрашко Воевод, въ мѣца ок. л. . . , какѣтъ 1544. [= în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului... Io Petrașco Voevod, în luna lui Octombrie 30, anul 7065, 1556.]

142. 11. Pe altul, la dreapta:

Прѣстакѣ се рабѣ ежинъ жшпанъ Елксѣ Спѣтар, въ дни Іу Михнѣ Воевод, и прѣстакѣ се мѣца апрііе кѣ дни, какѣтъ 1588. [= a răposat robul lui Dumnezeu jupan Vilsu Spătar în zilele lui Io Mihnea Voevod, și a răposat în luna lui Aprilie 26, anul 7096, 1588].

12. Icoane din 1830, 1834, 1858.

13. Policandru de la egumenul Iosif [apoi Mitropolit al Moldovei] și două sfeșnice.

14. *Evangelhie* legată în 1853 de Climent, episcop de Argeș.

143. 15. Pe un *Mineie* din 1830:

Aceste doasprezece Mineie sânt ale părintelui Climent, egumen[ul] schitului Găiseni, și s'au cumpărat în eg[umenia] cea d'intăi, și m'am orânduită egumen la lt. 1827; și cine va ceti pă aceste Mineie, mă va pomeni și pă mine, fiindcă m'am ostenit da am făcut multe lucruri vrednice dă pomenire, și, fiind și patriot de la măn[ă]stirea Spita[lu]lui Sfântul[u]i Panteleimon, unde este acestă schit închinat; 1834. Dech. 11. Climent iermo[na]h.

144. 16. Pe cel de August:

Aceste Mineie sânt cumpărate de mine supt-iscălitu, cu banî din simpriia mea, iar nu cu banî din rezervă, și cel ce va fi, mă va pomeni; și am scris aici la doazeci și doi de

ană aî egumenii mele: la leat 827 m'am orânduit egumen, și aici am scris la leat 848, Iulie 31. Climent arh[i]m[andritul].

17. Pe un *Chiriadromion* din 1801:

145.

Acest tălc al Evangheliei este al sfinț[itului] părintele și arhi-
mandritu Climent, năstavnicu sfântului schit Găiseni; și am
scris eū Log[o]f[ă]t Theodorache, când mă aflam log[ofăt] la
această sfântă mănăstire; Maiū 18, l. 1834.

XXXIV.

Biserica din Căscioare.

[V. *Floarea Darurilor*, I, p. 114 și urm.]

1. La intrare:

146.

Παρά τοῦ ἡγουμένου κληρ Παρθενίου ἀπὸ Ἁγίου Ὁρος τὸ μοναστήρι
κλήριου Παντοκράτορος. Nui nu (*sic*). A. 1753, cu ajutorul lui Dum-
nezeū s'aū invrednicit părintelui egumenul un chir Parthenie,
de aū rădicat ușa și fereștile de piatră, și clopotnița din te-
melie, cu osteneala Sfinții Sale; Iunie 1, 7261, 1753. Enache.

2. Chipuri de ctitorii: Grigore Voevod [Ghica], Ivașco Vornic.

3. Pe un mormînt:

147.

Suptu această piatră odihnescu-să robii lui Dumnezeu jupan
Matei Pit. Cărpianșanul, ficiorul, jupan Mușat Cluș. Balotescu,
i jupanița Dumitra, ctitorii sfăntei monostirii; și s'aū pristăvit
dumnealui în zile[e] Mării Sa[le] Domn[ul] Io Nicolae Voevod,
în Domnia a doo, în luna lui Iunie 10, leat 7230, i jupăniț[a]
dumnealui răposând în luna Mart 25, cându era vâlatu 7227
[1719].

4. Pe altul:

148.

Прѣстани сѧ рабъ кжию жспанъ Радъскъ, мѣца юліе кн д, въ лѣто
знг, въ дни Іу Радъскъ Бонкода. [=a răposat robul lui Dum-
nezeū jupan Radul, în luna Iulie 28 de zile, în anul 7053,
1545, în zilele lui Io Radul Voevod].

149. 5. Прѣстакн сѧ рѣс бжн жснанъ Нѣгоѣ Столникъ, мѣд де[кем]ври, къ к дни, зри. [=a răposat robul lui Dumnezeu jupan Neagoe Stolnic, în luna lui Decembre în 20 de zile, 7013 [1504].]

6. Mormînt din 1829 al arhimandritului Sevastos.

150. 7. Pe altul:

Supt piatra ce învălește acest jalnic trist mormînt,

Aicî zace, odihnește țărna și al meu pămînt:

Grigore al meu nume,

Zădăricean sânt născut.

Datorii eū soțiale, ca un om, cit am trăit,

Fost-am și eū cînd în lume,—dar ca umbra m'am trecut,—

Ca creștin bun de credință după legi am împlinit;

Dar, ca om slab iarăș, multe poate ca să fi uitat:

Cîiți citiți aceste scrise, vă rog, fiū de voi ertat.

Anul 1838, Marte 16.

XXXV.

Brăila.

A. Biserica Sf. Spiridon.

151. 1. Pe o icoană:

Acestă sfîntă icoană s'aū făcut cu cheltuiala... Istrati, Sămatî, Dimitriu; 1842, Octomvri; Gheorghî zugrav.

152. 2. Pe o *Evanghelie*:

Ματθαῖος Κολτζάκης παχάρνικος, Ἰωάννης Ζέφχαρης στόλνικος, Κωνσταντῖνος Τωπλιτζάνος μεδελνιτζάρης, Ἰωάννης Γρηγορίου Παππαδόπουλος, Ναοὺμ Βεκιλχάρτζης ἀδοκάτος τοῦ κριτηρίου, Στέφανος Δοιτζέσκος βατάχος τῶν ἀπρόδων.

Τοῦτο πόνημα, Χριστέ,

Τῶν στίχων σου πλαστουργέ,

Ποῦ ἔγραψα ποθεινῶς,

Δέξαι ἀδοτὸς εὐμενῶς

Καὶ κατὰταξον ἡμᾶς.

Στὰς ἁγίας σου μονᾶς.

Κωνσταντῖνος Καλλιστράτης μεδελνιτζάρης.

Σωτήριον ἔτος αὐλῆ', φεβρου. ατη, Ἰμπρκίλα. [=Matei Colțachi Păharnic, Ioan Zevcari Stolnic, Constantin Topliceanu Medelnicer, Ioan Grigore Papadopulo, Naum Vechilharți, avocat al tribunalului, Ștefan Doicescu vătaf de aprozi.]

Această lucrare, Hristoase, plăsmuitor al stihurilor tale, am scris-o cu dor. Primește-le cu bunăvoință, și ne strămută la sfintele-ți lăcașuri. Constantin Calistrat, Medelnicer; anul Mîntuirii 1832, Fevruarie 1, Brăila.]

3. *Molitvenic bogat* din 1835, 25 Iunie.

4. *Ceaslov mare bogat*, Buzău, 1837 („supt direxia dumnealui Vasilie Manole“);

5. *Molitvenic bogat* din Neamț, 1848.

B. Biserica Sf. Nicolae.

1. Pe o icoană:

Această s[fântă] icoană s'a[u] făcut cu cheltuiala d. Pitarului Pană Ștefan, și s'a[u] fierosăt s[finte]i biserici a S[fântu]lui Nicolai din orașu Brăila, spre veșnica pomenire; 839, Mai 10.

2. Pe alta:

Această s[fântă] icoană s'a[u] zugrăvit cu cheltuiala d. chir Poli... spre veșnica pomenire; 18... , Fev. 11.

3. Biserica clădită în 1835-7, și, după focul din 6 Octombrie 1859, făcută din nou.

XXXVI.

Biserica din Mecin.

1. Pe un *Triod* din 1731:

Sfirșitu și lui Dumnezeu mărire, sa[u] laudă, — cum vrei vrea a zice.

2. Pe o *Cazanie* din Moscova, 1759, însemnare că a fost dată de protoiereul Chiril din Cotelu, și de popa Velieuciei, fiul менишій, церковній апостолъ оу Мачинк. Îscălește popa Chiril, în 12 April 1850.

3. *Triod* rusesc din 1813. Dăruit în 1851.

4. *Penticostariu* din 1834, Moldova.

5. *Octoih* din 1836 de la Neamț.

6. Pe o *Psaltire* de la Neamț din 1836:

În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh; amin. Hristu Ioanu scris.

156. 7. Pe *Mineie* din Neamț:

Aceste doă Minei s'au cumpărat de cătră dumnealor Stanu Bădilașu, Tudoru sinu Dimitru Savastisu, Tanase Savastis, spre a fi în besărica de a pururea, spre veșnică pomenire; 1838, Av[us]t 12.

Acestea Minei s'au cumpăratu de cătră Ivanu Baciū cu Tudurașcu Păvălașu, spre a fi în besărică de a pururea, spre vecinică pomenire; 1838, Av[gu]st 12.

Acastă carte s'au luoatū de cătră dum[nea]lorū moșū Manoli Gherghișanū, Gherghina, Stoica Nenciū, Stoianū, Dinu Stoianū, pentru de a fi în besărică la Mecinū de a pururea, spre veșnica pomenire; 1838, Avg[us]t 21.

Satū Gărliciu. Aceste doă Minei, Martie și Aprilie, s'au cumpăratu de cătră dum[nea]lorū Petcu Matalău, Stanū Rițoiū, Gheorghie Cazacū, Flore Buf[u], Ioanciū Prună, Neagulū Cimpoeșulū, spre a fi în besărică de a pururea, spre veșnică pomenire, în Mecinū; 1838, Avg[us]t 15.

Aceste doă Minei, Iulie și Avgustū, s'au cumpăratu de cătră dum[nea]lorū Costandinū Tudurachi, Gheorghii Tudurachi, spre a fi în besărică de a pururea, spre veșnică pomenire. Și Tudoru Trifū; 1838, Avg[us]t 12.

Aceste Minei s'au cumpăratu de cătră moșū Mitiul ot Gar-

van[a], Gherghe și alții, de a fi în besărică de a pururea, spre veșnică pomenire; 1838, Av[gus]t 12.

8. *Triod* din Neamț, 1847.

9. *Mincie* ale lui Șaguna.

10. *Evanghelie* rusească, dăruită de Druma Vărbănuv; 1850, 13 Februar.

11. *Tipic* din 1851, cu însemnare bulgărească, că este al bisericii din „Macină“.

12. *Evanghelie* bulgărească din Constantinopol, 1858.

13. *Mineiū* rusec pe August; 1851, 18 Ianuar, dat de „Ghețu Cociuvicei, Petru Mihailovici“.

14. Pe un *Octoih* basarabean din 1862:

157.

Aastă carte este s. m. Cocoșului.

III

BISERICA DIN GARAȘĂ ȘI CRAMOVA

XXXVII.

Caracăl.

A. *Unu cu Tâmbur Săbătar.*

De-aupra așii:

182

De vâsarea Tăvălni și a Fiebul și a Sfințului Duh, această
sfințită și dăruțioasă biserică, ce se prăvăiește întru
Tuturor Săcelora, din temelie zădăra de dumnea lor Postel-
nicu Stănic Borzescu; iară copertă și zugrăvită după cum
se vede înșelăbilită, cu ostență și cheltuiala dumnezilor

III.

BISERICILE DIN CARACĂL ȘI CRAIOVA.

acostoră mai la vale scriși: Meselniciașii Constantin Gre-
ceanu, Nicolae Bărbăntău și dumnezilor; cel mai jos scriși
ce ce s'au milostivit: Nedălieu Bărbăntău, Chirca Închinătoriu,
Gheorghe Bărbăntău, Stoianu Bărbăntău, Toma Cărbăntău, Du-
mitru Bărbăntău. Și la leat 1818, Iulie 20, s'au început de zidit,
și s'au isprăvit în Septemvri, iar de zugrăvit, s'au început
leat 1819, Mai 9, și s'au isprăvit Noemvrie 17, leat 1820, în
zilele lui leat Alexandru Nicolae Săcu Văduș.

B. *Biserica Sf. Apostol.*

Clăpuri de otiori: Dumitru Părbăntău, Marin Părbăntău,
Bărbăntău, care au fost zidit și pe urma așii
și pe urma așii.

C. *Biserica Sf. Gheorghe.*

De-aupra așii:

183

Ca vâsarea Sfințului Duh, zidit s'au această sfințită biserică
de-aupra așii de-așii Văduș și Gheorghe și mormeni Gheor-

XXXVII.

Caracăl.

A. Biserica Tuturor Sfinților.

De-asupra uși:

158.

Cu vreaarea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, această sfântă și dumnezeiască besearecă, ce se prăznuiaște hramul Tuturor Sfințelor, dinu temelie zădită de dumnealui Postelnicu Stoica Boruzescu, iară coperișu și zugrăvitul după cum să vede inpodobită, cu osteneala și cheltuiala dumnealorū acestorū mai la vale scriși: Medelniciariu Constantinū Greceanu, Nicola Băcan, Constantinū Bogasăiaru, Radu Cojocariu Găleşeanu, mai ajutorindū și dumnealorū ceī mai jos scriși cu ce s'aū milostivit: Nede[ ]cu Băcanu, Chirea închinătoriu, Gheorghie Boltașu, Stoianū Boiangiu, Toma Cizmariu, Dumitru Băcanū. Și la leat 1818, Iulie 20, s'aū început de zăditū, și s'aū isprăvitū în Septemvri, iar, de zugrăvitū, s'aū începutū leat 1859, Mai 9, și s'aū isprăvit Noemvrie 17, leat 1820, în zilele lui Ioan Alexandru Nicolae Suțu Voivodū.

B. Biserica Sf. Apostoli.

Chipuri de ctitorī: „Dumitru Părșcoveanu, Marin Tărnoveanu, Petra, ficia preutului Teodor, care aū fost zidit, și pă urmă acestī fii ai săi“.

C. Biserica Sf. Gheorghe.

De-asupra intrării:

159.

Cu ajutoru Sfintei Troițe ziditu-s'aū acastă sfântă beserică cu numele Sfinților Voevozi Mihail i Gavril și mucenicul Gheor-

ghie, făcând început Barbu sãn Pred[a]; s'aũ apucat impreun[ã] și Enachie boltașu i Peiu băcanu i Mihaiũ Coiciu i dumnealuĩ Cliuceriu Costache Greceanu i Stoian Boiangiu i Gheorghie Otinčalã i Vasilie Curuia i Stan sin Barbu i Nicolae Cocea i Ecu Tabacu i ereũ Ivan i Mari[a], în zilele prea-luminatuluĩ Domn Io Ioan Gheorghie Carağa Voevod, și arhipăstor Nec-tarie, și ep[i]scup Rãmniculuĩ chir Galaction, săvărșindu-o și înfrumusețindu-o cu zugrăveală, precum să vede, la leat 1817.

Barbul sin Preda pare a fi Craiovescul, al doilea Ban Barbu.

160. Pe lature:

Craiovean, Bencea, Brașoveanu, Ivanča Cojocarĩ, Pavele Sepunar, i Stãvãrache Cojocar i Radu Zaharagiu i Stoian Sopunarĩ.

XXXVIII.

Craiova.

A. Biserica Sf. Gheorghe-Noũ.

161. De-asupra intrãrii:

Această sfântã și dumnezeiascã bãsearecã, care să prãz-nuiaște hramul Intrarea în besearecã a preasf[in]tei de D[u]m-nezeũ Nãscãtoare și a sf[ã]ntuluĩ marelui Mucenic Gheor-ghie, iaste ziditã din temeliia ei și împodobitã cu toate ceale ce să vãd cu chieltuialã și osteneala dumnealuĩ jupan Milco Stoenescul, biv staroste, împreunã cu jupanița dum. Ilinca, din început pãnã la săvãrșit, avãnd ajutor și pe nepotul dum., chir Hagi Stoenescu, în zilele prea-luminatuluĩ și bunuluĩ creștin Domn Io Constandin Mihaĩ Racoviș[ã] Voevod, cu bla-goslovenia iubitoriuului de Dumnezeu chir Grigorie, episcopul Rãmniculuĩ; și s'aũ săvãrșit la anii 7263 [1754-5].

V., pentru această bisericã, *Studii și doc.*, VIII, p. 4, n° 11.

B. *Biserica Sf. Spiridon.*

De-asupra intrării:

162.

Cu ajutoriul sf[în]tei și de vieață făcătoarei Troiță ac[a]stă sf[ă]ntă și dumnezeiască besearică, unde să prăznuiască hramul erarșilor: arhiereu Nicolae și sf[ă]ntul părinte Spiridon făcătoriul de minuni, iaste zidită din temelie cu toată cheltuiala de robul lui D[um]năzău jupan Fota Vlădăianul biv Vel Clucear, sin Conda biv Vel Căp[itan] [și al] jupaniței Ilinca Vlădăianca, fată jupan Radu Brailoiul biv Vel [Vătaf] z'aprozū, ca să fie veacnică pomenire dumnealor și părinților, și a totū neamul, făcându-să în zilele prea-luminatului D[om]nū Io Costandin Nicolae Voevod și cu blagoslovenia Presfinției sale părintelui episcop chirū Grigorie, a Noului Severin, fiind ispravnic diacon Opre; leat 7266, 1758.

V. art. mieū despre Craiova în „Convorbirile literare“ pe 1907, n-le 1 și 2.

C. *Biserica Așu.*

De-asupra intrării:

163.

Această dumnezeiască beserică, la care să prăznuște hramu învierii lui H[risto]s Dumnezeū, și hramu sfinților părinț Ioachim și Ana, și hramu sfântului m[u]cinec Harambie, prinū osteneala și cheltuiala dumnealui Polconicu Așu sin Trăian ot Vrede (?), i cocona dum. Florica, i cu fi săi, căi bine au voit leat; de la H[risto]s 1802.

D. *Biserica Hagî Ienș.*

De-asupra intrării:

164.

Cu ajutoriul sfintei și de viață făcătoarei Troiț a[ca]stă sf[ă]ntă beserică ce se numește Tărgul de afar[ă], unde să prăznuște și să cinstește hramu Tuturor Sfinților și al sf[ă]ntului marelui mucenicū Panteleimon, este zidită dinū temelie de dumnia lui jupanū Nicolae Țașescu i de dumnealui jupan Ioanū Băcanu

i de dumnialu jupan Mihaï Cojocariu i de dumnialu jupanu Ionu Săpunariul, avându ajutori și pe alți mahalagii, cine cu ce li-au dat mâna de au ajutatü,—și alți neguțitori ispranici, care în viacü să vor pomeni,—înfrums[e]ându-o cu zugrăvitul pă din afarătă (*sic*) și pe dinăuntru, precum să vede, în zilele lumninatulu Domnu Io Mihaï Costandinu Suț[u] Voivod, și cu blagosloveniia Preosfinții Sale chir ep[iscop] Filaret; săvărșit-au-să în zilele Preasfinții Sale părintelu episcop Nectarie, la leat 7—, având ajutor pe popa Vladu i jupan Matei Giurca. Mănasie.

Nectarie a fost episcop dela 1792 la 1813.

E. Biserica Postelnicul Firu.

165. 1. De-asupra intrării:

În numele sfintei și de viață făcătoarei Troiță acestă sf[ă]ntă și dumnezeiască biserică, ce să prăznuiască hramul Sfinților mari arhieriei Vasălie-cel-mare, Grigorie Bo[go]slov și Ioanü Zlataustü, dascalu lumii, făcutu-s'au din temelii și s'au îmfrumusețatü precum să vede, de robii lui Dumnezău Zamfir Postelnicu, feciru lu jupan Iane, care să trage din orașu Craiova; au fostü jutori la această sfință biserică și dumnealui jupanu Stanü, bratü Zamfirü Postelnicu, și dumnealui Neagoe cir (biv?) Logofătu, nepotu dumnealorü, și cu toată osărdiia s'au nevoitü ca să aibă d[um]nealor veajnică pomenire, și cu totü neamu lorü; sfărșindu-se în luna lui Septemvrie 14 de[n], 732. Acestă pisanie au dăruit-o jupan Filco; 1815.

2. *Antologhiu* din 1777.

F. Biserica Sf. Ilie.

1. Inscripția nouă o arată zidită de Ilie Otetelișanu în 1751. Ea pomenește drept ctitori pe Maria C. Otetelișanu și fii.

2. *Tipic* bisericesc (1851), cumpărat cu 4 sfanți în loc de 3, de Sava Ioanovicü; notă pe scoarță, din 1853.

G. Biserica Sf. Treime.

1. E, spune inscripția nouă, zidită la 1768, înnoită la 1840, de Barbu Știrbei. Inscripția de la altar, lipită acum în dreapta turnului de la poartă, zice: 166.

În numele Tatălui și al Fiului și al D[u]hului Sf[ă]nt și al preasfintei Născătoarei [de] D[u]mn[e]zeu Fecorei, s'aun zidit de dumneaei Dumitrana St[o]l[niceasa] acaștă sf[ă]n[tă] bis[erică]. Costandin, Stanca, Barbu, Roxanda, Mariia, Costandin, Zoia, Da... Iordache leat 1765 (1768?)

V. vol. VIII din Studii și documente asupra Dumitranei Știrbei și asupra bisericii.

2. Pe un mormint, în dreapta bisericii: 167.

Supt mine să odihnesc

Cei ce mai jos se numesc, —

Bărbat cu a sa soție,

Ce aū fost în căsnicie

În viață îndelungată,

Cu slavă incununată,

Având și copii prea buni

Vrednici de orice cunună, —

Dimitrie Bibescu Marele-Vornic, născut la anul 1759, Av-g[ust] 6, și pristăvit la anul 1831, Sept. 23; Ecaterina Bibescu, Vor[niceasa], născută Văcăreasca, la anul 1777, și pristăvită la 1842, Maiu 17.

V. tot în acel vol. și *Șapte biserici cu averea lor proprie*, p. 147 și urm.

H. Biserica Madona Dudu.

1. Pe icoana cea mare, îmbrăcată minunat cu argint, la altar: 168.

Dumnealui Dumitrache Geanol biv Vel Paharnic; Hagi Pătru Luca, Costandin Pop, dumneaiei cocoana Manda Păh., Stanca Hagi Pătru, Păuna Costandin Pop; anul 1763.

Lămuriri asupra amînduror familiilor în prefața la vol. VIII din *Studii și documente*.

169. 2. Pe alta:
Argintar Ionu Mihai; 1825. Ilie Anton (?) Cc.
3. Sfeșnice din 1843.
4. Pe o piatră de mormînt se pomeneste: Grigore Grigorievič Engelhart, mort la 6 Iunie 1829 din rănile pe care le-a primit la asaltul Rahovei, la 27 Maiu, în vrîstă de 23 de ani.
170. 5. Pe alta:
Efrosina, soția dumnalui Stămat[e] răposat, din București; liatu 1814, Iulie 10.
Continuă alte nume, care-s șterse.
6. Și piatra altui ofițer rus, mort la 13 Septembrie 1833.
171. 7. Pe un procovăt:
Κορδάκος Ποστ.; 1764.
172. 8. Pe *Evanghelie*:
Aceasta sf[ă]nta *Evanghelie* esti fericata de la z[u]pun Gherghe Nčoca, la piserica hramu Maica Preč[i]sta la D[udu] ot Craghiova: se fi pomeniri; 1764.

I. *Biserica Sfîntul Nicolae Brîndușul.*

Chipurile ctitorilor: Zinea Măinescu, cu fiul ei, Petre, Sofia Moinescu cu Mihail (fiu). Inscripția spune că biserica a fost reparată în 1855.

J. *Biserica Sfîntul Nicolae din Dorobănție.*

173. Pe un *Mineiu* al lui Chesarie, pe Decembre:
Acest *Mineiu* a lunei Dechemvre este dat la sfînta biserică ce este hram Sfîntul Nicolae, din Dorobănție, și legat tot într'un loc cu luna lui Ghenare. Popa Novac, Dechemvrie 21, 17—.

F. Biserica Obedeanu.

1. La intrare:

174.

Cu ajutorul sfințitei și de viață făcătoarei Troiță, această sfință m[ă]năstire, unde se prăznuște hramul Bunei Vestiri a preasfințitei Născătoarei de Dumnezeu și pururea-fecioarei Mariei și a Sfinților Împărați Costandin și Elena, este zidită din temelie și cu toată cheltuiala dumnealui jupân Costandin Obedeanu Vel Stol[ni]c[ă], fiul dumnealui răposatului Pătru Obedeanu biv Vel Sard[ar] și a j[up]ănesei dumnealui Stancăi Obedeancăi, și infrumșetînd, căt pe din lăuntru și pe din afară, precum să veade, ca să fie pomeană în veacî dumnealor, și părinților, și a tot neamul dumnealor; făcându-o în zile[e] luminatului Domn Io Grigorie Ghica, începându-s[ă] de la luna Maiu zil[e] 3, la anul de la Zidirea Lumii 7256, iar de la H[risto]s 1748.

V., pentru ctitorî, prefața, adesea citată, a vol. VIII din *Studii și documente*, pp. LIX-LX.

2. Pe un mormînt:

175.

Aicea suptă această piatră să odihnește oasele roabii lui Dumnezeu Ecaterina, soția d. bivel Clucer Ioan Argetoianu; născută sin[t] de Stolnic Dumitrache Obedanu și dumneaei Stolniceasa Bălașa, și răposată la anu 1804, luna Aprilie. Aceasta s'a făcut prin fiasca noastră stăruiere a Pa[harnicului] Petrache Obedeanu.

V. *ibid.*, p. IX.

3. Chipurile ctitorilor:

„Costandin Obedeanu Vel Paharnic, soția d., Stanca; fru d.: Dumitrache Obedeanu Vel Stolnic; soția d., Bălașa; d. Ioan Argetoianul Vel Crucer; soția dumisale Ecaterina, flica Stolnicului Dumitrache Obedeanu; d. Petrache Obedeanu Vel Agă, fiul Clucerului Ioan Argetoianu; soția d., Elisaveta“.

4. Pe o iconă din pronaos:

176.

Smaragda Brăiloiasa, soția răposatului Logof[ă]tu Cornea Brăiloiu, care este îngropat[ă] aici, la biserica Sfintului Costantin,

834, Iulie 14. Să zice și Obedeanul; care aceste icoane a D[o]m-nului H[ristos] și Maica Precista le am făcut pervazul.

177. 5. Pe alt mormint:

Suptă această piatră să odihnescă oasele dum[nealui] întru H[risto]s răposatul Costandin Obedeanul biv Vel Pah[arnic], carele s'aū ostenit împreună cu soția dum[isale] jupăneasa Stanca Ob[edeanca] de aū făcut și aū rădicat din temelie acest sf[ăn]tū lăcaș și cu spital de sărac; și aū făcut și alte multe și vrednice lucruri, palaturi și alte zidur[i] den temelie: numit și cinstit foarte aū fost numele dumnealui; și aū răposat așteptînd Învierea Patimilor Domnului H[risto]s Ap[ri]lie 21, la 7 čas[ur]i din noap[te], leat 7263 [1755].

178. 6. Pe un *Mineiu* din 1779, Decembre, se scrie despre eclipsa de lună din 14 Decembre 1833: „erea senin înfricoșat și vînt prea mare, toate stelele se vedea, iar luna nici de cum nu se vedea, fiind plină, și am însemnat aici, ca să se știe. — Ilie Cîntărețul“.

G. Biserica Sfintul Nicolae din Craiovița.

1. Chipuri de ctitori:

Matei Belceanu, Cocioana Pitereasa și Alexie Beceanu, Oprea Belceanu și cocoana Bălașa.

2. *Mineie* ale lui Chesarie.

H. Biserica Sf. Ioan Sevastian.

179. 1. Pe o *Cazanie*:

Acastă dumnezeiască Cazanie iaste cumpărată de maha-lagii sfinței biserici, unde se prăznuște hramul sf[ăn]tului prooroc și botezătorului Ioan Pred[e]teci, și a Sfintului marelui mucenic Dimitrie, de aici, din Craiova; care biserică iaste de piatră, cu un turnu; ridicată din temelie de răposatul ctitor Vasile Tălpășanu și cu alții; și s'aū dat cartea acasta bisericii pentru citanie; și să fie pomeniți cei ce o aū cumpărat; 1782, Septemvrie 10; iar [blestem].

2. Chipurile înnoite ale ctitorilor: jupan Văsile Tălpășanu, jupanița Hirsova Tălpășanu.

3. *Octoih* din 1792.

4. *Mineiă* al lui Chesarie, dăruit în 1794 de Gheorghe Logofătul.

I. Biserica Sfântul Haralambie.

Inscripție nouă, pomenind întâia clădire la 1759.

180.

J. Biserica Sfinții Arhanghelî.

1. La intrare:

181.

Cu ajutorul sfintei și de viață făcătoarei Troiți, ziditu-s'au această sfântă și dumnezeiască biserică, unde să prăznuște hramul sfinților și mai marilor Voevozi Mihail și Gavriil și sfinții 3 erarși Vas[i]lie cel Mare, Grigorie Bogoslovu și Ioan Zlătosu, este ridicată cu toată cheltuiala dumnealui Dumitru Polcovnicul, Ionu Mătăsariu, Ionu Carabetu, Agi Crăciunu Nicolcea i Gheorghe Docu, Ion Branețu, Ion Bogasiariu, Hrista Iconomu, Matei Șerban Bilț, Ghiț[ă] Pop Vas[i]lie, Nicola Tirc[ă], Iachimă Cojocariu, Marco, Alexie, bechiar, Hera, Mitran, Costandin calda[rariu] — cu cea mai mult[ă] chieltuial[ă] și os[i]rdie s'au făcut de acest mai sus numit beseri[ca], să fie dum-nialui și celoralalț ctitori ce au dat ajutor, ca să fie dum-nialor și părinților și a tot neamu pomenire în viaci. Și acest dumnezeesc lucru s'au făcut cu blagoslovenia Pria-Sfințiii Sale părintelui iepiscop Râmnicului chir Filaret, în zilele pria-luminatului Domnă Io Alixandru Ioan Ipsilant-Vodă, — de s'au (?) început 1785, s'au săvârșit m[e]s[i]ța Avgust 2.

2. Pe o *Evanghelie*:

182.

Dimitri Matei; 1794.

3. Foarte frumoase candelile din secolul al XVII-lea (asemenea cu cele de la Cotroceni).

4. Pe o icoană:

183.

Corporația rachierilor: Hagi Cafegiu; 1848. Zugrav icoanî: Barbu Coșovici.

Aceste patru icoane s'au făcut cu cheltuiala dumisale Paharnic Ghițu Zisu, 1857, Septem[vrie] 2. [Zugrav:] C. Petrescu.

K. *Biserica Sf. Mina.*

184. 1. La intrare:

În numele sfinteï și de viață făcătoarei Troițe, această sfintă și dumnezeiască biserică den Sărbie, ce să prăznuește hramul Adormirea Sfinteï Născătoarei [de] D[u]mnezeu, făcutu-s'au den temelie și se-au înfrumusețat cu zugrăveala și cu alte podoabe, ce au trebuit, și s'au [fe]ricit (?) pe cum să veade, de robii lui D[u]mnezeu jupan Petru Boj, feciorul lui jupan Tudor Boj, care să trage den oraș den Craioveï (*sic*), și dumnealui jupan Balașu Căpitan, feciorul lui Dimitrie de la Țarigrad, și cu toată osărdia s'au nevoit ca sa aibă dumnealor veacinică pomenire moșilor, strămoșilor și părinților dum[nealui]; și cât neam să va trage din dum[nealui] de acum înainte; sfârșindu-se în luna Iun[ie], leat 7238, 1731. Costandin zugrav.

185. 2. Pe o cruce:

Aceasta cruce este făcută [de] Anastasiia, Dumitru; 1826.

186. 3. Pe un potir:

Ač[e]stū potir iastă datū dă pomană la bisearăca din Criova, la jup[an] Pătru Boju, dă iastă ramu ospănidū [=de asta eram ostenit] jupă[n] Mihaï Ralion; l[ea]t 7240 [1731-2].

187. 4. Pe o cruce:

Această cruce s'au făcut de refetu potcovar[ilor].

L. *Biserica Sfintul Gheorghe Vechiū.*

188. 1. La intrare:

Cu ajutoriul sfinteï și de viață făcătoarii Troiță, această sf[ă]ntă mănăstire, unde să prăsnuește și să cinuștește hramu Sf[ă]ntului Ioanū Botezatoriul și Sfintului marele mucenicū

Gheorghe, este zidită din temelie de dumniului jupanŭ Ionŭ proinŭ staroste i de dumnealor jupanŭ Marinŭ, jupanŭ Coanda, jupanŭ Andrei Brotești i jupanŭ Ionŭ Brăiloiŭ Vel Sulgerŭ, jupanŭ Vladu, jupanŭ Marinŭ, jupanŭ Dumitru, jupan Gri-gore, Hagi Costandinŭ, jupanŭ Crăcunŭ, jupanŭ Iordachie, jupanŭ Dumitru, jupanŭ Ionŭ rachier, jupanŭ Mihaï, jupanŭ Ionŭ Branet, jupanŭ Ionŭ, jupanŭ Manolia, Andrei Chiurc-baș, jupan Enache, jupan Gheorghe rachier, Alexi becher (?)¹.

Hagi Costantin poate fi Pop din Sibiiŭ. Crăciun era un cunoscut negustor, V. *Studii și doc.*, VIII, tabla.

2. Pe o cruce: 189.

Acastă sfintă crucea iaste ă părintelui popei Iordache ot S[fe]t[i]i Ilie; 1796.

Foarte frumoasă cruce de filigrană de argint, cu mărgan roșu.

3. Pe un potir: 190.

Pomeneste, D[loa]mne: Ispas, Piuțo (?), Piorghi (!), Ilina, Ţono (!); 1793.

4. *Triod* din 1731.

5. *Apostol* din 1774, București.

6. *Antologhiŭn* dela 1777, București.

7. Pe un *Mineiŭ* al lui Chesarie, pe Ianuar: 191.

Eŭ popa Costandin, preutul besericeï Toți Sfinți, aŭ slujitŭ la această sfântă biserică ce să numeste Toți Sfinții 27 de ani, și aŭ răposatŭ in opt zile ale lui Ianuarie, într'o Sănbătă, cam in desară. Cine va ceti aici, să zică: «Dumnezeŭ să-l ierte»; 1782.—Am scris eŭ, Bănică, fiul lui.

8. Pe o *Evangelie* din Rîmnic, 1794: 192.

Acastă sfintă Evangheliie este a bisericii Sfintuluŭ Gheorghe Vechi și Sfintuluŭ Ioanŭ Botezătoru; am scris aici cu mână de țarină...; 843, Fevruarie 2.

9. *Evhologhiu* de la 1808.

¹ Beeriŭ, *maître d'hôtel*.

M. *Biserica Bășica.*

193. 1. Inscripția nouă spune că biserica a fost zidită „când nu se știe, de jupăn Voicu Jianu și jupăn Chirea Băbeanu“.
2. Admirabilă cruce de filigrană de aur și frumoase pafdale.
3. Pe o cruce: „Maria Ganu“.
- Serisoare de pe la 1680.
4. *Octoih* de la Rîmnic.
5. *Echologhiu* muntean de la 1710-20.
6. *Apostol* de la 1794.
7. *Liturghii* de la 1813.

N. *Biserica Madona Oota.*

194. 1. La intrare:

Cu ajutoriul pria-sf[i]ntei și de viață făcătoarei Troiță, această sf[ăn]tă beserică ce să prăznuiască hramul Adormiri Maici D[o]mnului și a marelui mucenic Panteleimon, s'au zidit din temelie și s'au înfrumșetă după cum să vede, însă prin ajutoriul negușitorilor de obște: pan Costandin Brăiloiu Vel Clucerii i Stoian Bacalbașa, i cu rufetul lor: Nastase Chirigiu, jupan Benea Brașoveanu, jupan Ioan Globoiu, ctitori și episcopii, i Stăvărache, jupan Iovancea, jupan Sandu Cojocari, cu rufetul lor, i Gheorghe, jupan Mladi[n], cu rufetul, jupan Alexe, pan Marin, pan Avel Hagi Teodori, jupan Pătru Cupeș, popa Ioan Protopop Castroe (?), popa Radu duhovnic ot Sfeti Gheorghe, jupan Ne... Chiurcibași, jupan Gheorghe Conda, jupan Floria i Falcoian (?) Gheorghe, Petru, Ioan, pan Mauhaș, pan Ion Tane, Co... Andrei Antone, pan Ion Tănăsie, popa Iordache, Iconom, Hagi Nagoe, Hagi Stefan Dumitru, pan Draghici Peia, jupan Velico..., cu rufet[ul] lor, Stan Badici.

195. 2. Pe o icoană:

Acestă sfântă icoană s'au făcut cu chieltuiala isnafului abagiilor, la an 1850, Maiu 29.

3. Pe alta:

196.

Acestă sf[ă]ntă icoană s'aă îmblăcat în argintă plin dumnealul jupan Ghiță Stoianescu, zăt Glubo[iu], episcopă bisericii Oota, cu ajutoriul maă multora negușitor[i], care s'aă și scris numele în pomelnicu ctitoresc, spre veșnica pomenire; s'aă lucrat Dumitru Rafail; 1843, August 6, s'aă sfirșit.

4. Pe o cruce:

197.

P[ro]t[opop] Ionă Castrise; 1818, Dechemvrie 2.

O. Biserica Sfintul Nicolae Ungureni.

1. Inscipția nouă spune că s'a zidit de „dumnealor Costandin Bechianu și Alexie Bechianu, în anul 1774“.

2. O foarte frumoasă cruce fără inscripție.

XXXIX.

Mănăstirea Brîncoveni.

A. Biserica bolniței.

1. La intrare:

199.

† Sfânta și dumnezeiasca besericuce această, carea bolniță s'aă făcut, iaste [a]seamenea și tocma ca ceaia dintăi mănăstire [ce] era, într'al căriia loc acum să veade časta mare și frumoasă, și iarăș de prea-luminatul și înălțatul Io Costandină Basaraba Voevodă den temelie rădicată, făcută și închinată marilor arhistratighi Mihail și Gavriil și alaltor tuturor în-gerești ceate, la anul de la H[risto]s Domnul 1700, m[e]s[i]ța Maă 20 dni.

2. Chipuri de ctitori:

200.

«Io Costandin Basarabă Voevod, snă Papei Po[stelnic] Brâncoveană», haină neagră, mantie de brocard deaur, cingătoare, mîncare albe.

«Marica Doamna»: haină albă, mantie de brocard de aur, margini negre.

«Io Matei Voevod»: haină de brocard aur pe negru, briu roș, mînecare albe, mantie neagră, margini roșii. Ține în mînă o cruce întreită.

«Preda Brâncoveanu biv Vel Vornic»: păr blond lung, barbă, haină albastrie, briu, margini roșii, mantie roșie.

«Papa Poș[telnic], snă Predei Vornicul»: ras, cu moț de păr înainte; haină verde, briu roș, mantie liliechie, blănită.

«Danciul Vornicul, tatăl lui Matei Voevod»: haină roșie, răs-croielii de blană la gît, mineci verzi; barbă în două părți. păr lung.

201. 3. Inscripție zugrăvită :

ОУТВЕРЖЕНІЕ НА ТѢ НАДКЮЩИ СЯ ОУТВЕРДИ ГИ ЦРКОВЬ СВОЮ, ЮЖЕ СТЕЖА ЧЕНОЮ СИ КРОКІЮ, 7212, 1704 [= întărește, Doamne, pentru cei ce așteaptă întărire, biserica ta pe care ai întemeiat-o cu singele tău curat; 7242, 1704.]

202. 4. În altar :

Să s[ă] știe când ne-aș scos Pivodă din chilii afară pe toțu călugări; leat 1721.

Dettine saș Pivoda a fost comandantul trupelor germane din Oltenia, după ce cu el aș intrat Austriacii în țară. V. *Cîteva manuscripte și documente*, în „An. Ac. Rôm.“, XXVIII, p. 519, și Giurescu *Contribuțiuni la studiul cronicelor muntene*, București, 1906, pp. 68-9.

203. 5. Grafite:

Popa Hr[i]sto ot Pleaven. Paisie romo[na]h; 1838. Gherasim iermonah Sfetagorețu; 1853, Martie în 28.

204. 6. Pe disc:

M. S. I. L. eg[umen] B[rîncoveni], l[ea]t 7217 [1718-9].

E un Manasie (?), egumen de Brîncoveni.

B. Biserica cea Mare.

205. 1. La intrare:

Într'aceștu loc unde acum cest sf[ă]nt lăcaș iaste, fost-aș de moși lu Matei Băsărabu Voevod și ai Predi Dvornic făcută

mică biserică, hramul dându-i a prea-curatei Maicii Domnului și spășitoriului H[risto]s adormirei; aceia apoi Matei Vo[e]v[o]dă, domnind, o auză zugrăvit, la leatul de la Zidirea Lumii 1440 [1631-2], și așa auză fost până ce, den orânduiala lui Dumnezeu, auză stătu Domnu țări luminatul Ioan Costandin Băsarab Voevod, fiul Papei Postelnecul, feçorul Predii Vorneçul, carele văzându-o așa mică, și, maica sa, Stanca Cantacuzino, prestăvindu-se dupre anii 44 auză văduvii sale, și aducându-o lângă soțul ei, Papa Postelnecul aicea, de o auză astrucat, s'auză indemnat, și biserica cea mică, bătrână, o auză rădicat, și aceasta ce acum să veade, den temelie auză zidit, făcându-o și infrumusețându-o dăplin mănăstire, în slava și mărirea prea-sfânt și veačnic numelui lu Dumnezeu, spre pomana a tot bătrân neamului și spre buna pomenire a bunelor sale fapte, începându a o lucra într'al 11 an al Domniei lui, curându anul de la Spăsenia Lumii 1699; ispravnic lucrului puind pre Radul Golescu Vel Comis.

Capitolul XLVI din Cronica lui Radu Greceanu (ed. Șt. Grecianu, pp. 92-3) lămurește asupra clădirii mănăstirii Brîncovenilor. Și aici se spune că biserica „veche era mică foarte“. Beizadelele Constantin și Ștefan și Mitropolit Teodosie pun piatră de temelie, la 9 Iunie 1699. Prin silințele lui Radu Golescu biserica s'a mîntuit la 5 August din același an.

2. Pe un mormînt:

206.

Suptu această marmură zace țărăna jupăneasii Stancăi Cantacuzeanii, fata lui jupan Costandin den vechiu și împărătescu rod Cantacuzino, biv Vel Postel[nic], a Doamniei Ilincăi, feații bătrânului Io Șerban Basarab Voevod, jupăneasa lui jupan Papei Brâncoveanului Po[st.], feçorul lui jupan Predii Brâncoveanului biv Vel Vornic și mumă bl[a]goč[e]stivului Domnu Io Costandin B[râncoveanul] Basarab [Voe]vod, carea, cu mari blândețe, cu multe milostenii și nespuse alte bunătăți trăind,

și umplând vârsta ei de an[î] [66], den cari 44 văduvă săracă de soțul ei i-[a]u] petrecut creștinește, s'a] săvârșit la anul [de] la Zidirea Lumii 7207 și de la Spăsenia ei 1699, Fev[ruarie] 10, într'al unsprăzecelea an] al Domniei fiiului său mai sus numeitul Io Costandin B[râncoveanu] B[asarab] Voevod, carele cu mare ci[nste] și cu toate creștineștile pomeniri și mi[le] aici la mănăstirea Brâncoveanii, unde și însăș la moarte-]a]u] lăsatu; aducând-o lângă soțul ei Papa Post[elnicul] și socru-său Preda Vornic, o a] astrucatu.

207. 3. Pe altul, lângă acesta:

Aici zac oasele răposaiilor întru D[u]hul Sfântu fericit jupan Preda Vel Vornic Brâncoveanu și ale fiu-său Papei Post[elnicul], căroră li s'a]u] întânplat perire: întâi Papei Post[elniculu] în zilele lui Costandin Șerban Voevod, pe vreamă ce s'a]u] rădicat dorobanții, călărașii hoțește asupra Domnu-său și a neamului boeresc, atuncea a] ucis pre Papa Postelnicu, fiind leat 7163 [1655], iară pre tată-său Preda Vornicul l-a]u] ucis Mihnea-Vodă cel Rău, în casele domnești în Târgoviște, nefind]u] vinovat nimic. Și s'a]u] pus această piatră de dumnea]e]i] jupăneasa Stanca Cantacuzini, care a]u] fost]u] jupăneasă Papei Postelnicul, m[e]s[i]ța Iunie, dni, leat 7176 [1668].

Uciderea lui Papa Brîncoveanu în București, din jos de Mitropolie, se pomen]e]ște printr'o cruce care se păstrează până acum (v. vol. I din aceste *Inscripții*, p. 245, n° 16). D. Virgil Drăghiceanu a găsit de curînd un fragment din inscripția de pe mormîntul lui Preda; ea cuprinde: Predi]i] Dvornicu] pe o frîntură, iar pe alta: „Dumnezeu] să-l p[omenea]scă“. Despre moartea și îngroparea Stancăi se vorbește în cap. XLIV din Cronica lui Radu Greceanu (ed. Șt. Grecianu, pp. 90-1). De acolo am luat vrîsta ei, pe care inscripția de pe mormînt o lăsa în alb. Ea a murit la București, „în curte la dumnea]e]i]“; alaiul de îngropare merse „pînă supt deal“, de unde rămășițele fură puse în carăta care le duse la Brîncoveni.

4. Afară:

208.

† Supt această piatră odihnești-să oasele robului D[u]mnezeu Ghiorghe erei i sini ego Nicolae, și s'au pristăvită în luna lui Mai 23, în zilele prea-luminatului D[o]mnă Io Neculae Petru Mavrogheni Voevodă; leat 1787.

Adaus al numelui lui Ioanichie arhimandrit, din 1842.

5. La zugrăveală:

209.

1842, August. Aastă sfântă măn[ăstire] dintru început fiind foarte mică, s'au prefăcut de răposatul Matei-Vodă Basarab, și, la l[ea]t 1699, răposat[ul] Costandin-Vodă Brâncove[an]u, pentru că s'au astrucat oasele neamului Mării Sale aici, precum în pietrele mormintelor să veade scris, s'au mai mărit sf. biserică, și s'au adăogat odăile den spre miază[zi] de pomenitul Domn Costandin-Vodă Brân[coveanul] Basarab, iar, la leat 1837, Ghenarie 11, zdrobindu-să cu totul de înfricoșatul cutremur, s'au înnoit precum să vede prin osărdie cuviosului arhimandrit chir Theodosie Trapezuntios, igumenu Brâncoveni, spre večnica lui pomenire și a Cuviosii Sale; 1842, August 1.

Chipuri de ctitori: [Brâncoveni:] „Constantin, Radu sin Cos., Costandin sin Cos., Ștefan sin Cos., Theodorie Trapezunteos, Stanca Cantacozini, soță ego [= lui Papa Brâncoveanu], Barbu sin ego Papa Post[elnicul] Brâncoveanu, Preda Vor[nicul] (cu căciulă), Preda Brâncoveanu Vel Vornic, sin David Postelnic, soția ego Păuna (haine de verde și aur, cōpcă, blană), Marica Doamna [a lui Constantin-Vodă], [fetele ei:] Stanca, Ilinea, Ancuța, Safta, Maria, Maria Doamna sin Costandin, David Post[elnicul], tata Predi Vornicului, Dančul Vornicul, tata lui Matei-Vodă“, Matei și Doamna Ilinea.

XL.

Biserica din Ploieșciorî (lîngă Ploiești).

De-asupra intrării:

210.

Această sfântă biserică s'au zidit din temelie în zilele Preasfinției Sale păr[inte]le Mitropolit Grigorie f[in]d îndemnător și sirguitor d[u]m[nea]lui Costăndin; 1834, Mai 7.

XLI.

Schitul Zamfira (Prahova).

A. Biserica cea Mare.

211. 1. De-asupra intrării:

Acest sfânt și d[um]nezeesc lăcaș este zidit din temelie cu tot ce să vede înprejur, prin binecuvîntarea și cheltuiala Prea-Sfințitului arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahii dd. Nifon, întru slava înălțării Mîntuitorului nostru Is[us] H[risto]s și a sf. ierarh Nifon, prin osteneala prea-cuviosului arhimandrit Eftimie, starețul schitului Ghighiu. Început la anul 1855 și săvîrșit la 1857, Septemvrie 8, în al șaptelea an al arhipăstorii sale.

212. 2. Pe un *Octoih* din 7239.

Aastă sfântă cartea ce să chiam[ă] Oht[o]icū, iaste a dumneaei jupăneasii Zamfirii, și s'aū cum[pă]ratū de la oraș, de la popa Ionichii al Brânco[venilor]; 7[2]59 [1750-1].

Aastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiiamă Ohtoih iaste alū popei Androne denū București, otū mah[alaua] Popescu, fečorul popei Mănăilă, prot[opopol] ot București, cum-părată; adeverezū: leat 7241 [1732-3].

'Αφιερωθῆς παρὰ τῆς ἀρχιεπίσκοπας Σμα[ράνδας] [=s'a închinat de cocoana Smaranda].

213. 3. Pe un *Penticostariū* din 7290:

Ghermanò ierm[ona]h cu tot neamu lui; 1796, Aprilie] 5.

214. 4. Pe *Orologhiul* din 1806:

1826, Avgust 15, am botezat Tusie (*sic*) Mercuri.

1821, Ianuarie 18, Marți, la patru ceasuri din noapte, [=10 de seară] aū răposatū Măriia Sa Vodă Alecsandru Suțulu Voevodū, Mitropolitū fiindū chirio chirū Dionisie Sevastis.

1825, Aprilie în 7, aū răposatū erei Gheorghie protopopol, Marți.

1834, aŭ îngropatŭ pã Preao-sfinți Sa părintili Mitropolitŭ Grigorie, Duminicã, Iunie 24.

Versuri tipãrite la urmã:

În ce chip soarele a privi nu poate
 Ca sã lumineaze unghiurile toate,
 Ci rămîn supt umbrã multe neajunse
 Supt niște perdeale de dînsul ascunse,
 Diorthositoriul din ochi așa treace,
 Neputînd spre toatã slova sã sã pleace:
 Slova supt perdeana ochiului s'ascunde,
 Care cu vedeara nu poate pătrunde,
 Și așa rămîne greșala în carte,
 Cãci noi oamenii sintem, de îngeri departe.
 Așa dar ne rugãm de toți cetitorii
 Ca sã fim crezuți noi, diorthositorii,
 Și unde am greșit, sã sã îndrepteaze,
 Cu Duh de blîndeate sã sã lumineaze
 Și sã ni sã creazã toatã osteneala,
 Carea aŭ ocolit. cît putu greșala.

Ioann Ștefanovici, paroh Bolgarsechiului, ca diorthositori.

5. Pe *Mineie* din Neamț, 1809:

215.

Nifon (?), proigum[en] Sf. Mitro., la leat 1817, Aprilie 29.

Nifon (?) ecl[isiarh] Mitr., la leat 1819 m'am făcut, Noe[m]-vrie 16.

Sã înțelegã cel ce va ceti mãi susŭ, când m'am făcut protosinghel, când eclesiiarhu.

Dacã iscãlitura de la început e a se ceti „Nifon“, avem prețioase știri despre începuturile acestui arhieru.

6. *Viețile Sfinților* din Neamț, 1813-6.

7. Pe *Viețile Sfinților* pe Iulie (1814):

216.

Acastã carte este a sf[in]tuluș schit Vovedenii.

E vechiul schit al Zamfirei. V. nl B.

8. Pe volumul de Novembre (1814):

217.

Panait Niculescu, canonarhul sf[inte]i Mitropolii, aŭ scris la

anul 1845, luna Avg[us]t 3. Acastă carte am cetit ereu Antonii monahul, cari am fost la arestul sfintei Mitropolii....

9. *Efrem Sirul* din Neamț, 1819.

218. 10. Pe un *Octoih* din 1816:

Aceastu Octoicu l-am dăruițu schit. Roș.

11. *Psaltire* din 1820. (Prefată de etitorii tipografiei: Constantin Caracaș doftorul politiei, Răducanul Clinceanul biv Vel Stolnic, Dimitrache Topliceanul biv Vel Sluger).

1821, Maiu in... aũ intrat Turci in București.

1821, Agust 6, s'aũ tăiatu Sava bimbaș[ă], Ghincea și Deli-bașa Mihale. și cu Arnău[ii] lor.

12. *Orologhion* din 1825.

13. *Ceasoslov Mare* din București, 1830.

14. *Mineie* din 1836 (Meletie monahul, tipograf).

219. 15. Pe un *Penticostariu* din 1841:

Și acastă carte s'aũ ciștigat sfintei Mitropolit prin mine, cel iscălit; 1823, Iuli. Dionisie ecli[siarhul] Mit[ropoliei].

16. *Mineie* din 1846, Neamț.

17. *Apostol* din 1851.

18. *Liturgii* din București, 1853 (lucrate pentru Chesarie, episcop de Buzău).

19. *Molitfenic* din București, 1854.

20. *Triod* din 1856, București. (directorul tipografiei arh. Dionisie).

21. *Evanghelie* bucureșteană din 1856.

22. *Mineie* din 1862.

220. 23. Pe *Chiriadromion* al lui Nifon Mitropolitul, 1857:

Acest Chiriadromiu s'aũ hărăzit noulu schit Nifon din j[ud.] Prahova de prea-sfințitul arhiepiscop și Mitropolit alu Ungrovalahiei dd. Nifonũ.

Pecete cu Sf. Constantin și Elena, coroană, cîrjă și „Nifon Mitr[o]p[olitul] U[n]g[ro]v[la]h[iei]”; 1850“.

B. Biserica Cimitirului,

1. La intrare:

221.

Cu vreaarea Tatălui și Fiiului și Sfântului D[u]hu s'a au începutu această sf[ă]ntă și dumnezeiască biserica, ce este hramu Sf[i]ntii Troiți, cu osteneala și cu cheltuiala dumnei răposatii jupăneasii, Zamfirii, soțiiia dumnealui răposatului jupănului Manuilu Apostoli, în zilele răposatul Domnului nostru Io Neculae Voivod, și, rămân[ă]ndu neasfârșită d[e] cè mai sus numită, și au rămas ostinitori noru-sa, Smara[n]da, fică răposatului Ion Băl[ă]ceanu], încă fi[n]du văd[uvă] ramaș[ă] cu unu coconu, și anume Manoilu; și s'a au sfârșitu în zilel[e] Mării Sal[e] Domnului nostru Io Mihai Racoviț[ă] Voivod, mes[și]a] Iule 28 d.: leat 7251 [1743]; și au fost popa Ion ostinitor.

Pentru Smaranda Bălăceanu, v. *Genealogia Cantac.* și *Studii și doc.*, I.

2. Pupitru de sidef din vechea zestre.

3. Pe un *Minciū* de Septembre (de ale lui Chesarie).

Sfintei biserici cu hramul Sfinte Treime, zidită aici ca să fie la trebile și slujbele sfintei biserici a satului Zamfira; și am scris cel mai sus iscălit în zile a Mării Sale D[omnu]l nostru Gheorghe Dimitrie Bibescu Voivod și Domnu a toată Țara Rumînească, cînd stăpinea părintele Isaia, egumen Bleajoiia[u] și Zamfirean... Ad... ugr. 17, Ap. 4.

4. Aier vechiu de mușamă.

5. Pe un antimis încadrat:

222.

Acest dumnezeesc jertfelnic pe care să săvirșaste dumnezeiasca cea fără de singe jertfă, s'a sfințit de Preaosfinția Sa părintele episcopul Rîmnicului, dd. Calinic, la anul 1851.

6. [Pomelnicul ctitoresc:] Nifon arhiereul, Ilie, Elena, Rusaila, Zanfira, Aposta, Gheorghie, Ioan Neofit arhiereu, Eftimie arhimandritu.

XLII.

Chipurî de la mănăstirea Cremicovschi.*(azi la Museul din Sofia.)*

223. De o parte, o Doamnă cu o pălărie și rochie roșă cu romburi aurite (mînece, garnite cu verde), Domn cu căciuliță, plete, rochie de brocard, cipieci roșii, mînece roșii. Jos,—fata, ea mamă-sa; fiul, — cu haine roșii și fes.

Прѣстакн се раба бжн Драгана джци рад коекѣ; мѣа август прѣстакн се рабѣ бжн Теодор, син Рад Коера, въ акто за, мѣа август.

Adecă:

A răposat roaba lui Dumnezeu Drăgana, fiica lui Radu Voevod; în luna lui August a răposat robul lui Dumnezeu Teodor, fiul lui Radu Voevod, în anul 7100 [1502], luna lui August.

Bănuese că erau copii ostateci ai lui Radu, morți în calea spre țară și îngropați acolo.

XLIII.

Inscripțiile Bistriței oltene după dosarul reparației începute în 1846.

1. „Pisaniia de afară, de de-asupra uși în amvon“, ca în vol. 1, pp. 194-5, n° 2.
224. 2. „Pisaniia din lăuntru, al 3-lea tindă, în fața templului:

Cu vreaarea Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu săvirșirea Sfintului Duh, ziditu-s'au această sfintă besărică din temelie întru cinstea Adormiri a preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Feçoari Marii, de dumnealor ctitori pan Barbul biv Vel Ban, Pîrvul brat ego, Vel Dvornic, i Danțul brat ego, i Radul i Preda i Mircea brat ego. Iar acum, în zilele prea-înnălțatului nostru Domn Alexandru Suțul Voevod s'au zugrăvit de iznoavă această sfintă biserică, fiind zugrăveala

foarte veche, prin osirdiia și cheltuala d-luî pan Grigorie Brincoveanu Vel Ban și cu îndemnarea și silința Sfinții Sale pr: chir Theodosie arh[i]m[andrit] și igumen al aceștii sf[inte] măn[ăstiri] Bistrița, ca în veci să să pomenească, iprocî. Vleat de la întemeerea Lumi 7192 (*sic*), iar anul de la H[risto]s 1820, 1820 [cu arabice], Iulie 30. Pisah Parthenie (?) monah, zugraf. Ioan Cos[tan]d[in] zugraf.

3. [Vechea inscripție slavonă:]

225.

Произволеніе[мъ] вѣща и поспѣшеніемъ сна и съвършеніемъ стаго дѣла почи се съи стѣи храмъ къ нмѣ оуспеніе вѣщи къ дни Іу Нкгое Беда и гднѣ вѣсен земли [Сггровалахискоѣ], и ктитори: жѣпан Барбѣль Великѣи Банъ и Пжрѣсьль Дворнѣкъ и Данчѣсьль и Радѣсьль и жѣпанъ Преда, и съвърши се при игѣмѣкъ Марко. Аминъ. Рѣска много грѣшнаго Добромірѣ, и Дѣмитрѣс, и Кирѣтопѣ; исправн[икъ] жѣпан Стоанъ; нача се [*greșit*: пісасѣ] и съвърши се в лѣтъ ѣзкѣ, мѣца вкт. а.

Adecă:

Cu voia Tatălui și ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh, începutu-s'a acest sfînt hram întru numele Adormirii Născătoarei de Dumnezeu în zilele lui Io Neagoe Voevod și Domn a toată Țara-Românească, și ctitori: jupan Barbul Marele-Ban și Pirvul Vornicul și Danciul și Radul și jupan Preda, și s'a săvîrșit pe vremea egumenului Marco. Amin. Cu mîna mult-greșîilor Dobromir și Dumitru și Chirtop. Ispravnic jupan Stoian. S'a început și s'a săvîrșit la anul 7028 [1519], luna lui Octomvrie 1.

Cf. inscripția neîndestulătoare și în parte greșită pe care o dădea Mitropolitul Neofit de la jumătatea veacului al XVIII-lea, în darea de samă a visitației sale canonice, — vol. I, pp. 193-4, n° 1. — Dobromir e și meșterul de la Argeș.

4. Pe mormîntul ctitorului:

226.

Прѣстаки се рабѣ бжн жѣпанъ Барбѣль Великѣи Банъ Кралевскы прѣкименовани Пахоміе: вѣчномѣ память, в лѣтъ ѣзгѣ, мѣца мартіе д.

Adecă:

A răposat robul lui Dumnezeu jupan Barbul Mare-Ban de Craiova, ce și-a schimbat numele în Pahomie; veșnica lui pomenire; la anul 7013 [1505], luna lui Martie 9.

Data de 7013, adecă 1505, nu se poate admite. Și în 1508, supt Mihnea-Vodă, Barbu se afla, lângă fratele său Pîrvu, în fruntea boierilor munteni (*Studii și doc.*, VI, p. 455, n° 3). El se întîmpină chiar în Sfatul de la 7026 (1518) al lui Neagoe (*ibid.*, V, pp. 169-70, n° 2). Îl găsim apoi și la 5 Maiu 1519 (Cronica lui Constantin Căpitanul, ed. Iorga, p. 49, nota 4). La 7029 (1520-1) nu-l mai vedem însă (*ibid.*, p. 170, n° 3; pp. 473-5; cf. pp. 706-8). V. și vol. VI, pp. 592-3. Cred că trebuie cetit *зм* (7033=1524-5), care a fost cetit greșit ca *зм*, ceia ce s'a interpretat ca 7013 (de fapt *зрї*).

227. 5. Pe mormîntul lui Moise-Vodă:

Иже въ благочестивен коничникъ и прѣстави се Іо Моисей Воевода, сынъ Владислава Кви́кода, іже брань сътворихъ [въ] Вѣншорѣ, к лѣтъ *зм*, мѣца августъ кѣ.

Adecă:

Cu blagocestiv sfârșit a răposat Io Moisi Voevod, fiul lui Vladislav Voevod, care a făcut războiul [la] Viișoara, în anul 7040 [1532], luna lui August în 29.

29 August 1530 [s'a cetit *зм* pentru *зми*] trebuie să fie ziua îngropării; cu cîtva timp înainte, Moise nu mai era în viață (de pe la 22).—V. alte explicații, după lectura neîntregă a inscripției, dată de Mitropolitul Neofit, în vol. I, pp. 195-6.

Iată corespondența urmată cu privire la pisaniî:

„Departamentul Credinții. Cinstitei Direcții a clădirii mănăstirii Bistrița din județul Vîlcea.

Grabnică trebuință avînd Departamentul de pizaniia (*sic*) bisericii acei mănăstiri Bistrița, care urmează să fie serisă d'asupra ușii bisericii, sau înăuntru la citorî, orî pe piatra mormîntului citoricesc, pofteste pe cinstita Direcție ca să scoată o copie întocmai după pomenita pizanie, fără cea mai mică greșală, și cu raport să o trimită Departamentului, grabnic, prin ștafetă; iar, la

întâmplare să se fi aflînd plecat la băile minerale iprocî, cuviosul arh[i]m[andrit] Hrisant, să va îndeplini această cerere de cătră cei lăsați în locul Precuvioșii Sale acoale.

Șef Departamentului:

... Florescu.

Anul 846, Iunie, n° 2132.

N° 18.

Cinst. Depart. al Credinții.

Direcțiia clădiri sf. mănăstiri Bistrița.

Asămănîndu-să direcțiia cu porunca cinst. Depart. supt n° 2132, care astăzi, Luni, la 3 ale următoarei, aș priimit, a și scos în-dată copia în tocmăi după pisanii cea mare ce să află de-asupra ușii la biserica sf. mănăstiri Bistrița [căt și după cele din lăuntru bisericii; șters], pă care cu plecăcune o trimit acum pă lîngă aceasta cu ștafetă grabnică, după poruncă.

Dorește însă Direcțiia ca cererea aceștii pisanii să fie pentru un bun sfîrșit.

Anul 1846, luna Iulie 3, N° 31¹.

¹ La 15 ale lunii era vorba ca Domnul să plece spre Bistrița, „ca să puie cea d'intiū piatră fundamentală la clopodniță“.

Iată și hotărîrea domnească de reparație:

„Păn cuvintele ce ni să ad[resea]ză într'acest raport de către prea-cuv[iosul] năstavnic însărcinat cu privigherea asupra clădirii aceștii mănăstiri, iar mai cu osăbire căci, vizitând înșine acest sfânt lăcaș de al 2-lea oară, ne-am încredințat că zidirea bisericii nu-și are statornicirea cuviincoasă, fiind dintru'nceput zidită foarte ușor, iar cele după vreme cutremurî aș slăbit-o așa de mult, în căt peste puțini ani s'ar fi dărămat de sineși, și noi poruncim a să preface din nou,—decî dumnealū Logofătul biserecescu va îngriji ca cît mai în grabă să ni să înfățieșeze planul, împreună cu devisul materialurilor trebuincioase“.

În raportul pe care Bibescu pune această hotărîre, se spune: „Acum, la dărîmarea zidurilor veichi, s'aū văzut că nu aū fost clădirea tot de o dată făcută, ci rindurî, rindurî, nefind zidurile legate unul de altul; ci aceasta aū fost pricina în cele din urmă de s'aū desfăcut zidurile de sineși în toate părțile. Sfînta biserică iarășî la întăea prefacere s'aū făcut prea mică, după cum să vede, și cei din urmă Domni, văzîndu-î strîmtorarea, aū mai

XLIV.

Biserica ruinată din Crețești (Dolj).

228. 1. Pe zugrăveala de afară:

„Cari nu mergū la biserică“, „Fermecători“, „Vrăjitori“, „Călugărul curvar“, „Morariul“. „Croitorul“, „Sodomianul“.

229. 2. La proscomidie:

Pomelnicul zugrafilor : Madia, diacon Marin, Andrei, Stanciul.

Chipurile ctitorilor aū fost strămutate în locuința d-lui N. P. Romanescu, din Craiova.

adăogāt ceva la dînsa, iar cei de al treilea aū mai făcut amvonul, și, cu această adăogire una peste alta, n'aū putut ea să potrivească cît de puțin a fi o zidire arhitectonică...

Strămoșii dar Înălțimi Voastre, răposați întru fericire Domni, vă roagă din ceri ca să nu lăsați ostenele lor întru dărăpănare, ci să priviți cu ochi milostiviri asupra unor asemenea sfinte lăcașuri pă care un duh înalt le-aū zidit și le-aū înzestrat pentru sfîrșitul de ei prevăzut, și cu care acum Statul să fălește, întîmpinând multe moralicești fapte pilduite de chear sfînta Evanghelie, spre ajutorul omenirii“. El a pus decî la cale să repare Bistrița și Dealul, „care cît de curînd vor lua și săvîrșire, însă zidiri temeince, frumoase și cu cheltueli îndestul de însemnate. Mînăstirea Bistrița, Prea-Înălțate Doamne, anul viitor, cu leat 847, va lua sfîrșit toată zidirea, și la leat 1848 va lua sfîrșit toate împrejuririle iconomii de afară, și vor locui iarăși tagma monahicească precum aū lăcuit din veichime și pînă acum“. Cere acum ca „și ridicarea din temelie a sfîntei biserici, ca să fie și aceasta unită cu arhitectura binalii ce să face, precum meritează al ei caracter, căci de a rămînea precum să află, cunoașteți Înălțimea Voastră cîtă nepotrivire este, aflîndu-să casele cele spre lăcuința oamenilor luminată și a lui Dumnezeu casă întunecată“.

Lucrează și „maistări iztrailiteni tinichegii din orașul Brăila“.

XLV.

Biserica din Podarî (Dolj).

1. De-asupra intrării:

230.

† Acestă sfântă și dumnezeescă lăcaș s'au început din temelie de pan Hagi Mladen i Hagi Neagoe, unde s[ă] prăznuiește hramul stăl[ui] Grigorie Decapolit[ul], și s'au înfrumusețat cu zugrăveală de tot satu; și s'au început în leat 817, în zile înlățat[u]lui Domă Alecsandru Nicolae V[oevo]d și cu blagoslovenia Preaosfinții Sale Galanūtion [=Galaction] episcopu Râmnicului, și s'au zugrăvit în leat 832, Afūgost 13, de Ilie zografu ot Craiova.

2. Pe ușa dintre pronaos și naos:

231.

Ilie Zugravu ot Craiova.

3. Pomelnicul ctitorilor, pe dosul păretelui de intrare:

232.

Leat 1832.

Titorii: Ionă, Stanăca, Anca, Stanăcu, Barbu, Mariia, Hristodor, Tudor, Iona, Rada, Nicolae, Preda, Anăca, Anăca, Anghel, Mihaî, Măriia, Părvu, Rada, Vasăle, Rada, Nicolăca, Cătrina, Catalina, Iorūdache, Anăca, Dumitru, Stanca, Părvu, Stană, Iona, Manea, Călina, Dinu, Rada, Radu, Preda, Ilie, Stana, Dumitru, Frorica, Maftăi, Gheorghe, Silimă, Dumitru, Radu, Florica, Radu, Florea, Ionă, Iona, Papa, Ion, I[ona], Bălașa, Vasile, cu tot neamul lor.

Mărin, Ion, Rada, Dina.

Pomelnicu de obște ctitoresc ... Bănică, Gherghina, Iliana ... Păuna ..., Iana ..., er[eî] Frorea, er[eî] Gheorghe, er[ița] Iona; leat 1832, Fevra[rie].

4. Chipurile ctitorilor: „Pan Hagi Mladen“, cu fes sur, avînd 233.

margenea roșie, cu mantia blănită cu negru, peste o haină roșie; brîu roșu și alb; „panița Hagica Stanca“ cu pălărie roșie și albastră, bucle, roche cenușie cu floră și mantie roșie până la mijloc, cu mînecele largi. În mîinile lor țin un pomelnic:

Hristea, Hristea, Țeno, Stana, Petre, Vasile, Iovan.

V., pentru Hagi Mladen Stoianoviei, vol. VIII din *Studii și doc.*, tabla.

5. *Octoih* din Rîmnic, 1811.

6. *Cazanie*, după izvodul lui Chesarie, retipărită la Sibiu la Gheorghe de Klozius, 30 Maiu 1850, cu pomenirea Împăratului și a lui Știrbei-Vodă, și cu însemnarea:

„Care Cazani, cîte au fost, toate s'au ars la anul 1847, Martie 25, la București, iar acum tipărită cu chieltuiala d[umnea]lor Iosif Romanov și Comp., librieri românești din București, unde se află toate de vânzare: doritorii pot afla prăvăliia dumnealor în București p[er] ulița zăraflor, vecini fiind cu Nicolae Hristu zăraful.“

234. 7. Pe un *Antologhiu* de Septembre (cam 1760):

Aastă sfântă și dumnăzăiască carte ce să chiimă Minei... gata... ca să fie de învățatura mea și a copiilor mie; iar, de să va ispiți cineva a-lu înstrina di la copii mie, acela omu să fie anaftemă; la anul 1767.

La sfîrșit:

Și amu scris eu popa Gheorghe cu mă[nă] de țărănă, și cine va ceti, în veaci mă va pomeni,—că m[ă]na putrezeaste, iar asta trăiaște.

XLVI.

Biserica din Vîrîți (jud. Dolj).

1. Chipurile ctitorilor:

„Chiriiac biv Vel Clucear“ (fes roșu, fund albastru, mantie cu blană neagră, haină dedesupt cu flori), „Zmaragda sin ego“; „Costandin Zătreanu biv Vel Medelnicer“, „panița ego Mariia“, „Alexandru, Ioan“ (lingă Medelnicer), „Luxandra soția sa; Ilie fiu Clucerului Chiriiac“.

Pe stînga: „panița ego Domni“, „Fevroniia sin ego Hristodor biv Vel Sărdar“, „Panița ego Zoia, Irini“.

2. *Mineiu* din 1788.

3. Pe o *Evanghelie* de la 1697:

Să se știe când aș murit popa Constantin din Vărăți, la 235.
Februarie 23, de Marți noaptea. Popa Ianache.

(Scrisoare de pe la 1730.)

4. Mineiă pe August 1780. În legătură, o foaie din *Adnotationes Diplomatum* (veacul al XVIII-lea).

Însemnare de la „Dumitrașeo logofătul ot Vărăți“.

5. Pe Mineiul de Martie:

236.

Să știe că acestă sfântă Mineiă iaste cumpărat de Cru-ciariul Chiriacă Găianu.

Cam pe la 1780.

XLVII.

Biserici Tîrgoviștene.

A. Biserica Sf. Constantin și Elena.

[comunicat de d-l Virgiliu Drăghiceann.]

[v. vol. I, p. 116.]

1. Pe d'innăuntru:

237.

Doamnea, iubit-am buna cuviința casii tale și locu lăcașulu mării tale. Acast[ă] [sfântă] și dumnezeiască biserică care este hramul Sfintului Nicolae, ridicatu-s'eū din temeliia ei de Io Mathei B[asarab] Voevod la cursul anilor 7159 [1650—1], iar, de atunce încoace foarte riū stricându-se și dezvelindu-se, iar, când aș fost leat 7240 [1731—2], îndemnatu-s'eū jup[ăn] Vasalache cu mila lui Dumnezeū de aș șindrilit-o și aș dres-o. Iar, când aș fost 7261 [1752], Dichem[vrie] 21, s'aș timplat de aș murit la Bucureșți, și s'aș adus de s'aș îngropat aicea. Apoi dumnealui jupan Dragomir, fiul dum[nealui] jupan Vasalachi, denpreună cu frații dum[nealui], s'aș îndemnat de aș învilit-o, aș zugrăvit-o, și aș făcut timpla și anvonul afari, ficindu-se ctitori noi, ca să le fi ve[ș]nică pomenire dumnealor; amin. Oct. 18 7262 [1753—4].

238. 2. Grafită în scobitura ușii:

Popa Ion zugrav; leat 7262 [1753-4].

239. 3. Altul, la proscomidie:

Și s'a'au zugrăvit de Dragomir sin Vasalachi Frumușica (?).
Popa Ion zugrav, Sept. 18, 7162 [1753].

240. 4. Pe un mormînt:

Suptu aceastî piatrî odihnesc oasele rîposatei roabei lui Dumnezeu Sima, ce a'au fostu jupineasa lui Costandin Conțescul Vel Logofăt, și al[e] fiului lor, Asan, care i s'a'au prestăvit în luna lui Dech., la anul de la Zidirea Lumii leat 7222 [1713].

4. Chipurile ctitorilor, după comunicația d-lui prof. Virg. Drăghiceanu:

„Matei-Vodă, cu barbă albă, păr castaniu, coroană, mantie albă tivită cu roșu și cu blană albă-neagră; veșmînt de desupt de brocard de aur. Doamna cu păr negru, coroană neaurită, haină de de-asupra albă; lanț la gît“.

B. Biserica Sf. Nicolae Simuleasa.

[comunicare a d-lui V. Drăghiceanu.]

241. 1. La intrare:

Întru numele Tatului și al Fiiului și al Duh[u]lui Sfîntu și într' ajutorol prea-luminatului și făcător[iu] de ciude hramul sfîntei biserici și al casei noastre, Sveti Nicolae, arhiepiscop Mirilichenschiih, în zilele Domnului creștin și de Dumnezeu iubit Costandin Șerban Voevod, cu vrearăa lui Dumnezeu Domn Țiri-Rumîne[ști]. Adecă e' robul lui Dumnezeu jupan Misco Vel Capitan za Sîrbî, i jupanița ego Ioana i snovi ei [=și fii lor] Florica i Pîuna, Nicola i Nicola brat Căpitan, i Dumitru brat Căpităne-sei, i cu ajutorol milostivului Dumnezeu început-am această s[fi]ntă biserică, sfîntă, dumnezeiască, de o am ridicat dentru temelie pîni [în] sfîrșit, ca sî ne fie pomani și de iertare

sufletelor noastre, și al[e] pîrinților noștrii, și să ne fie ajutoru întru [’n]pîrișia Cerului. Și ispravnic aũ fost Stînimir. Și o am început în luna lui Iun[ie] dñi 10, și o am sfrășit în luna lui Noem. dñi 30, vãleat 7163 [1654].

Pentru astfel de „lefecii sîrbi“, v. Hasdeu, în *Traian*, I, n° 1 și *Studii și doc.*, IV, pp. 42-3.

2. Pe un potir:

242.

Acest sfînt potir s'a cumpărat de robii (*sic*) Dumnezeu Ioan Bădița, nepotul lui Hagi Staicul din București; 1814.

C. Biserica Sf. Nicolae.

1. Vechea inscripție:

243.

ВЪ ДНИ Іѡ РАДЪСЛЪ Воеводъ сн хрѣмъ СѢГО Николѣ сътворѣ
жшпан Манѣ Велик[и] Дворникъ и жшпаница Елиае; вѣтъ 7348.

Adecă:

În zilele lui Io Radul Voevod acest hram al Sfintului Nicolae l-a făcut jupan Manea Marele-Vornic și jupanița Vilae; în anul 7036 [1527-8].

Supt Radu de la Afumați, Manea era Mare-Vornic și în 1525 (*Studii și doc.*, VI, p. 594).

2. Pe altă piatră:

244.

Să se știe cum aũ spart besearica la Sinan-Pașa, și o'ũ diresu pop[a] Goncea cliseariu.

3. Pe o piatră:

245.

† Cu vrearea Tatului și cu ajutoriul Fiului și cu sporul D[u]hălui Svântu, îndemnatu-se-aũ creștinul Io Mateiu Băsă-r[a]bũ Voevoda i g[o]s[po]jda ego Elina, de s'aũ zidit aceasta svântă besearică, hramul Stăi Nicolae, den temelie până în sfrășit, ca să le fie pomean[ă] în veac; și ispravnic Stan-ciul Portar. Pis m[e]s[i]ța Sep. 12 dnă, vleat 7162 [1653]. Pop[a] Grue.

4. Potir din 1814.

246. 5. Pe o piatră de mormînt:

Odihnescă oasăle robu lui Dumnezeu jupan Gherghe cupeț, și s'aŭ prestăvit în zilele Io Radul Voevod..., m[e]s[i]ja Av[gust] 9, v leat 7130 [1622].

Domnul, e Radu Mihnea.

D. Biserica Sf. Dumitru.

[Comunicare a d-lui V. Drăghiceanu.]

247. 1. La intrare:

Сен бжтвеннии храншновани създа сѧ и въздвиже сѧ повелением и иждевением мене грѣшнаго въ хрестіаннихъ Димитрие Бѣзвинки Свѣцара Великаго въ молбѣхъ и похвалѣхъ ченое сепение стѣке вѣце и стго и славнаго великомчника и повѣдносца Димитрие мнроточникаго, въ дни Іу Маден Басарабѣ Воевод, въ лѣтъ бѣтїа мира «рмз, спасение же мїра «ахд; испра. пов Ярсение. [= Acest dumnezeiesc hram s'a făcut și s'a înălțat cu îndemnarea și chieftuiala mea, celui greșit între creștinii Dimitrie Buzinca Slugerul-cel-Mare, pentru rugăciunea și lauda cinstitei Adormiri a Sfintei Născătoare de Dumnezeu și a sfintului și slăvitului marelui mucenic și luptător Dimitrie izvoritorul de mir, în zilele lui Matei Basarab Voevod, în anul de la Facerea Lumii 7147, iar de la Mintuirea Lumii 1639; ispravnic popa Arsenie.]

Buzinca, fost boier de-ai lui Leon-Vodă (Comis în 1631; *Studii și doc.*, IX, p. 7), era Clucer în 1640, cînd mergea la Brașov cu solia cea mare trimeasă de Matei-Vodă (*Studii și doc.*, IV, pp. cci, 215, 218, 221).

248. 2. Pe o piatră de mormînt:

Дше бгороднаго капитана нѣме[ц]каго: ceane e-a dezgropa acest mărământu sa[u] parat (*sic*) loa, si hi proclat anatema; зде престави сѧ во лѣтго «рѣг, а шт рождество хва «ахд [=su-

fletul celui de bun rod Căpitan de Nemți: care a răposat în anul 7153, iar de la nașterea lui Hristos 1654.

E. *Biserica roșie.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. Pe perețele din dreapta, însemnare nouă:

249.

Această sfântă și dumnezeiască biserică, ce se prăznuiește hramul Intrărei în biserică a Maicii Domnului și a Sfinților Erarhi, ridicându-se din temelie și înfrumusețându-se cu toate celea de robii lui Dumnezeu Radu Județul, cu soția sa Mihalcea, Vasile Logofătul, soția sa Maria, la 1767, în zilele prea-luminatului nostru Domn Alexandru Ipsilante Voevod, cu blagoslovenia preasfințitului Mitropolit al țării, Chiril, iar acum, la anul 1871, ajungând în ruină, cu ajutorul lui Dumnezeu s'a în demnat preotul Anghel duhovnicu, cu soția sa, Maria presvitera, nepoata lui Vasile Olteanu, și dumnealui Hagi Costantin, cu soția sa, Ecaterina Hagica, de a măi reparat-o, făcând și turlele, precum se vede.

2. Pe o piatră de mormânt:

250.

Aicea supt această piatră odihnescă oasele răposatului robul lui Dumnezeu jupan Radu Vel Județul ot Tîrgoviște i jupănița ego Mihalcea, Ioan, Dumitru, Șerban, Radu, Andrea..., Ana, cu tot neamul; meșta Noem. 11, leat 7199 [1690].

F. *Biserica Sf. Atanasie.*

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

† Cu vreaarea Tatului și cu ajutoriul Fiiului și cu săvârșirea Duhului Sf[în]t, începutu-s'a a să zidi din temelie această sfântă și dumnezeiască biserică, hramul sfinților ierarși Athanasie și Chiril, Patriarșii Alixandriei, cu blagoslovenia preasfințitului Mitropolit al Țării-Rumînești chir Grigorie, în zilele prea-înălțatului și prea-luminatului Domnu Io Alisandru Scarlat Ghica Voivod, și, fiind măi nainte această sf[ă]ntă biserică de lemn făcută de răposatii întru fericire părintele Mitropolit Theodosie, al țării, iar acum s'a făcut de pe cum

251.

se vede, cu chiețuiala blagorodnicilor ai sfintei biserici fii dumnealor jupanu Badea Văcărescul, i jupanu Iordache Văcărescul biv Vel Sluger, frați, și Samuilu arhimandritul, dichiu sf[in]tei Mitropolii Tirgoviște, pentru vecinica pomenire, la leat 7276 [1768], Aug[ust] 1. Ioan, Andrei, zugrăvi.

Acești Văcărești sînt din satul dîmbovițean de pe Răstoacă. Numele lui Badea îl aflăm pe o piatră de mormînt de la Mitropolie (vol. I, p. 122, n° 255).

2. Potir de la un Mitropolit Grigore.

G. Biserica Oborul-Vechiū.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

252. La intrare:

Acastă sfânti și dumnezeiasc[ă] biseric[ă] ziditu-s'au din temelie întru slava și cinstea hramuluī, ce să priznuește Izvorul Tămăduirilor, la anul cu leat 1832, Marte 5, în zilile preainițatuluī Înpîrat Nicolae Pavolicī (*sic*) a toată Rosiia, cu blagoslovenia preaosfințituluī părinte episcop Neofit, fiind otcărmitorū Sfintei Mitropolii, în locul Preaosfinții Sale pirinteluī Mitropolituluī Grigorie. Si s'au sîvârșit de tot lucru de zidării, i cu zugrăvealea, și cu altele ce trebuesc sfintii biserici, la anul cu leat 1833, Iulie 30, de robii lui Dumnezeu aceștia: Cîrstea Carabula, Ionu Bizdideanu, Dumitru Bizdideanu [= din satul Bezdad], Maria Cojocarul, [ș. a.].

H. Biserica Stolnicul.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

253. 1. Pe o piatră la intrare:

Acasti sfînti biserici, lăcaș Dumnezeuluī Savaoth, a cîria hramu Uspenia bogorodit[i] și pervo-mucenic Stefan si priznuește, den temelie este ziditî în locul unia ce mai de nainte de lemnî era ficutî, cum spun de Udre Brîtescul, care de multa vreme și răutăți căzu și si risipise,— așa dec jupan

Costandin Cantacuzinò biv Vel Stolnic i soția sa Safta, de zid, cum si vede, o aũ ficut, în cinste și slava vecinicului Dumnezeũ și în buna pomenire, și binelui [= bunului] lor neam și al lor, i isprãvind-o la anul de la Zidirea Lumi 7213 [1705].

E vestitul scriitor Constantin Cantacuzino Stolnicul, unchiul și sfãtuitorul de cãpetenie al Brîncoveanului.

2. Piatrã de mormînt a lui Stanciul, fiul Slugerului Nicola (inscripție slavonã fragmentarã).

I. Biserica Tîrgului.

[comunicat de d. V. Drãghiceanu.]

1. Piatrã în zidul de afarã:

254.

Aicea, la acastã piatrã, zacu jos oasele robu lui Dumnezeũ Oprea, care s'e prestãvit în zilele Io Mateiũ Voivod, mța Noem. 23 dne, vileat 7154 [1645], coconul Radului iuzbaș de fuștaș, carel[e] a fost ispravnic la časti sf[ã]nti besear[icã] întru cinstit hramu Uszenie b[ogorodi]te; Mai 2 dni, leat 7161 [1653].

Un iuzbașã de fustași din veacul urmãtor, în *Studii și doc.*, IV, p. 80.

2. Urmeazã:

255.

Aice suptu acastã piatrã, zacu oasele Paraschivei, coconul Radului Vel Cãpitan, carel[e] aũ fostu ispravnicu la čaasti beseric[ã], vi dni Io Matei [Voevod].

3. Pe policandru:

256.

În zilele prea-luminatului Domn Io Gheorghe Caragea Voevod, cu voia lui Dumnezeũ, cu al Maichi Precista, aũ ficut acest palicandru, cu tot[ã] cheltuiala, dumnealui Pãstelnicului Pascale Pãunescu, picitos; 1814, Martie 28.

4. Pe un pomelnic, cu chipul Maicei Domnului, lui Hristos, cu

257.

porumbul Sf. Duh și, pe altă foaie, chipul Sf. Ioan Gură-de-aur:

„Pomelnice al sfintei biserici din târgul Târgoviștii, făcut acum după Zavere, cînd am intrat eu episcop, în zilele Mării Sale Io Grigorie Ghica Voevod, care s'aŭ orînduit de la Poartă a fi Domn întîiu din pămînteni, fiind leat 1823, April. Scris de mine, cu mîna, Ioan Tînase, episcop...”

Pomenește, Doamne: Mathei Voevod, Elena Doamna; Udriște, Radul, cu părinții și fii lor.

Acest Udriște, aflându-să Cămăraș și credincios Mării Sale Matei V[odă] Basarab..., a făcut rugăciune și îndemnare ca să facă această beserică; fiind niște ziduri surpate..., a sfărîmat acele ziduri..., și aŭ făcut din temelie, după cum și pisania d'asupra uși arată, însă biserica cu tinda pînă la ușa, și nezugrăvită; ispravnic fiind pînă la săvîrșire dumnealui Radu Logofătul, Vel Căpitan, fiind leat 7162 [1654].“

E vorba de Udriște Năsturel.

„Pomenește, Doamne: Constantin, i Ilina, Marica, cu părinții lor. Acest Constandin, ce se numește între oameni jupîn Dinul Bogasieru, tatăl Voineștilor, acesta aŭ zugrăvit biserica, tîmpla și oltarul, aŭ hărăzit și o livadă de fîn, sub dealu mănăstirii, lîngă viea Văcărescului, pă care o cosește preoții bisericii. Pomenește, Doamne, pe Matei ierei..., ce a făcut înbrăcăminte la Evanghelie și cadelnite..., pe Dimitrie Mira bogasieru..., Pascale Voicu, fecior lui Păun Abagi..., ce a făcut policandru la 1814..., pe Radu Goleșcu..., ce a cumpărat 12 Minee...; pe Dragnea, Stana, Marica Cojocar, ce ajută la șindrilit și potir..., la anul 1812..., iar, la moarte, dă 100 lei pentru zugrăvitul turnului; pe Atanasie băcanul, ce dăruiește un disc de argint. [Apoi brașoveni, rachieri, cojocari, bogasieru.] Și Alexe, sudit chesaricese, carele cu corajul său a stăut ca un consulat, cînd aŭ venit Turcii să gonească pe Grecii din țară, fiind leat 1821. Și, cînd aŭ venit aici la Tîrgoviște, i-aŭ întîmpinat cu cele trebuincioase și, înblînzindu-i cu cuviințe bune, aŭ potolit pornirea și gîndul lor cel rău, ce lovea asupra acestui oraș, ca să-l prăpădească, și, cu puterea ce avea, aŭ păzit și această biserică, de nu s'aŭ jefuit de Turci, cum s'aŭ jăfuit alte besereci aci în oraș, și aŭ sfărîmat icoane. Aŭ ajutat coconi lui cu lei 20 la potirul de argint ce s'aŭ făcut acum, cu leat 1830.“

5. Condică „pentru toate zapisele și hodoarele ce are sfînta

biserică“. „Să dă de știre că la leat 1823, după Zaveră, întîmplându-să de aŭ tăiat Turcii pe răposatul Gheorghe Brașoveanu ... ctitor“, etc.

J. Biserica Sf. Gheorghe.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. Inscripție zugrăvită:

258.

Această sf[întă] și dumnezeiască biserică, ce să prăznuște hram st. m[are]lu[ei] m[ucenic] Gheorghie, fiind veche și necăutată de multă vreme, ne-aflîndu-să ctitori, și dezvălit[ă] și dărămat[ă], iar la leat 1730 s'aŭ găsit jupan Stegar Dima, de o aŭ pardosit, aŭ făcut atvon ș'aŭ zugrăvit, lu-aŭ (*sic*) șindrilit pe el și biserică de iznoavă; iar, la leat 1794, fiind învelis[ul] vechi, aŭ căzut, și, văzînd noi, mahalagii, așa, ne-am îndemnat de am învelit cu toată cheltuiala noastră. Iar, la leat 1812, s'aŭ întîmplat primejdie mare de ciumă, prin toate părțile, care și aici în oraș s'aŭ întîmplat primejdie prin toate mahalalele, iar, în mahalaua aceasta, ne-am rugat m[are]lu[ei] m[ucenic] Gheorghie, ziua și noaptea, și, scăpîndu-ne, am tencuit biserică pe din afară, am făcut scară, am ridicat clopotniță; iar eŭ, robul lu[ei] Dumnezeu Stegaru Dima Lixăndroiu, Preotul Radu Guță, am tencuit clopotnița, Gheorghe Dudescu Postelnic[ul] aŭ zugrăvit pe afară, și icoanele pă zid, avînd ajutorul mahalagiilor, spre pomenire vecinică, la leat 1816, Aug. 18

2. Pe părete înuntru, mențiune de altă reparație „în zilele și cu ajutorul lu[ei] Aliesandru Caimacam Țării-Rumînești, anul 1848 (?), Septemvrie 2“.

XLVIII.

Biserica Mahalaua lîngă Tîrgoviște.

[Comunicare de estampă a d-lu[ei] prof. Virgil Drăghiceanu.]

1. Pe un mormînt:

259.

Прѣстави сѧ рабѣ бжю жшпань Дръгич Дворникѣ от Корнж-

цѣни... им... дш... въ дны благочестивомъ и хълюбивомъ и
кышнѣемъ Іу Радъ Воевод и [геднь], въ мѣцѣ юніе е дни, в лѣт
зрѣд. [=A răposat robul lui Dumnezeu jupan Drăghici Vornic-
cul din Cornățeani, în zilele bine-cinstitorului și de Hristos
iubitorului și înălțatului Io Radu Voevod și [Domn], în luna
lui Iunie 15,— zile în anul 7124=1616].

260. 2. Pe același, în interior:

Прѣстави сѧ рабъ божію жъпанъ Іанакіе Ключ., [снѣ] жъпан
Соколь Ключ., въ дни Іу Матен Воевод. în luna lui Sept. ... въ
лѣт зрѣк. [=A răposat robul lui Dumnezeu dumnealui Iana-
chie, [ful] dumnealui Socol Cliuceriul, în zilele lui Io Matei
Voevod, în luna lui Sept..., în anul 7162=1653.]

261. 3. Pe altul:

Прѣстави сѧ раба божію жъпаница Ирѣна Дворничаса жъпан
Дрѣгич Дворникса... въ дны благочестивомъ и хълюбивомъ и кы...
шемъ Іу Гаврилъ Воевод... в мѣцѣ маі... дни. лѣт зрѣки. [=A ră-
posat roaba lui Dumnezeu jupanița Irina Vorniceasa, a dumi-
sale Drăghici Vornicul..., în zilele bine-cinstitorului și de
Hristos iubitorului și. prea-înălțatului.. Io Gavril Voevod...,
în luna lui... Maiu ... zile, anul 7128 [=1620].]

Drăghici și Irina sînt bunicul și mama lui Socol (fiu al Vornic-
cului Nicolae), a cărui viață se poate desluși din prefața vol. IV
de *Studii și documente*. Cf., pentru petrecerea lui la Cîmpulung,
și vol. I-II.

4. Tot acolo, cruce care pomenește un hagealic făcut în veacul
al XVII-lea, supt Mitropolitul Ștefan, la Ierusalim, Sinaia și
Alexandria.

XLIX.

Cruce de la Răzvadul-de-sus.

[Comunicare a d-lui Virgil Drăghiceanu.]

262. Aastă sf[ă]nti cruc[e] ridicatu-s'e[u] întru numele Tatilui și
al Fiul[ui] și al Duhului Sf[î]nt și într'ajutorul sfintului hram

Спешени пресфетие блчдена бдце приснодеки Марѣа [= Adormirii preasfintei făcătoarei de minuni Născătoarei de Dumnezeu pururea Fecioarei Mariei], care hram aŭ fost al beserecei de la Răzvad, ce'ŭ fost de lemn arădicat[ă] intii, iar, dacă se'ŭ mutat această beserecă la Iadulŭ, pusu-se-aŭ această sfintă cruce în locul sfintului prestol al sfintei besereci, ca să fie sfintul hram stititor în vecu, în zilele creștinului Matei Basarab Voevod. Și s'eŭ trudit de o ridicat această sfintă cruce eŭ, robul lui Dumnezeu jupanul Socol biv Vel Cliučar, sin Necula Vornicul și al jupinesii Irinei de Cornățeni, împreună cu jupineasa lui, riposata jupănița Marula Cliuč[e]reasa și cu coconii lor, jupan Cr[ă]stea Cluč[ar] i Anghelina, jupan Ianache Spat[ar] i Anca i Irina i Stanca i Marula i Tudosie i Iana i Costandin i Vel[icu]... Florescul (?) i Tudora, Marica, i Marula i Matei i Neculai, ca să le fie de ajutor sufletelor noastre **КЪ ВЕЧ**, amin. **Иис мца** Aprilie 2, 7156 [1648].

L.

Biserica din Măxineni (jud. Rîmnicu-Sărat).

Piatra de de-asupra uși (azi la Museul din Sinaia):

263.

Această sfântă și dumnezeiască beserecă ci iaste hramul nașterii lu Stă Ioanŭ Crăstitel, făcutu-o-am eŭ robul lui Dumnezeu Io Mateiŭ Basaraba Voevod i g[ospo]jda Ilina; mergându Dumniia Mè la oaste, am tăbăr[ă]tu prea malul Siretului, ci am văzut Dumniia Mè cest loc bun și tare, și era o beserecă mică de nuiale și lipit[ă] cu lut. Dicŭ cu vrere lui Dumnezeu și cu ajutorulu sf[în]tului hram am făcut această beserecă de piatră, să fie Dumniia Mele pomenă. și aŭ fostŭ ispravnicu și multu ostenitor și îndemnătorŭ jupanŭ Radulu Vel Cap[itan], și aŭ fostu de'ntăiŭ multu nevoitoru cu sf[ân]ta mănăstire erūmonac Nil, și al doile isprav[nic] Lup[u] ot Vist[ierie.] [Roata din mijloc:] Cu mila lui Dumnezeu creștenu Mateiŭ Basarab Voevod i gsdn. vāsue zemle ongrovlahiscoe grobu peč[e]te].

LI.

Pechea (jud. Tecuciū).

264. Stîlp de piatră cu inscripția:

Alexander Vasilievits Engelhard ist hier begraben.
Anno M.D.CC.LXX. Sie haben Todt und Verderben gespïen.
Wir haben es nicht gelietten. Zwei Kollonen Fusvolk, zwei
Baterien; wir haben sie nidergeriten.

(Copie de I. Codreanu, comunicată de d. I. Bianu.)

LII.

Biserica cătunului Sătenii (Dîmbovița).

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

265. Pe o piatră de mormînt afară:

† Aicea supt această piatră zac osele robilor lui Dumnezeu:
jupan Cîrstea i jupănița ego Despa; popa Tanase, irița Rada;
popa Gorcea, irița Ana; popa Stanciul, irița Mariea; popa
Izanî (?), popa Ianache Nan, Oprișan, Vintil[ă], Cîrstea, Ar-
ghira, Ionașco, Stanca, Paraschiva, Vintil[ă], Stanca den Si-
teanî. Pis az popa Dumitrașco, sin popa Vasili..., vileat
7177 [1669]; pis m[e]s[fa] Aprilie.

2. Ctitori: „jupan Matei Cazote, tvor [= vtori] Vistier“, „jupan
Costandin țori Logofăt“, Maria „Visteriasa“, cu fetița, Maria;
Rădița Zădăriceanca.

LIII.

Biserica din Doicești.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

266. 1. La intrare:

Acasti sf[ă]nti și dumnezeesci bisearicî, a ciriea hram
Nașterea prea-curatei Fecoare și stipinîi noastre de Dumnezeu
niscătoareî Mariei, si priznuește, den temelie ziditi, ridicati

și înfrumosițati iaste de luminatul și înflătatul Io Costandină Basarabă Voevodă, Domnul și oblăduitoriul Țării-Ruminești, aici într'acestă locu unde alti dati n'au fost, în slava lui Dumnezeu și în večnica sa pomenire, sîvîrsind-o la anul de la Zidire Lumii 7215 [1706] și al optsprizeacelea an al Domnii Sale. M[es]ța Sept[emvrie] 20.

2. Pe o icoană:

... cheltuiala dumnealui biv Vel Căminar Costandin Mavrocordat..., Doamna Lucsandra Mavrocordina... (?).

3. Ctitorî: Constantin Basarab Brîncoveanu, Constantin Voevod, Ștefan Voevod, Matei și Radu Voevod [fiii lui]; „g[ospol]jda iego Mariea“ și fetele: Stanca, Maria, Smaragda, Ilinea, Safta, Ancuța, Bălașa. Apoi „jupan Papă Brâncoveanu Vel Postelnic“, „jupanîța ego Stanca Cantacuzino“ [părintii Domnului], „Ioan Matei Basarab Voevod“, „jupan Preda Vel Vornic Brâncoveanu“ [bunicul Brîncoveanului].

LIV.

Mănăstirea Nucet.

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

1. La intrare, zugrăvit:

Această sfîntă și dumnezeiască biserică, în care se prăznuște hramul Sfintului marelui mucenic Gheorghie, de întia temelie este zidită de bătrînul jupan Gherghina Pircălabul cu soția sa Neaga, și, cu zidu și odăi înprejmuind-o, și călugări stringînd, și egumeni pun[ând] și cu sate și moșii și cu Țigani înzestrînd-o, monastire au numit-o. Apoi, de vremi de reșmirițe și cutremure viind la slăbiciune a doua oară, iarăși din temelie sa'ŭ zidit, din venitul său și cu ajutorul a trei neguțitorî greci al[e] căror nume nu se țin minte. Și apoi, iarăși de vremi de rășmiriți și cutremure mari, viind la slabă stare, la leatu 1840 egumenul ce aŭ fost ocîrmuit la aceasta sf. monastire din porunca prea-înălțatului Domn Alexandru

Ghica Voevod, a treia oară, iarăși cu venitul mănăstirei, din temelie o aŭ zidit-o și cu zugrăveală o aŭ înfrumusețat, de cel de acum egumen, părintele archimandrit Gherasie; 1849.

Gherghina pîrcălabul se întîmpină în vremea lui Neagoe Basarab. V. I. Bogdan, *Relațiile Țării-Românești cu Brașovul*, I.

269. 2. Pe o piatră de mormînt:

Aice, suptu ačasta piatri zac osele robului lui Du[mnezeu]...
Pis m[esi]l]a Fe[vruarie] 20 dni, leat 7106 [1658].

LV.

Schitul Fusea (comuna Vulcana-Pandele).

[comunicat de d. V. Drăghiceanu.]

270. 1. La intrare, zugrăvită:

Ačastă sfinți biserici s'au zidit de la Hs. 1779 de Șirban Fusea pînă în ferestre, ear de fiul său Negoîți isprîvitî și in-podobitî cu toate hodoarele; earî, la leat 1832, Noe[mv]rie 10, am fost orînduit de sfința Mitropolie egumen pe toatî vieața, — cîndu am găsît-o în proastî stare, și silitu am fost a o înfrumuseța pre cît puterea m'aŭ ertat, potrivit testamentului ce mi s'a dat de Sfînta Mitropolie; și, la cutremurul din letu 1838, dîrîpînîndu-se turlile, cît și bolțile, m'am nevoit earăși a o preface ca și din nou, zugrîvindu-se cu toate cele trebuincioase, și, săvîrșîndu-se, s'a și sfințit la leatu 1844. Însă la leatu 1859, Septembrie 27, arzînd casile, cu toate names-tiile, și biserica cu toate hodoarele, nemaî scăpîndu nimicu decît nește ziduri ruenate, și, cu ajutoru lui Dumnezeu, m'am nevoit cu a mea cheltuială ca și din nou, biserica cu zugrăveala, hodoarele, precum casele cu toate înprejmăriile, precum se vîd, de robu lui Dumnezeu Dionisie ermonah, egumen și starițu al schitului Bunea, în zilele prea-înălțatului Domn Ion Alexandru Cuza Voevod și al Sfinții Sale D. D. Nifon; 1862.

2. Ctitori: „Dionisie irmonah, Fusi și Buni“; în haină de că-

lugăr; „jupan Șerban Fusea, Stanca soția sa; jupan Negoită Fusea, Ilena, soția sa, și copilul lor, Ioniță.“

LVI.

Mănăstirea Gorgota (cătunul Gorgota).

1. Inscripție zugrăvită, înăuntru:

271.

† Ale tali dintru ale tale aduce ție, Doamne, robul tău Efrem ermonah, egumen sf. mănăstirii Gorgota, ce a fost trimis de la Meteura¹. Aastă sfântă mănăstire, fiind zidită de al doilea de răposatu Neculaï Vistieru de la Enina [= Ianina] în zilele Domnului Radu Voevod [Mihnea], și, după vremi, stricându-se, încit nu mai putea preot ca să slujască sfînta leturghie, și, viind Sfinția Sa părintele Efrem egumen, și văzând-o așa dărăpînată, aŭ apucat de aŭ preinoit-o cu facerea clopotniții și cu șindrilitul, și cu tăvăneala, și cu zugrăveala, i cu zugrăveala la cincî icoane, i cu facerea chiliilor din casele de de-asupra porților, i casele cele mari pe cari tot Sfinția Sa le-aŭ făcut din temelie, în zilele prea-înălțatului Domn Ion Alex. Ghica Voevod, spre a Sfinții Sale pomenire, în veci vecilor; 1836, Iunie 5.

2. Pe un potir:

272.

Acest sfînt potir ieste dăruit de robul lui Dumnezeuŭ eŭ Gheorghie, cu neam[ul]; Ianache, cu neam[ul], — la Golgotha; 1814.

3. Ctitori:

273.

Radu Voevod și Nicola Vistier.

¹ Meteora, mănăstirile pe stîncă, din Tesalia.

LVII.

Inscripții cîmpulungene.

[comunicate de d. V. Drăghiceanu.]

A. Biserica Marina.

274. 1. Pe un stîlp în curtea bisericii:

Rîdicatu-s'a acast[ă] cinstit[ă] cruce, pe hramul Văvedenie b[ogorodi]te în zilele Io Radul Voevod, și s'au nevoit robii lui Dumnezeu Ivan, Stanca, i sin ego [= fiii lor] . . ., Pătru, Anca, Badea, ca să le fie lor pomană în veaci; leat 7173 [1665].

275. 2. Inscripție pe piatră la intrare:

Acastă sf[î]ntă dumnezeiască biserică, aflându-se din zilele vechi părăsită, și neaflându-se ctitori ca să o mai înoiască, și stând biserică necăutată, îndemnându-mă eu, robul lui Dumnezeu, Barbul, de o am înoit-o, întru slava sfintei m[u]cenitei Marine, pe cât mi-a fost puțința, și am făcut clopotnițe den temelie, precum se vede, și am cumpărat și două candilă de argintă, și o vie am cumpărat, de o am dat bisericii de pomeană, în zilele luminatului Domn Io Costandin Voivod, m[esi]ja Sept[emvrie] 20 dne, leat 7205 [1796].

276. 3. Pe o piatră:

Acasta sfintă și [dumnezeiască biserică, hramul] Vivedenie b[ogorodi]te zidit[-ău din temelie]-e, județul Gherghii.

B. Biserica Sf. Ilie.

277. 1. Pe un clopot:

Acest clopot l-aș făcut popa Hrizea i popa Neculae; 1771.

278. 2. Pe alt clopot:

Acest clopot s'au dăruit la sfânta biserică Sf. Ilie de az, jupan Sterie.

C. Biserica Domnească.

1. Pisanie în curte:

279.

Cu vrerea Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu plinirea Du-
h[ului] Sf[ăn]t[ă]u, ziditu-s'au această sfintă bisear[i]că întru cinstea
și hramul[ă] Sfintei Vineri și a lui Sfintului Ioan Predteč, în
zilele prea-inălțatului Domn Io Costandin Nicolae Voevod[ă],
cu blagoslovenia Mitropolitului chir Filaret[ă], cu chiel[tu]jiala
acestor preoți: erei Oancea, erei Ion[ă]... Vă leat 7267 (?) [1769].

2. Pe un clopot:

280.

Acest clopot s'a făcut de dumnealui Gheorghe Negulici; 1799.

D. „Crucea jurământului“ în zidul casei Robescu,

Str. Negru-Vodă:

281.

Întru numel[e Tatălui] și al Fiiului și al Du[hu]lui Sf[ă]nt[ă]u.
Ridicatu-se-au această cinstită și dumnezeiască cruce întru
slava și cin[stea] Nașterii Domnului Nostru Is[us] H[ristos] și
întru pomeana [Domnii Meale] Io Duca Voevod și a Doamnei
Domnii Meale Anastasia și al fiului Domniei Meale, Io
Costandin Voevod. Vizînd [Domnia Mea] mila orașului Cim-
p[ulungul], cum sî fie ertat de vam[ă] de piine, sî nu dea
vam[ă] domnească, așijderea și orișani sî nu dea vam[ă], ori
din ce vor vinde, cum a[ă] fost ertați de rîposatul Radul Negru
Voevod, cînd au fost leatul 6723 [1215], și de Alixandru-Vod[ă]
Ili[ă]ș, fost-a[ă] leatul 7136 [1628], și de alți bitrin[ă] rîposați Domni,
precum scrie în cîrțile ceale bitrine și în pisaniea sf[ă]ntei
mi[nă]stiri [vol. I, pp. 128—30], carea east[e] pus[ă] de-asupra
uși besearici, i [întîrită de rîposatul Mathei[ă] Voevod] cu mare
bleastem. Iar, cînd a[ă] fost acum, în zilele Domnii Meale, ve-
nit-a[ă] județul cu oroșani, cu jalb[ă] la Domnia Mea, spuind
cum le strici cilugării mila [orașului] ce au avut de la alți
Domni bătrini, — între aceea [Domnia Mea, văzînd cîrțile]
ceale bătrine și ce scrie în [pisaniea sf[ă]ntei mă[năstiri, Domnia
Mea] încă am întărit [mi]lla cu această cinstită cruce, [ca

Să fie] er tațî [și de Domnia Mea, de toate cite scriem; iar cine nu va [păzi această milă], si fie proklet și a[nathema]! Și ispravnic aũ fost Andrea.

282. E. *Crucea pîrgarilor, în piață.*

[După cele de mai sus:] Așijderea și pentru judecata orașului, pe orașani să-i judece județul cu 12 pîrgari și cu bătrîinii orașului; iar călugări, saũ pircălabul, sau micar alți să nu aibi a să amesteca, ca să strice judecata și obiceiul lor, ce aũ fost de la alți Domni bătrîni; ci toate legile și judecițile lor să fie stităt[oare], și nici județul să nu aibă voe a lua vam[ă] de la orașani, orî de ce vor vinde, și să fie ertațî de Domnia Mea, de acestea cite scriem mai sus. Iar cine nu va întiri mila orașului, să fie proklet și anathema. Și ispravnic aũ fost Andrea județu cu 12 pîrgari. De[chemvrie] 25 d., vã leat 7184, îns[ă] la leat 1[67]6. A[ăastă] sfintî cruce ce să vede ziditî în zid, aũ văzut dumnealũ Sluğ[erul] Gheorghie Ruveanul (?), pristav orașului, aũ rădicat aăastă cruce cu cheltuiala dumnealũ, ca să fie întirire orașului, i județ fiind Neculae Roșiu (?). [Încă două rindurî.]

LVIII.

Cătunul Podul-Dîmbovițîi (județul Muscel).

283. Pe o cruce lîngă pod:

Aăastă sfintă cruce s'au rădicat în slava Domnului Nostru Is[us] H[risto]s de blagocestivul Domn Io Costandin Brăncoveanu Basarab Voevoda, la douăzeci și trei de anî aĩ Domniei lũ, când aũ făcut și podul acesta peste Dămbovița, fiind ispravnic Alexandru Șufariul Vilsănescul; și s'aũ săvirșit la luna lũ Octomvrie 1 zi, la leatul de la Zidirea Lumii 7220 [1711].

LIX.

Biserica Curtești din Botoșani.

1. Pe o
- Psaltire*
- din 17—:

284.

Carte ce să numește Psaltiri, am afirosit-o la sfînta biserica din satul Cărteștii, ce esti hramul Sfântului Nicolai.

Se adaoage psalmul de război și acela „cînd vei începe la pâine noao sau la vin sau la orice fel de poame“.

- 2.
- Triod*
- Mare din 17—.

3. Pe o
- Liturghie*
- din 7267:

285.

Iari cine s'arū ispitii, dinū preoți, sau diiaconii, sau clericii, sau fecorii dăjdieri, sau săteni, sau oricine ar hi, ca să o ee să o zălogască sau să o pue undeva, pentru nescareva belele, de aice de la Sfântul erarhu Neculai din Curtești, sau din cei ce fură bisericile, tălhari să fie anaftima ca și Ariia și proclat ca Iuda cel ce aū vândut pre Hr[istos], și să fie legat de 318 părinți și de șapte săboară, și să aibă părăș la judecată pe Sfetii Necula; și eū, preutul Aftănasie, cu blagoslovenie părintelui arhireului vos . . . .

- 4.
- Mineiū*
- din Rîmnic.

5. Pe un
- Penticostariū*
- din 7293, Rîmnic:

286.

Acestū Penticostarū este cumpăratū prin ostineala mea cu 18 lei de la părintele iconomu, și este datū besericii dinū satu Curteștii, unde să prăznuește hramu sfântului ierarhū Necula . . . Eū, preutul Ioanū otū Curtești; Dechemvrie 27, let 1797.

- 6.
- Apostol*
- din București, 1784.

- 7.
- Octoih*
- din București, 1792.

- 8.
- Triod*
- din Buda.

Dat de Dormagiū, la Curtești; 1792, 2 Septembrie.

- 9.
- Antologhiu*
- din 1806.

Dat de Dimitrie, fiul lui Chiriac Crăstian Sardar, la Curtești.

- 10.
- Panihid*
- din Iași, 1807.

- 11.
- Minei*
- de Buda.

12. *Ceale 9 cîntări din Psaltire*; Iași, 1815.
13. *Tipicon* din 1816.
14. *Octoihos* din 1818.
15. *Liturgi* din Iași, 1818.
16. *Cum să se urmeaze slujba întru prea-sfînta Duminică a Paștilor*; 1833, Iași.
17. *Evhologhiu* din Iași, 1834.
287. 18. Pe *Psaltirea* din 1835:

Acestă Psaltire s'aŭ dăruit ieromonahului Ghenadie Scriban, de cătră însuș înaltul arhiepiscop D. Veniamin de Costachi, Mitr. Mold.; 1836, Aprili 11, în Iaș. Eŭ am scris, Neofit Singelos.

LX.

Biserica din Hadîmbu (jud. Iași).

288. 1. Pe o carte:
Duminică sara s'aŭ cutremurat pămîntul în anul 1793, în luna lui Noemvri în 27.
289. 2. Pe o *Evanghelie* din 7270, București:
Acestă sfîntă ivanghelie este a celui mai mic între preoți erei Grigorie Brăileanu; și am scris la leat 183[0], Noemvre 28.
3. *Triod* din 7277.

LXI.

Schitul Hadîmbul.

290. 1. De-asupra uși:

Изволением отца, съ поспѣшеніемъ сна і съврѣшеніемъ стго дха основа и сотвори пан Іани Хадимеѡъ с ескоке таски, на горк великон, идеже ест храмъ ржелко прста и вца, въ дни Іу Георгіе Гика Боекод, в лѣтъ зрѡди, сеп. и.

Adecă:

Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfin-
tului Duh a înnoit și făcut această biserică dumnealui Iani
Hadîmbul în pădurea Iașilor, la Dealul Mare, unde este hramul
Înnălțării Precistei și Născătoarei de Dumnezeu, în zilele lui Io
Gheorghe Duca Voevod, în anul 7138 [1659], Septemvrie 8.

2. Pe un mormînt din veacul al XVI-lea: 291.

Ἐνθάδε κειθαι ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Ἀλέξιος υἱὸς τοῦ Ἀστα... XX τοῦ...
[Aici zace robul lui Dumnezeu Alexie fiul lui Asta ...]

3. Pe un *Apostol* din 1756: 292.

Acestă sfîntă Apostolă s'a dată la mănăstire la Dialu-Mare,
să fie petru sufletile noastre, care mai sus n'am pus și numile
noastre . . . ; și eu, Adrunachi, s'a scrisă, leat 7266 [1758]
Avgost 23.

4. *Mineiă* grecească din Veneția, 1771.

5. *Mineiă* de Rîmnic.

6. *Psaltire* din 1817.

7. *Liturghie* din Iași, 1818.

LXII

Biserica din Hancea (jud. Botoșani).

1. În cimitir: 293.

Gustav Adolph; 14 April 1878.

2. De-asupra intrării: 294.

Anulă 1847, Aprilie int[ă]lă, cu ajutoriu lui Is[us] Hr[isto]s
dinsu (?) s'a început a să zidi această sfîntă beserică în sat
la Hance, cu hramul Sfinților Voevozi Mihail și Gavriil, prin
toată cheltuiala a lui Grigori Canano, Agă, p... la 72—, Av-
gust s'a săvârșit. Mihalachi, calfă de chețrări ot Botoșani.

Reparată în 1880, de Grigore și Vasile Cananău.

3. Pe strană: 295.

Această strană s'a făcut prin osîrdia și toată cheltuiala

a boeriului Vornic Iorgu Virnav și soț, Anastasia, spre veșnică pomenire și a toată familia.

4. *Evanghelie* din 1742.

5. *Penticostariu* din Blaj, 1808.

6. *Tipicon* din Iași, 1816.

LXIII.

Biserica Hlincea (jud. Iași).

296. 1. În dosul uși de intrare:

Ἀγγελέρθη ἐκ βάρων γῆς ὁ ἕσιος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπεοφόρου διὰ συνδρομῆς, ἐξόδου τε καὶ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπρωτάτου αὐθέντους κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοηβόντα, ἔτι δὲ ἀνηστορήθη παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπρωτάτου υἱοῦ αὐτοῦ, κυρίου Ἰωάννου Σεφάνου Βοηβόντα, αὐθέντης πάσης Μολδοβλαχίας ἔνεκεν ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ διηνεκῆς μνημόσυνον καὶ τῶν αὐτῶν γεννητόρων, ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μολδοβλαχίας Σαββᾶ καὶ ἡγεμονεύοντος δὲ τοῦ πανοσιστάτου κυρίου Δοσιθέου. Ἔτος ἀπὸ στάσεως κόσμου ζ'ρβθ', ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας α'χξ', Ἰνδικτιῶνος ιγ', μηνι Νοεμβρίου κ'. [—S'a ridicat din temeliiile pămîntului această cucernică și vrednică de închinare biserică a sfintului și slăvitului mare mucenic Gheorghe purtătorul de biruință, prin ajutorul și cheltuiala prea-evlaviosului și prea-strălucitului Domn domnul Io Vasilie Voevod, și s'a zugrăvit de către prea-strălucitul fiu al lui domnul Io Ștefan Voevod, Domn a toată Țara-Moldovenească, pentru sufleteasca lor mîntuire, și pentru traistica amintire a lor și a părinților lor, fiind arhiereu Prea-sfîntitul Mitropolit al Moldovei Sava, și cîrmuind prea-cucernicul domn Dosofteiu. Anul de la Facerea Lumii 7169, iar de la Întrupare 1650, indicția a 13^a, luna lui Noiembrie în 20.]

Și în Dossios, pp. 81-2.

297. 2. Pe o icoană:

Ἐθήρην ἐμὲ Ἀβραάμιος ὁ θύτης, Τζετατζούας τὰ νῶν ἀρχιμανδρίτης, ὅς ἀπαματήσεται τῇ ἀμαρτίᾳ τῷ καιρῷ τῆς παλιγγενεσίας [= a pus-o Avramie preotul, acum arhimandrit al Cetățuii, care va răspunde de păcatele sale în ziua Învierii de-a doua.]

Ioan Balomiri zug[rav]; 1830.

3. Pe alta:

Θῆμα πέφυκα τοῦ Ἀβραμίου θύτου, Τζετατζούας τὰ νῶν ἀρχιμανδρίτου, οὗ μνησθήπι, Κύριε, μετὰ τῶν γεννητόρων, καταξιών αὐτὸν κλήρου τῶν προπατόρων [= dar al lui Avramie preotul, acum arhimandrit al Cetățuii, de care adu-ți aminte, Doamne, cu părinții lui, învrednicindu-l de soarta strămoșilor.]

[Tot de Balomir.]

4. Grafit la altar:

Ianăcachi protopop Mitropolii; 1802.

5. Două icoane din veacul al XVII-lea.

6. Pe o *Evanghelie* din 1775:

Să să știe că această sf[ă]ntă și dumnezeiască *Evanghelie* amă cumpărată eū Ionū Duca și deînpreună cu soțu meū răpăuosata, și amă dat-o preutulū Neculaī de la Hlince, ca să slujască cu dānsa la sf[ă]nta beserecă unde va fi el. [Blestem.] Și pricopsală să nu aibă nicī el, nicī copii lui în vecī, aminū; ereū Niculae, velet 7293 [1785].

7. *Penticostariū* din Blaj, 1808.

8. *Molitveanic* din 1819.

9. *Orologiu* din 1825.

LXIV.

Biserica din Bălteni (Ilfov).

1. La intrare:

† Acest sf[ă]nt și dumnezeescu hramu al sfântului mare arhiereū Nicolae, zidit-o-am de în temeū eū, robul lui H[risto]s

298.

299.

301.

Hrizea, Marea-Dvornic; den căt m'aũ dat Dumnezeũ cheltuĩ, și, ajutãndu Dumnezeũ, rãdicat-am acastã sfãntã rugã în slava și în lauda lui Dumnezeũ celui slãvit în Troiță și în numele marelui Sfãntului Nicolae, fãcătoriu de ciude, și se-aũ început în zilele lumina[tului Domn Io Alexandru, feçor Radului...; 1626].

302 2. Pe pãrete:

† Pis Stoica, meșterul ca sã sã știi de cãndu am fãcut jețulu la sf[ã]nta și dumnezeiasca [biserica], și aũ fostu pãrintele..., egumen, și aũ fost [ctitor] Hriza Vornicul și Dumitra[na], în zilele [lui Alexandru-Vodã].

LXV.

Mãnãstirea Dintr'un lemn.

[comunicat de d-l Al. Lãpãdatu; cf. vol. I, pp. 181-2.]

303. Supt jețul arhierese:

Într'aastă sf[ã]ntã mãnãstire den un leam, supt acastã piatrã sã odihnescu oasele celor de bunã pomenire [lumi-n]așilor:

Mãrii Sale Doamnei Mariei a Mãrii Sale rãposatului Io Șarban Basirab Voevod, [c-aũ] fost Domn Țãrii-Romãnești, care aũ trãit anũ 78, și [aũ rãposat] la anul 1725, la Noembrie 16;

și a fiuluĩ Mã[r]ii Sale Gheorghie Cantacuzino Bãsarab, care, dupã [rãpo]sarea mai sus pomenituluĩ pãrinteluĩ Mãrii Sale, aũ [fost] pribeag în Ardeal, și aũ șãzut la cetatea Brașovuluĩ, supt protecția chesariçascã, anũ 32, și, de acolo, viind aicea, întru acastã Țarã-Romãneascã, dincoace de Oltũ, aũ fost Ban Administraționuluĩ împãrãtesc, și dupã aceia aũ fost gheniral pinã la rãposarea Mãrii Sale, fiind miluit de la Înpãrãția a prea-sfințituluĩ Împãratuluĩ Romei, Carol al șaselea; care aũ trãit anũ 59 și aũ rãposat întru acest an [1739], în 29 ale lunii lui Mai;

precum și oasele nepoților Mărielor Sale, anume Șărbăniș și Gligorie, fililor Mării Sale Gligorie Baron Vlastò, ce iaste întru această chesaričască Vlahie întâiul Consilieru de la Administraționuluî împărătescù, și ai Mării Sale Doamniî Bălașii Cantacuzeniî, sora mai sus numituluî răposat Mării Sale Gheorghie Cantacuzino, — care oase strângându-se toate întru mormânt, s'aù pus această piatră la acest an, 1734, la luna lui Mai în 25.

E plat (?) [=Iordachi?], fiu Mării Sale domnuluî Ghiorghie Cantacuzino b[iv] B[an], Ghinăral-Maior Chesariceștiî Mărirî.

Cf. *Gen. Cant.*, p. 285 și urm.

IV

ORASUL TAS

I. Biserica Sf. Paraschiva-de-Jos.

1. Piață în amiază.

304.

reședința familiei Matei Hoșel, născută Miclosou, sîndu-și din viață în anul întinerii 1841. Septembrie în 13, înmormîntându-și în IV. Trada mîndșire a Sfinței Mitropolii în Est.

ORASUL IAS.

2. Crucea de la Cimitiul vîdește-vechi; 1847, 4 Iunie.

3. Catapetesca din 1858, 8 Mai.

4. Mărmăritul din 1868, al lui Vasile Vareschet și fiului, Ștefan.

5. Pe un Praxiteles din 1760, "Lucea cu oscariculu între discot Jean Simonsen și tipografi ardeleani".

305.

Să se știe de cîndu s'au apuc' ofatul flascului Ghigori la Prapudomia Paraschiva, în pestel cer mare.

Să se știe cîndu au venit Moscail în Iași.

6. De la Călugărețului din Suceava, Ianuar 1891.

306.

Acetia stîni și din miazănoctă care se să mîndșire Chișinău, adică Sfînta Ivangheliă tîndușă, cu cuvînt dîmnezește mîndșit, și s'au cumpărat de cîșitul mîndșit, acome dîmnezește Val Ștefan, Zamir, I. dîmnezește Val Ștefan, Ștefan, I. dîmnezește, din Zîrnova, I. dîmnezește Val Ștefan, I. dîmnezește, și s'au cumpărat prin cîșitele prapudomia Ștefan de la biserica Prapudomia Pa-

I. Biserica Sf. Paraschiva-de-Sus.

1. Piatră în cimitir:

304.

... răposatului Hatman Matei Ros[e]t, născută Miclescu, săvârșindu-să din viață la anul mintuirii 1841, Septemvrii în 13, înmormintindu-să în catedrala mănăstire a Sfintei Mitropolii în Eșii.

2. Cruce de la „Comisul Gheorghie Coroii; 1847, 4 Iunie“.

3. Catapetezământ din 1858, 3 Maiu.

4. Mormintul, din 1858, al lui Vasile Văreolici și fiului, Ștefan.

305.

5. Pe un *Penticostariu* din 7261, Iași („de cucernicul între diaconii Ioan Simeonoviču, tipografu ardeleanu“):

Să să știa de cându s'au apuc[ul]atu dascalu Gligori la Prapadomna Paraschiva, în postul cel mare...

Să să știa cându au venit Moscalii în Iaș.

6. Pe un *Chiriacodromion* din București, Ianuar 1801:

306.

Această sfântă și d[um]nezăiască carte ce să numește Chiriacodromiu, adecă Sfânta Ivanghelie talmăcită, cu cuvânt dumnezăesc însuflată, și s'au cumpărat de cinstiții poporâni, anume: dumnealui Vel Stol[nic] Zamfir, i dumnealui Vel Stol[nic] Șarban, i dum[nealui] Ban Zurzache, i dum[nealui] Vel Stol[nic] Gheorghe Gheuca, și alți, cu milostenie prin oste-neala preotu[lu]i Gheorghe de la besărica Precuvioasă Paraschevi.

307. 7. Alta:

Optu lei am [a]vut eŭ Șarban biv Vel Stol[nic] agutor la cumpăratul aceștii cărți ce este la biserica Preapodoamna Parascheva; 804, Ap[rilie] 10.

8. *Strastnic* de la Blaj, 1804.

9. *Mineiul* pe Maiu; Buda, 1805.

10. *Tipicon* de Iași, 1816.

11. *Evanghelie* de Neamț, 1821.

12. *Evanghelie* de Buzău, 1837.

¹ În păstrarea elisiarhului se află un număr de acte între care acestea:

8 Novembre 7268 (1759). „Paraschiva, fămeia lui Timofte, fečorŭ lui Scovarză“, cu fiul, Costantin, pentru casa vîndută lui Mimi čohodariŭ, „lângă Ionŭ Ciauş de la stiag[ulŭ] alŭ doilea“, cu 27 de „lei noi“. Marturi: Ionŭ Borozanŭ, Grigoraş Golăia, Chirila Borozanŭ. Serie „Carpu, diiacŭ za Divanŭ“.

15 Novembre 7270 (1761). Grigore Ion Voevod, pentru „Aivazu, om strein, ce să află slujindŭ la isprăvniciia Curții domnești“. Cere loc de casă, „din susŭ de iazulŭ g[o]sp[o]d“¹. Se hotărăște.

15 Dec[embrie] 7272 (1763). „Mimiŭ, chihaiaoa de čoh[o]darŭ“, cu soția, Tudora, și cu Costantin, către „Aivaz de la isprăvnicie de Curtea g[o]sp[o]du“, pentru vînzare de casă cu 130 de lei „bani noi“, „pe loc g[o]sp[o]du, supt Curtea domniască“, luată de la „Paraschiva, fămeia lui Timofte sin Scovarză“. Mahalagii marturi: „Costandin Grecu, Ionŭ Strămbăiŭ, slujitoriŭ g[o]sp[o]d, Ion čauş, slujitori g[o]sp[o]du“. Serie „Vasilei diiacŭ za Divanŭ“.

26 Maiu 1767. Carte de judecată pentru procesul Aivăzoaii cu Hriste băcal de aici, din Eşi. Bărbatul vînduse fără știrea femeii, iscăbind-o el. „Ducându-să la Ț[a]ra Munteniască, n'aŭ găsit pe Aivaz, bărbatul iaŭ, fiindcă să dusă[s]e la Țarigradu, și s'aŭ dusŭ și e după bărbat la Țarigradu, și de acolò aŭ întălesŭ cumŭ că bărbatulŭ ei este mortu“. Se face cercetare „din mahalagii“.

3 Iunie 1769. „Catrina Aivăzoai, dinprenă cu soțul mieŭ, Mihaiŭ Cap. Silion“, dă zapis lui Ivan Silion, cu „soțu“ Măranda, pentru vînzare de case „în mahalaoa Broștenilor, supt Curte gosp[o]d, care să hotărăște cu preotul Poliz[u], și c[u] Arnăutul și Ispir“, cu 150 de lei. Iscălește și Δουτράνα, „Ispir mah[alagii]“, „Sandul mătăsar“.

2 Ianuar 1799. Testament.

II. Biserica Toma Cozma.

1. Pe o icoană din altar: 308.
Ctitora sfintei biserici: Ecaterina Păhărnicasa; 1807, Av-
g[ust] 30.
2. Pe alta, la catapeteazmă: 309.
Ctitorul sf[i]nteii biserici: Toma Cozma Velu Paharnic; 1807,
Mart 7.
3. *Triod* din 7290.
4. *Cazanie* din București, 1792.
5. *Penticostariu* din Rîmnic, 1800.
6. *Viețile Sfinților*, Iași, pe Septembrie 1807. Iscălese prefata:
Petru M. Ephesios, ἐιδάκαλος μουσικός, Steph. Archiehyrsóchoras
din Linotipion, Hagi Theodorios Στεργίον ἐκ Ναύσσης.
7. *Testament* de Petersburg, 1817.
8. *Evangelistariu* de Iași, 1826.
9. *Evhologhiu* de Iași, 1834.
10. *Orologhion* adecă *Ciasoslov* de Brașov, 1835.
11. Colecția revistei *Predicatorul*.

III. Biserica Sf. Treime.

1. La intrare: 310.
S'au zidit această sfintă biserică la anul 1853, Octomv[rie] în
11 zile, cu hramul Sf[i]nteii Trimii, prin sârguința și ostentala
neguțitoriului Tănasă Enesc[u] și cu agiutor de bani, dinpreună
și cu alți pravoslavnicii creștini, ce și ei au agutat întru să-
virșiri acestui sfânt lăcaș, pentru sănătate lor și ertare pă-
catelor a tot neamul.
2. Βιβλίον τοῦ Ἰουνίου μηνός, νεωστὶ μετατυποθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορ-
θωθὲν παρὰ κυρίου Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου; Venetia, 1749 (adusă
din Ivir Ia 1820).
Alexandru Cancelariul, care a scris, iscălind astfel, și o Istorie
a lui Petru-cel-Mare, e Amira cronicarul.
3. Pe un Ὠρολόγιον μέγα, Venetia, 1760: 311.

Καὶ τότε τῆς... πῆς κοκόνας Σαύτας [= și acesta e al... co-coanei Safta].

312. 4. Pe o *Evanghelie* din 1795:

Τὸ παρὸν ἅγιον εὐαγγέλιον ὑπάρχει κτῆμα τοῦ Πέτρου ἀνεψίου Σωφρονίου προηγουμένου ἐκ τῆς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τὸν Ἰβήρον, καὶ τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ὁκνα, εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Οὐρσάκη, διὰ ψυχικὴν του σωτηρίαν, νὰ ἔχη τὸ μνημόσινον: Ἰων., Ἐλένης καὶ. γ. Πέτρου, καὶ γ. καὶ ὥσσης δὲν μνημονεύση τὰ ἄνοθεν, ἅς ἔχει ἀντίδικον τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον.

Τὰ παρῶν ἐφέρθηκεν ἀπὸ τὰ Ὁκναν, καὶ ἐδώθηκεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐτοῦτο μετόχιον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ εἰς τοὺς 1813... Μελέτιος ἀρχιεπίσκοπος [ρίτης].

[= Această *Evanghelie* e a lui Petru, nepotul lui Sofronie proegumenul de la împărăteasca și patriarhala mănăstire a Ivirului, și a închinat-o la Ocna la mănăstirea Ursachi, pentru sufleteasca-î mântuire, ca să se pomenească Ioan, Elena și Petru; și cine nu-î va pomeni pe cei de mai sus, să aibă pîriș pe sfînta *Evanghelie*.

Cartea de față a adus-o de la Ocna și a dat-o la acest sfînt mitoc al sfîntului Apostol Toma în anul 1813... Meletie Arhimandritul.]

Pentru mănăstirea Precistei din Ocna, v. *Inscriptiū*, I, p. 28.

5. *Tipic* din Iași, 1816.

6. *Σύντομον δοξαστάριον* de P. Lampadariu; București, 1820. Dedicată lui Alexandru Nicolae-Vodă Suțu.

7. *Evanghelie* din Iași, 1821.

8. *Psaltire* de Neamț, 1824.

IV. Biserica Patruzei de Sfinți.

313. 1. Pe o icoană:

Ăastă sfântă și dumnezeiască icoană ce să numește Buna Vestire, iaste făcută cu cheltuala iconarului Ioan Vasiliu, spre pomenire sa și a soției sale, Zamfira prezvitera, și a tot neamul lor, căt [și pentru sufletu] a răposătilor părinților lor, Vasile

preot, Parthenie monahul, Ecaterina și neamul lor; 1847, Ghenari.

2. *Hrisov* din 20 August 7268 (1760) al lui Vodă Ion Teodor Calimah pentru voie unor creștini de a zidi biserica celor patru-zecei de mucenici „aici, la orașul Iași, în capul Muntenimiș-de-sus, de spre Copou”. Domnul dă locul și hotărniceste.

Maș multe privilegii și scutiri pentru biserică.

Pentru biblioteca lui Vasile Drăghici, păstrată aici, v. *Floarea Darurilor*, II, n° 7.

V. Biserica Sf. Haralamb.

1. Pe o o cruce de filigrană:

314.

Gheorghe; 1810, Octov[rie] 2.

V. următoarea.

2. Pe un artofor:

315.

Γεώργιος Τουρνεκτημπάσης· 1804, Μαρ. 1 [= Gheorghe Tufecibașa; 1804, Mart 1].

Acesta e citorul. Manolachi Drăghici dă povestea unui căpitan de Arnăuți care și-ar fi ucis fratele, umblind cu potera, și și-ar fi răscumpărat păcatul prin clădirea bisericii (*Istoria Moldovei*, II, Iași, 1857, pp. 63-4. Cf. N. A. Bogdan, *Orașul Iași*, Iași, 1904, pp. 137-8).

3 Pe o piatră de mormint:

316.

Ἐπὶ τὸν λίθον ἔγκειται τὸνδε τέκνον Ἡπεύρου,

Τὸ κτήσαν ταύτην τὴν μονὴν μετὰ ζήλου ἀπέουρου,

Γεώργιος τὸ ὄνομα, γόνος Λεονταρίου,

Κολεγασέσωρ τιμηθεὶς θεσπίσματο Κυρίου·

Τούτων οἱ παρεχόμενοι καὶ τάφον θεωρῶντες

Τὴν ἄφεσιν αἰτήσατε παρὰ Κυρίου πάντες,

Ἴνα ὁ πλαστής καὶ Θεὸς αὐτὸν συγκατατάξῃ,

Μετὰ δικαίων καὶ εὐσεβῶν τούτων δὲ ἀναπαύσῃ.

Τῷ 1835 ἔτει, τῇ Αὐγούστου 27, ἡμέρα τρίτη.

[= Supt această piatră zace un fiu al Epirului, cel ce a clădit această mănăstire cu rivnă nesfirșită, Gheorghe cu nu-

mele, fiul lui Leontarios, asesor de Colegiu învrednicit a fi cu voia lui Dumnezeu. Voi cei ce treceți pe aici văzînd acest mormînt, cereți de la Dumnezeu cu toții iertarea păcatelor, pentru ca făptuitorul Dumnezeu să-l sălășluiască împreună cu dreptii și să-l odihnească; anul 1835, 27 August, Marți.]

317. 4. Pe un clopot:

Γεώργιος τοῦ Λεονταρίου ἐκ τῶν Ἰωαννίνων,
 Ὅστις καὶ τουφεκτικῆς ὑπῆρξεν ἡγεμόνων,
 Ἀνόψωσε καὶ κώδωνας τρεῖς τοῦτους ἐξ ἰδίων
 Ἐν τῷ ναφ ὅν ἤγειρε ζήλω θερμοῦ τῶν θείων,
 Ἴνα, ὅταν σημαίνωσι, πάντες, μικροί, μεγάλοι,
 Συγχώρησιν παρέχωσιν αὐτῷ φωνῇ μεγάλῃ,
 Εἶθε καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διὰ βοῆς ἐκείνων
 Ἀναπαυθεῖ ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἀγίων.

Gegossen 1804 A. B. in Bukarest.

[= Gheorghe al lui Leontari, din Ianina, care a fost și Tu-
 fceciabașă la Domni, a înălțat și aceste trei clopote din bani
 lui în biserica pe care a ridicat-o cu rîvnă caldă, pentru ca,
 atunci cînd vor suna, toți cei mici și cei mari să-î spuie cu
 glas tare: Dumnezeu să-l ierte! Și apoi și sufletul lui, prin
 strigarea acelor clopote, să se odihnească în corturile celor
 sfinți și drepti.]

N^{le} 7, 8 din Dossios, pp. 83-4.

318. 5. Pe *Viețile Sfinților* ale Mitropolitului Dosofteiu, Septembrie-
 Iunie:

Si se știe cine a scris, Andrei, de cîndu s'aŭ prestăvit
mama (litere latine) în zilele lui Nicula-Vodi, [când umbla
 velet; șters], și Mitropolit chir Ghideon, și s'aŭ pristivit în
 zî intii a lui Fevvar, și înbla vălet de la Facere Lumei 7222
 [1713-4].

Să să știe că această carte este a lui Parthenie ermonah,
 cumpărată de la popa Nicodim cu 5 lei. Scris-am eŭ, Ion,
 pe această carte.

Acasti sv[ă]nti carte, anume Prologar, mi-ia[un] dat-o mie, să hie pomană ... [criptogram?].

Insemnare de danie din 7224 (?) (= 1715-6), 7 Mart.

Să să știe că acestu sfântă carte, anu[me] Prologar[un], au rămas de la nenea po[me]nitul Isac, Dumnedzeu să-l er[un]te, și, după moartea neni[un], s'au sculat unchiul meu preutul Lazar, ș'au luat-o, și au ținut-o la d[un]sul mult[un] vreme, apoi eu, trebuindu-mi cartea, știindu că au rămas de la niane, i-am[un] dat[un] strinsoria să-mi dea cartea, iar el, nevrindu, zic[un]d[un]d[un]d[un]d[un] că au dat[un] surore-miale Ileni[un] 2 zlo[un]ți, pe vremea unii fome[un]ți, apoi, m[un]r[un]g[un]du noi cu unchiul[un] meu, cu preutul[un] ... Vasile a gu[un]decat[un] gudecata, au dzis[un] să dau[un] acei 2 zlo[un]ți pentru soru-mia, să eu cartea. Apoi m'am[un] tocmit[un] cu preutul[un] binișor[un]: fiendu-mi și mie preutul[un] Lazor[un] dator[un] cu 2 lei, ni-am așezat[un], și am[un] l[un]sat[un] ce[un] 2 lei pentru ce[un] 2 zlo[un]ți ce i-au fost[un] datoria suru-mia preutul[un] Lazor[un]. Dec[un] să s[ă] știe că am[un] răscumpirat-o eu pe banii mei pomana de la niania; dec[un] să n'ai[un]bi nime, ni[un]c den fra[un]ți, nici suru-mia. [Blestem.] L' 7232 [1723-4.]

Acestu Prologar[un] i-am[un] cump[un]rat eu, Tudurii dascal[un], la velet 1796, Mart 20.

6. *Evanghelie* din 1794.

7. *Penticostariu* din Iași, 1800.

VI. Biserica Sf. Gheorghe Lozonschi.

1. Pe o icoană:

Acastă sf[ă]ntă icoană s'au făcut cu toată cheltuiala lui Paval Poaschi. . . .

2. Pe chivot:

Acest[un] chivot[un] s'au făcut[un] cu toată cheltuiala dumisale Postelnicul[un] Iordachi Sion[un]; 1806, Iuni 29: Iordachi (*sic*), Eca-terina.

3. *Mineie* de Buda.

4. *Evanghelie* din 7239-(1821), a Mitropolitul[un] Veniamin.

319.

320.

VII. Biserica Sfântul Dumitru a Balșilor.

321. 1. Pe o piatră prinsă în părete la pridvor:
Aăastă piatră o aū făcut Ilie Catargiu Vel Comis și cu sojia lui, Satha, ficii lorū Maria...a....
322. 2. Pe alta:
Ana Catargu, sojia Mareluī-Logofet Constantin Balș, s'aū îngropat aice la anul 1812, Iulie 27, carea să roagă la tojī privitorīi acestuī mormintū să se roage luī D[u]mnezeū pentru ertarea greșalelor sale.
E serisă pe o piatră mult mai veche.
323. 3. Pe o a treia:
Iordache Balș Marele-Visternic, fečor Lupuluī Balș, carele aū fost Logofet-Mare: acesta s'aū născut la aniī de la Zidirea Lumī 7250 [1742], Fevr[uarie] 12, și s'aū săvărșit la aniī 7320 [1812], Martie 23, s'aū așăzat aice în mormint suptū aăastă marmoră, rugādu-să la tojī să roage pe milostivul D[u]mnezeū pentru ertarea păcatelor.
324. 4. Pe o a patra:
Πουλχερία Γιανκολέα, σύζυγος Γεωργίου Μπάλας, Μεγάλου Βιστιάρη, ἐτάφη ᾧδε κατὰ τὸ 1792, Ἰανουαρίου 12: ἤτις παρακαλεῖ τοὺς βλέποντας τὸν τάφον τοῦτον εὐχεσθαι αὐτῇ παρὰ Κυρίου συγχώρησιν. [= Pulheria Ianculeū, sojia luī Gheorghe Balș, Marele-Vistier, s'a îngropat aici la 1794, 12 Ianuar; care roagă pe cei ce vād acest mormint să se roage la Dumnezeū pentru iertarea ei.]
325. 5. Pe o a cincea:
Supt aăastă piatră odihnește robul luī Dumnezeū Manoil Balș, fiiū al Lupuluī Balș Vel Logofet, carele întāi aū fost Vel Spătariū, pe urmă, trecānd în Rosiia și fiind în slujba oștenească, s'aū făcut polcovnic și cavaleriū; și s'aū săvărșit a 1812, Ianuarie 19, în Eși, cu umilință rugānd pe tojī cariī

aiice vor ceti, din inimă a să milostivi și cu d[u]hul să gră-
iască: D[u]mnezeu să-l odihnească, cu dreptii să-l sălășluiască.

6. Pe o a șesea:

Τίς ποτε καίτε λίθον ὕπε τὸνδ'ἔννεπε, τύμβε?

Μπάλασεω Γεωργίου ἤδ' Ἑλένη θυγάτηρ,

Ῥαδοκάνοιο κερνή ἔμφρων τ'ἄλοχος Ῥοσέτοιο.

Τὴν ἔλε, φεῦ, πότμος μέση ἐν ἡλικίῃ

Κᾶδδε πος (sic) εἴλιπε πένθος ἄλαστον πάσι τε πάσαις,

Ἐξοχα δὲ σφετέρης θυγατέρεσι φίλης,

Τῶν οὔτεν ἕμναϊον ἄκουσε, τεκοῦσαπερ ἐπτά:

Τοῦθ' ὁ μάλιστ' ἐλόπει, τ'ἄλλα δ'ἀγαλλομένη· 1798, Σεπτεμβρίου 13.

Cf., pentru acest n^r și n^l 4, Dossios, pp. 67-8.

7. Pe alta:

Supt această piatră odihnește trupul robului lui Dumnezeu
Theodor Balș biv Vel Vornic de Țara-de-șos, carele s'a
mutat către D[o]mnul la anul 1810, Dechemvrie 15.

8. Pe alta:

Lupul Balș, ce aũ fost Logofet-Mare, fecorũ lui Ioan Balș
Vel Vornic, s'aũ îngropat aicea; acesta s'aũ născut la anii
1691, Aprilie 28, și s'aũ săvirșit la anii 1782, Mart 16, ru-
gindu-să la toți privitorii să se roage lui D[u]mnezeu pentru
ertarea păcatelorũ lui.

Cf. *Studii și doc.*, XI, pp. 59-60.

9. *Triodion* de Rîmnice, 1777.

10. *Liturghie* din Iași, 1794.

11. *Paraclitica* din Veneția, 1798.

12. *Triod* din Veneția, 1800.

13. *Evangelie* din 1801.

14. *Tipicon* din Iași, 1816.

15. *Triod* din Buda, 1816.

16. *Psaltire* din Iași, 1824.

17. *Împărțirea* de grîu din Buzău, 1833.

18. *Apostol* din Iași, 1835.

19. *Ceaslov* din 1835.

20. *Evanghelie* din Buzău, 1837.
 21. *Mineiū* grec din Veneția, pe Septembrie, Octobre.

VIII. Biserica Ziua Crucii.

329. 1. Pe o icoană:
 Aăastă icoană este făcută cu totă cheltuiala a robu lui Dumnezău Theodor Papuc, spre pomenire a tot neamu; 1862, Mai.
330. 2. Pe potir:
 1823 T. M. ș. t.
331. 3. Pe un *Catavasieriū* din Mitropolia Iași, 1778:
 Acestu Catavasiiariū iaste dar di la părintile Mitropolitu, când m'au diiaconitu la mănăstiri. [Blestem.]
4. *Apostol* de Rîmnic.
 5. *Triod* de Blaj, 1800.
 6. *Euhologhiu* din Brașov, 1811.
 7. *Octoih* de Buda, 1811.
 8. *Liturghiile* din Iași, 1818.
 9. *Euhologhion* din Sibiiū, 1827.
 10. *Cuvinte puține de Ioann Gură de Aur*; București, 1827.
 11. *Tipicon* grecesc din Veneția, 1836.
 12. *Chiriacodromion* din Buzău, 1839.

IX. Biserica Sf. Andrei.

332. 1. Pe un disc:
 Aă[e]st [disc] s'au f[ă]cut d[e] pr[ea]sl[a] prucepeč[i]lor: Const[a]nt[i]n, Gheorghe, d. peere (*sic*) sf. Andrea.
333. 2. Pe o icoană:
 Aăastă icoană este făcută de roaba lui Dumnezeu Șafta Budeasca; 1836, Eulie 25.
334. 3. Pe o cădelniță:
 Răpusatilu Sava; 1797.
4. *Tipicon* din Veneția.

5. Pe un *Octoih* din Rîmnic, 1731:

335.

Acesta Triod aŭ cumpărată на многогрѣшни preotu Ștefan, să să știe. [Cine l-ar fura, să fie blestămatŭ depre cumŭ să scrie în cărŭți... Și înbla vlatŭ 7246[1738], mŭ. Mart, den. 9.

6. Aiurea:

336.

9 lei amŭ lutŭ de la Bade Domia, și me'ŭ rămasŭ cu șapte lei și urtu. Și era Gligori-Vodă, și era cutremurŭ mare, că să despeacă pământu, în luna lui Mai, la — de dzile, la șapte časuri.

7. *Octoih* din 1792.

X. Biserica Sf. Atanasie.

1. Pe o strană:

Acastă strană aŭ făcut Toma Goian.

337.

2. Îmbrăcăminte cu argint a unei icoane de la Elencu Grigoricŭi, 1854.

3. Icoană de la Ioan Talpiș; 1824.

4. Potir din 1856.

5. Anaforniță de la c. 1800.

6. Pe pomelnic:

338.

Pomelnicul ctitorilor boeri rositești ci să tragu din Marile-Postelnicu Manolachi Roset. Viei: Dracachi, Zoița și tot neamul lor. Adormiți: Manolachi, Irina, Ștefan, Safta, Iordachi, Ecaterina, Nicolaï shimonahi, Costandin, Vasile, Iane, Panaite, Safta, Ilinca shimonachi, Epracsia shimonachi, Martha, Solomon, Maria, Costandin, Safta, Costandin, Ecaterina și tot neamul lor, Lupul schimonah, Elisaveta, Vasili, Zoița cu tot neamul lor, Filip, Ecaterina, Athanasăi, Marie, Iordachi, Ecaterina cu tot neamul lor, Vasili, Smăragda, Spiridon, Zoița, Zaharia, Zoița, Leon, Hriste, Ecaterina, Nicolaï, Cozma, Marie, cu tot neamul lor.

7. Pe Evanghelie:

339.

Sfinta și dumnezeiasca Evanghelie afirosită la biserica din

satul Țănteni de roaba lui Dumnezeu Ecaterina Asachi, Mare-Postelniciasă, spre večnica pomenire iubitului ei părinte, răposatul Banul Teodor Țintă și a iubitei ei maice, răposata Maria, născută Rîpta. Pietatea fiască; 1844, Ioan, Ecaterina, 1790.

8. Sfeșnic din 1859.

XI. Biserica Vulpe.

340. 1. Pe o icoană:

Dimitrie Bran; anul 1844.

341. 2. Pe unul din mormintele adunate în dosul bisericii:

Suptu această piatră odihnește robul lui Dumnezeu erei Țăria (*sic*), Marie și fii și tot neamu; leat 7285 [1776-7].

3. Piatra grecească a unui Alecu din 1799.

342. 4. Pe un mormînt:

Aici odihnesc robiî lui Dumnezău Toder Fotachi, Costandin, Vasile, Ioan, Marie, Anghelușă, Manolachi; l[e]a[t] 1834, Fevruar.

5. Piatra Căpitănesei Eufrosina; 1846.

6. Piatra „doamnei Ecaterina Harnav“, moartă, la 44 de ani în 23 Mart 1867: „unica Romîncă ce a purtat steagul libertăților Moldovei la anul 1848; a trăit în obscuritate“.

343. 7. Suptu această cruci să odihnești robu lui Dumnezău Stilul cupeț, Grecu; leat 1770, D[echemvrie] 10.

8. Piatră din 7270 [1761-2].

344. 9. Pe un mormînt:

La capul unde să odihnește robu lui D[u]mnezău Ște[fan] Ghiorghî Bănariul, săvă[r]șit la 1831, Iuni 5, împreună cu fii dumisali, Grigori, Costantin, Ștefan, Catrina, Văsali.

345. 10. Pe altul:

Supt această piatră odihnește robul lui Dumnezău Iosipü ec. feldvebel ... pescul..., carele în vărstă de 45 ani s'au

mutat către Domnul, la 17 Marti 1837. Muritorilor, rugați pre milostivul Dumnezeu ca să-î erte păcatele, să-î ușureze țărina.

11. Pe altul:

346.

...piatra ačasta să odihnește robul lui Dumnezeu Grigorie preot, sãn lui Neculai Melintii, ce au fostu slujitor bisericii aceștie din mica copilărie; și s'au săvârșitu la anii 1831, Iunie 9 zili.

12. Pe altul:

347.

Suptu ačastă piatră să odihnescu robiu lui Dumnezeu Apostu și cu Tofana; 1773.

13. Piatra Marghioarei, soția Căminarului Gherasim Hăncu; 1849.

14. Pe o icoană:

348.

C[ostachi] I[orga]; 1846.

15. Pe altă icoană:

349.

Ačastă icoană esti făcută de Tănasă Neculaiu și de Coste Niculaiu...; 1832.

16. Pe o altă icoană:

350.

Iorgu Sigarà, Elena; 1856.

17. Pe un *Molitvenic* din 174—:

351.

Fiindcă acestu *Molitvenic*, 1808, Mai 10, dinu copilărie l-amu apucat stăpinindu-lu tatăl meu, slujindu-să cu dănsul pãn la moarte, cum și de atuncea, rămăindu în casa părintască, multu davağalăcū s'au făcutu, și la sfânta Mitropolie, și nu s'au putut lua dela noi, 1808, Mai 10, până s'au și preuțitu unu frate mai mari, care și elu s'au slujitu cu acestu *Molitvenic* până la săvârșire, șă acumū, socotindu-ne ca să-lu dămū la sfânta besirică ce să numește Hulpe, de bună voia noastră, ca de acumū să rămăia statornicū la bisărică în trebuința tuturorū de obște... Neculai.

18. *Triod* din Iași, 1747.

19. *Apostol* din 7264.

20. *Psaltire* din Iași, 1766.
21. *Evanghelie* din Rîmnic, 1794.
22. *Șapte-taine* din 1807, Iași. Pomenit Banul Iancu Istrati.
23. *Psaltire* din Brașov, 1810.
24. *Tipic* din 1816, al Mitropolitului Veniamin.
25. *Octoii* grecești, din Veneția, 1823, dat la 1840, 2 Octombrie, de „Mihalachi Șindre Serdară“.
26. *Evanghelistariu* din 1826 al lui Veniamin; dăruit la 1835, de „Ioan sachelarie și duhovnicu otu Buna Vestire“.
27. *Ceaslov* din București, 1828.
28. *Epistolele* lui Sf. Pavel în grecește, 1846; dăruite de Procopie Florescu.

Se arată că fiica lui Procopie a murit la 10 Aprilie 1837 și că Efrosina Cavacu a fost soția lui.

352. 29. Pe o *Liturghie* f. d.:

1829, Noiembrie 14, s'aă cutremurată pământul noapte, spre zioa sfântului Apostol Filipă, cândă aă cântată cocoșii întâi. Ereî Costantină Cărligulă, psaltulă sfinții Mitropolă, amă scrisă acestă veletă.

XII. Biserica Sf. Teodor.

353. 1. Pe o icoană în dosul altarului:

Съи икѡна сътворѣ панъ Солѡмонъ Бжраедѣна Велики Дворникъ кишинѣи земли и киѣгинѣ его Ана, лт. зрѡг. [= Această icoană a făcut-o Solomon Birlădeanu, Mare-Vornic de Țara-de-sus, și jupăneasa lui, Ana; anul 7173 = 1664-5.]

354. 2. Pe altă icoană acest adaos:

въ дни гна ншего Іо Істрати Давижѣ Коювод; зрѡг. [= În zilele Domnului nostru Io Istratie Dabija; 7173].

3. Potir cu însemnare grecească din 1825.

355. 4. Pe *Evanghelie*:

Această sfântă *Evanghelie* a cumpărat-o dumnaei Măranda, și aă dat-o la stănta biserică a Sfinților Theodoră din Iași; leat 7277, Februarie 22, 1769.

„Giupănul Trifan“ și Maria o ferecă la 1775: 356.
 Acastă sf[ă]ntă Evanghelie s'au ferecatu de Trifan, etc.

5. *Octoih* de Rîmnic.

6. *Evanghelie* din 7258.

XIII. Biserica Sf. Vasile.

1. Pe o icoană: 357.

Acastă sf[ă]ntă icoană s'au isprăvit cu cheltuiala dum[nealui]
 Neculaï, calfa di pietrarï; 1839, Mart 20.

2. *Minunile Preacistiï*, ms.

3. *Liturghie* din 7267; din Mădirjac, în Ianuarie 1815.

4. *Minciï* din 1805.

5. *Octoih* din Buda, 1811.

6. *Apostolă* din Blaj, 1814.

7. *Urmare întru prea sfînta Duminecă a Paștilui*; Iași, 1814.

8. *Istoria Scripturii cei noadă*, 1824.

9. *Antologhion* din Neamț, 1825.

10. *Ceaslov* de Neamț; 1835.

11. *Penticostariu* al episcopului Filofteiu; Buzău, 1854, „tipărit
 acum în zilele bine-credinșosului însuși-stăpînitor Marele Domn
 și Împărat Nicolae Pavlovici“.

XIV. Biserica Barnovschi.

1. Supt pridvor, mormîntul lui Panaioti Pandeli, mort de holeră
 la 20 Iunie 1808. Și fratele său Alecu † 2 Iulie 1848. Apoi: Pan-
 deli Gheorghiu † 15 Mart 1859, și fiii lui, Alecu și Panaioti.

2. Pe o icoană: 358.

Acastă stăntă icoană s'au zugrăvit prin cheltueala roabi
 lui D[u]mn[e]zeu Vasilca; 1806, Ghenari 24.

3. Chipuri ctitorești în tablouri după vechea zugrăveală: al lui
 Miron-Vodă în 1627 (haină ca a lui Petru Șchiopul, de la Ga-
 lata; v. planșa la Hurmuzaki, XI) și al Doamnei Elisaveta, cu un
 nebot alb pe cap. — Cf. Dossios, p. 77.

359. 4. Pe perdea: *Лет вземь, маи кр.* [= anul 7242 [1734], Maiu 29.]
360. 5. Pe potir:
Кѣ потир с[ъ]твори Іоѡн Дска Воєвода и гпжда его Настасіа и даде ка скита монастыр Чет҃хше, кат зрон. [= Acest potir l-au făcut Io Duca Voevod și Doamnă-sa Nastasia, și l-au dat sfintei mănăstiri Cetățuia, în anul 7178 [= 1669-70].]
6. Pe o *Evanghelie* tipărită din Vilna, 1644:
361. Aastă svânt[ă] *Evanghelie* făcutu-o aū Io M[atei] Bă[sărabu] Voevod și cu Domnă Sa Elena, și [aū dat-o la beserica un]de aste hram Nașterea lui H[risto]s; [lea]t 7150 [1641-2]. [Sus:] m[ă]n[ă]stirea dumnealui la Vrancea.
 Aastă sfântă și dumnezăiască *Ivanghile* cara o aū datū Dom'nostru pāntru pomana la mănăstire dela Vrancea, ci să chiiamă Dragomirna (!), și s'aū ferecatū, fost-aū ispravnic Nicula Log[o]fătul dela Visterie, ci lăcuiaște la satul ci să chiiamă Sărăcineștiū în județulū Vlăcei, msța Ghinarie 18 dni, vă [lea]t 7155 [1646-7], și, fiindū închinată m[ă]năstirea, închinat[ă] la Ierusalimū, lipsāndu-să Sfinție Sa patriiarhul, aū dat acestă *Evanghelii* la M[ă]riia Sa Vodă, și M[ă]riia Sa aū dat-o la Svinție Sa chirū Gheorghie Mitropolitulū, să stea pān a îndrepta Dum[e]zāū vremelea, și apoi să dea iar la mănăstire; 7231 [1723], Iunie 27.
 Pentru Soveja, v. vol. I, pp. 24-5.
 Hramul e, în adevăr, acesta.
362. 7. Pe un aier:
Іо Мирон Мпарноски Воєвода син ти митри агтос Єлсакт; зра. [= Io Miron Barnovschi Voevod, împreună cu mama lui, Elisaveta; 7101 [1593].]
 E grecește cu caractere chirilice.
Μηνι Μαρτιου κς' [= luna lui Martie în 25.]

8. Fragmente de piatră:

Piatră o au pusă aici . . . a lui Ioan Crăstea, lănarul . . . oasele maici-sa, Sora, și a surorii sale, Saftei . . . și ficeari, și doao cucoane a sale, Mariia și Dochița: mutatu-s'au la veacnicul lăcașu la zilele pravoslavnicului Domn Io Antiohi Constantin Voevod, vlto dela Adam 7207, dela H[risto]s 1699, Iunie 8 (?).

363.

9. Fragment din piatra de de-asupra ușii:

Οἶκος τοῦ Θεοῦ Βαρνάκιε . . . αὐτοῦ πορω . . .
De sigur un fragment din vre-o piatră de fronton, ceva mai nouă.

364.

10. Fragment de piatră de mormînt:

. . . po p . . . la vlet 72 . . . Dech. 8.

365.

11. *Evangelie* din 7270, București.

12. *Evangelie* din 1776.

XV. Biserica Sf. Ioan Gură-de-aur din Beilic.

1. În păretele din dreapta al bisericii:

Acasti sf[ă]ntă m[ă]n[ă]stire o au făcut Io Duca Voevod cu Doamna sa Anastasia, cu fiul său iubit Io Costantinu Voevod, cu Doamna Sa Mariia; caria iaste hramul S[fe]a[tăii] Ioan Zlătoust, vlto 7191 [1682], și s'au zidit în Dechev. (?).

366.

Melchisedec, p. 258, cetia: „în 30 zile“.

2. La proscomidie:

Ἰω Εὐστρατίου Δαρπήζα Βοεβόδα. Ἐκατερίνας Δόμνας. Ἰω Δούκα Βοηρόδ. Ἀναστασίας Δόμνας. Κοσταντίνος Βοεβόδα, υἱὸς τοῦ Δούκα Βοεβόδα. Ἰω Στεφάνος Βοεβόδα, υἱὸς τοῦ Ῥαδούλου Βοεβόδα. Ἐκατερίνα Δόμνας, θυγατὴρ τοῦ Δούκα Βοεβόδα. Ἰω Ματέϊ Βοεβόδα. Ἰω Στεφάνου Βοεβόδα, οἱεὶ τοῦ Δούκα Βοεβόδα. Εὐλήνας Δόμνας. Ἀλεξάνδρας Δόμνας. Μαρίας Δόμνας. Σάθας Δόμνας. Ἀναστασίας Δόμνας, θυγαθέρης τοῦ Δούκα Βοεβόδ. Χρήστω, Ἀναστασίας, Διμετρίου, Ιακόβου. Μαρίας Δόμνας.

367.

θηγατήρ τοῦ Δαμπίτζα Βοεβόδα. Στεφάνου Βοεβόδα υἱὸς τοῦ Δοῦκα Βοῖ-
βόδα, Μαρίας Δόμνας, θηγατήρ Χρίστω. Ελένω, Κόρκω, Τζάντω, Ἰω.
Πάουλη, Παῦο, Γεοργίου, Ὁριώτος, Σάουλη, Κοσταντίνου Δούκα, Ἰω.
Τζοβάκου, Σέτι, Ἀρσένο, Γίνου, Δέσπος, Πρόκου, Νίζου, Ἰω. Πάτζου,
Χρήστο, Γρίνου, Μαρίας.

Adecă:

Io Eustratie Dabija Voevod, Ecaterina Doamna [= Dafina, soția lui], Io Duca Voevod [soțul unei fiice de la alt soț al Dafinei], Constantin Voevod, feciorul lui Duca Voevod, Io Ștefan Voevod fiul lui Radu Voevod [ginerile lui Duca], Ecaterina Doamna [soția lui Ștefan Leon], Io Matei Voevod, Io Ștefan Voevod, fiii lui Duca Voevod, Elina Doamna [= soția lui Nicolae Costin], Alexandra Doamna [moartă tină], Maria Doamna [idem], Safta Doamna, Anastasia Doamna [moartă tină], fetele lui Duca Voevod. — Hristu [Cărstea, fratele lui Duca], Anastasia [= soția lui], Dumitru, Iacov [fii?]. — Maria Doamna, fiica lui Dabija Voevod [soția lui Gheorghe Ruset], Ștefan-Vodă fiul lui Duca Voevod; Maria Doamna, fiica lui Hristu [soția lui Ștefan Duca]. — Elena, Chirco, Țanto, Ion Pauli, Pafo, Gheorghe, Oriotos, Sauli, Constantin Duca, Ion Giovaco, Seni, Arseno [= socrul lui Cărstea], Ghino, Despa, Proco, Nizu, Ion Paciu, Hristo, Grinu, Maria.

V. și Melchisedec, p. 259.

Pentru Ștefan și Safta, v. plîngerea din 1700 a Anastasiei în Hurmuzaki, VIII, p. cix, n° 360. Pentru Cîrstea și socrul său Arsenie, *Arch. ist.*, I, p. 182. Pentru o genealogie, altfel greșită, a Duculeștilor, *ibid.*, p. 84 și mai jos, cap. *Birnova*. Pentru Maria lui Dabija-Vodă, *Despre Cantacazini*, p. cxxix, nota 1. Pentru Maria lui Duca, *Inscriptii*, I, p. 13, n° 32. Și o Ruxandă, fiică a Ducăi-Vodă, pe părății de la cetitoria familiei, Cetățuia, *ibid.*, p. 13.

368. 3. Pe un mormînt:

Sub această piatră odihnește roaba lui Dumnezeu Spatareasa Maria Grigoriadi, născută Roset, împreună cu fiica sa, Eca-

terina; aŭ răposat la anul 1838, în 17 Avgust, în vîrstă de 37 ani.

4. Pe manuscrisul de *Evangelhie* din 1545, scris de Gavril Melentiescul (v. Melchisedec, p. 259): 369.

Τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ὑπάρχει καὶ εἶναι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἐν τῷ Ἰασιῶ. Ἀρχιμανδρίτης Παΐσιος [= *Evangelhia* de față este a Sf. Ioan Hrisostomul din Iași. Archimandritul Paisie.]

Заплата хто Поп Мнханлъ ут Дънчеш за ке злат [= l-a plătit popa Mihăilă din Dăncești cu 25 de zloți].

5. Altă însemnare: 370.

Acaste ca[r]tie care să chiamă Sf[in]tă Iv[an]gh[e]lie, era stricată și răs[i]pită dela măn[ă]stire lui Nicorița ot Tătăraș, cariî esti hramul stvi (*sic*) Ion Novi иже ут ссчакски [= care e din Suceava], și aŭ făcut pomană Ivașco cu soțul său, în zilele Mării Sale lui Nicolaiŭ-Vodă, în Domnie al doilea. S'aŭ noitŭ acastă carte, leat 7221 [1713], Fev[ruarie]. E[ŭ], Ion, i-am tocmit-o cu plata lui Ivaș[co] drept un leŭ, și ca să mă pominască la sf[in]tă liturghie.

6. *Chiriacodromion* din 1801.

7. *Triod* din 1816.

XVI. Biserica Sf. Lazăr.

1. Pe un vas: 371.
1791. Nu (*sic*) Iul. Dimitri Zamfira... Vascavatzi.

2. Pe o *Evangelhie* romîno-greacă din Snagov, pe legătură: 372.

Εἰς τοὺς 1810, Δεκεμβρίου 15, τὸ ἔδοσα τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ τὸ ἔδοσα μὲ τὸν κατιφὲ καὶ ἀσίμιον ἀπὸ τὰ δύο μέρη, καὶ τὸ ἔχαρισσα, ὡς καθὼς φαίνεται, διὰ μνημόσυνον μου.

Μνησθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου, Ἀζαρίου ἱερομονάχου Συναΐτου [= 1810, 15 Dechemvrie, am dat Sfînta Evangelhie, și am dat-o, cu catifeaua și argintul de pe amindouă fețele, și am dat-o,

cum se vede, pentru pomenirea mea. Adu-ți aminte, Doamne, de Azaria, ieromonahul de la Sinaî.]

Pe josul primelor pagini:

Acastă sfântă Eva[n]ghelie dat-o-amu besericii Domnii Mele, care am zidit-o acii în Eși pe locul vămii, unde-î hramul Înviere Sfântului Lazar, ca să] fie Domnii Nostre de pomenire; dar acasta zicemu: cin[e] s'arū ispiti, orī cu schimbu, orī în sila sa, a lua acastă sfântă eva[n]ghelie de la acastă beserică, orī mireni, orī din cinulū besericescu, — să-î fie pă-rășu tuspat[r]u sfinții eva[n]ghelisti la strașnicul gudețu a lui H[risto]s, și să aibă parte cu Iuda și cu trecletul Arie; l. 7213 [1709], Feur[uarie] 13. Io Mihaï Racoviță Voevod.

Pecete cu chinovar, octogonală.

3. *Evanghelie* grecească, din Veneția, 1754. Dedicată lui Hrisant Notara de Anton Bortoli.

373. 4. Pe un *Mineiu* de Maiu al lui Chesariē de Rîmnic:

Acest Minei al lunii lui Mai este al bisericii Sfânt[ul] Lazăr de aici din oraș Eși, și s'aū cumpărat de părintele egumenul Gavriilū, la veletū 1791.

5. *Penticostariū* din 1800.

XVII. Biserica Dancu

(dărîmată.)

374. Въ імкѣ ѡца и сна и стаго дѣа изволенемъ бжї пан (поп?) Іорїи и Данко, и създа сѣи храмъ въкъ молба архистратига Миѣила и Гавриїла и прочиѣхъ веспѣтъниѣхъ сил, и въ паметъ себе и родителїи сконм, за въсе веснниѣхъ, и съвършише въ дни благочестваго Івана Петра Воевода, като взме, меца нѣме а дни. [= În numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh, cu voia lui Dumnezeu dumnealui Iurie și Danco, și aū făcut acest hram pentru rugăciunea arhistrategilor Mihail și Gavriil și a celorlalte fără trup puteri, și pentru pomenirea sa și a părinților săi, tuturor celor ador-

miți; și s'a săvirșit în zilele bine-cinstitorului Io Petru Voevod, în anul 7049 [1541], luna Iulie 30 de zile.]

Facsimile, în N. A. Bogdan, *Orașul Iași*, p. 93. Transcriere, în Melchisedec, pp. 256-7.

V. și *Biserica Sf. Sava*.

XVIII. Biserica Sf. Nicolae cel Domnesc.

(prefăcută și închisă.)

1. Piatră aruncată:

БѢ ИМѢ ИЩА И СНА И СТОГО ДУХА ІУАНЪ СТЕФАНЪ ВОЕВОДА БЖІЕЮ
МЛСТІЮ ГПДРѢ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОН СНѢ ГСПДНА БОГДАНА ВОЕВОДЫ ИЗ-
КОЛИ И СЪЗДА СЪИ ХРАМЪ КЪ ПАМЕТ И КЪ МОЛБА СТОГО ІЕРАРХА И ЧЮ-
ДОТКОРЦА НИКОЛИ КЪ ЗАДЪШІЕ СЕОПШНІХЪ ДѢД И РОДІТЕЛЕМ И БРАТІА
НАША И ЗА ЗДРАКІЕ НАШЕГО ГПДСТВА И ЧАД НАШНХЪ, ИЖЕН СЪЗДАТИ
ПОЧИНАХОМЪ КЪ ЛѢТУ СЩДА, МЕЦА ЮНІА А, И СЪВРЪШИ СЯ КЪ З,
ИНОЕ ЛѢТО, МЦА АВСѢТ. [= În numele Tatălui și al Fiului și al
Sfintului Duh Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn
al țerii Moldovei, fiul dumisale lui Bogdan Voevod, am bine-
voit și am zidit această biserică pentru pomenirea și rugă-
ciunea Sfintului ierarh și făcător de minuni Nicolae, pentru
sufletele adormiților moșilor și părinților și fraților noștri și
pentru sănătatea Domniei mele și a fiilor noștri. Care a în-
ceput a se zidi la anul 6999 [1491], luna lui Iunie 1, și s'a min-
tuit la anul 7000 [1492] luna lui August.]

După facsimilele din N. A. Bogdan, p. 87.

În Melchisedec, p. 250; în Administrația Casei Bisericii (Lăpădatu), *Sf. Nicolae și Trei Ierarhi*, București, 1905, p. 10.

2. Odată se vedeau chipurile lui Ștefan, Bogdan și al Doamnei Evdochia.

O copie din acesta din urmă la Academie; reprodus în *Istoria în chipuri și icoane*, I.

3. Inscripția grecească ce era între dinșii, spre lauda lui Bogdan în traducere la Melchisedec, p. 253.

4. Pe mormîntul ce-și pregătise Antonie-Vodă Ruset:

...totu' fericitulă Domnă de Moldavia Antonii Rusetă ș'au ales acia. . .

După Melchisedec, p. 254.

377. 5. Pe un vas de marmură:

Leat 6984 (?), a bisericii lui Sfeti Neculaș, ce s'au făcut de Stefan-Vodă. Leat 1770, Mart 23. Dima Gîmbaș.

Ibid.

378. 6. Pe o cristelniță:

Acasti creștealniți datu-o-au Antonie Ruset Voevod, din mila lui Dumnedziu Domnul țirii Moldovei, la sv[ă]nta Mitropolie, unde iaste hramul S[fea]ti Nicolae, în Iaș, pentru po-mana sa; vleat 7186, а вт х̃а ахон, мца Martie 24 dni.

Ibid., p. 255.

V. și mai jos, *Sf. Constantin*.

XIX. Biserica Sf. Ioan Botezătorul.

379. 1. La intrarea de nord de-asupra ușii:

Изволенем втца и съ поспѣшеніем сна и съврѣшеніем[м] стго дх̃а нача здати црковь Іо Миронъ Барьновскіи Коевода, гспдръ земли молдавскон, и недоспѣ съврѣшити, а Іо Василіе Коевода, гспдръ земли молдавскон, съврѣшиіе вт вѣрхѣ шкѣнѣ и цел, съврѣшѣ въса что трѣвовадо, въ име стго пророка прдтчѣ и крстаѣ Іованна и чстнаго его үсекновеніе, вато зрмг, мс. нов. д. дн. [=Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh a început a zidi biserica Io Miron Barnovschi Voevod, Domn al țerii Moldovei, și n'a ajuns a o săvîrși, ci Io Vasilie Voevod, Domn al țerii Moldovei, a săvîrșit-o de la vîrf pînă la ferești, toată, și a săvîrșit toate cele de nevoie, întru numele sfintului prooroc Înainte-mergătorul și Botezătorul Ioan și al cinstitei lui Tăierii, în anul 7143 [1635], luna lui Novembre în 9 zile.]

Cf. Melchisedec, pp. 261-2.

2. Admirabile icoane vechi.

3. Pe o *Evangelhie* greco-romină, din Snagov, 1693: 380.

Ačasta sv[ă]nta *Evangelhie* mia aŭ dăruit Măriia S[a] Domnul nostru Io Costantin Duca Voevod, Domnul țării Moldovei, mie, cumnatulă Mării Sale, Neculai Costin Hatmanului, din care *Evangelhie* i-aŭ trimis Mării Sale dar socrul Mării Sale Io Costandină Băș[ă]rabă Voevoda, Domnul Țării-Rumânești, leatŭ dela Zidirea Lumii 7 202, iar de la Nașterea Domnului și Măntuitorului nostru Isus 1694, — să ne fie nouă pomană; unde s'aŭ datŭ la bis[e]rica lui Svet[e] Ioanŭ la Măj, care iaste făcută de strămoșu nostru Barnovschie-Vodă, mie, lui Neculai Costin și femeii mel[e], Ilenii, fata răposatului Duca Voevoda; iar cine s'arŭ ispiti să o iă de la acă sv[ă]ntă rugă, saŭ să o fure, să fie neiertat în veci, la Domnul nostru Is[us] H[risto]s și de procurata a Sv[i]nții Sale maică Marie; amin.

4. *Evangelhie* din Buda, 1812.

XX. Biserica Sf. Sava.

1. De-asupra ușii de intrare principale, după pridvorul cel nou: 381.

Изколеніемъ лица и съ успѣшеніемъ сна и съвършеніемъ ста дѣла начкеса на здасѣ и веновикѣ съи стѣи храмъ панъ Іанакіи вие Велъ Постелникъ и на(е) анеѣшенъ на грама. Сѣкарлетъ въ имѣ сепеніемъ... мри спасъ нша владчценъ бци и прснодкенъ Маріи въ млекъ себѣ и родители свои, при дни благочетиваго начиникъ Іоу Радса ББ., гпръ земанъ молдавскон, при митрополита кирѣ Анастасіе Кримковича, митрополии сѣчавсккии и Анастасіе епискпъ романсккии, като зраг, меца манъ съвършинскѣ. [= Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfintului Duh a început a se zidi și a se înnoi acest sfânt hram dumnealui Ianachie fost Mare-Postelnic și... nepot al dumnealui Skarlatos (Scărlet), întru numele Adormirii... Maicii Mântuitorului nostru, stăpinei Născătoarei de Dumnezeu și pururea-fecioarei Mariei, pentru rugăciunea sa și a părinților săi, în zilele bine-cinstitorului stăpînitor Io Radul Voevod, Domn al țerii Moldovei, supt Mitropolitul chir

382 Anastasie Crimcoviči, al Mitropoliei Sucevei, și Athanasie, episcop de Roman. în anul 7133 [1625], luna lui Maiu, s'a săvirșit.]

382. 2. De partea dreaptă a ușii:

Συγχρόνῳ ἀρχὰς ὀρθὰς Πάνδουλα, κλεινοῖο Μολδοβίας ζαθέου, ὀρχάμου εὐσεβέως, νηὸν εἰς ὄρασιό... σιμὸν Ὀλύμπου κλεινὸς Ἰωάννης... κατο εὐσεβέσει, Σκαρλάτου ἀγλαοῦ ἤρα ἀνεψιὸς ἐλλόγιμος, ἐν πρώτῃ πωλείᾳ χρυστῶ... προμάχου... οἰκονομίας.

În această formă — restul, văpsit gros pe de-asupra, nu se poate înțelege —, inscripția nu spune alta decât clădirea, supt Radu-Vodă, a ctitoriei lui Ioan „nepotul vestit al nobilului Skarlatos“.

Pentru Skarlatos (Skerlet, turcește; Scărlet, românește), făcătorul de Domni al timpului și cuscru lă Radu-Vodă, v. Prefața la vol. IV din *Studii și documente*.

383. 3. De-asupra intrării laterale:

Ὁ θαυμαστὸς οὗτος καὶ ἀξιεπίανος θεῖος ναὸς ἀνεκαινίσθη ἐκ ἑάθρων παρὰ τοῦ πανευσεβεστάτου ἀρχοντος Ἰωάννου Ποσταλνίκου, ἀνεψιοῦ τοῦ τεττημημένου ἀρχοντος Σκαρλάτου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἡγουμενεύοντος τοῦ Ἱεροθέου ἱερομονάχου ἐκ τῆς ὑπερρήμου νήσου Κύπρου καὶ προτομαστόρου Γεωργίου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως; κ λ το ζραγ, μη, σκκρτκμhc. [=Minunata aceasta și vrednică de laudă biserică s'a înnoit din temelii de către prea-cucernicul boier Ioan Postelnicul, nepotul einstitutului Domn Skarlatos din Constantinopol, fiind egumen Ierotheiū ieromonahul din prea-vestitul ostrov Cipru și căpetenie maistrilor Gheorghe din Constantinopol; în anul 7133 [1625], Maiu, s'a mîntuit.]

Și în Melchisedec, în Dossios, *Studii greco-române*, Iași, 1902. p. 69 (în amîndouă locurile, cu greșeli).

Întia înălțare a mănăstirii se face supt Petru Șchiopul (1583) cu bani mănăstirii Sf. Sava din Ierusalim (*Arh. ist.*, I, p. 127. Petru-Vodă dăduse însă oaspeților din Răsărit un loc în valoare de 7.000 de aspri, pe care el însuși îl cumpărase de la niște particulari, împreună cu casele de pe dînsul: Skarlati, bogat gelep grec, își dăduse fata, pe care o luă apoi Nicolae Mavrocoordat, bunicul Domnului cu același nume, după Alexandru Coconul, fiul

lui Radu-Vodă, care era atunci în Scaun. Cf. Al. Mavrocordat, în *Archiva* din Iași, V, pp. 183-4. În mijlocul fiecărei din inscripțiile de la intrarea principală, rosete de piatră aurite cuprind stema ctitorului Ienachi. — În veacul al XVII-lea, mormîntul acestuia se vedea lângă ușă (*Călătoriile lui Macarie*, trad. Emilia Cioran, p. 13).

4. Chipurile ctitorilor în zugrăveală nouă: Ioan Postelnicul, Petru-Vodă, Maria Doamna, Radu-Vodă, Doamna Ruxandra (ficia lui Skarlatos).

5. Pe o piatră de mormînt:

384.

Ἐπίθε κλεινὸς ἐτάφη

Βιστηάριος Μέγας

Θεόδωρος Παλάδης,

Μολδοβίης γερονός,

Ἐν ἔτει 1755, Φεβ. 1.

Μετ' ἐτάφη δὲ ἔτι

Ἐνθάδε υἱὸς αὐτοῦ,

Κωνσταντῖνος Παλάδης, Μέγας Λογοθέτης Μολδοβίης.

Ἐν ἔτει Δεκ., 22, 1798.

Adecă:

În acest loc s'a îngropat vestitul Vistier-Mare Teodor Paladi, al Moldovei; născut în anul 1755, Februar 1. Apoi s'a îngropat și fiul său aice, Constantin Paladi, Mare-Logofăt al Moldovei. În anul 1798, Decembre 22.

Scrisoare de la Teodor Paladi (una) și de la alt Constantin, fratele lui Teodor (două), din 1740, în *Studii și doc.*, V, p. 664; cf. *ibid.*, p. 667. Constantin cel d'întăiu moare în Decembre 1751 (Tanoviceanu, *Arch. št. și lit.*, I, p. 59, nota 4).

6. Pe altă piatră, de lângă precedenta:

385.

O piatră, dar pre cine ascunzi supt tine

În sinurile pământului așa foarte bine?

Prea-slăvită auzire, pre Theodor Pallade,

Acel slăvit putearnic, carele aicea șade,

Pre Marele-Vistiarnic cela a patriei sale,

Tuturor fiilor săi lăsînd nu puţină jale.
 Săvirşitul muritoriū în Mintuitorul aū inceputū
 La o mie şapte sute 5 preste cincîzeci trecut, Fevruarie 1.
 Şi, împreună pre Constantin, al său prea-iubit fiū,
 Al Sfatului Marele-Logofăt şi cel mai întăiū,
 Carele aū alergat la părinteştile braţe,
 Lăsănd acastă de nimic turburată viaiătă
 La una mie şapte sute noaăzeci şi optū,
 Lăsînd clironomilor ceaia č-aū avut tot (Dechemvrie).
 Cu alţi fiū, şi cu Nicolae, are pre Anastasiia,
 Carea cu 4 anī de al său părinte ş'aū dat datoria (Dechem. 29);
 Apoi pre Eleni, a lui Constantin iubita soţie,
 Carea trage din Costachi, cel de bun neam, seminţie
 Şi aū alergat spre a soţului ei ciştigare,
 Dorind împreună cea dulce a Raiului desfătare;
 Carea şi acasta s'aū grăbit de aiča a treace
 La anul una mie opt sute 4 preste zeace, Martie 1.
 Pre aceştia, o priiaten[ī], cari, lăsînd acest veac,
 Şi întru acest loc întunecos împreună zac,
 Rugaţi să dobindească cereasca Împărătie,
 De carea să se îndulcească de multă bucurie,
 Întru nesfîrşii veaci cei prea cu tot deplin, —
 Căroră să le fie veačnica pomenire; amin.

386.

7. Pe alta, alături:

Ενθάδε κείται ὁ μακαρίτης Γρηγόριος Παλλάδης ὁ Μέ[γας] Ποστέλνικος,
 ὃν ὁ Κύριος νὰ ἐπιτάξῃ ἐν τῷ χορῷ τῶν δικαίων κεκοίμηται τῇ γ'
 ἀπριλλίου τοῦ αὐαή'.

388

Adecă:

Aici zace răposatul Grigore Paladi, Postelnicul-cel-Mare, pe care Domnul să-l așeze în ceata celor drepti: a adormit la 3 Aprilie 1828.

Inscripțiile grecești ale Pălădeștilor, și în Dossios, p. 70, la care și însemnarea icoanelor făcute, la 1849, de Comisul Panait Papa-

zoglu și, la 1860, de arhimandritul și exarhul Sf. Mormînt Atanasie Cambanis, precum și a chipului, din 1842, al patriarhului, făcut pe socoteala lui Papazoglu (Cambanis e îngropat în cimitir; era un Andriot și a trăit de la 1802 la 1861). Tot acolo inscripția pietrei de pe vechea școală a Sf. Sava (despre reparația din 1820 a lui Grigore arhimandritul, de loc din Pelopones).

8. Pe un potir:

387.

1839. Μνησθήτι, Κόριε, τῶν δούλων σου, Παλλάδων: Γρηγορίου, Ἀντωνίου... γωνέων, ἀδελφῶν, τέκνων αὐτῶν. [= Adu-ți aminte, Doamne, de robii tăi, Pălădeștii: Grigore, Antonie... de părinții, frații, fiii lor].

9. Pe un artofor:

388.

И	Δ
Κ	Γ
З	Μ

Ceia ce înseamnă:

ИСТРАТИЕ ДАБИЖА ВОЕВОД, ГОСПОДАРЬ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКЕН [= Istratie Dabija Voevod, Domn al țerii Moldovei].

10. Pe o piatră în pridvor:

389.

Χρόνῳ σαθρωθὲν καὶ φθαρὲν τόδε δῶμα κατωπτέβετο οἰκτρὸν θέαμα πᾶσι· τῶς δ' ὁ λάτρις τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ γόνος, σεπτὸς κῆδος, Πελοπονήσου γεραρὸς Γρηγόριος ἀρχιμανδρίτης, φέριστον ἦδη ἀνήγειρεν ἐκ θάθρων. ἀτραπὸν ἰθὺοντος τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀγίας Γῆς, κυρίου Πολυκάρπου, ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ αωκ'. [= Acest lăcaș stricat și ruinat de vreme, dădea o priveliște jalnică tuturor, și astfel închinătorul Sfîntului Mormînt și fiu, glorie respectabilă a Peloponesului, Grigorie cel venerabil, arhimandritul, și mai frumoasă a ridicat-o din temelie, îndreptîndu-î calea patriarhul Sfîntului Pămînt, domnul Policarp, în anul dela Mintuire 1820.]

11. Pe un potir:

390.

Δαπάνη Γρηγορίου ἀρχιμανδρίτου Πελοποννησίου· 1814. [= Cu cheltuiala lui Grigorie arhimandritul, Peloponesianul; 1814.]

12. Pe legătura unei *Evanghelii* muscăleşti din Febrnar 7145 (1637):

Aceasti svinti Evanghelie preficutu-a-o şi au ferecat jupineasa Mariia Schiaeioae, şi o au dat-o la.... ms.... *dumnezeiasca besearca la Da[nc]o în Iaş [de la* litere ciudate, adause târziu], unde iaste hramul svintului începitor cinurilor, Mare Voevod arhangh[e]lū Mihailū, Gavrilū. Arhangh[e]l Mihailū. Vlto 7150 [1642], msta Murta (*sic*), 21 ДНК.

Cartea era la Danco, biserică dărimată (v. Melchisedec, p. 258). Dar se pare că mai fusese şi aiurea. Melchisedec pomeneşte ca aflându-se la Danco şi un potir de la „panū Gligoraşco Hăbăşescu“, 7166 (1657-8).

391. 13. Pe o legătură de Evanghelie:

Διὰ χειρὸς τριῶν ἀταδῆλφων Ἀθανασίου, Ἰωάννου, Κωνσταντίνου. [=Prin mîna a trei fraţi: Atanasie, Ioan, Constantin.]

14. *Molitvenic* al lui Brîncoveanu.

15. *Mineiū* al lui Chesarie.

16. *Octoih* din Iaşi, 1804.

17. *Octoih mic*, Braşov, 1805.

18. *Hronograful* tipărit de Mitropolitul Veniamin.

19. *Împărţirea de grîu*, Buzău, 1833.

20. *Puţul Sf. Ioann Gură-de-Aur*, Buzău, 1833.

Lucrează Gherontie de la Neamţ.

XXI. Biserica Bărboiū.

392. 1. La intrare:

Această sfîntū lacaş a Bărboiului, unde să prăznueşte soborul Sfinţilor Apostoli, s'au prefăcut din temelie acum, în anul 1841, cu cheltuiala din veniturile aceştii mănăstiri şi cu aciu-torul Marelui-Logofăt Dimitrie Sturza şi soţiei sale, Elencu, prin sălinţa, sărguinţa şi osteniala Mitropolitului Grigorie Gricupoleos [=Irinupoleos] şi a boerilor Sturzeşti, ctitor[î] aceştii monastiri, spre večnica pomenire a lor şi a tot niamul.

2. Pe dosul uşii, inscripţie grecească (se înseamnă că a cheltuit

mănăstirea Vatopedul de la Atos, egumen fiind cel pomenit, iar supraveghetor arhimandritul și exarh Dionisie de la Vatoped, cu arhitectul Andrei, ajutat de alți doi Greci, Atanasie și Gheorghe; Andrei Caridi (Karydes) face și icoana sculptată a Sf. Apostoli, la 1841. E tipărită în Dossios, pp. 73-4. Întăiu, la Melchisedec, pp. 266-7.

3. Pe o legătură de *Evangelie* (Buda. 1812):

393.

Ἡ ἀργυροκόσμησις τούτου θείου καὶ ἱεροῦ γέροντος Εὐαγγελίου διὰ δαπάνης ἐμοῦ, τοῦ ἀναξίου πρωτοσυγγέλου Κυρίλλου τοῦ Λαρίου, ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Μπαρπόι, τέχνη δὲ καὶ τοῦ θύτου Λαυρεντίου, αὐξ'φ, Νοεμβρίου. [=Ferecarea cu argint a acestei sfinte și dumnezeiești Evanghelii s'a făcut cu cheltuiala Sf. S. protosinghelul Chiril din Leros, egumenul mănăstirii Bărboiului, iar cu meșteșugul preotului Lavrintie; 1807, Novembre.]

4. Pe chivot:

394.

Aceste sf[i]n[te] chivote sînt a sf[i]nteî mo[năstiri] Bărboi; s'au făcut în zilele boerilor sturzășți: Dimitrie Logofăt-Mare, Elencu, Ștefan Hatma[n], Sandu și f[iii] l[or], Alecsandru Visternic, Elena și f[iii] l[or]. iprocî, prin osărdia mai micului și smeritu arhimandrit chir Neonil, la anul 1831, Mai 20.

5. Pe o icoană îmbrăcată cu argint:

395.

Δέσποινα παρθενομήτωρ, ὑπερένδοξε ἀγνή, etc. [versuri religioase]; 1810. Χεῖρ Λαυρεντίου θύτου Ῥώσου. [=Mina lui Grigorie popa Rusul.]

6. Cealaltă icoană, din 1841, de la Grigore de Irinupolis și de Vatoped.

7. Pe mausoleul Sturzeștilor:

396.

1. Ὁ πιστέδων εἰς ἐμέ, κ' ὄν ἀποθάνῃ, ζήσεται.

Σανδούλω Στεφάνου Στούρζα, προκρίτω ἄρχοντι, γεννηθέντι ἔτει 1758, πρὸς Κόριον ἐκδημήσαντι τῇ 7 Ἰουνίου ἐν ἔτει 1831. [=Cel ce crede în mine și dacă va muri, trăiește. Lui Sandu al lui Ștefan Sturza, boier de Divan și Vistier al Moldovei, născut în anul 1758, mutat către Domnul la 7 Iunie în anul 1831.]

3. Αἰκατερίνη Στούρτζα, θυγατρὶ Κωνσταντίνου Μουρούζι, ἡγεμόνος Μολδο-ελαχίας, γεννηθεῖσα ἔτει 1767, πρὸς Κόρυον ἐκδημησάση τῇ 25 Φεβρουαρίου, ἐν ἔτει 1835. [= Ecaterineî Sturza, fata lui Constantin Moruzi, Domnul Moldovei; născută în anul 1767, mutată către Domnul la 25 Februar, în anul 1835.]

4. Ὁ υἱὸς, Λογοθέτης Κωνσταντῖνος Στούρτζας, ἀθανάτω εὐγνωμοσύνης χάριν τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήγειρε. [= Fiul, Logofătul Constantin Sturza, pentru Tamintirea veșnică a recunoștinții, a ridicat acest monument.]

5. Aice odihnește robul lui Dumnezeu Alexandru Mihail Sturza, născut la 1794, adormit la 1849. Vecinica lui pomenire.

La Melhisedec, pp. 268-9; la Dossios, pp. 73-4.

Pentru căsătoria Catincăi Moruzi cu Săndulachi Sturza (sora ei Sultana ținea pe alt Sturza, Scarlatachi) și pentru Costachi, fiul lor, v. Drăghici, *l. c.*, II, p. 46.

397. 8. În stînga bisericii, pe un mormînt, jos:

Ioan Sandu Sturza Vvd.

Între muritorii lumii cînd eram și eu odată,

Dam povață, sfat, poruncă la oricare gudecată,

În a mē origină nobil, în sfărșit și Domnitor,

Stătui patriei și sprijen piste drepturi și popor.

Văzuii slavă, cinste împreamă-mi, avuii schiptru,

[stăpănire,

Dar în sfirșit suferit-am și a soartei prigonire.

Acum iată supt aciaștă piatră staū eū muritor,

Căci viața amărită unū deșărt e plin de nor.

S'a săvărșit din viață la 2 Fevruare 1842, domnind în Moldova de la 1822, Iulie 1, până la 1828, April 23.

9. Și la Melhisedec, p. 269.

Pentru petrecerea lui Sturdza în ultimii ani, după scoaterea de către Ruși, v. *Studii și doc.*, VII, pp. 349-50.

10. La Dossios, însemnarea unor înscripții grecești mai nouă din cimitir.

XXII. Biserica Nicorița.

1. Pe o *Evanghelie* din Iași, 1794: 398.

Ștefan, Iliana, Todosăia, Costache, Mării, Vasăli, etc. Aastă sfântă Ivanghelie este închinată de robul lui Dumnezeu Ștefan cotariul la sfânta mănăstire Ioan Novi . . . ; 1806, Dechemvrie 20.

2. *Chiriacodromion* din București, 1801, dăruit de Costandin Duca, Clueer.

3. *Psaltire* de Neamț, 1807.

4. *Evhologhion* din Brașov, 1811.

5. *Evanghelie* din Buda, 1812.

6. Pe un *Checragarion*, din Neamț, 1814: 399.

Să se știe de cîndu s'au cutremurat: la anul 1838, Ianuarie în 11 zile, Marți, la 3 časuri de noapte.

Aastă sfîntă și d[u]mnezeiască carte a Sfințitului Avgustinu iaste cumpărată de mine de la dumnalui Postelnicelului Căp[i]tanului Ioanū Scorpanū, fiindu dăruită dumisali de dumnalui Iordachi Bogheanu, nam[estnic]; și amū datū pre dînsa 24 . . . lei. Ierei Gheorghie Ionovič, Mardarie.

7. *Triodion* din 1816, Iași.

V. și mai sus, *Biserica Sf. Ioan din Beilic*.

XXIII. Biserica Sf. Dumitru-Misaiū.

1. Pe o icoană: 400.

Aastă sf[ă]ntă icoană a făcut-o dumnalui Toder Țogotar Ciohodariū], sinu Hoiūbanū, împreună cu soful dumisale [Floare, pentru pomenire sufletilorū dumilor sale și a părinților dumisale; eū, Grigorie Zografū, Iulie 12.

2. Pe aier, pomelnic din 1828, Decembre.

3. *Penticostariū* din Iași, 1800.

4. *Psaltire* din Iași, 1802.

5. *Mîneiū* de Buda, Maiū 1805.

6. *Antologhion* din Iași, 1806.

7. *Ceasoslov* din 1817.

XXIV. Biserica Sfinții Voevozi.

1. Icoană din 1844, făcută de „Ioan Varlam, zugraf“.
2. *Penticostariu* din Rîmnic, 7275.
3. *Mineie* de Buda.
4. *Ceasoslov* de Neamț, 1833; dat de Calinic monah.

XXV. Biserica Sf. Atanasie de la CopoŪ.

401. 1. La ușa de intrare:

Изколеніем отца и поспѣшеніем сна и съвкръшеніем стаго дѣа се аз раб владыки моеѣс гѣ гѣ и спасѣ нашего іѣ хѣ и трочекін поклоник Іѡ Василіе Коекод вжїю млетію гепдр земли молдавскон и прѣквзлюбленнѣа гепежда наша Θεωδοσία и съ прѣквзлюбленнѣми чада ми Іѡн Коекод и Марїа и ΡΣξανδα, изколи и създа сїа стаа молежъ къ имаѣ стаго отца нашего Яданасіа великаго архїєпископа александρїнскаго, вѣктъ зрѣмс, ап. л, ветне рскою прѣкощєнаго патрїарха Кирила. [= Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh, adecă eŭ, robul stăpînlui mieŭ Dumnezeu și Mintuitorul nostru Isus Hristos, închinătorul Treimii Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, și iubita Doamna noastră, Teodosia, și cu iubiții fiii miei, Ion Voevod și Maria și Ruxanda, am binevoit și am zidit această sfință rugăciune întru numele sfintului părintelui nostru Atanasie cel Mare, arhiepiscop al Alexandriei, în anul 7146 [1638], April 30; s'a sfințit cu mina preasfînțitului patriarh Chiril.]

Azi inscripția e acoperită de pridvor. O daŭ după Melchisedec' pp. 275-76.

402. 2. Pe o prea-frumoasă piatră de marmură în păretele din stînga:

Δικαινίσθη ναός ἱερὸς οὗτος καὶ καλλὸς εὐτρέ[πίστη] (?) παρ' ἡγεμόνος ἐκλαμπροτάτου τε θεοσεβεστάτου, Ἰωάννου Κωνσταντίνου Δοῦκα Βοεθόνδα, ἀθέντου τῆς τζάρας πάσης Μολδοβίας· ἀψβ'. [= S'a înnoit

această sfință biserică și s'a înfrumusețat de prea-strălucitul și prea-cucernicul Domn Io Constantin Duca Voevod, Domn a toată țara Moldovei; 1702.]

Și în Melchisedee, p. 277 și Dossios, pp. 77-8.

3. Pe o piatră din păretele de la dreapta:

Μονή ἡ τῶν τριῶν ἱεράρχων ἐκ Ἰασιῶν,

Ἄρχιμανδρίτης Σεραφεῖμ εὐθύνων.

Ὁ ἐκ Καρακάλου μονῆς τῆς ἐν Ἄθῳ.

Ἀνήγειρεν ὑπάρξει εὐκαταστάτῳ

Ναὸν καὶ τόνδε παλαιὸν διαφθαρέντα

Καὶ ἐκ θεμελιῶντε ἀφανισθέντα

Ἐν τῷ χιλίῳ ἅμα τ' ὀκτακοσιοστῷ ἐνάτῳ ἔτει τῷ κοσμοσωτηρίῳ.
[= Mănăstirea celor Trei Ierarhi din Iași, conducind-o arhimandritul Serafim de la mănăstirea Caracața din Atos, a înălțat-o cu cheltuială mare, aflind-o stricată de de mult și din temelii nimicită, în anul 1809 de la Mintuirea Lumii.]

4. Pe un triptic de pomelnic:

χωί ἔτους, Δεκεμβρίου α'. [Nume obișnuite, în coloana întâi.]

Τῶν κητόρων τῆς ἐκκλησίας τῶν Τριῶν ἱεράρχων. Ἐτι δεόμεθα . . . Βασιλείου Βοεβόν., Στεφάνου Βοεβόν., Θεοδοσίας Δόμνης, Αἰκατερίνης Δόμνης, Ἰωάννου Βοεβόνδα, Ροζάνδρας Δόμνης, Δοῦκα Βοεβόνδα, Ἀναστασίας Δόμνας, Κωνσταντίνου Βοεβόνδα, Ἠλιάσκου Βοεβόνδα, Γαβριήλ, Γεωργίου, Κύρπου, Πέτρου, Γεωργίου, Νικολάου, Μιχαήλ, Φιλίππου καὶ Νικολάου.

Τῶν καθηγουμένων: Μαξίμου, Παχωμίου, Ἰωᾶ, Γαλακτιόνος, Γεδεών, Στεφάνου, Ἀντωνίου, Νεοφύτου, Αἰθακούμ, Κοσμᾶ, Νεκταρίου, Ἀνθίμου, Ἱερεμίου, Μητροφάνους, Ἰεζεκιήλ, Γαβριήλ, Δοσιθέου, Νεοφίτου, Χρυσάνθου, Σαμουήλ, Ἰγνατίου, Κωνσταντίου. [= Anul 1810, Decembre 1. . . Ale ctitorilor bisericii celor Trei Ierarhi. Încă ne rugăm pentru Vasile Voevod, Ștefan Voevod, Teodosia Doamna, Ecaterina Doamna, Ioan Voevod, Ruxanda, Doamna [familia lui Vasile: două soții, doi fii, o fiică]; Duca Voevod, Anastasia Doamna, Constantin Voevod [neamul Duculeștilor]; Ilias

Voevod [Alexandru]; Gavriil, Gheorghe, Chirp (?), Petru, Gheorghe, Nicolae, Mihail, Filip și Nicolae.

405. Și ale egumenilor:

Maxim, Pahomie, Ionă, Galaction, Ghedeon, Ștefan, Antonie, Neofit, Avacum, Cozma, Nectarie, Antim, Ieremia, Mitrofan, Ezechiil, Gavriil, Dosofteiș, Neofit, Hrisant, Samuil, Ignatie, Constantie.]

[În a treia coloană, nume de călugări.]

5. Icoană grecească.

406. 6. Pe un vas de mir (veacul al XVI-lea):

Ananias, Azarias, Misael.

Hoc ego Reinerus do signum: exequias similes, et reor esse preces.

Quid michi vestr. ebetis (*sic*), morte potito, vestras t'miamata [= thymiamato] Christo (x̄po).

7. *Octoih* din Rîmnic, 1742.

8. *Penticostariu* din Iași, 7261.

9. *Triod* din Rîmnic, 1761.

10. *Evanghelie* din București, 1775.

11. *Catavasieri* de Blaj, 1777.

407. 12. Pe un *Anthologhion* de Septembrie, de Rîmnic:

Aastă carte ce să chiamă Minei, amș cumpărat-o... [eș], mai josș iscălitș, și amș dat-o sfintei mănăstiri Copoul, ce să numești hramul Sfântului Aftanas[e], cu 30 lei, adică t[ale]rș treizeci.

[C. 1750.]

13. *Echologhiu* de Iași, supț Mitropolitul Gavriil Calimah.

14. *Liturghi* din Iași, 1818.

408. 15. Pe un *Apostol* din București, 1820:

Aastă sfântă carte Apostol am aferosit-o eș, mai josșulș iscălitș, sfântului. lăcașș al Domnului, bisereciș de la Copoul, pentru pomenirea mē, unde să prăznuēște Sfântul Athanasie; 1825, S[eptemvrie] 25. Constandin Aslanș, Vornicș.

16. *Anthologhion* de Neamț, 1825.

17. *Molebnie* de Iași, 1828.

18. *Panehidă* de Iași, 1837.

19. *Psaltire* de Brașov, 1849.

XXVII. Feredeul turcesc (dărițat).

1. Acestu feredeū s'aū tocmitu și s'aū înnoitu în zelile Mării 409.
Sale lu Ion Ion Neculaï Voevod, cu t[ojat]ă] cheltuiala răposatului Ezechiil, egumenul de Trisfetitele, și cu osteniata feredeșului, aznajiului Dimi; let 7255 [1747], Iunie.

2. Με ἐξοδα ἐμοῦ Ἱερομονάχου ἀνεκνήσθη τοῦτον τὸ λοῦτρον 410.
ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ἰωάννου Νηκολάου Βοεβόδα καὶ με ἐπιστήμη τοῦ Δήμου χαμαντζῆ καὶ σουιουτζῆ; 1746, Ἰουνίου α'. [=Cu cheltuiala mea, Ezechiil ieromonahul, s'a înnoit această baie, în Domnia lui Ioan Nicolae Voevod și cu știința lui Dima Hamangiul [feredeiașul] și suiugiul; 1746, Iunie 1.]

După Melchisedec, pp. 224-5; cf. și Dossios, pp. 82-3.

XXVIII. Biserica Trei Ierarhi.

(Biserică închisă.)

1. La intrare:

411.
Изколеніем ѡца и съ поспѣшеніем сна и съврѣшеніем стго дха се аз рабъ кадки гс̄ ес̄ и спс̄с̄ ншеам̄ іс̄ х̄с̄ и трчскыи поклоник Іѡ Баснаіе Боекод, бжію мастію гспдрь земли молдскен, и съ гсжда нша Ѳеѡдоска, и съ бгодарокаными чадами Іѡана Боекод и Шріа и Роѡанда, създахъ сѡм ета млекъ въ имѡ трехъ стѡлхъ Баснаіе Белика, Григоріе Бгослов, Іѡана Златосет, и wetне ржкож архіепекпа Барлаам в ѡрмз, ман s. [=Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sf. Duh, eū robul stăpînului Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Isus Hristos și închinător al Treimii Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu]

Domn al țerii Moldovei și cu Doamna noastră Teodosca, și cu de Dumnezeu dăruții vlăstari Ioan Voevod și Maria și Ruxanda, am zidit această sfință rugă întru numele celor trei sfinți: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul, Ioan Gură-de-aur, și a sfințit-o arhiepiscopul Varlaam la 1747 [1639], Maiu în 6.]

După facsimilele dat în N. Bogdan, *o. c.*, p. 99. Ediții, în Melchisedec, p. 169; Lăpădatu, p. 32.

412. 2. Pe clopotnița, acum dărîmată (nu știu ce s'a făcut cu piatra):

Благочестивын и хублюбывын геднь Ив Василіе Воеводж вжію мастью геддрь земли молдавскон и геджа его Θεωδοσίη, съ възлюблена сна его Ион Воевод, благоколн и създа сѣм клопотница, л. зрмс, мѣца апр. сѣ. [=Bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Domn Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, și Doamna lui, Teodosia, cu iubitul lor fiu, Ioan Voevod, a binevoit și a zidit această clopotniță, la anul 7146 [1638], luna lui Aprilie în 16.]

Facsimile în N. Bogdan, *o. c.*, p. 100. Ediții, în Melchisedec, *o. c.*, p. 170; Lăpădatu, p. 32.

413. 3. Inscripție grecească:

Συνάρσει θεία, δαπάνη κοινότητος τῶν ἐν τῷ ἹΑθῶ καὶ ἐξαρχείας Συνοείου Χαλανδρινού, ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ἀπὸ 1804 ἕως 1806. [=Cu ajutorul lui Dumnezeu, cu cheltuiala tovarășiei celor din Athos, fiind exarh Sinesie din Chalandra, s'a ridicat din temelii, de la 1804 pînă la 1806.]

La Melchisedec, p. 171.

414. 4. Pe o tablă lîngă moaștele Sfintei Paraschiva (stricată și înlocuită cu una de marmură):

Изволеніемъ бѣища, съ поспѣшніемъ сна и съ дживіемъ стго и животворѣщаго дха, въ стѣки единосѣщніи и неразѣлимѣи трои славословимаго и въсепокланяемаго бѣ блгчестивын и хублюбывын гдѣнь Ивн Василіе Воевод, вжію мастью геддрь земли молдавскон,

рекнитеа сын и поборникъ стго късочноао вачетїа, потъщася съ великимъ серддїемъ и прѣмногимъ вѣжделѣнїемъ по бжїю съмотренїю, и пренесе сїа пречестныа мощи сткѡ и придобныа мтери нашеа Параскевїа тарноскїа, нарицаемыа Патки, въ Цариградѡ. Еже третее пренесенїе быст. Сїа же сткѡ и честныа мощи прїсела емс вхсєетѣнїшїи и блаженнїшїи и вхселенскїи патрїархъ куръ Парденїе съ вѣсѣкимъ благымъ вѣсєа црккїи съвѣтомъ и произволенїемъ преносаже сїе благоє съкроуцїе трєми блаженнїшїими митрополиты, куръ Іваникїемъ иракїнскимъ, куръ Парденїемъ андрїанополскимъ и куръ Ѳевфаномъ Палєвнъ Патронъ, въ дни прѣвсещенаго архїепопа куръ Барлаама митрополита едчакекаго и вѣсєа молдаксконъ землїи, еже благочєстнїкыи и хєтолюбнїкыи геднѣ нашъ Івъ Василїе Боеводъ, властїю бжїю гпдрѣ землїи молдаксконъ, паче драгоцѣннаго вїсєра вѣсєчєстнїкѣ и вѣсєлюбєзнїкѣ вѣспрїа и здє въ себе къ новосъзданѣмъ стымъ трїєхъ стїтелеи и вѣселєнскїхъ вєанкїхъ счїтелеи Василїа Великаго, Григорїа Бгослова и Іванна Златошєтаго храмѣ вєанєкєсєно положїи и съхрани къ чѣкетъ и слава единомс къ тронци поклонѣмомс єс, къ нєнєкончаемыа прїдєобныа мтери нашеа Параскевїа молебы, за втїшєнїє грѣхєвъ своєхъ и вѣсєго прѣвєкѣтлаго своєго рода, вєто въ сьзданїа мїра вєрмѡ, къ лѣто же гєподєтка своєго вєсємоє, мєцѣ юн. гї; къ сє же лѣто рожденєст гєдарю нашемс прѣвѣждєлѣннїи снѣ єго, Івъ Стефанъ Боеводъ, емсже подаждѣ гї дѡлгоднєсткїє и мнєга лѣта. Ямін. [= Cu voia Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh, dătătorul de viață, întru sfînta de o ființă și nedespărțită Treime slăvit și a tot închinat Dumnezeu, bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Domn Io Vasile Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, ca un rîvnitor și apărător al sfîntei bine-cinstirii răsăritene, s'a sirguit cu osirdie mare și cu dor prea mare, după dumnezeiasca orînduire, și a adus aceste prea-cinstite moaște ale sfîntei și preapadoamnei [= cuvioasei] Maicei noastre Parascheva din Tîrnova, ce se zice Petca, din Țarigrad. Aceasta a fost a treia strămutare a ei. Și aceste sfînte și cinstite moaște i le-a trimes prea-

sfințitul și fericitul și ecumenicul patriarch chir Partenie, cu tot bunul sfat al Bisericii, și cu voia ei; și a trimes această bună comoară cu trei fericiți Mitropoliți: chir Ioanichie de Heraclea, chir Partenie de Adrianopol și chir Teofan al Palaiopatrei, în zilele preaosfințitului arhiepiscop, chir Varlaam, Mitropolitul Sucevei și a toată țara Moldovei. Pe care binecinstitorul și de Hristos iubitorul Domnul nostru Io Vasile Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, le-a primit cu toată cinstea și dragostea, mai mult decit un mărgăritar scump, și cu bună norocire le-a pus aici, în cea din nouă zidită de dînsul biserică cu hramul celor Trei Sfinți și mari dascăli ai lumii: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul și Ioan Gură-de-aur, și le-a așezat și le-a păstrat spre cinstea și slava unuia în Treime închinat Dumnezeu, pentru nesfîrșitele rugăcuni ale cuvioasei Maicei noastre Parascheva, spre iertarea păcatelor lui și a tot prea-luminatul său neam. Anul de la Facerea Lumii 7149 [1641], în al optulea an de stăpînire al lui, în luna lui Iunie 13. În același an s'a născut Domnul nostru prea-doritul fiu al lui, Io Ștefan Voevod, — dă-î mulți ani și viață lungă, Doamne; amin.]

Viața Sfintei Paraschiva a scris-o întâiu Țamblac (Melchisedec, în „Rev. pentru ist. arch. și fil.“, III), apoi a prelucrat-o Mitropolitul Varlaam, în *Cartea de învățătură* (Pravila) a sa, și urmașul său, Dosofteiu. Pentru aducerea moaștelor, vezi cele două notițe analizate în *Doc. Bistriței*, I, pp. 71-3; II, p. xvii. O gravură care o înfățișează, în *Pravilă*, reprodusă în *Bibliografia* d-lor Bianu și Hodoș, p. 142. Întăia strămutare, prin Țarul bulgăresc Ioan Asan, și a doua, prin „Țarul turcesc“ Selim, sînt și ele înfățișate acolo.

După Țamblac, Mircea-Vodă încă apucase să aducă moaștele dinceace de Dunăre, cerîndu-le de la Sultanul Baiezid, cuceritorul Tirnovei. Apoi tot Baiazid, la o pradă a Țerii-Românești, le-ar fi luat cu sine. Anghelina (?), una din „cneaghinele“ Serbiei, le-ar fi răscumpărat, ducîndu-le la Belgrad (!). — Cf. Melchisedec, *Notițe*, p. 175.

5. Pe legătura unei *Evanghelii* slavone manuserise:

415.

Благочестивѣи и христіювникѣи господѣи Іванъ Василіе Воевода, вѣжю мастию господарь земли молдавскон, велѣ и сътвори съи тетрѡвангелъ и даде его въ своѣхъ церковь въ трѣхъ іашскѡмъ въ храмъ стѣхъ трѣхъ стѣхъ Василіа Великаго, Григоріа Богословка, Іванъ Златѡсетаго, като вѣрмд. [= Bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Domn Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, porunci și făcu acest tetravanghel și-l dădu la biserica sa din tirgul Iașilor, la hramul celor Trei Sfinți: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul și Ioan Gură-de-aur, la anul 7149 [1640-1].]

În Melchisedec, p. 176 și urm., ca și următoarele n^{re}.

6. Pe manuscris, chiar la început, aceeași însemnare, dar, după numirea hramului, se mai află aceste cuvinte: въ молебѣ непѣкѣтаниж и въ памѣтѣ вѣчнѣхъ гндѣхъ сии [= pentru rugăciune neîncetată și pentru pomenire veșnică a Domniei sale], și data se completează astfel: мѣца дѣкѣк. 6 [= luna lui Dechemvrie 6]. Scriitorul își scrie numele la sfârșit; e „cel între preoți mult greșit, popa Sidor din Bădăuți“ (Бадѣуци).

7. Pe o candelă:

416.

Івъ Василіе Воевода мл. вѣж. господарь земли молдавскон создал кандило се въ храмъ трѣстѣитиль Василіе Великаго, Григоріе Богослова и Іванъ Златѡсетаго въ манастирь свои іашкон, въ рокѣхъ ѡхмс. [Adecă: Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, am făcut candela aceasta pentru hramul celor Trei Sfinți: Vasilie cel Mare, Grigorie Bogoslovul și Ioan Gură-de-Aur, în mănăstirea sa de la Iași, în anul 1646.]

8. Pe linguri:

417.

Василіе Воевода; госпожда Тѣдоска [= Vasilie Voevod; Doamna Tudosca].

9. Pe o perdea:

418.

Івъ Василіе Воевода, геддарь земли молдавскон, и госпожда его

414 Τανδοσία, κατο εβρησ [= Io Vasilie Voevod, Domn al țerii Moldovei, și Doamna lui, Teodosia, în anul 7147 = 1638-9.]

10. Aier din 20 Maiu 7146 (1638).

11. Epitrahir din același an.

12. Chipurile, cusute cu fir, ale Domnului, Doamnei și copilului Ioan.

419. 3. Pe o piatră:

Ἔτος καθέιτο δεύτερον τοῦ τωρινοῦ αἰῶνος,
 Τετάρτη καὶ δεκάτη δὲ τοῦ Παιανεψιώνος,
 Φρικώδης με διέρρηξέ σεισμὸς ἐπικινδίνως
 Κ' ἐπήνεγκε τὴν πτώσιν μου, ἐφόβει ἀνθρωπίνως,
 Προστάξει δ' ἀνεγείρομαι ἐκ βάθρων εὐδαιμόνως,
 Καὶ συνδρομῇ ἀθθέντου τε, Μουρούζη ἡγεμόνος,
 Τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ κλεινοῦ, ἐπὶ ἀρχιερατείας
 Βενιαμὴν τοῦ γηγενοῦς, ἐπὶ δ' ἐπιτροπείας
 Ἐχόντων ὄσω Λογοθετῶν κ' ἐνὸς Βεστιάριου,
 Τῷ γένει Κατακουζινοῦ, καλοῦ τε Γεωργίου,
 Βεστιάρη τὸ ἀξίωμα, υἱοῦ τοῦ Λογοθέτου,
 Ἐσφηγουμένου τῆς μονῆς, τοῦ καὶ ἀρχιμανδρίτου,
 Καὶ Μελετίου τ' ὄνομα, τοῦ ὄντος Ἰερίτου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αἰωβ'.

Adecă:

Era al doilea an din veacul ce curge,
 Și ziua a 14^a din luna lui Paianepsion [Octombrie],
 Cutremur fioros m'a sfărmat cu primejdie
 Și mi-a adus căderea, spre spaima oamenilor,
 Dar fericit mă 'nnalț din temelii cu zisa
 Și cheltuiala lui Moruzi-Vodă Domnul,
 Lui Alexandru cel vestit, fiind archiereu
 Veniamin cel nobil, și episcop avînd
 Pe doi Logofeți și pe un Vistier,

Din neamul Cantacuzino, bunul Gheorghe,

Vistier cu dregătorie, fiul Logofătului,

Iar la Esphigmenos mănăstirea arhimandrit,

Meletie anume, celui din Ivir.

În anul Mintuirii 1802.

14. Pe un clopot:

420.

Κώδων ἡχητικώτατος ἐκ νέου ἀνελώθη

Καὶ κῆρυξ τοῦ πιστοῦ λαοῦ ἐνταῦτα ἀνηρέθη.

Ὁ συναγόμενος λογικὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν.

Μνησθεῖτω διὰ συνδρομῆν ἅμα κ' ἐπιστάσιαν

Τοῦ νῦν ἡγουμενεύοντος, ἐκ Κεφαλληνίας νήσου.

Νικοδήμου τὸ ὄνομα... [două cuvinte] ἐξ ἴσου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αἰωβ'.

Adecă:

Clopot prea-răsunător din nou s'a turnat

Și crainic al credinciosului popor aici s'a înălțat,

Ca să adune turma cuvântătoare la biserică.

Să se știe cu cheltuiala și cu supravegherea

Celui de-acum egumen din ostrovul Cefaloniei,

Anume Nicodim..., de asemeni.

În anul Mintuirii 1812.

XXIX. Fântina Sf. Spiridon.

1. La stînga porții de intrare la spital:

421.

Io Gr. A. Ghica Vv.

Fântăna lui Siloam, scaldătoare lui Solomon.

Păreile făcătorului de minuni Spiridon

Izvorăscu sănătate într'a bolnavilor lăcașu,

Desfătare, viață tuturor în Iașu.

A triile Grigorie Alecsandru Ghica dărueste

Și către toți de obștie darul de înmulțește.

Însetaților, vedeți să dobîndiți viața apelor.
Întru alû doile anû alû Domnii Sale; letû 1765, Iulie 20.

Aceiași inscripție în grecește și arăbește pe acea lature și pe latura din dreapta.

Forma arabă, lângă cea românească, la Buradâ, *Arch. soc. șt. și lit.* din Iași, 1904.

Pentru forma grecească, Dossios, pp. 62-3:

Πηγή Σιλωάμ, Σολομῶν κολουμθήθρα,
Ἀγίου θαυματουργοῦ Σπυριδῶνος τὰ ρεῖθρα
Πηγάζοντα ἴασιν νοσοκομείφ,
Τρωφὴν, ζωὴν ἅπασιν ἐν Ἰασίφ,
Ὁ τρίτος Γρηγόριος Γκίκας δωρεῖται,
Ὁ Αλεξάνδρου, χάρις ὑπερεκχεῖται.
Οἱ διψῶντες ἴδετε κρουνοὺς ναμάτων,
Δεῦτε, ἀπολαύσατε ζωῆς ὑδάτων.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς πανενκλεοῦς αὐτοῦ ἀθηντείας 1795, Ἰου-
λίου 20.

422. 2. De-asupra porții: 1786.

XXX. Biserica Sf. Spiridon.

423. 1. Pe un mormînt în pridvor (aceste inscripții le ieaû din Dossios, pp. 62-4, lucrul în pridvor fiindu-mi cu neputință din cauză de reparații):

Φύτλις τῶν πάνυ ῥα Γκικᾶδων, ὧν μ' ἐκγεγαῶτος
Γρηγορίου γε Δακῶν ἡγεμόνος δ' ἀγλαοῖο,
Εὐσεβίην ἐπισιμένον ἐκ προγόνων τοιῶνδε,
Κεῦθαι στήλη ἦδε δέμας ἁκείνου εὐτόκτως.
Ἄωρου δῆπου ἐξαρπασθέντος θανάτοιο,
Νῶν δέ γε ναίει οὐρανίοις ὄντως παστᾶσι.

αφορ', Σεπτεμβρίου α'.

Adecă:

Mlădiță a vestiților Ghiculești, din cari ieșind
Eû, Grigore, al Dacilor Domn nobil,
Învăscut în evlavie de la strămoși ca dinșii,
Îmi cuprinde trupul piatra aceasta împodobită,

Răpit fiind de moarte înaintea de vreme,
Acuma însă 'n lăcașuri cerești drept locuiește;
1777, Septemvrie 1.

Grigore Alexandru Ghica a fost tăiat în Iași de Trimesul Sultanului, Duminecă, 11 Octombrie (= 1ⁱⁱ Octombrie), după un raport prusian din Constantinopol (*Acte și fragmente*, II, pp. 139-40). O însemnare pe o copie a *Gheografie* lui Amfilohie, episcopul Hotinului, spune însă: „la întâiu Octomvrie 1777, Sîmbătă, la trii ciasuri de noapte [9 sara], sau la 12 Octomvrie, călindariu nou“. Data de 1ⁱⁱ Octombrie se află și într'o notiță bucovineană (*Acte și fragmente*, II, pp. 139-40; C. Berariu, în „Deșteptarea“ din Cernăuți, an. XI, n° 8).

2. Pe altul:

424.

Θῶμα, φεῦ, ἡτρῶν, ἀμπαύσατο

Τόνδε ὑπὸ λαῶν Σκαρλάτος

Ὁ Γικιάδης, Γρηγορίου πάϊς.

1828, 'Ιανουαρίου 6'.

Adecă:

Jertfă, vai, a medicilor, s'a odihnit

Supt această piatră Scarlat Ghica,

Fiul lui Grigore.

1828, Ianuarie 6.

Pentru acest beizadea Scarlat, v. Iorga, *Două biblioteci de mănăstiri*, 1904, pp. 13-4.

3. Pe un al treilea:

425.

Ὅρας νεκρὸν τόνδε, οὐ καταστάζω δάκρυ;

Τούτον γ' ἔτεκον, κάφερον ἐπ' ὠλέναις.

'Αλλ' οἴμ', οὐκ ἐτί ἐγὼ σοι μήτηρ,

'Ιωάννη μοι, χρυσομορφόν μοι τέκνον,

Κλεινοῦ πατρός, Γρηγορίου Βόδα

Καλλιμάχου, ὅς αὔθις ἄρχει Δακίης,

'Εμοί τε, Δόμνης, ἤγ' Ἐλένη ἀκούω,

Μαυροκορδάτων ἔλκουσα σειρὰν γένους,

Αἶ, αἶ μοι, μοι, γλυκὸ τέκνον, τέτρωμαι σπλάγχνα,
 Σοῦ στερηθεῖσα, ἄρ' εἰσέτι θιώσω.
 'Εν ἔτει αψέθ', Μαΐου ιγ'.

Adecă:

Vezi pe mortul acel, asupra căruî vărs lacrimi?
 Eū l-am născut și l-am purtat în brațe,
 Dar vai, mie, vai, eū nu-ți mai pot fi mamă,
 Ioane-al mieū, făt-frumos al mieū,
 Al tatăluî vestit Grigore Voevodul
 Callimachi, ce iarăși domnește în Dacia fiū,
 Și-al mieū. Doamna, ce-mî zic Elena și-s
 Din neamul Mavrocordaților cu siraua.
 Vai și vai de mine, copil dulce, rănită 'n măruntaie,
 Lipsit acum de tine, pot oare-a mai trăi?

Pentru Ioan, v. Prefața la vol. I din *Doc. Callimachi*.

426. 4. Pe o piatră de mormînt în biserică, la stînga:
 Suptū aastă piazră Costandin Ghica să odihnește;
 Decî tu, umilite cititor, așa-l pomenește,
 Marile-Logofăt al țării cel cu bunătate,
 Tu agutaî săraculuî de afla dreptate.
 Vizantie te plănge ca pre al său fiiū plăcut,
 Moldova mai mult te plănge ca pe patron cunoscut:
 Sufletul tăū în ceriū cu dreptiî să fie așezat,
 Și ori de care sāmțitor în vec veî fi neuitatū.
 Și s'aū mutat din viață la aniū de la Măntuitor[iul] Hristos
 1818, Fevruarie 18.
427. 5. Pe o piatră în cimitir, la dreapta bisericii:

Εἰς τὸν ἐνδοξότατον καὶ ἐξοχότατον κύριον Παναγι οδώρον πολυδρυν-
 τε καὶ πολυμαθέστατον ἀσηκ[ρητοῖς] τῆς Ὁθωμανικῆς Πύλης, βασιλέως
 τε Προεδρίας Βουλευτῆν ἴδιον, εἶτα τοῖς ἐν Καῖναρτζικίῳ τρακτάτοις παρε-
 δρέυσαντα καὶ παρὰ τῆς αὐτοκράτορος τῶν Ῥόσσων Αἰκατερίνης δευτέρως
 τῶν τοῦ ἰδίου βουλευτοῦ ὀφφικίῳ τιμηθέντα καὶ τῆς ταινίας τοῦ ἁγίου

Βλαδιμίρου καθ'αλιέρον γεγόμενον, τελευτήσαντα ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας ἔτει αψϋ, κατὰ μῆνα Μάϊου, ἐπὶ Ποτεμκίνου ἐκστρατείας βιώσας ἔτη ἐξήκοντα καὶ ἕν.

Ἐπιτάφιον

Περίδων τρόφιμον Παναγιοδώρου Νικοβόουλου.

Μακεδόνων χώρα ἤγηγεν ἐς βίότον.

Μολδαβίτῃδε θανόντα τάφῳ μιν τῷδε κέκευθε,

Σῶμα, λέγω ἰκείνου, πνεῦμα πόλον δ'ἔκιστο,

Φήμην ὧδε λιπὼν μερόπεσσι, κῆδος ἄληκτον.

Ὅν γὰρ ὀλεῖτ' ἀνδρῶν εὐκλεία ἀρετῆς.

Adecă:

Către prea-gloriosul și prea-alesul domn Panaiodor, mult-știutorul și mult-invățatul dragoman al Porții Otomane, al regelui Prusiei consilieriu de taină, apoi și asistent la tratatul (*sic*) din Cainargic și de către Împărăteasa Rușilor Ecaterina a doua cinstit cu dregătoria de Consilier privat și făcut cavaler al Ordinului Sf. Vladimir; răposat la Iașiū Moldovei, în anul 1790, în luna lui Maiū, pe vremea expediției lui Potemchin, după ce a trăit șezeci și unu' de ani.

Pe ucenicul Muselor, pe Panaiodor al lui Nicobul,

Țara Macedonilor l-a adus în viață,

Iar Moldova, murind el, l-a ascuns în mormînt:

Trupul lui, zic, căci sufletul a zburat la pol,

Lăsînd aici faimă 'ntre oameni și glorie nestînsă:

Căci gloria virtuții la oameni nu moare.

Urmează și o inscripție rusească asămănătoare.

6. Pe o icoană a Sf. Spiridon:

Δέξαι, Ἰωάννου γε Χατμάνου τόδε

Δῶρον, Σπυρίδων, Καντακουζηνοῦ μάκαρ

1768, Δεκεμβρίου 12.

Adecă:

Primește-al lui Ioan Hatmanul

Dar fericit, Spiridoane-al lui Cantacuzino,

1768, Dechemvrie 12.

Pentru acest Ioan Cantacuzino (Canta), v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 492 și urm. și *Studii și doc.*, VII, p. 170 și urm.

7. Chivot de la Vistierul Iorgul Ghica și Postelnicul Iacovu Veisa (1845).

8. Pomelnic nou (al Racovițeștilor și Callimachilor): Constantin Voevod, Mihail Voevod, Ștefan Voevod, Sultana Doamna, Ioan Voevod, Ralița Doamna, Grigore Voevod, Scarlat Voevod, Alexandru Voevod, Mihail Voevod, Constantin Voevod, Alexandru Voevod, Scarlat Voevod, Ioan Voevod, Mihail Voevod [Suțu], Grigore Voevod [Ghica], Matei Voevod [Ghica], Grigore Voevod [Callimachi], Elena Doamna [soția lui], Grigore Voevod.

429. 9. Pe potir:

Μνησθητι, Κύριε. τῆς δούλης σου, Ζοΐζα Στόυρζα Ποστελνηρέσα, ἐν τῇ βασηλίᾳ σου. 1829, Σεπτεμ. 25.

Adecă:

Adu-ți aminte, Doamne, de roaba ta, Zoița Sturdza Postelniceasa, în Împărăția ta; 1829, Septembrie 25.

430. 10. Pe o icoană:

Acastă sfântă] iconă iaste făcută cu cheltuiala robul lui D[u]m[ne]zău părin[tele]... monah.

...fulu de la Moscu, Iulie 7260 [?= 1751-2.]

431. 11. Pe un aghiazmatariu:

Τὸ παρὸν ἀγιασματάριον κατασκευάσθη ἐν ἔτη 1775, Δε[κε]μβρίου α', δι' ἐξόδων τοῦ μοναστηρίου Ἁγίου Σπυριδῶνος καὶ ἐπιμελείας τοῦ Μεδελνητζάρι Κόστα Παπαφίλου, κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐπιτροπεύοντος.

Adecă:

Acest aghiazmatariu s'a gătit în anul 1775, Deceembrie 1-iu, cu cheltuiala mănăstirii Sf. Spiridon și cu îngrijirea Medelnicerului Costea Papafil, epitrop atunci.

12. Evanghelie dată de Alecu D. Ghica Logofăt și soția Ecaterina.

13. Cruce ferecată de Ioan Neculce Vornic, la 1846.

14. Cruce din 1854, de la Gheorghe și Pulheria Ghica.

432. 15. Pe o *Evanghelie* rusească:

Gavriil Neculaș; 1827, Noemv. 20.

16. Potir din 1848.

17. *Evanghelie și cruce de la 1853-4, date de Postelnieul Gr. C. Carp.*

18. Pe un polieleu (policandrul cel mare):

433.

Ὁὄτος ὁ περικαλῆς πολυέλεον ἔτεχνουρηθήθῆ διὰ συνδρομῆς τοῦ πανερωτάτου ἁγίου Σαρδέων, κυρίου Νεκταρίου Πατριῶ, καὶ τῶν πανευγενεστάτων ἀρχόντων ἐπιτρόπων, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Γεωργίου Καντακουζινοῦ καὶ τοῦ Χατμάνου κυρίου Σάνδουλου Στούρζα καὶ τοῦ Βιστηαρίου κυρίου Γρηγορίου, τῶν Στουρζιάδων, ἐν ἔτει αωη', 1808.

Adecă:

Acest prea-frumos polieleu s'a lucrat cu cheltuiala preacinstitului Mitropolit al Sardelor, chir Nectarie din Patmos, și a prea-nobililor epitropi, Marele-Logofăt, Gheorghe Cantacuzino și Hatmanul dumnealui, Sandu Sturza, și Vistierul dumnealui Grigore, tot din Sturzești, în anul 1808.

XXX. Biserica Golieți.

1. La intrare:

434.

Изъколѣнемъ вѣда и съ поспѣшѣніемъ снѣ и съ вѣрѣшѣніемъ стѣго дѣха се азъ рабъ гѣ бѣ ншѣмъ іс хѣ Іоу Василіе Воеводѣ и създа сѣа ета монастирѣ, гдѣже естъ храмъ вѣнесенїа, инѣ съ вѣрѣшѣне мѣи, съ помощїю бжїю, Іоу Стефанъ Воевода, снѣ Василїе Воеводѣ, съ вѣрѣши а, вѣктъ зрѣи, манъ кд. [=Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvirșirea sfintului Duh, iată eu, robul Domnului Dumnezeuului nostru Isus Hristos, Io Vasilie Voevod, am zidit această sfintă mănăstire, și, nefiind săvirșită de mine, cu ajutorul lui Dumnezeu Io Ștefan Voevod, fiul lui Vasile Voevod, am săvirșit-o, la anul 7168 (1660), Maiu 24.]

Și în Melehisedec, p. 238.

2. Pe dosul uși de intrare:

435.

Ἀνηγέρθη ἐκ βάρων τῆς καὶ ἀπηρτίσθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος οὗτος ναὸς τῆς ἐνδόξου ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ, σωτήρος ἡμῶν, Θεοτόκου καὶ παρθένου Μαρίας διὰ δαπάνης καὶ συνδρομῆς τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Βασιλείου Ββδ. καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Στεφάνου Ββδ., ἔννεκεν ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ εἰς μνημόσινον αὐτῶν αἰώνιον καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν γεννητόρων, ἐπὶ ἀρχιερατείας τοῦ πανιεροτάτου Μητρολίτου πάσης Μολδαβίας, κυρίου Βαρλαάμ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως 7168, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οικονομίας 1660· διὰ χειρὸς Ματθαίου Ἰωάννου.

Adecă:

S'a ridicat din temelie și s'a isprăvit această biserică a glorioasei Înnălțări a Născătoarei Domnului și Dumnezeului, Mîntuitorului nostru, Maria Fecioara, cu cheltuiala și ajutorul prea-evlaviosului Domn și stăpîn Vasile Voevod și a fiului său, Ștefan Voevod, pentru sufleteasca lor mîntuire și spre amintirea lor veșnică și a părinților lor, fiind archiereu preaosfințitul Mitropolit a toată Moldova, domnul Varlaam, în anul de la facerea lumii 7168, iar de la întrupare 1660; prin Matei al lui Ioan.

436. 3. Chipurile ctitorilor:

Οἱ ἀείμνηστοι ἄρχοντες καὶ κτήτορες τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης [= vrednicii de veșnică pomenire Domni și ctitori ai acestei sfinte mănăstiri]: Ἱερεμίας Μογίλας Ββ. [= Ieremia Moghilă Voevod; fals zugrăvit cu barbă lungă, albă]; Ἰωάννης Γόλιας, Μέγας Λογοθέτης; Ana, soția lui Golea (poartă fes roșu cu margini de blană; altfel, ca Domnița Ruxandra); Μιχαήλ, ὁ υἱὸς αὐτῶν [= fiul lor, Mihail]. Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σεβαστείας, οἱ ἀείμνηστοι ἡγεμόνες καὶ κτήτορες τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης [smeritul Mitropolit al Sevastiei; vrednicii de veșnică pomenire Domni și ctitori ai acestei sfinte mănăstiri]; Ροξάνδρα Δόμνα (Ruxandra Doamna, fiica lui Vasile Lupu; pălărie roșie cu pene, margini de blană, mărgăritare în păr, de-asupra urechilor; mărgăritare la gît, rochie blănită peste alta dedesupt, năframă în mîni, părul pe umeri); Στέφανος Ββ. (cizme, năframă, două haine, guler mic alb), Αἰκατερίνα Δόμνα (ca Domnița, dar lanț mare la gît, înfășurînd apoi tot trupul), Ἰωάννης Βασιλείου Ββ. (ca Ștefan).

4. La locul de îngropare al ctitorilor, pe o piatră :

437.

Οὗτ' ἐγγώριος, οὔτε ἄρ' ἐκ Δακίης, φίλ' εἰμί.

Βύζη μοι, Βύζη κυδιάνειρα, πατρίς.

Φῦσε Γεώργιος ἢ ἔνι, Εὐφροσύνη τέ [με] μήτηρ.

Κλήσις μοι δὲ πέλει Σουλτάνα τῆ ἀδίφ.

Κωνσταντίνου δ' ἦν ἄλοχος Μιχαήλ Ρακοβίτζα,

Δακῶν ἠδὲ Μουσῶν κράντορος ἡγαθέου.

Ἰού, ἰού, οὐκ ἐπὶ πάτρης μεθ' ἀπόλωλα,

Ἄλλ' ἐπὶ γῆς Μουσῶν πότμος ἐμαρφατό με

Τῷ τριτάτῳ ἔτει πρὸς τοῖς χιλίοις ἀπὸ Χριστοῦ

Καὶ πεντήκοντα χ' ἑπτὰ ἑκατὸν ἔτι,

Ἦματι Σαββάτου τοῦ Ἰαννουαρίου τε

Τὰς ἀρχὰς περίπου, δευτέρῃ δηλονότι.

Adecă :

Nu-s localnică, nici chiar din Dacia, prietene.

Viza [lingă Constantinopol], Viza născătoare de mari bărbați
mi-î țara.

Și m'a născut Gheorghe, și mamă-î Eufrosina,

Și mie, celei moarte, mi-î numele Sultana.

Soție fuiū lui Constantin al lui Mihaî Racoviță.

Vai, vai, nu 'n țara mea m'am stîns,

Ci în țara Misilor m'a prins pe mine moartea,

În anul trei peste-o mie de la Hristos

Și cinzeci și încă șapte sute,

Sîmbătă 'n luna lui Ianuar,

Cam la început, anume 'n ziua de-a doua.

5. Pe alta, mai departe către strane :

438.

Τάφος καλύπτει Σμαράγδαν Μαυρογένη, σύζυγον Δόμναν Σκαρλάτου
Καλλιμάχη, τοῦ ἡγεμονεύσαντος ἐν Μολδαβίᾳ, χρόνους τοὺς ἑπτὰ ἐν
πάσῃ εὐσεβείᾳ. Εὐξάσθε πάντες, συγγενεῖς τε καὶ φίλοι, εὐρεῖν ἔλεος ἐν
τῇ μελοῦσῃ κρίσει τὴν κοιμηθεῖσαν ἐν ταύτῃ τῇ πατρίδι, τῷ χιλιουστῷ
ὀκτακοσιοστῷ ἔτει ἑπτὰ σὺν τριάκοντα, μηνί Μαρτίῳ, ἐν κυριακῇ τῇ εἰ-

κοστῇ εὐδόμῃ. Κεῖται πλησίον καὶ ὁ ἔγγονος ταύτης, Σκαρλάτος, υἱὸς Ἀλέκου Καλλιμάχη.

Adecă:

Acest mormînt cuprinde pe Smaragda Mavrogheni, soția, Doamna lui Scarlat Callimachi, cel ce a stăpînit în Moldova, cu toată cuviința, șapte ani în capăt. Rugați-vă voi, toate rudele și toți prietenii, ca ea să afle milă la viitoarea judecată. A răposat în această țară la 1837, luna lui Martie, Duminică, în 27. Lîngă ea zace și urmașul ei, Scarlat, fiul lui Alecu Callimachi.

Și în Dossios, p. 58.

Smaranda, fiica lui Nicolae-Vodă Mavrogheni, a stat, ca soție a lui Scarlat Callimachi Voevod, în Iași de la 1812 la 1819. După moartea soțului ei, a trăit greu, apucînd totuși adînci bătrînețe. V. Hurmuzaki, X și *Doc. Callimachi*, tabla. V. chipul Doamnei în Blancard, *Les Mavroyéni*. Alecu, fiul ei, a fost ambasador turcesc la Paris.

439. 6. Pe aceeași, pomenirea în românește a Eufrosinei Callimachi, născută Cantacuzino, moartă la Paris, 15 April 1875 (la 58 ani).

440. 7. Pe o piatră de mormînt în dreapta bisericii:

Ъки каменъ сѣтворѣи и ѡкрасѣи панъ Тома Вѣл Дворникъ кнѣгинѣи своѣи Ана, и прѣстави са къ вечнѣи обитѣлемъ; вѣчнаи памѣтъ; въ дни Ію Евстратіѣ Дабижѣ Коєкод, вѣктъ зѣрокъ, декъ лл.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și împodobit-o dumnealui Toma Marele-Vornic jupănesei sale Ana; și a răposat la veșnicele lăcașuri — veșnica ei pomenire; în zilele lui Io Eustratie Dabija Voevod, în anul 7172 [=1663], Dechemvrie 31.

441. 8. Mai departe, pe aceeași, inscripție grecească:

Ἐνθάδε κεῖται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ Ἄννα, σύζυγος δὲ Θωμᾶ Καντακουζηνοῦ Μεγα-Βορνίκου, ἐπὶ ἔτους ἀχξγ', μηνὶ Δεκεμβρίου, λ' ἡμέρα.

442. 9. Pe alta, alături:

Сю камен сътворн и украсн кнѣгини Катѣрини мрѣ (sic) скоемс . . .
 . . . Вѣл Постѣлничаса; прис[такн сѧ] . . . ; кат. зарпа, мр. к.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și împodobit-o jupînesei Ecaterinei, maicei (?) sale . . . , Marea-Postelniceasă; a răposat . . . la anul 7187 [1679], Martie 20.

Catrina Bucioe e a doua soție a lui Iordachi. Ea a trăit mult timp după moartea soțului ei. V. Tanoviceanu, în *Arh. soc. st. și lit.*, III; *Studii și doc.*, V, p. 581; *Despre Cantacuzini*, I.

10. Pe alta:

443.

Ἐδῶ ἐτάφη ὁ ἀεὶ μνησθῆς καὶ μακαρίτης κύριος Γεώργιος καὶ Μέγας Ποστέλικος, δοῦλος κυδῶς Ἀθανάτου, ἐν ἡμέραις κυρίῳ Βασιλίῳ Βοηθῶδα . . . 1649 [1664?], Μαρτίου 13.

Adecă:

Aici s'a îngropat cel vrednic de pomenirea veșnică și fericit Gheorghe și Mare-Postelnic, rob cinstit al celui Veșnic; în zilele Domnului Vasile Voevod. . . 1649 [1659?] Mart. 13.

Până acum se credea că Iordachi Cantacuzino a murit pe la 1664. V. *U. cc.* 1649 nu se poate admite de oarece se știe că Iordachi trăia în 1653, anul cînd Gheorghe Ștefan a înlocuit pe Vasile-Vodă, și chiar în 1663 (Tanoviceanu, *l. c.*).

11. Pe o icoană de-asupra:

444.

Τάφος καλύπτει σώματα δομητόρων

Μονῆς ἁγίας εὐαγοῦς τε Γκολία.

Ψυχὰς τὰς αὐτῶν οὐρανὸς φέρει ἄνω

Σκηνηαῖς ἁγίαις, ἐν χώρῳ τῶν ἁγίων.

Μνήμην ἄρα αὐτῶν ἄγειν δίκαιον

Τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ταῖς κτήμασι ταύτων.

Θεῶ προσφέρειν ἀναιμάκτους θυσίας

Ἵπὲρ αὐτῶν τε καὶ πάντων ὀρθοδόξων.

Adecă:

Acest mormint cuprinde trupurile ctitorilor sfîntei și cu-

cernicei mînăstiri Golia. Sufletele lor le ține cerul sus, în corturile sfinte, în corul sfinților. Iar amintirea lor e drept s'o păstrăm, și cei ce locuiesc în ctitoriile lor să aducă lui Dumnezeu jertfa fără sînge, pentru ei și toți ortodocșii.

445. 12. Pe o piatră de mormînt:

Această piatră o'ù făcut Veličco Costin Hatman pre mormântul gupăniasei dumneisale Ecaterinei, fiica Tomei Cantacozinò Vornicul-cel-Mare; caria s'au prestăvit la sălașile veačnice, vlto 7193 [1685], meșta Aprilia 8 dni.

V., pentru această căsătorie, și Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, II, p. 189. O soră a ei a luat pe Vornicul Ioan Racoviță (*ibid.*).

446. 13. Pe alta, alături:

Ъки камень сътворн и зкраси Стефан, Чашникъ Бѣвори, вице своемъ Тума Катакѣсно Борник данѣи земли; прѣстави къ днь благочестиваго и хрестоялюбиваго Нв Дска Воевод, къ лѣт 7170, февр. 3.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și înfrumusețat-o Ștefan, al doilea Ceașnic, părintelui său, Toma Cantacuzino, Vornic de Țara-de-jos; a răposat în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Io Duca Voevod, în anul 7170 [1662], Fevruarie 7.

447. 14. Pe un alt mormînt:

Παρθενική Μαρία ὑπὸ τῷ μὲν τῷδε τέταπται,

Τέσσαρα καὶ δεκάτις τόνδε φυγούσα βίον.

Ἄλλ' ἢ μὲν μακάρων ἐπαγάλλεται ἄρτι χορείαις.

Οἷς γονέταις δὲ λύπας καὶ στομαχὰς ἔλιπεν:

Ὅμμα γὰρ οἴκουν ἔην, κοσμητ' ἀγαθοῖς δ' ἀρετῆστε,

Κάλλεσιν ὀπλοτέρους, ἤθεσσι γηραλέοις.

αψπῆ, Ἰανουαρίου 30.

Adecă:

Feciorelnica Maria supt acest mormînt s'a îngropat, Care la șeisprezece ani a fugit de această viață,

Dar ea acum se bucură în corurile fericitorilor,

Părinților ei jale și plingeri li-a lăsat.

Căci era ochiul casei, împodobită cu bunătăți și virtuți,

Cu frumuseți la tinerețe și cu moravuri bătrâne.

1782, Ianuarie 30.

Și în Dossios, p. 56.

15. Pe o icoană:

448.

Διὰ δαπάνης τοῦ μακαρίτου Παναγιότου δ. χ. Νίκου. [Secolul al XVIII-lea.]

Adecă:

Gu cheltuiala răposatului Panaiot d. h. Nico.

16. Pe un aier:

449.

Μησθητι, Κύριε, τῶν δούλων σου, Μιχαήλ Σούτζου, ἡγεμόνος, Ρωξάνδρας Δόμνης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν 1820 [= adu-ți aminte, Doamne, de robii tăi, Mihail Suțu Voevod, Roxandra Doamna și fiii lor; 1820].

17. Pe o icoană veche, suflată cu aur:

450.

Ferecat-aŭ această s[ă]ntă ecoană, în a doo Domnie, Mărie Sa Doamna Ecaterina Roseta, pentru pomenire Mărie Sale; 17251 [1743], Mai 1.

Pentru Ecaterina, Doamna lui Constantin-Vodă-Mavrocordat, *Inscriptii*, I, p. 15, n° 3.

18. Pe un disc:

451.

K. L. S.

X. † L.

S. ‡ W.

L. S.

съи съацад (*sic*) pentru sufletul lui Ifrim Hăjdău părcălabul, съ окспинон кнегине его Василька, кат. зорѣз, мца генар е [din cum-părătura japănesei lui, Vasilca; anul 7167 (1659), luna lui Ianuarie 5].

Ifrim a fost părcălab de Hotin. V., pentru Ștefan Hăjdău, *Studii și doc.*, IX, p. 164 și nota 2. Vasilca ar fi fost (Arbure, Ba-

sarabia, p. 750) „nepoata lui Moise Movilă“. Acolo și tabla genealogică a familiei.

452. 19. Pe alt disc:

Pomenește, D[oa]mne, pe nevrednicul robul tău Șarbanu, cu totu neamul său, cându vei veni întru Împărăție ta; s'au făcutu acest disc, potir, zveas[de], linguri, cope, tepl[e]t[a]; 1820.

453. 20. Pe o candelă:

Σουλτάνας δομνήτης Μαυροκοδάτης. 1744. [= A Domniței Sultana Mavrocordat.]

Pentru Sultana, născută în 1721, fiică a lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, v. *Inscripții*, I, p. 244.

454. 21. Pe o icoană din altar:

Ἡμετελης (sic) πριν ἡργύρωκε Ζώρις Ρίζος, λοιπόν δώσε με τοῦ του παῖς Ἰακώβος. 1742, Μαρτίου 29 [= și m'a îmbrăcat cu argint Zorzi Rizos, apoi m'a dăruit fiul său Iacob.]

Iacobachi Rizu e capuchehaiaua și socrul lui Grigore Alexandru-Vodă Ghica. Cf. *Doc. Callimachi*, I, Prefața.

455. 22. Pe o cruce, din nou bătută în cuie:

Єъи крѣсть єътвори и вкова панъ Махъѣннъ Бєрьнаръ Дворъникъ и подрѣжи єго, Антиміа, и даде єя въ молебъ себе њ црковь њ Іашъ, иде єсть храмъ къзнесеїе га нашего нѣсѣ хѣ, като ѣвок.

Adecă:

Această cruce a făcut-o și a ferecat-o dumnealui Maxim Burnar Vornicul și soția lui, Antimia, și a dat-o pentru rugăciunea sa în biserica din Iași, unde este hram Înălțarea Domnului nostru Isus Hristos, în anul 7072 (1564).

456. 23. Pe o *Evanghelie* manuscrisă:

Єъи тетроегѣль биа пакниа вт поганци Татари, незнаетск вт которе мѣсто прежде биа, и вт кого биа оучинна, и искоупна єго раб єжїи пан Іван Голъи Бєликїи Логофет и дал за нѣ де аспр., и бѣша скажен и направна єго и оукраєна, и даде єго въ цркви єжїа въ Іашкын трѣгъ, на страны идеж єст храм къзнесе-

нѣ гѣ бѣ и спаса нашего Ісѹ Хѣ, за душа своа и съжитници своа
 Янни и чадѣм их и родителем их, и за душа того, що прѣжде
 его бѣа оучинна и оуспѣдствова, въ лѣто 7083, март. д.

Adecă:

Acest Tetravanghel a fost prădat de păginiî Tatari, nu se
 știe din ce loc a fost mai înainte și cine l-a făcut, și l-am
 răscumpărat eû, robul lui Dumnezeu, dumnealui Ioan Golea,
 Marele-Logofăt, și am dat pe el 1.200 de aspri, și era stricat,
 și l-am legat, l-am înfrumusețat, și l-am dat la biserica lui Dum-
 nezeu din târgul Iașilor, în margine, unde este hramul În-
 nălțării Domnului Dumnezeu și Mintuitorului nostru Isus
 Hristos, pentru sufletul său și al soției sale, Ana, și ale co-
 piilor lor și ale părinților lor, și pentru sufletul celui care
 mai înainte l-a fost făcut și sirguit; în anul 7083 [1575],
 Mart 9.

24. Pe alta:

Сѣи тетроевангелѣ въсѣа панѣ Іванѣ Голѣи Белнѣи Логофет и
 подрѣжіе его Янна за души своа и родителем своам и чадѣм
 своам, и даде въ молебѣ своѣ въ церковь каменнѣи ѿ Іасоу, идеж
 ест храмъ къзнесеніе гѣ бѣ, спаса нашего, ісѹ хѣ; въ лѣто 7083, ген. вѣ.

Adecă:

Acest Tetravanghel l-a ferecat dumnealui Ioan Golea Ma-
 rele-Logofăt și soția lui, Ana, pentru sufletele lor și ale părin-
 ților lor și ale fiilor lor, și l-a dat la rugăciunea lor, la bi-
 șerica de piatră din Iași, unde este hram Înălțarea Dom-
 nului Dumnezeu Mintuitorul nostru, în anul 7054 [1546], Ia-
 nuarie 12.

25. În altar, placă de metal care pomeneste titlurile generalului
 Potemchin, amant de Împărăteasă și comandant rusec în Moldova
 cucerită, mort „la 37 verste“ de Iași, la 5 Octombre.

Toate patru, după Melchisedec, pp. 229-31.

26. *Evangelie* din Veneția, 1776.

27. *Evangelhie greacă din 1833.*
 28. *Penticostariu din 1834.*
 29. *Ceaslov din 1835.*
 30. *Psaltire din 1835.*
 31. *Octoih din 1836.*
 32. *Orologhiu din Buda, 1818.*
 33. *Circulara bisericească și duhovnicească înștiințare, Iași, 1834.*
 458. 34. În curte era mormintul Efrosinei Negri, soția vestitului C. Negri, sfetnicul lui Scarlat Callimachi:

Τῆδ' Εὐφροσύνη, ἄλοχος Νέγρη Κωνσταντίνου,
 Μαυρογενίς, ἱερὸν κοιμᾶται ὕπνον ἀγνή.
 Δύω δὲ βιοῦσα ἔτεα ἤδ' ἐπτάκις ἔεκα.
 Ἦγεμονίς, λίπεν οἷς πᾶσι πόθον ἀρετῆς.
 Ολβίστη πολέων, Βυζάντιον, ὅτι, τεκοῦσα,
 Ταύτην, τῶν ἀρετῶν τὸ ταμείον ἔχαις.
 Ἐν Ἰασίῳ, μῆνι 5 Μαΐῳ, ἔτους σωτηρίου ,αών'.

Adecă:

- Aici Eufrosina, soția lui Negri, lui Constantin,
 Fata lui Mavrogheni, sfintă-și doarme somnul,
 Trăind doi ani și șeptezeci încă.
 Fiică de Domn, lăasă la toți ai săi dor al virtuții sale.
 Prea-fericit între orașe Bizanț, care, născînd
 Pe aceasta, ai comoara virtuților.
 Iași, 5 Maiu, anul de la Mîntuire 1850.
 V. Blancard, *Les Mavroyéni*, p. 396.
 În Dossios, p. 58.
 459. 35. La același, p. 595, însemnarea de la captația apelor (placă de metal azi rătăcită):

Εἰς τὸν κόσμον τῶν ζφιδίων
 Λέων εἶμαι φοβερός,
 Εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰασίων
 Ὑδροχόος δροσερός.

Ἐκεῖ φλόγας, ἐκεῖ δρόσον,

Ἐκεῖ πῦρ, ἐδῶ νερόν,

Ἐξερεβόγομαι καὶ χύνω

Ἀπὸ φάρυγγα ἑηρόν.

Ὅλην μ' ἤλλαξε τὴν φύσιν

Ὅ τῆς πόλεως σωτήρ,

Ὁ Ἀλέξανδρος Μουρούζης.

Τῶν ὑδάτων ὁ δοτήρ.

Adecă:

Într'a zodiilor lume

Sînt un leu spăimîntător,

Iar în Iaș, în tîrg, eū sînt

Un izvor de răcorire.

Colo flacări, aici rouă,

Colo foc, ap' aici

Eū arunc și torn într'una

Din gitlejul mieū uscat.

Mi-a schimbat întreaga fire

Cel ce Iașu-a mîntuit,

Moruz Alexandru-Vodă,

Al apelor dătător.

37. Pe zidul de împrejmuire, la fiecare turn:

460.

Πύργος Ἴων Δούκα Βοϊβόδα, συνδρομῆ Μακαρίου ἡγουμένου, ζῆρος.

[=Turnul lui Io Duca Voevod, cu cheltuiala lui Macarie egumenul, 7176: 1677-8.]

Faesmile la Buradă, în *Archiva* din Iași, 1905, p. 34.

XXXI. Mitropolia.

1. La proscomidie:

461.

Помани ги Іw БрстратиѢ Давижа Боекод, Екатерина гжда, Іw Дска Боекод, Анастасіа гжда, Іw Костантин Боекод снѣ Дска Бод. Іw Стефан Боекод, снѣ Радса Бод, зат Дска Бод, гжда

его Екатерина дщи Дска Бод, Іw Матеи Воевод снь Дска Бод, Іw Стефан Бод снь Дска Воевод, Илїна гжда дщи Дска Бод, Ялєандра гжда дщи Дска Бод, Марїа гжда, дщи Дска Бод, Сафта гжда, дщи Дска Бод, Анастасїа гжда, дщи Дска Бод. Мрътви: Кърста, Настасїа, Дсмитрс и съ сны его, Яндрей, Іаковъ, Марї[а] гжда, дщи Дабїжа Бод, Іwнашко снь нна (*sic*) и чад их Никсла, Ялєандра, Савинъ Корникъ, Илїна гжда, Миронъ, Феодора, снове их, Николаи, Янница и чад их, Костантинъ, Илїна, Мнхан Шетрарю, Настасїа, Митрополитъ Досвди, като wt Ядама взрч. [=Pomeneste Doamne: Io Evstratie Dabija Voevod, Ecaterina Doamna, Io Duca Voevod, Anastasia Doamna, Io Costantin Voevod, fiul Ducăi Voevod, Io Ștefan Voevod, fiul lui Radu-Vodă, Doamna lui Ecaterina, fiica lui Duca-Vodă, Io Matei Voevod, fiul lui Duca-Vodă, Io Ștefan Voevod, fiul lui Duca-Vodă, Ileana Doamna, fiica lui Duca-Vodă, Alexandra Doamna, fiica lui Duca-Vodă, Maria Doamna, fiica lui Duca-Vodă, Safta Doamna, fiica lui Duca-Vodă, Anastasia Doamna, fiica lui Duca-Vodă. Morții: Cristea, Nastasia, Dumitru și fiii lui, Andrei, Iacov, Maria Doamna, fiica lui Dabija-Vodă, Ionașco, fiul ei (?), și fiii lui; Nicula, Alexandra, Savin Vornicul, Ileana Doamna, Miron, Theodora, fiii lor, Nicolai, Anița și fiii lor, Constantin, Ileana, Mihaș Sătrarul. Nastasia, Mitropolitul Dosoftei; anul de la Adam 7190 (1682).]

Facsimile în N. Bogdan, p. 80; cf. Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. XLVII.

462. 2. Pe un mormînt afară, lângă biserica St. Gheorghe:

Aice reposită Inalt Pre o sfintia Sa Meleti Metropolitu Moldovei și Sucevei, săvârșit din vieța la 1848, luna Junie 20, și fratele Eminenței Sale Nicolai Dimitrescu.

463. 3. Pe altul, tot acolo:

Aicia odihnește șarba lui Dumnedzău Mariia, giupăneasa dumisal[e] lui Con[stantin] Buhuș biv Vel Logofătă, fat[a] lui Chiriac Sturdzii, carea s'aŭ prestăvit la primeneala a doa Domnie a lui Costantin Duca-Vod[ă], văleat 7211 [1703], Iul. 14.

Și împreună cu cuconii săi, Catrina și Andrei, care cu limbi de moarte s'au rugat să-î pue la un loc [cu] măsa împreună], la veșnică lăcașuri. Prestăvitu-s'au cuconii aceștia la vâleat 7195 [1686—1687].

Cf. și Erbiceanu, *Mitropolitul Moldovei*, p. XLVI. Dafina saŭ Eca-
terina, soția lui Dabija-Vodă, etitorul Mitopoliei („Biserica Albă“),
fusesse întâiu soția lui Dumitrașeu Buhuș. Pentru Buhușești, v.
Studii și doc., V, p. 574.

4. Pe un al treilea, tot acolo:

464.

Ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἐν Μολδαβία τὸ χρέων ἀποτήσαντα ἐν ἡλικία
νεαρᾷ ἐτῶν εὐγενέστατον ἄρχοντα τοῦ ὑψηλοτάτου ἀθέντου Ἰλαξ. Καλ-
λιμάχ[η], ἐνεργεία Μέγαν Ποστέλνικον.

Ἡ Βυζάντιος σε, κλεινὴ πόλις, ἤγαγεν ἐς φῶς εὐγενέων γούνον, Μολ-
δαβίης δὲ σε γῆ ἔνθα νέκυν κεῖθαι. Σοῦ τέρμα βίου πελ' ἄωρον σύμ-
φωνον συνέθη τοῦνομα: Γρηγόριος ἴσμεν ὅτι ἠροτός, οὐ θάνατος καὶ κῆρα
ἀλύξει· ἄλλ' ἄλλος γενέον ἐλθέμεν εἰς Ἄϊδην, ἐν ἔτει ἀφηγῆςφ, Ὁκτωμ. ζ' τη.
[=Epitaf către cel care în Moldova și-a plătit, în tină ră vristă
de ani, datoria, prea-nobilul Mare-Postelnic de fapt al prea-
înnălțatului Domn Alexandru Callimachi.

Bizanțul, oraș vestit, te-a adus la lumina zilei ca fiu de no-
bil, iar pământul Moldovei te cuprinde aici mort; scurt ți-a
fost sorocul vieții; cu înțeles s'a întâmplat a-ți fi numele,
căci Grigore știm că înseamnă muritor, dar nu moarte și peire
în fugă; însă e trist să mergi, om vrednic, în lumea cea-
laltă; anul 1796, Octomvrie 6].

5. Pe alta:

465.

Acasti piatră iaste pusă pre mormîntul Visterniciasăi
Zamfirei din cheltuiala dumnialui soțului dumnei Gheorghie,
Marelui-Vistiiarnic, κκ ΔΗΗ Io Constantin Voevod. vlt. 7196,
μεση Aprilie 17, 1688.

Pare să fie o soția a lui Iordachi Ruset. El ținuse întâiu pe
Maria, a lui Dabija-Vodă. V. mai jos, *Birnova*. Cf. *Studii și doc.*,
V, p. 588.

Pe mijloc, aceiași în grecește.

466. 6. Pe o piatră inscripția mormîntală a lui Panaitachi Moruzi, mort, ἐν ἔτει σ[ωτη]ρίῳ αφπψ, Νοεμβ. κα' [= în anul Mîntuirii 1780, Noiembrie 21].

467. 7. Pe alta:

Ἐνθάδε κείται ὀπογαίαν θανοῦσα

Ἐκλαμπροτάτη δομνίτζα Σμαραγδίτζα.

Δία θυγάτηρ εὐσεβοῦς ἡγεμόνος

Γαίης Δακίης, κυρίου Γρηγορίου

Γκίκα, πρῶτα φέροντος τῶν Βυζαντίων.

Γένουστε λαμπρότητος εὐσεβεῖη,

Ἐν ἔτει αφλζ'φ, Ἰανουαρίου κδ'.

[= Aici zace supt pămînt, murind,

Prea-strălucita Domniță Smărăndița,

Dumnezeiasca fiică a nobilului Domn al țerii Daciei,

Domnul Grigore Ghica, frunțașul între Bizantini

Prin a neamului strălucire și cucernicie.

În anul 1737, Ianuar în 22.]

468. 8. Pe toacă:

Toaca s'aŭ făcut de preaosfințitu[l] Mitropolit Veniamin la anul 1828 (?), cu dragoste înfocata și nedejde neschimbată.

469. 9. Pe o piatră de mormînt în bisericuța Sf. Gheorghe:

Supt această marmură aleasă dintr'alte

Să odihnește trupul Mitropolitului Iacov

Stamate, carele la anul 1749 în lume s'aŭ născut

Și la anul 1764, April 3, călugăr s'a făcut,

Și în urmă dichii sfintei Mitropolii vrednic

Aŭ stăcut, până cându, la anul 1782, Dechevie

16, episcop la Huș s'aŭ suit; pre carele milostivul

[Dumnezeu] cel prè-înaltul la anul 1792, Iunii

21, la Scaonul Mitropolii l-aŭ înălțatu;

Carele, în curgere de 21 ani, ce au păscut turma,
 Luî [Dumnezeu], cu bunătate săvârșit-au multe
 Trebuincoasă zidiri, la Huș, la Niamțu și în Iaș, precum
 La toți place; la Mart 9, 1803, au împlinit cè
 După lume obșteasca datorie cu toată
 Cinstea sa într'al Moldaviei sfânta Mitropolie.
 Precum vom urmașii, noi cești rămași în lume,
 Primește, Doamne, sufletul său în cerescu Tău bine, —
 Toți de obște ne rugăm, zicându: să erte,
 Ca și pe noi păcătoșii după faptele noastre să nu ne certe.

Altă asemenea însemnare a vieții lui Iacov la biserica Banului, supț chipul său pe pînă. Se precisează și se rectifică unele date biografice privitoare la Iacov (chiar aceia a nașterii, care nu e decî 1748, apoi a călugăririi — în loc de 1765). Știrile din aceste două izvoare capitale concordă, afară de data instalării ca episcop, care trebuie prefăcută aici în 18 Decembrie. De alminterea, e posibil ca o cercetare mai atentă să aducă și pe această piatră lectura corespunzătoare cu adevărul. Cf. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, p. 383 și urm.

10. Pe alta, alături:

470.

Supt această piatră zac trupurile adormiților robilor lui D[u]mnezeu: a lui Constantin Costache, ce s'au poreclit Negel, Marele-Logothet, carele s'au săvârșit la anul dela Nașterea D[o]mnului 1734, și a monahiei Elisavet, soția sa, carea s'au săvârșit la anul 1745, și a lui Theodor Costache, ce s'au poriclit și Venin, Marele-Spathariu, și al lui Leon Gheuca Mitropolit Moldaviei, carele s'au săvârșit la anul 1788, și a lui Matthei Costache, Marele-Postelnic, carele s'au săvârșit la anul 1808.

Avem supț această piatră, pe lîngă oasele Mitropolitului Leon, pe ale începătorilor ramurii Negel din familia Costachi, pe al lui Costache Venin și pe ale unuia din frații Mitropolitului Veniamin. Cf. *Studii și doc.*, VI, p. 547.

11. Pe o a treia:

471.

Supt această piatră odihnește robul lui [Dumnezeu] fericitul

întru pomenire Gavrilă Mitropolitul Moldaviei, frate după trup răpăusatului Domn Ion Theodor Callimah Vv., carele de metanie sa aŭ fost dela s[ăn]ta mănăstire Putna, și, după ce aŭ arhieratesit an[ul] [15] în Scaunul Mitropoliei Thesaloniceului, în anul 1760, Fev[ru]arie 20, s'aŭ așezat la Scaunul Mitropoliei Moldaviei, unde, arhieratesind 26 an[ul]i, aŭ făcut bisearca sfântului Mare-Mucenic Gheorghie a Mitropoliei, cu toate ceale din lăuntru podoabe [ce sînt a]le e[le]; la anul 1786, Fev[ru]arie 20, s'aŭ mutat la večnicile lăcașuri; pre carele [Dumnezeu] să-l odihnească în Împărăția sa, să să învrednicească.

O notă grecească la copia actului de numire la Salonic a lui Gavriil (April 1745) dă ca zi a morții 15 Februar (*Doc. Callimachi*, I, p. 407; v. însă rectificarea *ibid.*, la p. CLXXV și nota 2). Din epitaf se capătă data precisă a instalării la Iași.

Cf. Melchisedec, *Cron. Romanului*, II, p. 86.

472. 12. Pe două icoane în biserica Sf. Gheorghie:

Μνησθητι, Κύριε, τοῦ δοῦλου σου Γαβριήλ ἀρχιερέως. [= Adu-ți aminte, Doamne, de robul tău, Gavriil arhiereul.]

E Mitropolitul Gavriil Calimah.

473. 13. Pomelnic dela Sf. Nicolae:

Elena Doamna, Gheorghie Voevod, Ioan Voevod, Alexandru Voevod, Zoî Doamna, Antonie Roset Voevod. S'aŭ zugrăvit la anul 1835, Avg[ust].

E familia Rusetestilor din ramura domnească. În adevăr Alexandru beizadea și Iordachi beizadea aŭ fost fiii lui Antonie Ruset Voevod. V. ediția ce am dat din *Cronica* lui Constantin Căpitanul, p. 189 și nota 3, unde și bibliografia.

474. 14. Pe o icoană:

Prin argint a fost vânzarea fiului dumnezeesc,

Prin argint a mē credință lui și ție o vădesc:

O maică împărătească, de mine nu te'ndura,

Și mă scoate la lumină după mare mila ta.

Logofăteasa Smaragda Conachi, născută Donici,

Săvârșită la 1831, Octomvrie 12.

Frumoasele versuri sînt ale lui Conachi însuși. Iar Smaranda e femeia care a fost unită printr'o lungă iubire romantică cu poetul.

15. Icoană de la Chesarie Răzmiriță, episcop Sinadon, locotenent de Mitropolit; 1862.

16. Pe o nebederniță în Mitropolie:

Митрополитъ Анастаси Кримкович [= Mitropolitul Anastasie Crimcovicî].

17. Antemise păstrate în Palatul mitropolitan:

Antimisă, adică sfințita masă spre aducerea jărtvii ceî fără de singe la sfînta și d[u]mnezeiasca liturghie; s'au sfințit cu darul și puterea preasf[i]ntului D[u]h, de Preaosfinția Sa chirio Meletie, Mitropolit Moldaviei; pentru aceea s'au dat voe și puteare a să săvirși ceale sfinte pe diinsa în bisea-rica cu hramul —; 184—.

18. [Adaus:]

Antimisă, adică sfințită masă spre aducerea jărtvei ceî fără de singe la sf[i]nta și dumnezeiasca liturghie; s'au sf[i]nțit cu darul și puterea a preasf[i]ntului D[u]h de preaosf[i]nțitul chiriu chiru Veniamin, arhiepiscop și Mitropolit Moldaviei. Pentru aceea s'au dat voe și puteare a să săvirși ceale sf[i]nte și diinsa în besearica dinu —, unde este hramul —, la anul 1803, luna —.

19. Pe un tablou bisericesc din peniță:

Au gredăruit (*sic*) ierodiaconul Nazarie în s[finta] m[ă-năstire] a Neamțului; leat 1827.

XXXII. Biserica Curălarî.

1. Candele de argint frumoase.

2. Pe o cruce:

Constandin Vărnava Maior, Anastasie Vărnava.

3. Pe o *Evangelie* din București, 1742; pe legătura frumoasă: 480.

Erei Ioan, Gheorghie, Safta; 1813. Maria Brânzoe.

Legată cu ea și una grecească, din Veneția, 1803.

481. 4. Pe un *Penticostariu* din Rîmnic, 7275:

Acest sfânt Penticostarū dinū ceputū aū fostū al besăricii Curălarii dinū Iașū, care s'aū furatū de preotū Pinteliuū ot Sveti Dimitrii, adecă Misaiū, totū de aici dinū Iașū [v. mai sus, la această biserică], găsindu-să de preotū Acxinte ot Sveti Vasale, totū de aici dinū Iașū, și, păr voi arăta Preosvinții Sale părintelui Mitropolitū, s'aū popritū la mine, hotărându-să ca să să dè iarășū la bisărica Curălarii. Ș'amū iscălitū [criptogram]; 1784, Apr[ilie] 2.

Și cu această carte s'aū mai găsitū doi cărți, adecă unū Catavasierū i o Psaltire în stihurī¹, care s'aū aratatū de preotū Acxinte, fiindū ale sale.

5. Icoană de argint din 1856.

482. 6. Pe icoana Sf. Nicolae:

1814, Dech. 6.

483. 7. *Evanghelie* din Rîmnic, 1794; pe legătură (splendid bombată):

Thoma Brașovan, Elena, Athanasie, Marie, Enachi, Marie; 1801.

484. 8. Pe o *Psaltire* din Veneția, 1817:

Acastă Psaltire este dăruită de către mine, Slugerul Gheorghie Petcovici, biserici cu hramulū Pogărăre Duhului Sfântū, poreclită Curărari, din Capitaliia Eșii, 1849, Iunie 3, spre pomenirea noastră. Viī: Gheorghie, Ilena, Elisaveta, totū nemulū. Morții: Dumitru, Onofrei, Maria, Gheorghii, Onofrei.

9. *Penticostariu* din Buzău, 1854.

¹ A lui Dosofteiu.

XXXIII. Biserica Sf. Ștefan.

1. Pe o cruce: 485.
Suptă această cruce de piatră s'a îngropat trupul răpusatii roabe lui Dum[n]ezău Marie, fca iconomului Grigorie; s'aă săv[ă]r[ș]it din această viață trecătoare, lăsând la toată omenire obștească îndătorire, anul 1829, Oc[ton]v[rie] 8.
2. Alta din 1839, în curte.
3. După noul pomelnic, biserica e făcută de Constandin Tomovici Vel Capitan. Fiica lui, Smaranda, iea pe Mihail Sîrbu din Chișinău.
4. Icoană de la Ivan Cerne și Susana: 486.
Prin așuturiul poporenilor și a isnafului di băcali; 1855.
5. Pe chivotul de lemn, foarte original: 487.
Acest chivot s'aă făcut cu cheltuiala robilor lui D[umne]zeu Frașescu, Maria și copii lor, la 1870, Noe[m]v[rie] 20.
6. *Antimis* de la Hrisant de Cipru; 1800.
7. *Penticostariu* din Blaj, 1808.
8. *Minei* de Buda, 1804.

XXXIV. Biserica Aron-Vodă (Aroneanu; lângă Iași).

1. Pe un pomelnic (1829): 488.
Aron Voevod, Stanca Doamna [Doamna lui], Gavriil Voevod [Movilă], Petru Voevod [Șchiopul], Radul Voevod, [Mihnea], Iancul (*sic*) Voevod, Dafina Doamna și neamul, Constandin Voevod [Movilă], Smaranda Doamna, Alexandru Voevod, Zoi Doamna [ultimii doi, Rusetești], Dimitrie, Panaiote [Moruzi] și neamul; Leondari; Alexandru Voevod, Constandin Voevod, Alexandru Voevod [Moruzi]; Gavriil [Calimah] arhieru.
2. Pe o *Evanghelie* din 1742: 489.
Aastă sfântă *Evanghelie* am închinat-o noi sfântului Dumnedzău și sfântului erarhu Nicolae, pentru pomenire noastră,

ca să fim și noi numărați și pomeniți... Dumn[e]dzău întru
 cii mai mici ctitori; iară cine o va fura saŭ o va muta de
 la sfânta mănăstire [a lui] Aronŭ-Vodă, părăși să-î fie la
 strașniculŭ gudețŭ a lui H[risto]s Sfântulŭ Nicolaï, hramulŭ
 sfintii mănăstiri. [C. 1700.]

490. 3. Pe o altă *Evanghelie* din 1742:

Io Matei Ghica V[oe]vod, boj[iu] milostiiu g[os]p[od]dar zemli
 moldavscoi. Acastă sfântă *Evanghelie* s'au afirositu de Domnie
 Me la schitulŭ otŭ Stănc[a], otŭ Jijie, unde să cinstești hramulŭ
 Adormiri Precuratii Născătoare de D[um]nezău, pentru a noastră
 și părinților Domniei Mele večnică [pomenire]; 1755, Fev[ruarie].

Acasta sfântă *Evanghelie* amŭ cumpărat-o eu, Ionŭ Dediule-
 lesculŭ ispravniculŭ, dreptŭ 12 lei, în Domnie Mării Sale
 Costantinŭ Mavrocordat, în Domnie al doile în Moldova,
 vă letŭ 7251 [1742—3], și amŭ dat-o sfintii bisăricii unde
 să prăznueste hramulŭ Precuratei Născătoare de Dumne-
 zău, la schitulŭ nostru de la Co[șula?], pentru a noastră
 și a părinților noștri večnică pomenire: Ionu, Ileaana, Mi-
 halache, Ștefanu, Ilinca, Marie, Apostul, C... , Mihalce, Ne-
 cula, Angheluță, Marie, Danca, Voica, Niacșa, Isariu, Mărica,
 iar, mai pe urmă, fiindŭ preotu la sfânta bisărică unŭ că-
 lughăr, anume popa Enache, fratele preotului Pinteleiŭ dănu
 Ieșŭ, aŭ datŭ răvașŭ la Măria Sa Mateiŭ Grigorie Ghica-Voda,
 jăluindŭ că nu are *Evanghelie* la besărecă, și arŭ fi găsitu
 acastă *Evanghelie* de vândutu Mărie Sa Mateiŭ-Vodă, aŭ
 poruncitŭ și ne aŭ dat baniŭ și au pusŭ și pecetie Mării Sale
 după cumŭ să vede; însă fiind nescrisă de mine întâiu.

4. *Penticostariu* din 7276.

5. *Triod* de Rîmnice, 1770.

491. 6. Pe un *Mineiŭ* din Rîmnice, April:

Ἡγοράσθη παρὰ Δομιτιανοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀαρὼν
 Βόδα: 1787, Νοεμ. 6. [= S'a cumpărat de Domițian arhiman-
 dritul la mănăstirea lui Aron-Vodă; 1787, Noiembrie 6.]

7. *Mineiū* pe August, de Rîmnic.

8. Pe cel de Maiū e pus și prețul: γρόσια 5. (Și pe cel de Februar.)

9. Pe *Faptele Apostolilor* din Rîmnic: 492.

Μοναστηρίου Ἱερῶν Βοεβόδα, πλησίον Γιασίου τῆς Μολδαβίας. 1784, Αὐγούστου 20, ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν μονήν, Δομητιανὸς ἀρχιμανδρίτης. [= A mănăstirii lui Aron-Voevod lingă Iașiî Moldovei; 1784, August 20, am venit la acea mănăstire. Domițian arhiman-dritul.]

10. Pe altă carte (*Mineiū*), însemnare de la Domițian, 1787. 493.
Αποί:

Ὅμηρος καὶ ὄλα τὰ μηνέα ρωμαϊκὰ καὶ μπογδανικὰ, ἀγία τράπεζα σὺν θρόνου πρόσιμου τῆς ἐκκλησίας, ἀνηξήμῶν τοῦ παράθυρου παράθυρα, τὴν κούνισμα καὶ ἐκκλησία, καὶ ὁ νάρθηξ, σουδάδησμα, σταπήδια, μανουάλια, προσκηγητάρη, θρόνους, ποληελέους, μανθίλες, ἀσημικὰ, ἱερά, ποδιη-κά..., κερία, μοληγνθήρα..., μόνες, δῆσμη, μανθηλέρια, καμπάνες καὶ ὄλα τὰ ἀναγγέα τῆς ἐκκλησίας τὰ ἔκαμα μὲ ἴδια μου ἔξοδα, ἐπειδὴ τὴν ἦβρα τὴν ἐκκλησιαν ἐρήμην καὶ ὀλογύμνην, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξο-διάσθηκαν χήλια ἑπτακοσία ἡμοπητερία γρόσια, μὲ τὸ μερεμέτην τὸν ὄλων ἀνοτέρων καὶ μὲ ὄλα τὰ ἀναγγέα, ἐπηδὴ δὲν ἦβρα οὔτε ψάθα νὰ στρέσο, οὔτε πόρτα νὰ κλήσο, μῆλον, χελεστέον, τριακόσια δέκα ἑπτὰ γρόσια ἦβρα καὶ χήληα γρόσια χρέος καὶ τέσπερες μοσιες πουλημένες. Ληπόν, ὁποῖος ἡγούμενος ἦθελαν διωρισθῆ μετ' ἐμένα εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήρη, ἄς στοχασθῆ τὰ ἔξοδα μου καὶ κόπους, καὶ μνημονεύη καὶ ἐμένα τὸν ἀμάρτολον Δομητιανόν, ὁμοῦ καὶ ὄσα ὀνόματα εἶναι γραμμένα εἰς τὴν πρόθεσιν τῶν κτητόρον καὶ ἐκῆνον ὀποῦ ἤλέησαν τὸ μοναστήρη, τὰ ὁποῖα ὀνόματα τὰ ἐπίναξα ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰ γράματα, καὶ τὰ γράματα ἦτον σκορησμένα εἰς ἕναν καὶ ἄλλον. Διὰ τοῦτο ἄς ληπηθῆ κάθε χρισ-τηανὸς τὴν ἀμαρτολήν μου ψυχὴν καὶ νὰ με μνημονεύη. 1787, Ἰαπριλ-λίου 20.

Ὁ τῆς ἱεράς καὶ σεβασμίας βασιλικῆς μονῆς τῆς κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην, πλησίον Κονσταντινουπόλεως

Δομητιανὸς ἀρχιμανδρίτης.

Adecă:

Însă și toate bisericile grecești și moldovenești, sf. nta masă cu scaunul . . . al bisericii . . . . (urmează înșirarea deosebitelor unelte bisericesti [multe nume cu totul stilcite], le-am făcut cu însăși cheltuiala mea, căci am aflat biserica pustie și cu totul goală; pentru care s'aŭ cheltuit 700.000 și . . . de lei, cu meremetul tuturor celor de mai sus și cu toate cele de nevoie, căci n'am aflat nici rogojină să aștern, nici ușă să închid, nici moară, nici heleșteu; am găsit datorie de 1.317 lei și patru moși vînduțe. Afară de aceasta, care egumen ar fi orînduit după mine la această mănăstire, să judece cheltuielile mele și ostenele, și să-și aducă aminte și de mine, păcătosul Domițian; însă și de cîte nume sînt scrise în pomelnicul ctitorilor și de cei cari aŭ miluit mănăstirea, care nume le-am însemnat după scrisori și acte, și actele erau împrăștiate pe la unul și altul. Pentru aceia să compătimizească orice creștin păcătosul mieu suflet și să mă pomenească, 1787, Aprilie 20.

Al sfintei și venerabilei mănăstiri împărătești de pe ostrovul Chalke, lingă Constantinopol

Domițian Arhimandritul.

Adauge o întărire a celor spuse, la 26 Mart 1790.

11. Παρακλητική, Veneția, 1778.

494. 12. Pe un *Mineiă* de Ianuar, Veneția:

Δωθέντα τὰ πάντα μηναία τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Ἀσπῶν Βόδα δι' ἐξόδων τοῦ ταπεινοῦ ἀρχιερέως Θεοκλήτου Εὐχαιτών, προεστῶτος τῆς μονῆς τῆς τῆς; 1809, Ἀγούστου 13. [= Date toate Mineiele sfintei mănăstiri Aron-Vodă cu cheltuiala smeritului arhieru Teoclit al Euchaitelor, proestos al acesteii mănăstiri.]

13. Altul cu data de 12 August 1809. (Cumpărat însă de Domițian la 1787.)

495. 14. Pe un *Triod* de Veneția:

Καὶ τὸ παρὸν Τριῶδιον ὑπάρχει τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ

ἀγίου Νικολάου Ἀαρὼν Βῆτα ἐπονομαζομένου, καὶ ὁ γράφας: Κυρίλλος ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς ταύτης [= Și acest Triod e al sfintei și venerabilei mănăstiri a Sf. Nicolae, zisă Aron-Vodă, și cel ce a scris e Chiril ieromonahul, al acestei mănăstiri].

15. *Evangelhie* de Iași, 1821.

16. *Tipicon* de Iași, 1816.

17. Pe un *Ceaslov* al Mitropolitului Veniamin:

496.

Să să știe de cindă s'au cutremurată pământul, în zioa de Vinerea-Mare, foarte tare, la anulă 1802, Oct. 14 zile, Marți.

IV. maî sus, *biserica Trei Ierarhi*.

XXXV.

Biserica Tălpălarî.

1. În biserică:

497.

S'au pus supt această peatră doaoă trupurî în pământ.

A robiloră lui D[u]mnezeău îngropați într'un mormântău:

Athanasie Gosană, ce au fost Paharnică-Mari,

Și, an, ani dela Hristos sfârșitulă vieții sali

La o mie șapte sute și șaptezeci și șase,

Dechemvri în doaozeci, s'au scosă cu jele din case.

1776, Dechemvri 20.

Și soția sa, Anița, flica lui Toaderă Naculă,

Logofătă de Visterie, cariă, luna și anulă,

Doaozeci și cincă Septemvri o mie optă sute trii,

S'au săvârșită din viață, ertare dândă celoră vii.

1803, Septemvri 25.

Tălpălarî să numește, și sănt ctitorî împreună,

Biserica unde este mormântulă loră de odihnă:

Se rugăm pre D[u]mnezeău cu dreptii să-î odihnească,

Și noi să nădăjduimă Împărăția cerească.

Mila ta D[oa]mne, cu toții să fie în ferecire:

Acăsta să v[a] ceti spre večnica pomenire.

498. 2. Alături:

Plângi, morminte, glăsuește,

Că aice sălășluește

Acel 7169 [= 7269: 1750-1] născut și la 1815 săvârșit,

Alexandru Anastas numit,

Întru mic vac c'aă trăit;

Împreună ai săi părinți,

Ștefan, Zoia numiți.

Cătră cei ce voru ceti cu un glas de umilință

Ciarcă chipu, miluiește, să cunoască a lor ființă,

Ca niște muritorî și supuș la străcăciune, aū datorie în-
triagă să răversă rugă păn cătră D[o]mnul tuturor, să erte
sufletele lor.

[C. 1800.]

499. 3. În criptă:

Iordachi Beldimano (*sic*) 1806, † 1870.

Dimitrie Beldimano, 1836, † 1873; 1891.

Mihail Pașcanū Cantacuzino, răposat la 1 Ianuar 1857.

Aice odihnesc oasele adormiților robilor lui Dumnezeu, a
familiei Cantacuzineștilor-Pașcanu.

500. 4. Adormiți:

Gheorghie, Casandra, Constantin, Pulherie, Grigorie, Elena,
Alecsandru, Safta, Mihail, Efrosina, Ecaterina, Marie, Ruc-
sanda și tot niamul lor.

Aice odihnesc oasăle adormiților robilor lui Dumnezăū a
familiei Beldimăneștilor.

501. 5. Adormiți:

Gheorghie, Maria, Filaret arhierēū [Apamias], Andrei, Ioan,
Alecsandru, Parascheva, Vasilie, Manolachi, Ana, Efrosina,
Dimitrie, Smaranda, Vasilie, Alecsandru, Constantin, Rale,
Anastasia Marie, Ecaterina și tot neamul lor.

6. În cimitir, pe o piatră: 502.
Supt această piatră odihnește robul lui D[u]mnezeu Cos-
tachi Vasiliu, și aŭ răposat la anul 1848, Iunie 26.
7. Pe altă piatră: 503.
Răposata Spatareasa Casandra Burghele: s'aŭ săvârșit din
viață la anul 1828, April 10, și s'aŭ îngropat la biserica
Tălpălariei din orașul Eși.
8. Pe altă piatră: 504.
Costin Carpŭ eŭ m'amŭ numitŭ
În puțini ani ă-amŭ trăitŭ:
Părinții mei mă iubiè,
Măngăere mă avè,
Nădăjduindŭ să mă vadă
Odraslă cu dulce roadă.
Vedeți acumŭ unde zacŭ
Și ce cale lungă facŭ,
Lăsândŭ pe ai mei părinți
Foarte jalnici și scărbiți.
M'aŭ acoperit pământulŭ,
Lăcașŭ îmi este mormântulŭ,
În vrăstă copilăriască.
Toți ai mei să mă jăliască,
Și să roage Dumnezăŭ
Să erte sufletulŭ mieŭ.
- Aici, suptŭ această piatră săntŭ îngropate oasele robului lui
Dumnezăŭ Costin Carp, fiulŭ Sulgerului Vasile Carpŭ, carile
s'aŭ prestăvitŭ la anul 1779, Fev. 24, mutându-să cătră ve-
cnicile lăcașurii.
9. Pe alta: 505.
Suptŭ această cruce să odihnește [robul lui] Dumnezeŭ
Vasale Făstășanu [și] soțul său, Catrina; leat 7270 [1762],
Fev. 10.

9. Piatră roasă a lui Aga Alecu Roset, 1837 (de cealaltă parte, stîngă, a bisericii).
506. 10. Pe o cruce:
 Еки кръст сътвори и окока пан Йордаки Ека Енишиар и книгина его Александра, и даде ѿ къ църков храма прѣподовна Ста Параскева с село Къраици, агост, лт. зрѣи [= Această cruce a făcut-o și a ferecat-o dumnealui Iordachi Marele-Vistier și jupăneasa sa, Alexandra, și a dat-o la biserica cu hramul Prepadoamna Sf. Paraschiva, din satul Cîrligi; 7168 [1659-60].]
- V. *Studii și doc.*, V, pp. 581, 619.
507. 11. Pe potir:
 Vasile Carp, [Paharnic]; 1793.
508. 12. Pe chivot:
 Διά δαπάνης τοῦ ἀρχ. Μπάνου Γεωργ. Κάρπου καὶ τῶν ὄων αὐτοῦ: Θεωδόρου, Κωστίνου, Ἰωάνου, Κωνσταντίνου, Ἀλεξάνδρου, Ἀναστασίου, Πετράκη 1803, Ἰουλίου 30. Ἐποίει Σέργιος. [= Cu cheltuiala dumisale Banului Gheorghe Carp și a filor lui: Teodor, Costin, Ioan, Constantin, Alexandru, Anastasie, Petrachi; 1803, Iulie 30 făcut Sirghie.]
13. Vechi candelă de alamă din secolul al XVII-lea.
 14. Candelabru cu sfinți lipiți pe el.
 15. Candelă din 20 Decembre 1850, de la Vornicul Dimitrie Bel-diman (fiul poetului Alecu).
 16. Cruce din 1872.
509. 17. Pe altă cruce:
 Irinarh arhimandrit Miclescu; 1840, Iuli 25.
18. Icoană splendid aurită, 1764.
 19. Icoană cu Sf. Dimitrie, 1768.
 20. Încă o icoană a Sf. Dimitrie, veche.
510. 21. Pe un pomelnic:
 Iordachi Cantacuzino, Ruxandra Domnița [Lupu], Iordachi Vel Vornic, Ecaterina și fiii lor, Toderășcu, Safta și fiii, monah Varlaam, Stefan, Iordachi, Costea [Bucioc], Candachia, Ioan

Logofăt, Maria și fiii, Iordachi Vel Logofăt, Ecaterina și fiii, Ilie, Maria, Ioan, Pulheria, Constantin, Ioan Vel Comis, Zoița și fiii lor, Iordachi Vel Paharnic, Casandra și fiii lor, Șerban, Aristarh [Hrisocolu] Vel Vistier, Balașa și fiii, Enachi Vel Comis, Maria, Șerban Vel Stolnic, Toderășco Vel Stolnic, Elena și fiii, Ilie Vel Vistier, Maria și fiii, Constandin Vel Postelnic, Saftă și fiii, Maria, Smaranda, Gavril, Sirca, Iordachi Vel Vistier, Alexandra, Elisaveta monahia, Iordachi Vel Stolnic, Evdochia monahia și fiii, Grigorie, Emanuil, Safta, Alexandru, Șerban, Maria, Safta, Gheorghie, Antonie, Petrașcu, Ștefan, Maria și fiii, Iosaf monah Vel Agă.

22. Pe un aier:

511.

Δαπάνη τοῦ ἐβγνεστατοῦ ἄρχοντος Παχαρνίκου κυρίου Πετράκη, εἰς μνημόσυνον αἰώνιον 1804, Δεκεμβρίου 4, ἐν Βιέννῃ [= cu cheltuiala dumisale Păharnicului d. Petrachi, spre pomenirea în veci; 1804, Dechemvrie 4, Viena].

23. Pe o cristelniță:

512.

Acastă cristelnițe s'au dată de robu lui Dumnezeu Toader Carpă biv Velū Paharnicū, spre pomenire sa și a părinților săi: Gheorghie Carpă, Ban, și soția, Saftă; 1802.

24. Cruce dela Alexandru Brân; 1850.

25. Cristelniță din 1841.

26. *Evanghelie* de la familia Brăneștilor (Bran); 1867.

27. *Pravoslavnica mărturisire*, ed. sec. al XVII-lea.

28. Pe un *Triod* din București, 7234:

513.

Acest sfântu și dumnezăescu Strasteriu, adică Trepetnicū' iaste cumpăratū de robulū lui Dumnedzăū Dimitrie Hudičū [c. 1730].

29. *Liturghă*, „în tipografia Văcăreștilor“, 1741.

30. *Simion Tesalonicul*, luerat de tipograful Stoicoviei.

31. *Ceaslovū* din Rădăuți, 1746.

32. Pe o *Evanghelie* din 7259, București:

514.

S'au făcut de Gheorghie Carpū, cu soful său, Saftă; 1776, Iunie.

33. *Tirnosanie* din Iași, 7260 (ms. după tipar).
34. „*Lătopisăt*, care s'aŭ tĂlmăcit de pe rusăe pe moldovenie în sfinta mĂnăstire Putna, prin osteniaia“ lui Vartolomeiŭ MĂzĂreanu; 1766 (manuscript).
515. 35. Pe un *Mineiŭ* de RĂmnicŭ [c. 1770-80]:
Acest Mineiŭ l-aŭ cumpĂratŭ dumnealŭ Gheorghie Carpŭ, biv L[o]gof[ăt] de Visterie, în Domnie MĂrii Sale Alexandru Mavrocordatŭ V[oe]vod, cĂndu aŭ venitŭ Domnu la velet de la Hristos 1782.
516. 36. Pe *Cuvintele lui Teodor Studitul*, 1784:
Acestă sfĂntă carte ce sĂ nimea Teodor Studit, mi-aŭ dat-o preutulŭ Iacovŭ otŭ Șorogarŭ pentru pomenirea și ertarea pĂcatelorŭ... Și soțul sĂu Anastasie prezvitera... Ierei Costandinŭ ot SfĂntulŭ Haralampie în Iași; 1802, Dichemvri 4.
La anulŭ 1827, Iulie 19, Marți spre Mercuri, spre sfĂntulŭ prorocŭ Ilie s'aŭ aprinsŭ dela șapte časuri de zi, Marți, și aŭ ținutŭ foculŭ pĂn a doa zi. S'aŭ începutŭ foculŭ dela casăle lui SpĂtarŭ Ilie Zmău, și aŭ arsŭ Ulița Mare toatĂ, Mitropolia, Trisfetitele, Curtea gospod, Podul-Vechi, TĂrgul-de-Jos, Heresteaua, SfĂntulŭ Costandinŭ, pĂn piste Bahluŭ. SĂ sĂ știe cĂ aŭ arsŭ în zilele lui Ioanŭ Sandulŭ Sturza Voevod, întru alŭ cincilea anŭ a Domniei Sale, și în zilele pĂrintelui Mitropolitŭ Veniaminŭ. SĂ sĂ știe cĂ aŭ fostŭ mare ardere de focŭ; aŭ arsŭ și mulți oameni.
1827, Iulie 19.
Ioanŭ Sachelarie amŭ scrisŭ.
517. 37. *Ceasoslov* al Mitropolitului Iacob.
38. Pe *Slujba Sf. Dimitrie Basarabov*, București, 1801:
Acestă sfĂntă carte ce sĂ cuprinde într'Ănșa slujba cuviosului pĂrintelui nostru Dimitrie Basarabob din Țara SĂrbascĂ, ce acum îi sĂ aflĂ moăștile în Țara RomĂniascĂ, și slujba sfĂntului mucenic Ioan Novi de la Sučava, s'aŭ cumpĂratŭ de mine, robulŭ lui Dumnezeuŭ Anastasie ScorțĂscu bivŭ Vel

Ser[dariu], și s'aũ datũ la bisãrica dinũ mahalaoa noastrã, unde sã cinstești și sã prãznuești hramulũ Nașterii prẽ-svinti stãpãni și de D[u]mnezãũ Nãscãtoare Marie, amin; 1804, Noemv. 28.

39. *Liturghii* de Iași, 1802.

40. Pẽ o *Evangelie* din 1811 (cu splendidã legãturã): 518.

Γερσσίμου ἀρχidiaκόνου, Ἰωάννου καὶ Ἐλένης καὶ τῶν λοιπῶν [= a lui Gherasim arhidiaconul, a lui Ioan și Elenei, și a celorlalți].

41. *Aghiazmatariu* al Mitropolitului Veniamin, 1814.

42. *Adunare de cîteva rugãciuni* din Neamț, 1819.

43. *Cuvinte puține oarecare*, din Buc urești, 1827. Notã din 1832

44. *Iubitorul de înțelepciune* din Iași, 1831.

45. *Împãrțirea de grũu* din Buzãu, 1833.

46. *Mintuirea pãcãtoșilor*.

47. *Aghiazmatariu* din 1840.

48. La casa parohialã: „*Evangelie slavonã cu invãțaturã*“, manuscris din Iunie 1684: „Acesta carte este a preutului Ioanu“. A doua parte e din *Cazania* lui Varlaam.

XXXVI. Biserica Banu.

1. De-asupra uși de intrare: 519.

Acestã sfințã și d[u]mnezãiascã bisericã, unde sã cinstește și sã prãznueste hramul Duminica Tuturor Sfinților, fãcut-aũ în zilele luminatului Dom[n] Costandin Alecsandru Ipsila[n]t V[oe]vod; din nou s'aũ zidit cu ostiniala și cheltuiala preosfințitul chiriu chir Iacov Stamati, arhiepiscop și Mitropolit Moldavii și cu așuturiul a multora celor iubitori de faptã bunã pravoslavnic creștin[i], cine cu cãt D[u]mnezeu i-aũ luminat, spre a lor večnicã pomenire, și de acum cu umilințã vã rugãm pre toți, pre voi pravoslavnic creștini, ce urmaș și vã îndemnaț, ca sã fiț iubitor[i] de faptã bunã, pri cãt s'ar putẽ sã vã depãrtaț de deșãrtãcunile cele vremelnice și pierzã-

toare de suflet, și să alergaț cu dragoste și cu umilință, din tot sufletu, spre așutoriu și podoaba sfinte și d[u]mnezești biseriç, pentru a noastră veçnică pomenire; pentru care și înmiitã platã veț avè de la Hristos; anul [dela] izvorãtoriu mililor și atotșitoriu let 1800. S'au zidit de arhitectonul her Leopold.

520. 2. Pe o icoanã:

Açastã sf[ã]ntã și făcãtoare de minuni icoanã s'au dãruit de Preosfinție Sa părintele Mitropolitul chiriu chir Iacov la biseriç[a] cea ziditã de Preosfinție Sa, unde să prãz[nuește] hram[ul] Tuturor Sfinșilor; leat 1802.

521. 3. Pe aceeași:

S'au poleit de Neculaș Negruști, flu luș Aga Gheorghie Negruști; 1849, April[ie] 20.

4. În pomelnic (1852): Iacov Mitropolit, Veniamin Mitropolit, Meletie Mitropolit.

5. Cruce din 1852, de la „Alexandru“ [Bran].

522. 6. Pe chivot:

Acest sf[înt] chivot s'au făcut cu toatã cheltuiala Preosfinșii Sale chiriu chir Iacov Stamate, Mitropolit-Moldavii, și s'au afierosit biseriçii ceș făcute de Preosfinție Sa întru numele a Tuturor Sfinșilor; 1802.

523. 7. Pe o cruce:

Açastã sf[ã]ntã cruce de corn de inorog cu pãrticic[ã] de sf[î]nșitul lemn s'au dãruit de Preosf[i]nșia Sa părintele Mitropolit chiriu chir Iacov la bisãrica cea zidit[ã] de Preosfinție Sa, Tuturor Sf[î]nșilor.

524. 8. Pe portretul pe pînșã al ctitoruluș (pãstrat în altar):

Smeritul Iacov Stamate, cu mila luș D[u]mnezeu arhiepiscop și Mitropolit Moldaviei și exarh plaiurilor la anul 1749, Iuni 24, s'au nãscut la anul 1764, April 3, au primit cinul calu-

găriei; la anul 1762, Dech. 18, s'aŭ herotonisit episcop al sfintei episcopii Huşului, la anul 1792, Iuni 21, s'aŭ suit în Scaunul Sfintei M[it]ropolii Moldaviei; această cadră precum să veade s'aŭ zugrăvit și s'aŭ săvârșit la anul 1797, Fev[ruarie] 11.

9. Pe o cădelniță:

525.

Acestă cadelniță s'aŭ hărăzit la anul 1863 sfintei bisericii cu hramul Duminicii Tuturor Sfinților, numită Banu, ce este în orașul Eșii, lângă Ulița Strîmbă, pentru pomenirea răposatului Spatarîu Alecu Bran și a tot niamul lui.

10. Pe două icoane:

526.

Ἐξωγραφίσθη παρ' Ἐδσταθίου Ἀλτίνε, καὶ ἀφιερώθη τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγίων πάντων παρὰ τοῦ ἄρχοντος Λογοθέτου Λουκά Μπάνου; 1802, Ἀδγ. σ'. [S'a zugrăvit de Eustatie N. Altinne și s'a dăruit bisericii Tuturor Sfinților de către dumnealui Logofătul Luca Banul; 1802, August 1-iu.]

11. Pe cealaltă se spune că e dată παρὰ αὐτοῦ.

12. *Evangelie* din Iași. Foarte frumoasă legătură.

13. Pe un *Strastnic*:

527.

Acest Străstieru este al mieu, al lui Ghedeoan ierodiiakon; 1800.

Acestu sfântu Strastieru iaste cumpăratu de robul lui Dumne[e]dzău, Dumitrache Hudiču.

Acest Trăstieriū iaste a Sfinții Sale părintelui Ghedeoanū Levesculū ierodiaconu; 1815.

14. Pe un *Triod* de Iași, 1747:

528.

. . . L-aŭ cumpăratu Molitfa Sa Daniilū Hudiču, și l-aŭ datū sfintiū beserici, etc.

15. Ἐὐχολόγιον τὸ μέγα, Venetia, 1755.

16. *Evangelie* din 7270.

17. *Octoih* de Rîmnic.

18. *Penticostariū* de București, 7291.

529. 19. Pe o *Liturghie* de București, 1797:

Acestă sfântă carte ce să numește Liturghie, iasti cumpărată de mine, popa Ioniță, sinu popei Costandinu tipografu Bucureșteanulu, în noao lei, pă[rale] 9, de la Simioanu tipografu, trătaș, și de la Ioanu tipografulu, Vistiernicululu tipografii, alu sfint[e] Mitropolii Bucureștii ce au. . . întâi tipografia, bine răsunând organu bogoslovi cu cântări, hrana celor duhovnicoși, lucruri de cântări și în psalmi, seara și dimineața, lăudând pre Domnul; carile la ani Dom[nulu] 1808, Mai. Ierei Ion Tip[o]g[r]afu.

20. *Ceaslov* de Iași, 1797.

21. *Minee* de Buda.

22. *Urmare întru preasfinta Duminecă a Paștilui*; 1814.

23. *Evangelie* de Veneția, 1824.

24. *Evangelie* de Neamț, 1845. Însemnarea morții Ecaterinei Cananò, născută Vîrnav (1864).

XXXVII. Biserica Albă.

1. Mormîntul lui „Necolae Zagură biv Vel Șătrar“, † 28 Octombrie 1838, la 78 de ani; tot acolo Grigori Țindi, cu soția Asi-nica, Petro Zagură, morți după această dată.

530. 2. Pe altă piatră din cimitir:

Supt această piatră să odihnește roaba lui D[u]mnezău Ruc-sanda, fica starostelu Vasile Cismariu, săvârșită la 1832, Iunie. . .

531. 3. Pe o icoană:

1814, Avg[us]t 20.

4. Pe o xilografie a Sfinților Constantin și Elena:

Acestă stambă s'au săpat în stăreția cuv[iosulu] arh[i]-m[andrit] Neonil, anul 1852, în sf[i]n[ta] mona[stire] Neamțu, de Theodosie monah.

532. 5. Pe o icoană îmbrăcată cu argint:

Adecă una din patruzeci și una icone aferosite la sf[i]nta Biserică Albă de în Eșu, de Zoița N. Avramă, răposată acolo; 1818, Mai în urmă 14.

6. Pe cruce:

533.

Aastă cruce s'aă făcut de p[reotul] Gheo[r]ghi, să fie a besăreci A: Ap: Der::; 1828.

7. *Mineiă* pe Iulie, de Rîmnic, 1780.

XXXVIII. Biserica Sf. Pantelimon.

1. Icoană îmbrăcată cu argint de pe la 1700.

534.

2. Cruce de la Vornicul D. Bran (1854).

3. *Evanghelie* din Bueurești, 1760.

Legătură din veacul al XVIII-lea, pe care: „Petre, Nastasie, Stoian“.

4. Frumoase icoane la catapiteazmă. Foarte frumoase candel.

5. *Psaltire* de Iași, 1835.

XXXIX. Biserica Sf. Voevozi Rufeni.

1. În cimitir, pe o piatră:

535.

Supt această cruce să odihnește robu lui Dumnezeu Gheorghii Sărbu din...; 1806, Ap[rilie] 6.

2. Mormîntul Paraschivei Popovicî.

3. Pe o a treia piatră de mormînt:

536.

Supt această cruce să odihnesc robii lui Dumnezeu Căpitanului Ispiri Neculaî, Maria, Rucsanda, Catinca, Costachi, ci s'aă săvârșit la anul 1818, Iunii 12, și li s'aă făcut în spre večnica pomenire.

4. Pe o a patra:

537.

Să odihnește robul lui Dumnezeu Ionă, săvîrșindu-să în bună credință la anul 1828, Mart; dă împreună și Costachi Huzum, cumnată-săă.

538. 5. Pe o a cincea:
Supt această cruce odihnește robu lui Dumnezeu Andrei erodion; Maria, Zoia.
539. 6. Pe o a șesea:
Aciastă cruci s'au rădicat de Costachi Zota și soția sa Anica spre veșnica pomeniri (1870).
540. 7. Pe o a șeptea:
Supt această piatră să odihnesc robi lui D[u]mnezău Petre Balmiz, săvârșit din viață la Chișinov, la Ma..., la anul 1818, Septem[vrie] 20; iar aice săvârșită soția sa Dena, la 1830, Ghenari 20, și soția d. Theodor Balmiz, tot aice, la 1834, Iulii 10, dinpreună cu fii săi Ilena, Costandin, Hriste, Marie. Cini a ceti, să zică: D[u]mnezău să-ı erti.
8. Piatra lui „Aftanasie ierodionu“ (1858).
541. 9. Pe alta:
Supt această piatră odihnește sufletu rubu lu Dumnezău Dumitrie, fiĉor lu popa (?); 1806.
542. 10. Pe alta:
Pomenești, D[oa]mne, pe robul lui D[u]mnezău Ion Săcară, cu soția lui, Theodosie; 1810, Fev[ruarie] 13.
543. 11. Pe o iconă:
Aastă iconă s'au făcut cu cheltuiala calfilor și a lucrătorilor pităriilor; 1848, Mai 12. Grigori Mitrescu.
544. 12. Pe o iconă la catapiteazmă:
Много грѣшники [= mult-greșitul] Theodor; leat 7259 [1750] Sep[temvrie] 6.
545. 13. Pe alta:
Aastă sf[ă]ntă iconă au făcut-o dumneaei Nastasie Mărdărescu, pentru pomenire dumisale și a sufletului soțului dumisale, Săpteamvrie 28, leat 7275 [1766-7]. Eū, Grigori zugrav.
546. 14. Pe alta:

Această sf[i]ntă icoană au făcut șarba lui D[u]mnezău Matrona; 7276 [1767-8], luna Septemvrie 30.

15. Pe alta: 547.

Această sf[ă]ntă icoană au făcut-o dumnaei Floare, pentru pomenire sufletului. [Secolul al XVIII-lea.]

16. Potir de la Elisaveta monahia (Elena Bran, născută Honța); 1865.

17. Pe o icoană: 548.

Această sf[i]ntă icoană au făcută Maranda Polifronoe; 1082 (*sic*).

18. În pridvor, la icoana hramului: 549.

Această icoană au plătit-o dumnelui Vosie . . . .

XL. La cișmeaua din Str. Bașotă. 550.

1. Ἐνθάδε τετραχόθεν ἀγυάων ἐρχομενάων,
Χάρμα ὄδοιπορέων, χάριτι διψαστέων,
Ἥγεμόνων νῦν ὅς καλοκαγαθὴν ἐκέκαστο,
Μαλδαβίης κρατέων τεύξε με Λαχομέδων ἠωγ'. [= Aici, unde din patru părți vin uliți sint bucuria călătorilor, plăcerea însetaților, acela dintre Domni care prin bunătate se deosebește, Voevodul stăpînitor al Moldovei m'a pus în 1803.]

Și în Dossios, p. 82.

2. În față, românește: 551.

1803.

Dintr'al mieu sin izvoraste

Aceia ce răcorește

Trupul acel însetat;

Iarū suflet ce pătimește,

Din nevoi îl izbăvește

Acel ce m'au intrupat.

3. Pe un *Minciū* de Buda: 552.

Această sfântă carte am cumpărat-o eu, Pricopii Bărcă, drept 11 lei, banii lui, ca să fi pentru sufletul mieu și a părinților

mei, și a totu neamul meu, și am dat-ou sfintei bisărici ot Rufeni, unde să cinstește și să prăznueste hramul sfântului marilui arhanghel și Mihail și Gavril; 1811, Iulie 1.

4. *Cazanie* de Rîmnic, 7256.

5. *Octoih* din 1811.

6. *Evanghelie* de Buda, 1812.

XLI. Biserica Sf. Vineri.

(Dărimată; pietrele la Cimitir.)

1. Piatra fului unui Grec ce duce εις Μολδοβίαν εμπορικῆν ζωὴν [= în Moldova viață de negustor], Σαββᾶ Ἀλχάζη, de abia opt ani; mort la 1792, Decembre 6 (și dată de 1-iu Maiu).

2. Altă piatră, din 1795.

553. 3. Pe o a treia:

Cu ajutorul . . . îndemnare și cu uniria . . . amă pus eu, robu lui [Dumnezeu] Hagi Rusi cavafu și cu soția lui, Iana, prin punerea voinți spre pomenire robului . . . Theodoru, Petra, Theodoru, Dobra, Ivanco, Theodorachi, Maria, Dobura, Panco, Marinco; și oricine va ceti slovine astea, să zică . . . să erte sufletele răposătilor acestora și . . .

554. 4. Pe alta, ce pare a fi fost și un fel de inscripție a bisericii:

Cu ajutoriul lui [Dumnezeu] . . . și întru pomenire hramului sfîntei bisericii a Sfîntei Troiței, ce s'au zidit de iznoava acuma, letu 806, în zilile preosfințitului părintele eparhi Rus-cuculu, chiriu chiru Neofitu Cervenu, și cu oserdie filiu răposatului acestuia, care odihnește pre locul acesta, robu lui D[umnezeu] Cerniu . . . ațe, Mimo, Tona, Stoica, Ivancu și cu tot neamul, și mai pre urmă s'au săvârșit din viață robii lui D[umnezeu] Theodosiia monahia, 1837; April 11, și soțul său, Petru, la 1839.

XLII. Biserica Sf. Vasile din Tătărași.

1. Pe un mormînt:

555.

Într'acest mormînt odihnește roaba lui Dumnezeu El[e]na, Ghiorghî, Gligori, Marie, Vasâlca. Decî, iubite pămîntene, ce pe aice ești trecător, zi dar: «Dumnezeu s'o erte»; că și tu ești muritoriu.

La anul 1831, Aprilie 20.

2. Alt mormînt, din 1830.

XLIII. Biserica Vovidenia.

1. Pe o icoană:

556.

Acestă sf[ă]ntă icoană s'au făcutu prin sirguinta și cheltuiala robilor lui Dumnezău Ioanû Borcină biv Vel Stolnic și epitrop sfintei biserici Vovidenie, cu soția sa, Anastasiia, la anu 1824, Maiu 2.

2. Pe o piatră de mormînt afară:

557.

Supt această piatră să odihnește roba lui D[u]mnezău Vasilca, soția lui Motu Țanovici, abager, totovan (*sic*), și nepoata ei, Maria, Costantin, nepotul ei, maica lui chir Tanasă Ivan, abager, săvârșită la 1843, April 18, și tot niamu.

3. Pe un *Apostol* de Iași, 1756:

558.

Să s[ă] știe arderea al doile Tărgul-de-sus, ardere, în zioa de Svânta Troiță s'au împlinit anul; let 1781. Iară al triile ardere aũ arsu Tărgul-de-sus, Noem[vrie] 14, 1776.—Acestu sf[ă]ntu și d[u]mnezăescu *Apostol* esti a sfintei beseric a Voevedeniei ot Eși, umbländu veletul 1765, Dechem[vrie] 18 den. [= zile].

4. *Antologhiu* din 1786.5. Pe alt *Antologhiu* din 1786:

559.

. . . aũ cumpăratu de la Petre . . .; s'au cumpărat-o pă-

rintele Paise acest Meneiū, l-a cumpărat de la Petre Postăvarū din Focșani șeptesprăzece lei, că Paisiia n'au avut bani să-i dè; 1794, Oct. 13 d. Cozma načalnic; Anghelești.

6. *Ceasoslovă* din 1797, Iași.

7. *Mineiū* de Buda.

560. 8. La Dossios, pp. 76-77 și această inscripție în curte:

Ἐπαρχία μὲν τίττεται ἐν Μοισία,

Βίον δὲ μακρὸν ζήσας ἐν Μολδαβία,

Θείας προνοίας Βέλιον βουλή πέλε,

Γήρατε λυγρῶ ἐνθάδε ἐντυχεῖν θέλε,

Γενέσθαι δ' οἶμος μέλλε καὶ ζώντων ἅπο.

Βίου πέρας δέδωκεν ἐν Ἰασιῶ, 1811.

Adecă:

M'am născut în ținutul Mesiei, am trăit însă cea mai mare parte din viață în Moldova, eu, Belu, după voia lui Dumnezeu; mi s'a întâmplat să mă împărtășesc de trista bătrineța și să trec dintre viețuitoari, să-mi dau sfârșitul, în Iași, a 1811.

XLIV. Biserica Metocul Maicelor.

561. 1. Pe o icoană:

Ἐξωγραφίσθη παρ' ἐμοῦ Βασιλίου Στ., καὶ ἀφιερῶθη τῇ ἀγία Παρασκευῇ τῇ νέᾳ. 1813, Αὐγούστου 5 (?). [S'a zugrăvit de mine, Vasile St., și s'a dat la Sfînta Paraschiva cea nouă; 1813, August 5 (?).]

2. Cruce de filigrană.

562. 3. Pe chivot:

Acest sfânt chivot esti a precuviosăi maicii noastre Paraschevi din Eș, mitocul mănătirilor Agapia și Varaticul, di cari s'au făcut la anul 1824, April, fiind načalnică bisericii maica Dariia și epitrop Banu Mihalachi Pascal.

563. 4. Pe legătura *Evangeliei*:

Costantin Veisa; 1794, Aprilie 23.

5. Pe o *Evanghelie* de Rîmnic, 1784:

564.

Acastă sfântă și dumnezeiască *Evanghelie* s'aŭ cumpăratu și s'aŭ înbrăcat cu argintu prin mâna mea, și s'aŭ datu sfintei biserici Prepodoamna Paraschiva, unde lăcuescu călugărițe, ca să fie spre pomenire celor ce aŭ cheltuitu. [Cine ar fura-o], locul unuia ca aceuia să fie împreună cu Iuda, și in ger nemilostiv să stea di-a driapta lui; și am însămnatŭ aicea, ca să se știa. Eŭ, Costandinu Veisa ot Vist[erie], la anulŭ 1794, Aprilia 9.

XLV. Biserica Buna-Vestire.

1. Pe o cruce:

565.

Meletie arhiereu.

Μνησθητι, Κίριε, τὸν δοῦλον σου: Ἰωάννου, Μαρίας, ἀδελφὸν καὶ τὸν γονέον [= adu-ți aminte, Doamne, de robii tăi, Ioan, Mărioara, de frați și de părinți]; 1825, Avg[ust] 1.

2. Pe o tavă:

566.

Μνησθητι, Κίριε, τοῦ δοῦλ[ου] σου: Ἰά., Μαρίας, γονέον καὶ ἀδελφόν [= adu-ți aminte, Doamne, de robii tăi Ioan, Maria, de părinți și de frați]; 1825, Mart 20.

3. Frumoase felinare vechi.

4. Chipuri ale etitorilor, în ișlic și broboadă.

5. Pupitru vechiu.

6. Pe o *Evanghelie* din București, 7258:

567.

Acastă s[fantă] *Evanghelie* [am cumpăra]t-o eu, Hariton, inpre[u]nă cu soțul meu, Safta, și amŭ datŭ sfintii bisearicii ce să numeștea hramulŭ Blagoveștenie, să fie pomană pentru sufletul mieŭ, și a soțului mieŭ, și a părinților miei, și a fiilor miei și a totŭ niamului meu. În zilele prè-luminatului

și înălțatului Domnului nostru Ionu Mateiu Ghica Voevodă, la veletă 7262 [1754], Ghen. 27.

Legătură de argint din veacul al XVIII-lea.

7. *Mincie* de Buda.

XLVI. Biserica Sf. Ilie.

[în ruină; obiectele depuse la Tălpălarăi.]

568. 1. Pe o tavă:
Ale tale dentru ale tale, ție aducădu toate i pentru toate; dar de la blănări; 1762.
569. 2. Pe o tablă:
Δανιὴλ ἀρχιμαν: Χάλκου, τοῦ Πατρῖου 1814, Νοεμ. α'. [= a lui Daniil, arhimandritul Halchei, din Patmos; 1814, 1st Noiembrie.]
3. Candelă de filigrană.
570. 4. Pe o cruce:
Iereu Vasile; 1813, Ὀκτοβρίου 12.
5. *Evanghelie* de Neamț, dată de Vornieul Dumitrache Manu și Aga Panaiotache Panu, elironomiū lui Ierinarh Diocleas Miclescul. Acesta dă și o cruce ferecată cu argint. Moare la 1847, 12 April, în vrîstă de 42 ani.

XLVII. Biserica Sf. Constantin.

571. 1. Pe un mormînt:
Supt această piatră să odihnesc robii lui Dumnezeu Chisili Argenica, cu tot neamu lor: Toma și Sofico m. . . și Draga, Sandă și tot namu lor; anul 1814. Costachi.
572. 2. Pe ușă:
Ăcastă uși cu aģutoriu lui D[um]nezeu am făcut-o eu, Vasesli Buingiu; 1814, April.
573. 3. Pe o icoană:

1820, A. 29. Pomenește, Domne, pre robi tăi, Gheorghii vătav, și soția sa, Ilinca, și tot niamulă loră.

4. Pe icoana Sf. Gheorghe:

574.

Pom[enește], D[oa]mne, pe roaba ta Zoi Balș și pre adorm[iti]i robii tăi, Lăscărachi și Ana; 1827, Fe[v]r[uarie] 29.

5. Pe icoana Sfintului Nicolae, însemnare de la Ruxanda Bută, născută Nanu (1850).

6. Pe o cruce:

575.

Neco: Paraschi:, Ște:, Gher:, St., C., Ma:, Ni:, Ra:; 1817.

7. Pe o cruce:

576.

Pomenește, D[oa]mne, pre robii tăi, Sofronie ieromonahă și Gavriilă; 1803, Ghen[arie] 20.

8. Pe potir:

577.

Zinovii shimonahia; 1845, Iuli 21. Constandin, Zamfira, Smăranda. Spre pomenire a protop[op]ului Thodor.

9. *Penticostariu* de 7290, București.

XLVIII. Biserica Moara de vînt.

1. Pe o icoană:

578.

Aciastă icoană este a lui Filipă Ionoviču Suceveanulă; 1829, Augustă 20; Iași.

2. Pe o icoană a Maicii Domnului, de stil italian:

579.

1820, Mart 5.

3. Cruce veche.

4. *Octoih* din București, 7282.

XLIX. Biserica Sf. Neculaï din Ciurchi.

1. Pe o icoană:

580.

S'au măremetesăt icona ačasta de robii lui Dumnezău

monah Rafail, Mihail a Gheoghii, spre veacinică pomenirea; 1825, Mai 21.

581. 2. Pe o icoană:

1818, Sept[em]vr[ie], c[u] t[oată] cheltuiala lui Iacov Luca; Nicolai zugraf.

582. 3. Pe *Cazanile* din Rîmnic, 1792:

Aastă ucitilnă este a preutului Alecsandru otî Copăcenî.

4. *Evanghelie* din Buda, 1812.

5. *Octoih* de București, 1792.

I. Biserica din Spătăria (Dolj).

(amplasată de-aşa în Pârâna)

La intrare:

591

Acumula stînd şi dumnezeiască biserică, ce sînt pîznuite
într-un stînd, Voievozi Mihail şi Gavril şi al stîndului marelor
arhierilor Nicolae, este zidită din V. melle şi cu toată chefulă
şi osteneala dumnezeului pan Costandin Argeţoianu, hivel Sâr-
dar, fînd repositat.

BISERICI FELURITE.

Argeţoianu, hivel Vel Pitar, nepot de fînd a domnului Mihail Cantăcuţiu
Vel Spătar, infrumuseţind-o cu zugrăvia, cu blagoslovenia
prea-cinstitului şi prea-sfinţitului episcop al Râmnicului In-
chentie, în zidite prea-destătinat Domn Io Scarlat Ghica Voievod
leat 7270 [1765-1776], Octombrie 4 zile].

Pentru Argeţoianu, v. prefata la vol. VIII de *Spătar* şi *In-
chentie*.

II. Mănăstirea Dolrova.

I. Pe intrarea de intrare:

592

Întru nouăle Domnului Hrisogon împărat s-au acost turid
a se zidi din bazele după cum se vede în intrare, cu peractis
bractis sfîntului Mare Mucenik Hrisogon, în zidile lumina-
tului Domnului Ioan Costantin Neniţea Voievod, cu toată che-
fulă şi osteneală SF. din Sale chir Măcaru Hrisovirghi monah.

I. Biserica din Bratoștița (Dolj).

[comunicată de d-na Elena Farago.]

La intrare:

583.

Această sfântă și dumnezeiască biserică ce s[ă] prăznuște hramul sfinților Voivozi Mihail și Gavril și al sfintului marelui arhieru Nicolae, este zidită din temelie și cu toata cheltuiala și osteneala dumnealui pan Costandin Argetoianu biv Sărdar, fiul reposatului dumnealui Constantin Argetoianu biv Vel Pitar, nepot de fată a dumnelui Mihail Cantacuzino Vel Spătar, înfrumusețând-o cu zugrăvia, cu blagoslovenia prea-cinstitului și prea-sfinitului episcop al Răm[nicului] Inochentie, în zilele prea-înălțatului Domn Io Scarlat Ghica Voevod; leat 7270 [1761=1760], Octo[m]v[rie] 4 zile.

Pentru Argetoianu, v. prefața la vol. VIII din *Studii și documente*.

II. Mănăstirea Dobrovăț.

1. Pe turnul de intrare:

584.

Întru numele Domnului H[risto]s începutu-s'au acest turnu a se zidi din temelie după cum să vede în lontru, cu paraclis, hramul sf[ă]n[tuli] Mare-Mucenic Gheorghie, în dzilile lumina-tului Domnă Ioan Costantin Neculae Voevod, cu toată chel-tuiala și osirdie Sf[i]nți Sale chir Macarie Hrisoverghi monah,

pentru večnica sa pomenire: fost-aŭ sîrguitorî cu osteniaia; dum[nealui] Ștefan Rusăt Vel Păh[arnic] cu giupăneasa dum[nealui] Marie Sturdza; leat 7251 [1743], Mart 5.

585. 2. De cealaltă parte:

Fost-aŭ la ačastă vrem[e] eg[u]me[n] Ștefan monah.

586. 3. La dreapta ușii de intrare:

Благочестивин господинъ Іу Стефанъ Воевода, бжюу мастию гендар земли молдавскон, сынъ Богдана Воеводи, създа съин храмъ въ имѣ съшествіа Свѣтаго Дха, иже и създати начѣса въ лѣтѣу заи, мѣсеца априла кз днь, и сквръшиса въ лѣтѣу звы, а господства его лѣта четири десатъ нна вємо текъше мѣсеца.

Adecă:

Bine-cinstitorul Domn Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a înălțat acest hram întru numele Pogoririi Sf. Duh; care a început a se zidi la anul 7011 [1503], luna lui April în 27 de zile, și s'a săvirșit în anul 7012 [1504], iar al Domniei lui anul patruzeci și o lună din al optulea curgător.

Și în Melchisedec, p. 136.

587. 4. Pe părete, la ctitorî:

Благочестивин и хвалолюбивин Іу Петръ Воевод, бжюу мастию гендръ земли молдавскон, сынъ стараго Стефана Воеводи, исписах и украсиа съин храмъ въ имѣ съшествіа Свѣтаго Дха въ монастыри шт Добровѣца, за—, мсеца—.

Adecă:

Bine-credinciosul și de Hristos iubitorul Io Petru Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, fiul bătrînului Ștefan Voevod, a scris și a înfrumusețat acest hram întru numele Pogoririi Sf. Duh, în mănăstirea de la Dobrovăț, anul 703— [1523], luna lui —.

5. Chipurile ctitorilor: Ștefan în haine de brocard de aur, cu coroană, și doi fiî (Bogdan și Petru).

6. Grafite:

Iosephus Wargalowski, Ioannes Baraniecki Polonus, theologus, anno 1697, Maj 27.

Sînt din vremea ocupației polone.

7. Pe o icoană:

Acestă icoană s'aŭ făcut în zilele lui Sarafim egumen eu toată cheltuiala robilor lui D[u]mn[e]zeu Lupu și soție sa Maria.

1796, Ianuarie 20.

Macarie zugraf.

8. Pe o piatră de mormînt:

Сън камен сътвори и скраси пан Ион Раковицъ вѣщъ своемъ Николаи внѣ Лог. Бел, снѣ Чехан Методию Бел Лог., и престависъ къ вѣчнымъ шентелемъ въ дни Іван ДСмитрашко Боев[о]д, в лѣтъ зроч, март и днь.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și impodobit-o dumnealui Ioan Racoviță părintelui său Nicolae fost Logofăt-Mare, fiul lui Cehan Meftodie Mare-Logofăt; și s'a mutat la veșnicile lăcașuri în zilele lui Io Dumitrașco Voevod, la anul 7193 [1685], Martie 8 zile.

Nicolae Racoviță a fost și Caimacam al lui Duca-Vodă, cînd acesta s'a dus, în 1683, la încunjurarea Vienei. V. la acest nume în *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I.

9. Pe alta, alături:

Сън камен сътвори и скраси пан Неклае Хетман [и] брат его Іон вѣщъ своемъ Раковицъ Чехан иже вѣст Бел Логфетъ, и съвършише въ дни Іван Петратіе Давыже Боевод, в лѣтъ зроч, мѣца дееври еи дни.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a infrumusețat-o dumnealui Nicolae Hatmanul și fratele său Ion părintelui lor Racoviță Cehan, care a fost Mare-Logofăt, și s'a săvîrșit în zilele lui

588.

589.

590.

591.

Ioan Istratie Dabija Voevod, în anul 7173 [1664], luna lui Dechemvrie 15 zile.

Racoviță Cehan arată să fi fost fratele lui Cehan Metodie.

592. 10. Pe o a treia:

Єъи камен сътвори пан Никѡлае Раковицѡ Бел Логѡет дъщере своен Єкатериини, нже зде прѡстависѡ къ вѡчны шѡитѡлемъ въ дни Іѡан Дѡмитрашко Коєкода, вѡктъ зрѡг.

Adecă:

Această piatră a făcut-o dumnealui Nicolae Racoviță Marele-Logofăt ficeii sale Ecaterina, care s'a mutat aice la veșnicele lăcașuri, în zilele lui Io Dumitrașco Voevod, în anul 7183 [1674-5].

E Nicolae cel mort la 1685, deosebit de Nicolae Hatmanul, care-î vine vâr.

593. 11. Pe a patra:

Єъи камень сътвори и ѡкраси пан Іѡан Раковица братѡ своємѡ Індрѡю Раковици Постѡлникъ, снъ Никѡлаи Раковицѡ бѡие Бел Лог. [снѡ] Чѡханъ Вѡстарникъ . . . къ вѡчнымъ шѡитѡлемъ въ дни Іѡан Дѡмитрашко Коєкода, въ лѡкто зрѡг, мѡца юлиа ка днѡ.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și împodobit-o dumnealui Ioan Racoviță fratelui său Andreiș Racoviță Postelnic, fiul lui Nicolae Racoviță fost Mare-Logofăt, [fiul lui] Cehan Vistiernicul, care s'a mutat la veșnicele lăcașuri în zilele lui Io Dumitrașco Voevod, în anul 7193 [1685], luna lui Iulie 21 de zile.

Deci Cehan Vistiernicul, tatăl lui Ion și Andreiș, e același cu Cehan Metodie.

594. 12. Pe a șesea:

[Єъи каменъ сътвори и ѡкраси] . . . ничасъ синъ мѡ . . . и ми . . . и . . . на Єаѡта панѡ своємѡ Іѡанъ кѡ . . . Бис., Бѡ дни блѡгочтивѡ и хѡтолюбивѡ Іѡ Коѡнѡтин Бел Борк. кѡ] вѡчнымъ шѡитѡлемъ . . . , мѡца лѡгѡет, вѡктъ зрѡс.

Ciudata inscripție ar avea acest sens:

Această piatră a făcut-o și împoeobit-o Safta dumisale ju-pinului ei Ioan . . . Vistier, în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Io Constantin Marele-Vornic [în loc de: Constantin Cantemir], spre veșnicele lăcașuri (*sic*) . . . , luna lui August, anul 7196 [1688].

13. Pe a șeptea:

595.

Сѣи камен сътвори и скраси пан Нексале Хетман и брат его Іоан мати своен Тофани, и прѣстави сѣ къ вечнемъ вѣнтелиемъ къ дни Иван Истратиѣ Дабиче Коевод, влѣтъ зрод, меца декеври ла дни.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a împodobit-o dumnealui Nico-lae Hatmanul și fratele său Ion mamei lor Tofana, și s'a mutat la veșnicele lăcașuri în zilele lui Io Istratie Dabija Voevod, în anul 7174 [1665], în luna lui Dechemvrie 31 de zile.

Tofana e deci soția lui Racoviță Cehan.

14. În mijloc, piatră mai veche, cu inscripția de tot ștearsă.

15. Pe o cruce din 1849:

596.

Pomenește, D[oa]mne, pe robul tău Varlaama arhimandrit Cuza.

16. Icoană din 1836, dela un călugăr.

17. Stihariu de pe la 1600.

18. Pe un potir:

597.

Acachii arhimandritu zografschiï [1849].

19. Pe o candelă:

598.

Acastă candelă a presfintei mănăstiri (?) Dobroveț; let 7220 [1711-2].

20. Sfeșnice cu inscripție rusească din 1811.

21. Sfeșnice rusești din 1841.

22. Față de masă din 1851, de la Hagi Hrisant, din mănăstirea atonită Zograf; 1851.

Tofana
solton

599. 23. Pe aier:

Благчестивыи и хртолюбивыи Іу Стефан Воевода бжією мластію гпдарь земли молдавскон нача сътворити съи аерь монастыри своемъ въ Добровецѣ и съ томъ постиже его смерткѣ и несъверши, а сынъ его Богданъ Воевода, бжією мластією господарь земли молдавскон и съ матерією своею Марією съвершиша его и дадоша индежи и обѣщанъ былъ къ задѣшиѣ свѣтопочившаго господина Стефана Воеводы, и за свое здравіе и спасеніе, къ лѣтоу 7014, февралю.

Adecă:

Bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, a început a face acest aier mănăstirii sale de la Dobrovăț și între acestea l-a ajuns moartea și nu l-a săvârșit. Ci fiul său Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, și cu mămă-sa Maria, l-au săvârșit și l-au dat unde și fusese făgăduit, pentru sufletele sfint-pomenitului Domn Ștefan Voevod și pentru a lor sănătate și mintuire, în anul 7014 [1506], Fevruarie 1.

Aierul nu se mai află astăzi acolo, ci la Muzeul din București. Inscripția după Melchisedec, pp. 136-7.

600. 24. Pe *Apostolul* din Lemberg, 1654:

Să s[ă] știe chindă s'au întunecatū sore în postū Svintului Petro, Vinere Iunia 7268, 1766, velet. Se știe chindă aū fostū și pradatū Moldova Tatari; 7266, 1758.

V. Prefața la Doc. *Callimachi*, I.

25. *Evanghelie* rusească din 1746.

601. 26. Pe o *Cazanie* de Rînnic, 1781, dată la 12 Ianuar 1786, supt Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod. Luată cu zece lei.

Dat-aū un leū preutul Grigori, unul Husan Oghene, cu frații, și unchiu Năstase un leū, preutul Grigore unū zlotū, Luca Gavruļū unū leū, Costantin, cu fiii], un leū, cu Măneștii; unū polū leū, Năstasă.

27. Pe un *Pentecostariu* din București, 7290: 602.

Acastă sf[ă]ntă carte ce să numește Pentecostariu, l-aŭ cum-părat Sfinția Sa părintele monah Theodōsie; acest părinte aŭ fost moș preotului Grigori . . . , drept 9 lei, bani gata, și s'aŭ dat, și l-aŭ închinat pre elu sfintii . . . Dobrovățul . . . , la anul 1783, Mart 5.

28. *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*; Sibiiu, 1797.

29. *Octoih* de Buda, 1811.

30. *Catavasieri* grecesc și românesc de Sibiiu, 1812.

31. *Tipicon* de Iași din 1816.

32. *Aghiazmatariu* de Iași, 1823.

33. *Viețile Sfinților* din București, 1835.

34. *Ceasoslov* de Neamț, 1835.

35. *Acatistul Precistei*; ms. din sec. al XV-lea.

Manuscrise (azi la Casa Bisericii).

1. Pe un ms. de cîntări: 603.

Пишем шұатозоуа и прѣгаромь много зраки [= scriem șoltuzul și pîrgarilor multă sănătate] кътѣжманолой де-аcolo, въскм чакек [= la [toți oamenii] de rendol tесеi [= cestu] val ce iastă a — [veacul al XV-lea sau al XVI-lea.]

Mineie din vremea lui Ștefan-cel-Mare (1504).

2. *Mineiu* ms., seris la Putna, supt Ștefan-Vodă, fiind arhimandrit Spiridon; 7012 [1504]. Dat de Ștefan însuși la Dobrovăț (fiind egumen Pahomie); serie Paisie, isprăvind la 25 Februar.

3. Pe alt volum se spune că Ștefan даде и написа са въ мѣца генварѣа и даде въ . . . цркви въ добровенском . . . ари, вѣто зкѣ . . . мѣца маи и [= a dat-o și a seris-o în luna lui Ianuar și a dat-o, etc., bisericii din Dobrovăț; anul 7012 (1504), 18 Maiu]. Serie Dumitru diaconul.

4. Pe un *Mineiu*, însemnarea proegumenului „Ierosu“ (*sic*); 7152 [1643-4]

5. Pe un *Mineiu* de Iulie: 604.

Se știe că amŭ scrisŭ eu, Nechita, în zilele preluminatului Domnŭ Mihaï Cehan Racoviță, cându înbla veletulŭ 7260

[1752], Iulie în 5 днѣ, și era atunci egumenă Daniilă dela Tresvetele. Nechita sin Vasile.

605. 6. Pe un *Triod* din același timp:

къ лѣтѣ златѣ, въ дни благочестиваго гдѣрѣ Іу Стефанъ Коевода младшѣ, смѣрен. іермонахъ Силванъ, игуменъ, потрѣдился и даде исписа сѣн Триодъ, да естъ емѣ къ памѣтѣ, и положи естъ къ монастырѣи шѣт Добровца, съ храмѣ съшествіа Свѣго Духа, и исписахъ монахъ Пафунтіе протоѳальтъ снѣ(м)цконъ келіи въши монастырѣ, мѣца ію. д.

Adecă:

În anul 7033 [1525], în zilele bine-cinstitorului Domn Io Ștefan Voevod cel Tânăr, smeritul ieromonah Siluan egumenul s'a ostenit și a dat să se scrie Triodul acesta, ca să-î fie de pomenire, și l-a dăruit la mănăstirea din Dobrovăț, cu hramul Pogoririi Sf. Duh, și a scris monahul Pafuntie protopsaltul, în chiliile de sus ale mănăstirii Neamțului; luna lui Iunie (Iulie ?) 4.

Tot acolo, însemnare că s'a impus la 7059 [1550-1] „tuturor mănăstirilor a da cîte 100 de zloți ungurești, iar unora cîte 40 numai“, supt Pias Rareș [„късего“] монастырю по-р-златъ сгри или нинѣ монастыри по. м. злати, въ дни Іоаша Коевода, снѣ Петра Коевода, мѣца априлѣ.

7. *Faptele Apostolilor* (începutul veacului al XVI-lea).

8. „Învățătură pentru celă ce vâ să priimească călugăria“; ms.

Bolnița.

606. 1. În dosul străni:

Nu noă, D[oa]mne, nu noă, ci numilui tău dăm slavă. Acest sfînt și dumnezeesc lăcaș s'a u zidit a doi oară din nou și zugrăvindu-să de robu lui D[u]mnezeu arhimandritul Acachie sin erei Stoianoviciu Rușcuclu, egumen acestii sfînte mănăstiri, cu cheltuiala și a dumisali bătrănu lui Pavvel Stoianoviciu Rușcuclu, spre večnica pomenire. 1851, Oct[omvrie] 28, pe vremea înaltului Domnă Grigorie Ghica Voevod, cu mână lui Gh. Mavrodin.

2. La locul ctitorilor, în zugrăveală nouă, după cea veche, de-
asupra locului de îngropare: 607.

СѢи камен скраси Іѡ Симѡн Могилѡ Воеводѡ и гнжда его Ме-
лїиѡ снѣ своемѣ любезномѣ Павелѣ Воеводѣ, иже прѣстави се къ вѣч-
нымъ вентелямъ вѣтѣ зрѣи, мѣца мая кд днѣ.

Adecă:

Această piatră a făcut-o Io Simion Moghilă Voevod și
Doamna lui, Melania, fiului său iubit, Pavel Voevod, care s'a
mutat la veșnicele lăcașuri în anul 7115 [1607], luna lui Maiu
în 24 de zile.

3. Pe piatră:

Здѣ ест гроб Іѡван Павелѣ Воеводѣ прѣкѣзавѣнны снѣ хетолѣ-
вѣваго Іѡн Симѡнѣ Могилѣ Воеводѣ, ижен прѣстави се къ вѣчнѣи
вентеля, вѣтѣ зрѣи, мѣца —.

Adecă:

Aici este mormîntul lui Io Pavel Voevod prea-iubitul fiu
al iubitorului de Hristos Io Simion Moghilă Voevod, care s'a
mutat la veșnicele lăcașuri în anul 7115 [1607], luna —.

V. genealogia Movileștilor în Picot, *Pierre Moghila*, Paris,
188... („Mélanges de l'Ecole des Langues Orientales vivantes“).

III. Bîrnova.

1. Pe o piatră de mormînt din dreapta, prinsă în părete: 609.

† сѣи камен сътвори и скраси госпожда Даѣина господинѣ своемѣ
прѣ емѣ прѣставленѣго Іѡ Евстратїѣ Даѣижа Воеводѣ господарѣ земли
молдавскѣи, и положи се въ своѣ молѣжѣ новѣмъ монастырѣ зовѣмъ
Бѣрноѡ, вѣкѣтѣ зрѣдѣ, мѣца сеп. аи днѣ, в час.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și împodobit-o Doamna Dafina
Domnului ei, răposatului înainte de dinsa Io Eustratie Da-

bija Voevod, Domn al țerii Moldovei, și s'a pus în ruga-
sa, mănăstirea cea nouă ce se chiamă Birnova, în anul
7174 [1665], luna lui Septemvrie 11 zile, 2 ceasuri

Și în Melchisedec. p. 284.

Facsimile în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII.

610. 2. Jos, pe o piatră de marmură:

1677, Ὀκτωβ[ρ]ίο[v] 3.

Τύμβος ὄδε κλυμένοιο κόρην ἀρχαιο Δαπίζα,

Μολδοβίτης, Μαρίην, ἡγεμόνος, κατέχει

Μουνογενή, καὶ ἄωρον ὑφῆρπασε πότμος ἀφ' ἧθης,

Πέντε γε καὶ δεκ' ἔτους ἄνθος ἀπεκθερήσας.

Παῦρον συμβιώτηυσε Γεωργίω, ἀνδρὶ φερίστω,

Ἐκ Ῥουσσεττιαδῶν σκηπτοφόρου πόλιος,

Κάλλιπε χηρεύοντα δέμας, ψυχῇ δὲ σ' ἀπέπτῃ

Πρὸς γάμον οὐρανίων ἀθάνατον θαλάμων.

Μηκέτι ὠκόμορον πενθεῖτε μὲν, ἀλλάτε μᾶλλον

Ὀλίσιατε ἢ θ... ου ὠκυφανοῦς θείο.

Adecă:

1677, Octomvrie 3.

Mormintul acesta cuprinde pe Maria, fica vestitului Domn al Moldovei Dabija, singur al lui copil, și fără vreme a răpit-o din tinerețā moartea, secerată fiind la vrasta de 15 ani. Puțin a trăit laolaltă cu Gheorghe, om ales, din neamul domnesc al Runseteștilor, și l-a lăsat văduv de trupul ei, iar sufletul ei a zburat spre nunta veșnică a cereștilor lăcașuri. Nu plîngeți pe cea răpede stinsă, ci, mai curînd, fericiți-o [că a scăpat de sarcina] trecătoarei vieți.

Lecturi rele la Melchisedec, pp. 283-4 și la Dossios, p. 85. Fiind vorba acolo de un „biruitor al Leșilor“, am crezut (*Despre Cantacuzini*, p. cxxix, nota 1) că e vorba de Gheorghe fiul Hatmanului Bogdan Hmilnișchi. Așa însă, se vede că soțul Mariei a fost Iordachi Ruset, a căruī familie a făcut Domn pe Dabija-Vodă, tatăl fetei. Antonie-Vodă, ruda, unchiul sau vărul lui Iordachi, era în 1677 pe tronul Moldovei: de aici calificativul de σκηπτόφορος.

Iordachi Ruset s'a însurat din nou și a început un puternic neam.
V. *Studii și doc.*, V, pp. 588-9.

3. Pe aier:

611.

Ἀφιερώθη τὸ παρὸν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν ἁγίων μαρτύρων Γεωργίου, Ἰωάννου, τῆς Πουρνόβας, παρὰ τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Μαρία Οὐσιαρόγιας, εἰς μνημόσηρον αὐτῆς καὶ τῶν γονέων ἀρχοῦ.

Adecă:

S'a dat acest aier în sfinta mănăstire a sfinților mucenici Gheorghe [și] Ioan, a Birnovei, de către roaba lui Dumnezeu Maria Ușeroaia, spre pomenirea ei și a părinților lor; 1671.

4. Pomelnic [c. 1820]:

Miron Voevod, Elisaveta monahia [maică-sa], Evstratii Voevod, Ecaterina Doamna, Mihail Voevod [Mihnea-cel-Rău], Duca Voevod, Anastasia Doamna, Dafina Doamna [a lui Dabija], Maria Doamna [fieca ei]; Anthim, Anthim, Policarp, preafericitul patriarh; Athanasie, Chesarie, arhieriei.

5. Pe potir:

612.

Єки потир сътвори Іw Єстратіе Давижѧ Водѧ и гжда ея Катиріна и др. въ стк мѣтири Брънова, какт зред, а. і.

Adecă:

Acest potir l-au făcut Io Eustratie Dabija-Vodă și Doamna lui, Caterina, și l-au dat la sfinta mănăstire Birnova, în anul 1714 [1666], A[pril] 10.

6. *Penticostariu* din Rîmnice, 1743.

7. *Antologhion* din Iași, 1763, cu iscălitura lui „ermonahū Damiaan ot Bărnova“.

8. *Octoih Mare* de Buda.

9. *Tipicon* de Iași, 1816.

10. *Evanghelie* de Neamț, 1834.

IV. Biserica din Vatra Dornei (Bucovina).

1. Pomelnicul ctitorilor sfintii biserici Dornii, unde iaste hramul sfinților ingeri Mihailū și Gavriilū; 1777, 1785.

613.

ПОМЕНИ, ГДИ, ДШЕ РАК СКОИ:

Ioan Voevodă [Antonie Ruset], гже его [= Doamnei lui] Zoița и чад их кацѣдо (*sic*), и помени [și fiii lor, și anume]:

Ioan Costandin Voevodă, Mihaï Racoviță Voevodă, гже его Maria, Ioană, Mihaï Voevodă и гже его, Ioană Duca Voevodă, гже его Anastasia и чад, Ioană Costantin Voevodă, Ioană Matei Voevodă, Ioană Ștefană [fiii Ducăi; v. Iași, *Mitropolia*], Ioană Grigorie Ghica Voevodă; Ionă, Irinia și fiilor ... Ierei Gheorghie, Cîrstina, ierei Mihailă, Martha.

2. *Psaltire* din vremea lui Brîncoveanu.

614. 3. Pe un *Apostol* de București, 7251:

Să [să] știe de cândă amă venită eă, Ioniță sin Dumitrache Căpitanulă de la Focșani, cu vină a[i]ce în Dorna, cu tovarășul meă Gheorghie Muntenul, iar la leată 7256 [1748] Iul. 19 dn[i], iară elă aă rămasă înapoi.

Acestoră slove le trebuie tarniță, căci săntă prea mari: ar putea aduce cu dănsăle mălaiă de la țară; dară nu-ți iaste mai lesne să le faci mai mici, să nu mănjești cartea, că șeade răă?

Să să știe de cândă aă făcută preutulă Mihailă moară, înă Dorna, cu pietrile lui Hagi Sarafim, săhastrul den cinstitulă munte Rărăulă. Lt. 7254 [1746].

Ciastălaltă filă să nu o mai mănjești fără triabă.

Să știe de cândă aă venită feçorulă lui Mihaï-Vo[dă]¹ Domnă în țara Moldova, și aă dată Dorăna la gorăștina ci[nci] punăgi de bani; care n'aă dată de cândă ia Dorăna. Ačasta să s[ă] știe.

Letă 7257 [1749], mesiț[a] Ionoară 5.

Și amă schirisă eă Ștefană, fiçoru popă Mihailă o[t] Dorăna.

Ačastă sfântă carte ce să chiamă *Apostolă*, iaste a preutulă Mihailă denă Dorna, și amă scrisă eă, Hagi Serafimă,

¹ Constantin Racoviță.

ieromonahu i săhastrulū din Rarău; l' 7254 [1745], Oct[omvrie] 12 dn[i].

Ba este a sfinții beserici din Dorna, să fie în veci nemutață într'alte locuri streine; cumpărat de Simionești și dat la beserică pomană. Decī, să nu zică că-ī a popi, ce a beserici; să să știe; letū 7254 [1745-6]. Precumū să să știe: de cândū aū răpăusatū Vasăle Mivovanū, fiindu eșitū dinū clericī; și s'au scrisū de robulū lui D[u]mnezăū Costantinū Ursache, clericū, la Săp[temvrie] 10, 806.

Ereī Marcu otū Dorna.

Fiiule, cândū înveī carte, învață bine, nu te mozăci, nici te incurca cu mintea, dzicândū că, cumū oī învăța, așa a hi învățată, ca să-mī potū chivernisi. Că, de-ī gândi așa, prea răū te zmintești. Căci cartea nu iaste lucru pămintesc ca să-lū coplești cu barda, ci iaste duhū datū de la D[u]mn[e]dzăū, ca, să-lū lucrezi cu mintea, și, de-ți va fi mintea curată, atuncea și cartea poī să o înveī cumū să cade, iarū, de-ți va fi mintea fluturatecă, atuncea, în locū de învățatură, te ocărăști.

Fiiule, cândū scrii ceva pe vr'o carte ce iaste cinstită, nu scrie fiiștece, nici mănji; ce scrie ce iaste de triabă. Căci, cătū va trăi aca carte, slova ta încă va să fie acolea, și, saū te va lăuda, saū te va huli; și nu te leni a ceti la Apostolū, și iā sama de vezi cumū vinū cuvintele și ce cuprindū; 7254 altul (*sic*), 1745. Hagī Serafimū ieromonahu, otū R[a]r[ău].

4. *Triod* din Iași, 1747; de la „Grigorie Piticari, dascal bisericii“.

Pe el un:

615.

Zapis asupra patru lei argint, care amū luotū dela Teodorū Nacu, cu zapisū, cu vedē până la Sfântulū Ghiorghie . . . ; la împlinirea vedeliī, să aib a da baniī toī [circa 1806].

Acestū Triodū s'au legatū de preutulū Grigorie otū Șarulū Dornii, la veletū 1809, Dechem[vrie] 25.

5. Pe un *Penticostarion* din 7261:

616.

Să s[ă] știe de când a[ă] răpăusat Vasilie a popii Mivovană, la velet 1806, Sep. 11.

6. *Liturghie* din 7263.

617. 7. Pe un *Anthologhionu* din 7263:

Acastă sfântă carte este cu[m]părat[ă] de sat[ă] la sf[ă]n[ta] biserică în Dorna; dară cine o'ră muta intarat[ă] (*sic*) loc[ă] de aice să fie blăst[ă]mat de Domnul Hristos și de Maica Precistă și de trii sute și 18 părinți sf[n]ți ce a[ă] fost[ă] în Nechee, și de mine, de un păcăt[ă]s[ă], să fie blestemat[ă]; amin[ă]; erei Stefan[ă] ot[ă] Dorna, let[ă] 7271 [1762-3].

Acest[ă] Minei[ă] s'a[ă] plăt[ă]t[ă] de legat[ă] de dumnelu[ă] Dumitru sin Petre Negru, cu soție sa Parăștiță și cu fi lor; ca să fie lor veșnica pomenire cu moșii și strămoșii lor; și acest[ă] Dumitru iaste drept[ă] nepot[ă] lu[ă] Lupu Simionescul[ă]; 821, Mai 14.

Nicolay Pitikar, Pfarrer.

Acestă sfântă carte ce se numește Minei[ă], s'a[ă] legat[ă] de preutul[ă] Grigorie cel mare, Negrei, ot[ă] Șarul[ă] Dornii, la anul[ă] 821, Mai 14 zile.

8. *Catavasieri[ă]* din 1777.

9. *Octoih[ă] adec[ă] Osmoglasnic[ă]*, 7293 (1786); tip[ă]rit de „popa Mihai[ă] Stilbeaschi[ă], iconom[ă] din[ă] Mitropoliia Iașului, și de fiul[ă] său Policarp[ă]“.

618. 10. Pe un *Ceasoslov[ă]*, 1797:

Acest[ă] Ciaslov iaste drept[ă] a preutul[ă] Alecsa din Dorna Cozenești[ă], și l-am cump[ă]rat de la Sf[ă]n[ta] p[ă]rintele Athanasie, iconomul sfinti m[ă]năstiri Slatini[ă], cu 30, preț[ă] lu[ă]; 1822, Dich[em]vri 13.

11. *Paraclic[ă]* din 18 —; legat[ă] de Dumitru Simionescu, din „Vatra Dorna“ (1825).

12. La p[ă]r. paroh Sbiera:

Hronograf ms. din 1837.

V. Biserica din Bicaz.

1. De-asupra ușii de intrare:

619.

Acest sf. lăc[a]ș s'aŭ zidit în z[i]l[e] dn. Mihăil Sturza VV., cu blagoslovenie preosf. M: Veniamin, cu osirdiia și ostiniala părintilui Ion duhovnicu și preotul Theodor di agutor; preotul Ion, titor, preotul Nicolai, titor, preotul Gorghe, titor, dascal Costantin, titor, dascal Ion, Trifan titor, ș'a tuturor miluitorilor; și s'aŭ sfințit la anul 1837, Noe[m]vri[e] 8. Sămion Pet[ru] Ghiaghiul am fost zidit-o.

2. Pomelnic:

620.

Arhiepiscopu Iacovă, episcopu Ioanichie, arhiepiscopu Ghiorghie, arhiepiscopu Gavriilă, episcopu Sava, ermonahă Iorestă, arhimandrită Misailă, ermonahă Ghenadie. Ctitorii: ermonahă Anthimă, erei Pavălă, Evstratie, Theofana. Theodoră, Andreiă и чад и Panait, Sathta, Gavrilă, Anița, Nistoră, Petre, Ionă, Marie, Dochița, Catrina, Irimie, Ilisathta și totă neamulă loră. Egumen eroshimonah Ioilă. [Între nume:] Anisie.

Pare a fi de la Bisericană. V. vol. I.

3. Pe un *Teofilact* din 1805:

621.

Pi această carte ci se numește Feofilact, amă cetit eă, preotulă Neculae otă Gura Bicajului, l'aniă di la Hristos 1837.

4. *Tipicon* din 1816.

VI. Mănăstirea Horaița.

1. Pe zugrăveala ce dă chipurile ctitorilor:

622.

1867. Aastă sfântă mănăstire Horaița cu hramu Botezul Domnului Is[us] H[risto]ș s'aŭ zidit de nouă pren oserdiia și ostinela Cuvioșăi Sale arhimandrit Iermoghen Buhușu, cu agutoru maă mulți ctitoră; s'aŭ sfințăt Octo[m]v[rie] 20.

623. 2. Pe o cruce:
Theofa[n] ieromonah sf. m. S[latina?].
624. 3. Pe alta:
Daniil ierodiiacon; 1819.
625. 4. Pe a treia:
Dosothei d[u]h[o]v[nic]; 1867.
5. Cruce din 1857, de la Petru și Elena, cari o dau la „Orhaița“.
626. 6. Pe o piatră de mormint înaintea ușii:
[Aici se odihnește roaba lui] Dumnezeu Maria, soția [dumisale lui] Toader... oreanu, cu f....
627. 7. Pe un *Tipicon* de Neamț, 1816:
Acest *Tipicon* împreună cu un Ciasoslov mare, cu o Liturghie, cu un Chiriadromion, cu o Psaltire și un Checragarion, s'au dăruit schit[ului] Horaițului, de preasfințitul Mitropolit al Moldaviei, chirio chirio Veniamin, spre veacnica sa pomenire și a totu neam[ul]; 1823, Iunie 20; pren mâna Cuvioși Sale, ce să prăznuește Pogorire Duh[ului] Sfântu. — Ierinarh ieroschimonah.
628. 8. Pe un *Octoih* de Neamț, 1837:
Acestu *Octoih* s'au aferăsăt la schit Horaița, unde să prăznuește Pogorăre Sf. Duh, și s'au dat dumnei cc. Safta Brâncovenița, spre a dumisale veșnica pomenire, și a totu neamul...; 1841, April (? Oct.?) 13.
Safta, născută Mavrocordat, a înnoit și mănăstirea Văratecul.

LVI. Mănăstirea Tazlău.

629. 1. La dreapta ușii de intrare:
Іѡ Стефан Боевода бжеію мастю гспдръ земли молдавскон, снх Богдана Боеводи, създа съи храм въ имѣ прѣкти вци и четнаго

ѣмъ рождства, быти къ молбѣ себѣ и г҃ди своимъ Шрин и сномъ его
 Александръ и Богданъ, иже и създати начме като ззд, мѣца юл.
 д, и съврѣшише като ззе, а г҃ска его акто ма текѣше, мѣца нов. и.

Adecă:

Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii
 Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a înălțat acest hram
 întru numele Precistei Născătoarei de Dumnezeu și cinstitei
 ei Nașteri, ca să fie pentru rugăciunea sa și a soției sale
 Maria și a fililor lui, Alexandru și Bogdan; care a început
 a se zidi la anul 7004 [1496], luna lui Iulie 4, și s'a săvîrșit
 la anul 7005 [1496-7], iar al Domniei lui al 41-lea curgător,
 în luna lui Noiembrie în 8.

Și în Melchisedec, pp. 89-90.

2. Pe ușa de intrare, splendid săpată:

630.

Сѣмъ дѣио сътвори и украси монахъ Миѣи при дни г҃на нашего
 Іоу Ереміа Шокила Воевода и при иг҃менѣ кнр Генадіе Таславскѣи
 монастыри, като ззд, мѣ. марта 1 дни. Козма Манстръ.

Adecă:

Această ușă a făcut-o și împodobit-o călugărul Mihai, în
 zilele Domnului nostru Io Ieremia Movilă Voevod și supt
 egumenul chir Ghenadie de la mănăstirea Tazlău, la anul
 7104 [1596], luna lui Martie 30 de zile; Cozma maistru.

Și în Melchisedec, p. 90.

3. Pe o piatră de mormînt în pridvor:

631.

Сѣмъ каменъ сътвори и украси панъ Насіимъ Пржескола кнѣгинни
 своимъ Настасіа иже и прѣстакисъ къ дни бл҃гочетиваго и х҃лаубиваго
 Іоу Константинъ Шокила Воевода, като ззри, мѣца дек. * Иеписас
 каменъ сѣмъ при иг҃менъ Гаврина.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a înfrumusețat-o dumnealui
 Vasile Prijescul jupănesei sale Nastasia, care a răposat în

zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului. [Domn] Io Constantin Movilă Voevod, în anul 7118. [1609], luna lui Dechemvrie. S'a scris piatra aceasta supt egumenul Gavriil.

Și în Melchisedec, pp. 90-1.

Melchisedec cetește *родителя*, adică: „maicei”. Cuvîntul e foarte șters. Genealogia ar fi de ajutor. — Partea de la * o ieată din Melchisedec, piatra fiind acum foarte stricată.

632. 4. Pe alta, mai în fund:

Сѣмъ каменъ сътвори Настасіа . . . ижеи прѣстависѣ къ дни благочестиваго и хстолюбиваго гдѣра Іоу Константина Воевод, катъ зрѣдѣ, мѣца юн . . . надъ при ироумен . . . ермонахъ Гавриил.

Adică:

Această piatră a făcut-o Nastasia . . ., care a răposat în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Domn Io Constantin Voevod, la anul 7119 [1611], luna lui Iunie . . ., supt egumenul . . . ieromonah Gavriil.

Și în Melchisedec, p. 91. El cetește *ермонахъ Гавриил*. Se pare că Nastasia gătise piatra pentru soțul ei, care a murit mai târziu.

5. Chipurile ctitorilor: Ștefan, Doamna Maria și cei doi fiș, sînt nouă.

6. La pomelnic (copie nouă): Ștefan Voevod, Maria Doamna, Bogdan Voevod, Alexandru Voevod, Ștefan Voevod, Petru Voevod, Elena Doamna, Alexandru Voevod [Lăpușneanu], Ruxanda Doamna [soția lui], Ioann [fiul lor], Petru Voevod [idem], Anastasia [mama Lăpușneanului], Maria Doamna [a lui Petru Șchiopul], Aaron Voevod, Ieremia Voevod, Elisaveta Doamna [soția lui], Maria, Ștefan Voevod [Răzvan], Ioann Voevod, Simeon Voevod, Marghita Doamna [soția lui], Gavriil Voevod, Vasilie Voevod [Lupu], Tudosca Doamna, Ștefan Voevod, Gheorghie [Ștefan], Safta Doamna [a lui], Matthei Voevod [Basarab], Elena Doamna, Grigorie Voevod [Grigorașcu Ghica], Maria Doamna [soția lui], Ștefan Petru Voevod [Petriceicu], Maria Doamna [soția lui], Ștefan, Stamatin, Elisaveta, Constantin Voevod [Cantemir], Grigorie Voevod [Grigore Matei Ghica], Zoița Doamna [soția lui], etc. Patriarhi de Ierusalim, de la Ghermanò. Arhiepiscopi și episcopi: Grigorie arhiepiscop, Mitrofan episcop, Efrem episcop, Isaia episcop, Filothei arhiepiscop, Agathon episcop, Dionisie episcop, Gheorghie arhi-

episcop, Nichifor episcop, Theodosie episcop, Athanasie arhiepiscop, Macarie episcop, Evloghie episcop, Theofan arhiepiscop, Gheorghie arhiepiscop, Dositheiū episcop, Theodosie episcop, Veniaminū arhiepiscop.

7. *Penticostariū* din București, 1800.

8. *Tipicon* al Mitropolitului Veniamin, 1816.

9. Pe o *Evanghelie* grecească din Venetia, 1848:

633.

'Αφιερωθὲν παρ' ἐμοῦ τοῦ Βενεδίκτου καὶ καθηγουμένου, πρωτοσυγγέλου τοῦ ἱεροῦ ἀγίου ταριτικῆς μοναστηρίου Τασλαίου· 1848, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον. [= Dăruită de mine, Benedict, categumenul, protosinghel al sfintei mănăstiri Tazlău, a Sf. Mormint; 1848, în luna lui Octomvrie.]

Biblioteca Universitară din Iași are traducerea în grecește a Condiției Tazlăului. O descrie și Dossios în eulegerea-î citată adesea.

VIII. Biserica din Șerbești (Neamț).

1. Pe păretele din față:

634.

Изъвлениемъ отца и съ поспѣшенемъ сына и съвѣршенемъ стго дха
благочетивки и хрестоваюкики Іоу Василіе Евеводъ гспдрь земли мол-
давскои нача и създа и съвѣрши храмъ съи къ имѡ стго и
славнаго великомучника Георгіа, на молбѣхъ севѣ и гжди своен Фе-
доси и бѣзлюбленомъ снѣ имъ Іоанъ Ковкодъ, начае мѣца мартъ
ки, и съвѣршише мѣца сеп. ѿ, влѣтъ зрме.

Adecă:

Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sf. Duh bine-credinciosul și de Hristos iubitorul Io Vasilie Voevod, Domn al țerii Moldovei, a început și a învățat și a sfîrșit acest hram întru numele sfîntului și slăvitului Marelui Mucenic Gheorghie, pentru rugăciunea sa și a Doamnei sale Teodosia și a iubitului fiu al său Ioan Voevod, și s'a început în luna lui Mart 28 și s'a mîntuit în luna lui Noiembrie 15, anul 7145 [1636].

2. Pe un mormint în cimitir:

635.

O trecătoriu iubite,
 Ie și la acest mormint aminte,
 Unde trupul unui prinț zace,
 Uitat de toți în liniști și pace.
 Te roagă cu a ta umilinți,
 Userdii și buna credinți,
 Ca Costantin Cantacuzin iertare
 Să dobindească, și sufletu scăpare,
 De la Domnul cel înnalt,
 Milostivul Împărat.
 Rămășițele sale cele muritoare
 S'aū depus supt această piatră întru neuitare
 De fratele său Alecsandru,
 Ci cu întristare
 Roagă pe Domnul de a lui ertare.
 S'aū săvârșit în vrăstă de 58 anī,
 La anul 1854, Octomvri în 8.

[Tot așa pe piatra de jos.]

Monument gotic pentru Alexandru Ilie Cantacuzino, † 1859, la Karlsbad, transportat la 1869 de soția sa, Elena (a cărei statuie se razimă de mormint).

Și în Melehisedec, p. 132.

636. 3. Pomealnică Vasilii Voevodă, *гепжда его*, Todosca, Catrina, и чед ихъ. Coste [Bucioc; socru], Ștefan Voevod и *госпожда* Maria, Ruxanda [ficele lui Vasile], Irina, Marta [= Marga], Sirca [surorī?; v. *Studii și doc.*, III, p. 31], ... Mihaï Racoviță Voevod и *госпожда его* Ana и чед ихъ Costantin, Ioan, Ștefan, Mihaï; Dumitrașco, Maria [fratele și cumnata lui Mihaï-Vodă], Nastasia, Rocsanda, Catrina.

Niamulă Cantacuzeniloră.

Vii și morți:

- Iordachi Vel Vist[ieriū], Catrina и чед ихъ: Grigoraș [moare copil], Toderașco Vel Vist[ieriū], Satha и чед ихъ, Lupul, Ștefană,

monahū Varlamū, Catrina, Ionū, Grigoraș, Mariia Cantacoze-
niia, Iordachi, Coste, Ionū, monahie Martha и чед и хъ, Ilie
Vel Vist[jieriū], Mariia и чед и хъ, Safta, Catrina, Maria, Bă-
lașa, Mariia, Ștefan Ba[sa]raba Voevod [fiul Brincoveanului,
soțul Balașei Catacuzino]; Iordachi Vist[jieriū], Catrina и
чед и хъ, Ilie, Costantinū, Ionū, Iordachi, Ionū, Bălașa, Mariia,
Pluheriia, Satha, Șerbanū Velū Stol[nicū], Toderășco Velū
Med[elniceriū], Iliana и чед и хъ, Ioanū Velū Spăt[ariū] [Lo-
gofătū; copie¹], Marie, Mihaiū, Marie, Nastasia, Ioanū, Ior-
dachi, Catrina, Ilie, Toaderū, Mariia и чед и хъ, Ileana, Nas-
tasia, Ilie, Ioanū, Costantinū, Ioanū, Ralū, Maria, Nastasia,
Catrina, Satha Catacuzino... ac[a]sta să-l... nu pue nimene
în acestū pomenicū, că să va gudeca cu pravila biserici.

[Partea a III-a.]

Coste Vel Vor[nic] Buțocū и кнегинна его и чед и хъ, Toader
и кнегинна его Rocsanda, и чед и хъ, Mironū [Costin] Vel Lo-
gofet, Ileana и чед и хъ, Costantinū и кнегинна его и чед и хъ.
[Adașî:] Radulū, Maria, Ștefanū, Matei, Maria, Catrina, Ioanū,
Vasile, Iordachi Hatmanū, Catrina, Ana, Catinca, Maria [în
copie și: Marie, Savva].

4. Pe potir:

637.

† Ioanū Catacozinò Velū Spatarū; let 7275 [1767], Ghen[arie].

5. Pe un *Apostol* din Buzău, 1743:

638.

Acestū Apostolū l-amū cumpăratū în cincī lei, eū, robulū
lui Dumnezeu Ioanū Catacozinò, bivū Velū Spatarū, de la
popa Vasile din Hlăpești, și l-amū datū bisăricii noastre dinū
Șerbești, de la Ținutu Niamțului, unde să cinstește și să prăz-
nueste hramū Sfântului marelui mucenicū Ghiorghhi purtăto-
riulū de biruință, în zilele prè-înnălțatū Domnu nostru Mărie

¹ E cronicarul, care, Spătar mulți ani, a avut la urmă și Lo-
gofetia.

Sa Grigori Ioanū Calimahū Voevodū, înū a doa Domnie a Moldovii, la lt. 7276 [1767], Săpt[emvrie] 25. Ioanū Cantacozinò Spatar[iu].

639. 6. Pe un *Octoih* de Rîmnic, 7258:

.... în doispăzaci lei, înū zilele prèinnălțatū Domnu nostru Ioanū Theodorū Voevodu: care l-amū datū besăricii noastre de la Tăn[ul]t[ul] Neamțului, unde să cinstește și să prăznuește hramulū sfântului marelui mucenicū Ghiorghii, care a doa oară de mine s'aū tocmitū, fiindu străcată, și s'aū coperitū cu toată cheltuiala mē, pentru pomenire mē și a părinților; Ioan Cantacozinò Vel Spat[ariu].

640. 7. Pe *Canonulū* aceluī dintru *Sfinți părintelū* nostru *Spiridonū* *episcopulū* *Trimithundū*; Iași, 7258:

Acastă carte înū care cuprinde slujba svântului părintelū nostru Spiridonū făcătorulū de minuni, l-aū datū iubitū soțu mieū Nastasiica, fiica răpoosatului Vornicului Dumitrașco Păladi, bisăricii noastre dinū Șerbești, unde să prăznuește hram[ulū] sfântului marilui mucenicū Gheorghie, l' 7280 [1771], Săpt[emvrie] 8. Ioanū Cantacozinò, bivū Velū Spat[ariu].

8. Pentru Nastasiica, v. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I, p. 493, nota 5.

9. *Evanghelie* din București, 7258.

10. *Liturghie* de Iași, 7267.

641. 11. Pe un *Triodion* din Rîmnic, 1761:

Acestū Triodū l-amū cumpăratū eū, robulū lui Dumnăzăū Ionū Cantacozinò bivū Velū Spătarū— pe care amū datū patru-spăzaci lei noi,—în zilele prè-innălțatū Domnu nostru Grigori Ioanū Voevodū, întru a doa Domnie a Moldovii, și l-amū datū besăricii noastre dinū Șerbești, unde să cinstește și să prăznuește hramu svântului marelui mucenicū Gheorghie purtătorulū de biruință, pentru ertare păcatelorū noastre și a pă-

rinților noștri; și l-am cumpărat la l' 7275 [1767], Fev[ruarie]

1. Ionu Cantacuzinò Spät[ariu].

Legătură cu chipul prorocului David.

12. Pe o *Evanghelie* de Iași, 7270 [1762]: 642.

Acestă sfântă și dumnezeiască Evanghelie o am cumpărat eu, robul lui Dumnezău Ionu Cantacuzinò, ce am fostu Spătariu-Mare, în șapte lei și unu ortu, și o am dat-o besăricii noastre dinu Șerbești dela Tin[u]l[ul] Neamțului, unde să cinstește și să prăznuște hramul sfântului marelui mucenicu Ghiorghi purtătoriulu de biruință, spre ertare păcatelor noastre și a părinților noștri, în zilele pre-înnălțatū Domnu nostru Io Grigori Ioanū Voevodū, l' 7271 [1762], No[em]v[rie] 11, Ioanū Cantacuzinò, bivū Velū Spät[ariu].

13. Pe un *Mineiū* de Rîmnic, al lui Chesarie: 643.

Acest Mineiū pe luna lui Iuli, dinu 12 Minei ce am cumpăratu cu 65 lei, eu, robul lui Dumnezău Ioanū Cantacuzinò Velū Vornicu, în zilile pre-înnălțatū Domnulū nostru Costantinū Dumitru Muruzi Voevodu, întru întăe Domnie a Moldovii, la let 1782, Maiū 25. Ioanū Cantacuzinò Velū Vornicu.

14. Pe *Mineiul* din Rîmnic, luna Decembre: 644.

Acest Mineiū pe luna lui Dech[em]vr[ie], pe care de-ar măi îndrăzni cineva a măi pune condeiulū să scrie, să fie blestematū de sfințăi 318 părinți; 1805, Av[gust] 26.

15. Pe un *Antologhiu* de Rîmnic: 45.

Acest Anthologhionū este a bisăricii dinu Șerbești, unde este [hramul sfântului mucenic] Gheorghie. . .

16. Pe *Slujba Sfintului Dimitrie Basarabovū*, Bueurești, 1801: 646.

Acestă cărticică a cesterū trii sfinți, anume: Dimitrie dela Basarabovū și Ioanū celū dinu Țara-Rumănească și Ioanū celū nou de la Sučava, au cumpăratu acești trii fitori, anume:

Ioană, Ioană, Gheorghie, pentru sufletul lor și părinților lor și a tote neamurilor lor . . . , și au dat-o la biserica Sfinților Voevozi, la satul Mălinii, la veletul 1804, Săp[temvrie] 1.

647. 17. Sînt legate la un loc pagini slavone, pe care se cetește:

Acastă carte iară nu o amă vândutu, ce o amă datu să ș[ă] . . . , și înbla vălet 7242 [1734], F[e]v[ruarie] 28. Și o amă dat-o în mână lui Sălevestru ermonahū.

648. 18. Pe *Psaltirea* din Rîmnice, 1779:

Acastă sf[ă]ntă și d[um]nezăiască carte ce să chiamă Psaltire, amă cumpărat-o eū. robulū lui D[um]nezăū iroddiaconū Ali[xandru] — [intrerupt], în 5 lei, în Focșani, etc. Ionū Cantacuzino biv Vel Vornicū în zilele prē-luminatului D[o]mnū alū țării Moldovii Costantinū Dumitru Muruzū Voevodū, Mitropolitū fiindū a toată țara chirū Gavriilū, în sf[ă]nta Mitropolie în Iași [sters]. [Cine o ar fura], să fie neertatū de D[o]mnul nostru Is[us]ū H[risto]sū și de precurata Feçoara Maria și de 12 Apostoli . . . și sf[ă]ntul ierarhū Nicolae, la [rupt].

649. 19. Pe un *Theoflactū* de Iași, 1805:

Acastă sf[ă]ntă carti esti Tălcuirea a sfinti Evangheliū, și esti a besărițai de aice, dela Șărbești [ocolu Petri], cu praznic a Sf[ă]ntului Gheorghe, letū 1808, Av[gust] 12. Con[stantin] Cantacuzino].

20. *Chiriacodromionū* din Neamț, 1811.

21. *Liturgiū* de Iași, 1818.

650. 22. Pe un *Evanghelistariū* de Veneția, 1826:

Acestū Evanghelistaru este cumpăratū de d[um]nea]lui cc. Iliseiū Cantacozono, Velū Vis[tieriū], în zilele prē-înnățatului Domnu Ioanū Sandu Sturza Voevodū, la anulu dela Hs. 1826, Fevreur; și amă scrisū eū cu zisa stăpănului, și amă iscălitū. . . (?).

23. Pe un *Tipicon* de Iași, 1826:

651.

Acastă carte ce să numește *Tipicon*u, s'au datu la biserica noastră la Șărbești de preosfințitul Mitropolitul nostru Veniamin, și au plătit-o preoții i diaconii, și dascalul, — daru să-lu ții nime, cu cincizăci de lei.

24. *Molebnică* de Iași, 1828.

25. *Cum să să urmeze slujba intru prea-sf[ă]nta Duminecă a Paștilor*, Neamț, 1833.

26. *Molitvenic* din 1834.

27. *Evangelie* rusească, legată de Vornicul Alexandru și Flena, „eneji Cantacuzină”; 1852.

IX. Biserica din Cîrligi (Neamț).

1. Pe aier:

652.

Ἰωάννης Ῥόσσετος [= Ioan Roset].

2. Pe cadrul fereștii:

653.

ЄІН КАМЕН [= această piatră. . .].

3. Pe un mormînt în pridvor:

654.

1830, Dech[em]v[rie] 17.

Diminița, la 11, s'au săvârșit din viața boeriul Marili-Postelnic Ioan Rosăt, fiu răposatului Marelui-Logofăt Costandin Rosăt, și s'au pus acastă piatră desupra mormântului său, spre pomenire, di cătră fiul său Petrachi Rosăt Postelnic.

4. Pe un *Tipicon* de Veneția:

655.

1830, Dech[em]v[rie].

5. Pe un *Anthologhion*u de Iași, 7263:

656.

S'au hotărātu înainte noastră acestu Minei și Evangheliia de București, de Neofitu Mit[ropolitul], să fie a biser[iciei] de la Dușești, pentru odihna ctitoriloru, nescoțindu-să afară; Nicolai, exarhū Mit[ropoliei]; 1779, Ghen[ari] 8 dni.

657. 6. Aiurea:

Fiindcă titlușul s'aŭ aflatŭ ștersŭ și scărnăvitŭ cu cernală, și viindu dumialuŭ Ursachi Ličul, și s'aŭ mărturisitŭ precumŭ s'aŭ cumpăratŭ de popa Enache și de ginerile său, diaconŭ Constantinŭ (dat la Dușești).

7. *Octoih* de Rîmnic, dat de „Maxim dascal; 1792 Noem[embrie] 4“.

658. 8. Pe un *Mineiŭ* de Rîmnic, luna luŭ Iunie:

Acest *Mineiŭ* ce înblă pe luna luŭ Iunii, l-amŭ luatŭ dreptŭ—; 1785, Ghen[a]ri 5.

Ioan Ruset Pah[arnic].

X. Mănăstirea Războieni.

1. Inscripția pietrei de pe păretele din dreapta în afară: în vol. I, p. 43.

659. 2. Pe o icoană:

Leatŭ 7279 [1771], April 1, s'aŭ gătitŭ.

3. Strană cu icoană de la Spătariul Ioan Căhoreanul și soția sa, Ana; 1853, Martie 23.

Cazanie munteană a Mitropolituluŭ Grigorie.

XI. Biserica din Turbați (Ilfov).

660. 1. Pe o cruce:

Nicolae, Damaschin; 7203 [1694-5].

661. 2. La chipurile ctitorilor:

Părintele Rafailŭ arhimandritŭ otŭ Značov.

3. *Apostol* al luŭ Șerban-Vodă Cantacuzino.

4. *Evanghelie* de București, 1682.

662. 5. Pe *Evanghelia* greco-romină din Snagov, 1693:

Acestă sfântă Evanghelie o au ferecatu după cum ū să veade, dumnealui Costandin ū Dudescul ū, biv ū Vel ū Vornic ū, ū au inchinat-o la sfânta mănăstire Snagovul ū, pentru pomenirea dumnealui ū a părinților ū dumnealui; leat 7267[1758], Ap[rilie] 16.

V., pentru Dudescu, *Genealogia Cantacuzinilor, passim.*

6. Pe splendida legătură :

663.

Acesta sfântă Evanghelie de la Znagov s'au prefăcut în zilele arhimandritul[ui] Ghermano Znagoveanu; 1857, Oc[tomvrie] 1.

7. Pe *Cazaniile* din 1742:

664.

Data de Mihai ū tipograful ū. [C. 1750.]

8. Pe o *Evanghelie* de Rîmnic, 1746:

665.

Acestă sfântă Evanghelie iaste a cuviosul ū arhimandrit ū chir ū Rafail ū, egumenul ū sfinte ū mănăstire ū Znagovul ū, cum-părată de Sf[î]n[ția] Sa] cu tl. opt ū, ca să- ū fie pentru citanie; Ghenarie 15 dni, 7258 [1750].

9. *Octoih* de Rîmnic.

10. *Anthologhion* de Rîmnic.

11. Pe un *Molitveanic* de Rîmnic, 1793:

666.

[Acest] Molitvenic iaste de cărțile mele cumpărat ū, tl. 12; 1802, Apr[ilie] 20; ierom[ona]h[ul] Mitropolii : Roman ū dichii ū. Acum ū l-am ū dăruit ū nepotă-mie ū chir ū pope ū Ștefan ū ot ū beserica pope ū Ivașco, ca să fie dator ū să mă pomenească; lt. 1805, Mart 5. Roman ū, erm[ona]h Mit[ropolii] ū igum[en ū] ot ū schitul ū Goran ū. Și eram ū e ū, popa Ștefan ū, herotonit ū de trei luni tot în leat ū 1805, ū Molitfelnic ū mi l-au dat ū după cum ū în-napo ū arată, ū trăia tată-me ū Sărb ū, ū era om ū dă vârstă de an ū 100 trecu ū, ū eram ū în vârstă de an ū doaozeci ū patru; e ū, pop ū [Ștefan ū].

12. *Molitvednic* din 1835, Buză ū, Iunie 25.

XII. Văleni-de-munte.

A. Mănăstirea.

667. 1. La intrare:

† Cu ajutoriul Tatălui și al Fiului și al Sf[ă]ntului Duh s'a zidit[ă] această sfântă măn[ă]stire den temelie, care să cinstește hramu Uspenii b[ogorodi]te [=Adormirea Născătoarei de Dumnezeu], de dumnealui Clu[er]iul Stoian Hagi și de jup[ă]neasa dum[nealui] Ilinca; 'ce[pu]tu-se-a[ă] în zilele Domnului nostru Io Șerban C[antacuzino] V[oe]v[od], la leat de la H[risto]s 1680, și a închinat-o la mănăstirea Cotroceni, și, fiind nezugrăvită și neavând slomnu, îndemnatu-s'a dum[nealui] jup[ă]nul Nicolae Buzăianu, čauș za aproz, cu jup[ă]n[easa] dum[nealui] Anastasiia, fiind nepot[ă] jup[ă]nesei Ilinca Hagiți, de a[ă] zugrăvit-o și a făcut slomnul; iar, când a[ă] fost la leat 7245 [1737], Mai 31, la 3 pl. časuri de zi, fost-a cutremur mare, și s'a surpat[ă] această sfântă mănăstire; deaci și cu ajutori[ă] Maic[ă] Precistii îndemnatu-s'a[ă] părintele egumen[ă] chir[ă] Zahariia mo[nah], fiind v[ă]tavul acești sfinte mănăstiri, care iaste de la Sf[ă]nta Gora, de la sf[ă]nta măn[ă]stire împ[ă]r[ă]tească și patrierșească Iver[ă], care să trage din păreji[ă] (*sic*) lu[ă] den cetatea Calipoli, care să tălcuește rumănește Cetatea-Bună, și a zidit această măn[ă]stire den temelie, în strane, și cu trei turnuri, și cu clopotnița pe poartă, precum[ă] să vede; care această sf[ă]ntă măn[ă]stire s'a[ă] început în zilele pr[ă]luminatului Domnu Io Costandin Nicolae V[oe]v[od], și s'a săvrășit în zilele preluminatului Domnu Io Mihai Racoviț[ă] V[oe]v[od], fiind Mitropolit Țări-Rumăneșt[ă] chir N[eo]fit, la leat 7254 [1746], Iunie 4.

2. Pe clopotnița, inscripție grecească ștearsă.

668. 3. Pe ușă:

Zahariia egumenul de la mănăstirea Iver și ctitor, din temeliia sfinti casii aceștiia; leat 7251 [1742-3]. Ioan[ă] t[ă]mp[lariu].

4. Chipuri nouă:

Șerban-Vodă, monahul Zaharia, Hagii Stoian, egumenul Visarion, poleovnicul Moise (misadă de blană de samur), Maria (capșon roș cu blană albă, blană albă la veșmînt); Mîrzea, Maria, Ecaterina, Maria.

5. Inscriptia din dosul ușii de intrare (azi ștearsă):

669.

Ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ, εἰς χρόνους τοὺς χιλίους προσέτι δύο ἐν ταῦτῳ καὶ τοὺς οὐκατοσίους, δεκάτη καὶ τετάρτη δὲ μηνὸς τοῦ Ὀκτωβρίου, τρίτη ἡμέρα ἤγγουν, πέμπτη ὥρα ἰδίου (sic) σεισμὸς μέγας ἐγένετο εἰς τῆς Βλαχίας τὰ μέρη, μικροὶ μεγάλοι ἐτρόμασαν σχεδόν, ὅλα τὰ γένη, τότε καὶ ὁ περιφήμος ναὸς τῆς Θεοτόκου ὡς φαίνεται ἐδῶ παρὼν ἐν Βαλενίου τόπῳ, ὁ ἐπονομαζόμενος Κοίμησις τῆς κυρίας μητρὸς Θεοπαίδος, λέγω, τῆς Παναγίας, ἐσεισθη, ἐταράχθη καὶ, τελείως, ἐκρημνίσθη, μὲν ὅλον ποῦ δὲν ἀπέρασεν καιρὸς πολλὸς ποῦ κτίσθη, καὶ οὐ μόνον ὁ ναὸς, καμπαναρεῖον, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ περιουχὴ ὅπου ἦτον ἐραγατεῖον. Νῦν δὲ ἀνακαινίζεται πάντῃ ἐκ θεμελῶν, ὑπὲρ εὐσεβῶν χ[ριστιαν]ῶν, πανεκλαμπρῶς, τιμίως, ὑπὲρ εὐσεβοῦς, τοῦ εὐτυχοῦς, τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου Βησσαριῶνος ἀγίου Κοτροτζάνου; ἐσύνδραμαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ ἀρκετὸν χρυσίον, διὰ τὸ ἐκτελέσωσι τοῦτο τὸ ἱερεῖον, ἤγγουμνεύοντος τοῦ σεπτοῦ καὶ σεβασμιωτάτου κυρίου Γερασίμου τε τοῦ πανοσιωτάτου, καὶ δι' ἐξόδων ἀρκετῶν ἐξωγραφίσθη τοῦτου κυρίου Μωϋσέου, δὲ ἄρχοντος πολιορκητικοῦ, διὰ χειρὸς τοῦ ταπεινοῦ ἐμοῦ τοῦ Νικολάου τοῦ ἐκ τῆς Θράκης πόλεως καὶ περιφήμου Αἴνου, ἐν τῷ αὐθ', Ἰουλίου 8 (?) ἐτελειώθη.

Adecă:

La anii 1802 de la Nașterea lui Hristos, la 14 ale lunii lui Octomvrie, Miercuri adecă, la al cincilea ceas, cutremur mare s'a făcut în părțile Țerii-Românești, toți, mici și mari, aũ fost cuprinși de cutremur tare, toate neamurile. Atunci și vestita biserică a Născătoareii de Dumnezeu, cum se arată aici de față, în locul Vălenilor, numită Adormirea Doamnei noastre Maicei Fiului lui Dumnezeu, adecă Preasfinta, s'a zguduit, s'a tulburat și, la urmă, s'a dărîmat — cu toate că nu trecuse mult timp de cînd se clădise; și nu numai bise-

rica și clopotnița, dar și tot cuprinsul de unelte ce era în ea. Acuma însă se înnoiește cu totul, din temelii, prea-strălucit și cinstit, de către cucernicii creștini, supt cuviosul, fericitul, prea-sfințitul Visarion, egumen al Cotrocenilor. Au cheltuit împreună și alții mulți, cu destui bani, ca să săvârșească această biserică. Fiind egumen veneratul și prea-respectatul domn Gherasim prea-sfințitul. Și s'a zugrăvit cu destule cheltuieli ale dumisale Moise polcovnicul, cu mina mea, smeritul Nicolae, din vestitul oraș al Greciei Enos; la 1809, Iulie 8 (?) s'a isprăvit.

6. Blid din 1813.
670. 7. Pe un potir:
 Ἑλένη Μουρούζη, γυνέων αὐτῆς καὶ ἀδελφῶν καὶ τέκνων καὶ Κωνσταντίν. καὶ Σκαρλάτ: 1818, Ἰουλίου 10 [= de la Elena Muruzi, părinții ei, și frații, și copiii, și Constantin și Scarlat; 1818, Iulie în 10].
671. 8. Pe chivot:
 Dosofteiū ermonah.
 (Pe la 1750.)
9. Cruce cu smalt.
672. 10. Pe alta:
 † Această cruce [aū] făcut-o Ghinadie erei ot Argeș; lt. 7210 [1701-2].
11. Strane cu vulturul bicefal.
673. 12. Candelă:
 Moise, Mica, Mărzea, Maria.
674. 13. Pe alta:
 Această candelă s'a făcutu cu cheltuiala du[misale] monah Sivū, robul lui Dumnezeu; Mărie.

14. Pe un mormint: 675
 La leatū 1830, Martie 9, săvârșitu-s'ău robulū lūi Dumnezeū dumnalūi Paharnicu Manolache Hristosculū, iar oasile sale s'ău așăzatū supt această piatră, din împreună și cu doī coconī; în veacī fie pomeniți.
15. Pe altul: 676.
 Supt această piatră odihnește oasele răposat[e]i roabei lūi D[u]mnezeū Maria, soția . . . [ros].
16. Pe al treilea: 677.
 Supt această piatră intr' această groapă odihnescu oasele dumnealūi jupan Nicolae Buzăianulū, biv Vel Șătrar, care s'ău îngropat la luna lūi Oc[tomvrie], la 30 zil[e], la această sf[ă]ntă mănăstire, fi[indu] dumnealūi și ectitorū vech[iū], în zilile prea-înnălțatului D[o]mnu Ioan Costandin Nicolae Voevod, egumeni[n]dū Sf[i]nțiia Sa părintele chirū Zahariia monahū, de la Sfetagora, de la mănăstirea Iviru; la văliat 7254 [1746].
17. Pe al patrulea, de ceialaltă parte: 678.
 Suptū această piatră să odihnește osele robi lūi Dumnezeū Mariia titora; 1810.
18. Pe o icoană: 679.
 Preotul Antonie zugrav; 1857.
19. Pomelniculū ctitorilorū celorū ce aū ziditū și aū miluitū 680.
 sfânta mănăstire Văleni, ce este închinată la sfânta mănăstire Cotroceni.
 Domni ceī ce aū miluitū: Io Șărbanū Catacozinò Voivod, Io Costandinū Brănc[oveanu] Voevod, Io Stefan Cantacozinò Voevod, Io Nicolai Alixandru Voevod, Io Ioan Alixandru Voevod, Io Mihaī Racoviță Voevod, Io Costandin Nicolae Voevod, Io Grigorie Ghica Voevod, Io Mathei Ghica Voevod, Io Scarlat Ghica Voevod, Io Stefan Mihaī Racoviță Voevod,

Io Alixandru Voevod; însă și Domnul ce stăpînește acum.

[*Adaus*: Alexandru Ipsilanti și Ioan Caragea.]

Eleni Moruzu, cu părinți lui, cu frați lui, copiii lor.

Acestu Hagi Stoianu îndemn[at]u de răvna dumnezeiască au zidit această sfântă mănăstire dintru începutu, și au dăruit și moșie la Ceptura, cu viile dinpreună:

Stoianu, Ilinca, Ioachimă, Alba, Pătrulu, Stanca, Pătrulu, Radulă, Stroe, Gheorghie, Marula, Gheorghie, Petre, Lamba, Hristea.

Acesta Necula Buzuianul s'au îndemnat de răvnă dumnezeiască și au dăruit moșia ce să cheamă Limba:

Preda, Voica, Nicolai, Anastasiia, Stanca, Mariia, Luca, Despa, Dumitrana, Stanca, Stroe, Ilinca, Ioanu, Pătrașco, Stanca, Mihaï, Costandinu, Marica, Ilinca, Mariia.

Acestu Stati, fiindu îndemnatu de răvnă dumnezeiască, au dăruit Cetățuia: [Nume, între care «Cîovacu»].

Gligore Filipescu, Iordache Filipescu. Acestu Grigorie Căpitanu, fiindu îndemnatu de răvnă dumnezeiască, au închinat viile dăin Dealu-Frumos, și moșie la Omorăciu, și partea de la Văleni:

Costandinu, Radul, Șerbanu, Grigorie, Ilinca, Răducanu, Rada, Pană, Nițu, Nicolai, Zmaranda, Ecaterina, Alecse, Costandinu, Zoița, Grigorie, Zmaranda, Costandinu, Joița, Grigorie, Tarsița, Iordache, Ecaterina, Costandinu, Scarlatu, Ecaterina, Nicolae, Ana, Costandinu, Ioana, Alecsandra, Joița-Costandinu, Emanuilu, Zmara[n]da, Iordache, Alecsandru, Mariora, Sevastiia [pentru Filipești, vezi mai jos, *Bucovul*].

Acestu Mihaï Spătaru au închinat Ziletinulu: [Nume: și Duca, Licsandru, Chirulu, Baico, Vișa].

Acestu cuviosu părinte fiindu egumenu intru acele vremi cându s'au cutremurat pământulu și au căzut biserica, și

aŭ zidit-o această sfântă biserică cu osteneala Sfinții Sale: [Zaharii monah, Beina, Rufflea, Perizea, Pandeli, Iamandi.]

Acestu cuviosŭ popă Stoian aŭ închinatŭ moșie Stroești.

Acestŭ Drăganŭ Băcogŭ aŭ îndemnatŭ de aŭ datŭ locul ce iaste suptu acestŭ sfântŭ lăcașŭ: [Balomir, Sora, Tornizco].

La leat 1802, Oct[omvrie] 4, la șapte ciasur[i] și jumătate din zi, fost-aŭ mare și năprasnic cutremur, care aŭ căzutŭ multe sfinte mănăstiri, și căzut-aŭ și sfânta mănăstire Cotroceni, căzut-aŭ și sfânta mănăstire Văleni-dă-munte, ce iaste închinată la sfânta mănăstire Cotroceni, și pă acea vreme fost-aŭ năstavnicu la sfânta mănăst[ire] Cotroceni Sf[i]nție Sa cuviosulŭ arhimandritŭ Visarionŭ Lavriotulŭ, Tricalinŭ, și, îndemnându-să de răvnă dumnezeiască, aŭ ziditŭ mai întâi sfânta mănăstire Cotroceni, adecă biserica, clopotnița și vasele cele mari, toate acește de iznoavă le-aŭ făcut; așizderea și la hanul Șarban-Vodă, și prăvăliile câte aŭ fostŭ arsu, cândŭ s'aŭ arsu târgulŭ; asemenea aŭ ziditŭ și sfânta mănăstire Vălen[i]-de-munte, însă de totŭ de iznoavă, însă cu osteneala și cu toată cheltuiala cuviosului năstavnicu ce iaste numitŭ: Visarionŭ ieromonahu, Panaitu, Zoița și cu neamulŭ lorŭ.

Acestu cuviosŭ popă Vladŭ aŭ dăruitŭ viile dăn Dealu-Frumosŭ, ce să numescu: la popa Vladŭ, și cu moșia de la Ștefești. și biserica otŭ târgu Văleni.

[Ajutători:] cândŭ s'aŭ dărămatŭ dinŭ cutremurulŭ celŭ mare ce s'aŭ întâmplatŭ la leatŭ 1802, Oct[omvrie] 14, la 7 ceasuri și jumătate dinŭ zi: Moisi, Miia, Mărzea, Mariia, Ecaterina, Mariia, Casandra, Nica. Morți: Bogdanŭ, Trifa..., Danŭ...

Aceștu Boleșteanu aŭ datŭ la sfânta mănăstire o casă și moșie de la Ceptura.

Egumenii ce aŭ fostu pă vremi la sfânta mănăst[ire] Cotroceni:

Parthenie ieromonah, Galatie ieromonah, Daniil ieromonah,

Averchie ieromonah, Neofitū arhiereū, Iosifū ieromonah, Grigorie ieromonah, Daniilū arhi[mandritu].

Numele egumenului Gherasimu: [și Ioti].

Numele egumenului Macarie Văleanu...

Numele Văleanului ce aū fostu egumenū pă vremea cândū s'aū ziditū mănăstirea a treia oară, la leatū 1806, Sept[em]-vrie 1, s'aū isprăvitū:

Gherasimū ermonahū, etc. Stiriani, Afendos, Calos.

Numele lui Velū Logofătu Dudesculū: Costandinū, Mariia, Nicolae, Zoița, Stefanū, Costandin, Maria, Thomà, Maria. [v. și cap. *Turbați*].

Numele ale lui Pantazi Medelniceru.

Numele ale Opri Predeleanu.

Acestū Stančulū Cobzarulū aū datū moșie peste Teleazănu....

Numele ale lui Grigorie Vameșū: [Conda].

Numele Heresculū: Costandinū, Ancuța, Catrina, Ștefanū, Șarbanū, Ilinca, Preda, Stana, Safta, Maria, Costandinū, Nicolae, Meletie, Anița.

[Stan Dăchiču și nepotul daū «părțile de moșie de aici dinū susū».]

Numele ale lui Ene Mustață..., ale dum[nea]lui Petre Velū Cluceru, ce aū fostu ispravnicū județului: [Chiazio, Limbel, Hrisoșco, Doichița]..., ale vătafului Iani [Miclea, Cărstina].

Numele Crețuleștilor: Matheī, Zoița, Ianache..., a doi ispravnicī a județului: Dumitru, Oprea, Gheorghie, Ilinca..., ale lui Ceauș Crăciun..., ale lui jupăn Anghelache..., ale lui popa Anastasie..., ale Piței [și: Duța]..., ale Predi Căpitanū de podū [Mușa]..., ale popi lui Dionisie [și: Calea, Vălculū]... ale fecorilorū Neacșului Vornicu [și: Manulū, Vișanu].

Numele Poșeaștilor..., ale lui Stănislavū i Mihalcea...

Numele lui Tudorū Marghiolū [și: Bobe, Steaca]...

Vii lui jupănu Dumitru Vameșū... Pitarulū Macovei... Jupănulū Dimiū Băcanū... dumnealui vītafū Inuță.

20. Pe un *Penticostarion* de București, 7251: 681.

Să să știe că această sfântă carite ce să chiamă Penticostarū, l-amū cumpăratū noi, preoți, în tl. 7, și amū făcutū ceri[rî] pă la boeri, iar egu[menul] n'au datū nici-unū banū. Eū, popa Istrate sinū popa Cernat; eū, popa Ene. Ap[rilie] 27, 1769.

21. Pe îmbrăcăminteā în argint a *Evangeliei*: 682.

Mois: din p. Bogdan.

Ἀέηρις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆ πολκοβόνικου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, Μάας· αωαί. 'Ιουνίου κα' [= Rugăciunea robului lui Dumnezeu Moise polcovnicul și a soției lui. Mia; 1818, Iunie 21].

22. *Mineie* de Rîmnic.

23. *Octoih* de Buda, 1846.

B. Biserica Bercenilor.

1. Pe icoana hramului: 683.

1858. de Petru St[efan], zug[rav].

2. De-asupra intrării: 684.

Cu praslăvitul și d[u]mnezeescul ajutor rădicatu-s'au această sfântă biserică în num[ele] și prăznuiria Adormiria Maici Domnul[ui] în zil[e]le Domn[ului] Gheorgh[e] Carağ[ea] Vo[evo]d, ep[i]sc[op] B[uzăului] chir Costand[ie], și săvârșir[ea] cu toate pod[oabele] dup[ă] cum să ved[e] ș'au lu[a]t acuz, 1835, Dom[n] fi[i]nd Alecsand[ru] Gh[i]c[a]-Vod[ă], ep[i]sc[op] Buz[ăului] chir Chesari, prin osrid[ia] și ajutor și îndemnare dumn[ea]l[o]r Andrei B., 3^u Log[o]fă[t], și soț[ia], Dobriț[a], cu fi[i]i; † jup[ăn] Iorga, soț[ia] Sultana, cu fi[i]i; † și d[u]mn[ea]l[ui] biv părc[ălab] Panca, soț[ia] Joița, cu fi[i]i, † dumn[ea]l[ui] biv Log[ofăt] Costandin, soț[ia] Nastas[ie] cu fi[i]i; [i]pac Sor cu soț[ia] Calța, cu fi[i]i; † și alți pravoslavnič creștini; 1835, Maiū 21.

- [Criptogramă.]
685. 3. Pe un mormînt:
Suptă această piatră odihnaște roba lui Dumnezeu Anasta-
siia, soția polcovnicului Costandin (?) [c. 1820-30].
4. Icoană pe fond de aur.
686. 5. Pe alta, îmbrăcată cu argint:
Gheorghe, Sultana, Costandin; 1835.
687. 6. Pe alta:
αωαι', Οκτωβριον [= 1811, Octomvre].
688. 7. Pe alta:
A. Costandinescu; 1857.
689. 8. Pe *Evanghelie*, cu legătura în stil arhaic:
Acestă sf[ă]ntă] *Evanghelie* s'au făcut prin osărdia părin-
telui Marcu și ajutorul inoriașilor sfint[e]i] biserici Berceni
otă Văleni-de-munte; 1853, Sep[temvrie] 1.

C. Biserica Filip.

690. 1. De-asupra intrării:
Acestă sf[ă]ntă și dumnezeiască biserică s'au ridicat întru
ci[n]stea și slava sfi[n]te]i Maici noastre, Aduceri în biserică,
și s'au făcut în zilele luminatului Domnu Ioa[n] Alexandru Ip-
sila[n]t V[oe]vodu, fiindu episcop chiriu chir Costandie, și s'au
făcut din temelie de robii lui Dumnezeu Filip Logofăt, Soare
Pițoiu; lea[t] 1808, Iunie 10.
Lauda lui Filip o face Gorjan, fost dascăl la Văleni, într'un
adaus la traducerea *Halimalei*.
691. 2. Pe o *Polunoștință* din 17—:
Să să știe cândă au dată vijăliia ha mare, care au dă-

rămată și biserici, în dosprezece zile, la leat 1828, Iunie 12.

La leat —, Iulie 22, s'aŭ cutremuratŭ pământu. Într' această lună a luŭ Iulie, dă dò orŭ; 1831.

Ghenare 11, s'aŭ cutremuratu pământu, care a dărămatu și biserici multe, la leat 1838.

3. Pe un ms. de *Octoih*:

692.

La leat 1823, Apr[ilie] 4, să să știe de când s'aŭ întămplatŭ de aŭ muritu Joia, soția dum[nea]luŭ jupăn Neculaiŭ, fată a Logofătuluŭ Filipŭ.

[Se zice:] biserici luŭ Log[o]f[ăt] Filipŭ sinŭ jupin S[o]are.

4. *Octoih Mare* de Rîmnic.

5. Pe *Cazanŭ* din București, 1828:

693.

Cei ce aŭ ajutorat la cumpărătura . . ., precum mai jos să arată:

T[a]l[er]i, P[a]r[ale]

T[a]l[er]i, P[a]r[ale]

15 20. Logofăt Filip dum-
[nea]luŭ Med[elni]-
č[e]r[iŭ] Mărzea.

9 —. Polcovnic Soare.

3 5. Ionișă Lăzăroiŭ.

20. Trandafir Boboc.

20. Gheorghe Brumar.

20. Gheorghe sin Ma-
rin.

15. Mihaiŭ Măcelarŭ.

10. Nicolae Pichiul.

20. Ene Biban.

15. Tudosie Cîzmar.

20. Ionŭ zetŭ Costan-
dinŭ potcovarŭ.

20. Ghioca Carabătu.

15. Ștefanŭ sinŭ San-
dulŭ, potcovarŭ.

20. Dumitru sinŭ mo-
nahŭ.

14. Chir Dumitrache

Petrusŭ, vameșŭ.

20. Mariia preoteasa.

Voica, soacra Lo-
gofătuluŭ.

15. Stoianŭ Biculŭ.

5. Voica potcovărița.

10. Maria Bobochina.

5. Rada luŭ Ionŭ mă-
celarŭ.

6. Ilină luŭ CrăcunFu-
iorŭ (?).

5. Voica lui Dumitru
sinu Barbului.
6. Stanca Radului Un-
taru.
7. Ioniță sinu Andrei
treti Log[ofă]t.
- Tr. doozeci și trei, legată precumă să vede.
Pecetea lui „Ches[a]r[ie] ep[iscopul] B[u]z[ăului]”; 1825“.

D. *Biserica Berivoieștilor.*

694. 1. Pe o cruce:
 УТЕБЕ МАТИИ ИЗВЪСН.
 H[risto]s.
 Și s'au rădicatū acastă sf[ă]ntă cruce КЪ ДНК [= în zilele
 lui] Nicolae-Vodă, de robii lui Dumnezeū Costandinū, Dobra,
 Rada, Bogoslov, Tudora, Dumitru, Mușa, Drag[o]mir, Șerbanū,
 Mariia, Voica, Lazăr...; Oct[omvrie] 25, I[ea]t 7235 [1726-7].
695. 2. Pe clopot:
 Cumpăratū de Pascu Peneșū, la anu 1799.
696. 3. Pe unul din *Mineiele* de Buda:
 Acastă sfântă carte ce să chiiamă Mineiulū luni lui Ghe-
 narie, dinpreună cu alte patru . . . , ce să numescū însă Sep-
 t[em]v[rie], Oct[om]v[rie], Noemv[rie]. Dich[e]mv[rie], s'au cum-
 păratū de robii lui Dumnezeū Tud[o]rache, Miia, având . . .
 răvnă pentru slujba praznicilorū celorū dumnezeești și a
 tuturorū sfințilorū ce coprindū într'ansulū, și s'au datū să fie
 sfinteī bisericii pentru slujbă...; 1814, Sept[em]v[rie] 4.
 Și amū scrisū cu mână mea, Tud[o]rache Hom[o]receanū
 post[elni]č[elū], Miia.
 Să știe pomelniculū sfintii bisericii din mahalao Berevoeș-
 tilorū, scrisū de popa Marculū, în zilile prea-înnălțatului În-

părat Alecsandru Pavloviču, a toată Rusiia, iprocî; 1811, Avg[ust] 3.

Pomelnicele lui Mihăilă Toma, lui Istrate Peneșu, lui Gligore Toma, lui Gorghe Cojocarū, lui Năstase Cizmarū, lui Ionū Bugheanū, lui Șarbanū Ghitū, Anghelache sin părintele pop[a] Panaitū, Gorghe al Predi de Berevoești, lui Panaitū sinū Manu, Manului dinū Berevoești, Mihaiū Berevoescu, Dinului Crețu, Simi Cojocarū, Nicului Tud[o]rache, lui Gorghe Voiculețu, Micli alū Neagului, Ioniță Parpangelū, Dragomirū Cocinū, Cărsti Merticū, Enaiche Brânzoiū, Gorghe Brânzoiū, popi lui Zamfirū dinū satū Vălenii (1812), Neculaiū Cojocarū de la Ulmu, Oani Fleșcă, moșū Bale, Radu Buturugă, Frăncu Cojocarū, Ene Voiculețū, Gorghe Strejoiū, Gorghe Cojocarū, Neculaiū sinū Mărzea, Anghelache sinū Ristea, Rizan Cărs-toiū, părintele diac Ionū otū Cuibu; pomelnicul preotesi Siichi ot Cuibu, jupăn Dimitre Argintarū, jupăn Soare otū Văleni, polcovnicū Moise, jupăn Gorghe zețū Stanū Mătăsarū, chirū Sandu bărbierū, jup[ă]n Dimi băcanū, Log[ofătului] Neculaiū zetū popa Istrate, jup[ă]nū Vasile Floroiū, Stoian bărbierū, chirū State croitorū otū Văleni, dumnealui Ioniță sinū Log[o]făt, Jăpa celū mare, dumnealui jup[ă]nū Dobre cal[ă], dumnealui Logofăt Filip, Miri otū Bughea, Pava otū Ștubeu, părintele popa Vasile otū Teșilă, popa Costandinū otū Vărbilău, Ivanū cizmarū, jup[ă]nū Iliie Arnăutū, Iacov Ungureanū, cocoana Zamfira Cereșanca [soțul ei, Badea], Radu Parașchivū otū Curmăturī, Logofătul Dinu ot Cerași, dumneaei coconi Zmarandi otū București (1814), Preda tămplarū, Tudorū otū Malū-Vănăt.

4. Pe un *Octoih Mare* din Rîmnice:

697

Amū scrisū eū, popa Crăcun, sinū popa Mihaī otū Tărgulū Vălenilorū. Popa Crăciun; vălet 7287 [1779], Dich[emvrie] 16. [Și notă de la «Istrati sinū diaconū Stanū dinū Văleni».]

5. Pe un *Triodion* din Rîmnice:

698.

Să să știe că aceste doao sfinte cărți s'au legatū prin oste-neala dumnealūi jupān Stoichii Penișū otū Berivoești; carele să numește Triodū și Strastie.

Acestu Triodū este alū popii lūi Moisi i prez[vitera] Cārstina otū Poiana; l-amū cumpăratū în tal[erī] 9 i bani 30, la anulū de la Zidirea Lumii letū 7255 [1746-7]. Azū, popa Moisi sinū Negulū dascalulū Lungenuļ.

Să să știe de cândū aū născut fie-miū Radulū, la Dechem-vrie 9 zile, leat 7257 [1746-7].

Să să știe de cândū aū născutū Enică: la Iulie 3 dni, leat 7260 [1752].

[Acest] Triodū este a sfintii [biserici din] Berevoești. Ionū otū Vălenii amu [scrisū] [c. 1780].

6. *Slujba Sfintei Filothiei*; București, 1831.

7. *Slujba Sfintului Stelianò*; Buzău, 1840.

E. Biserica Sf. Ioan.

699. 1. Pe o icoană:

1818, Ἀπρίλιου 13. Διμήτρι Μπουζάτ κέ τις σονβίας κέ τών τεκνών
[= 1818, 13 Aprilie. A lūi Dumitru Buzat și a soției și a copiilor].

700. 2. Pe alta:

1820, April 202 [=22].

701. 3. Pe alta:

Gheorghie zog[ra]f. April 12, 18012 [=1812].

4. Pe alta, însemnare că e din 1855, de la „maioreasa Mar gheoala Bălăneasca“.

5. *Mineie* de Buda.

6. *Psaltire* de București, 7288.

7. *Ciasoslov* de Brașov, 1835.

8. *Octoih* de Neamț, 1836.

9. *Panihid* de Buzău, 1839.

F. *Biserica Sf. Nicolae*.

1. La intrare:

Acestă sfântă și d[um]nezească biserică s'a[u] ridicat[u] din temelie întru ci[n]stea și slava sf. ier[ar]h Nicolae, sf. m[u]c[en]ic Gheorghie și a Sf. Spiridon și a Sf[ă]n[t]ulu[i] Savi cel sfințit[u], în zilele luminatului Împărat Nicolae Povolovič, fiind episc[op] sfinț. d. d. Chiesarie, de robii lui D[u]m[ne]zeu Radul Jipa, Sandul Popiea, Ioniță Lăzăroi, Zincă Lăzăroi, Gheorghie Lăzăroi, Andreiu Olteanu, Mărzea Medelniceriu, Dumitru Buzăeanu, Ignatie Chirănoiu, Anghel Tabacu; 1833 s'a[u] poleit de fi răposaiților de mai sus.

2. Pe 'o iconă:

Gavriil Andronic, zograf; 1833.

3. Pe alta, aceeași iscălitură, cu data de 1837.

4. Pomelnicul cu nume ca:

Herea, Pitra, Zipa, Zelres, Nerolao, Mirzea, Chirano, Ghermano, Moisi.

5. *Penticostarion* din 7276.

6. *Triodion* din 1777.

7. *Mineie* de Rîmnic.

8. *Octoih Mare* de Rîmnic.

9. *Antologhiu* de Rîmnic.

10. *Antologhion* de București, 1786. Însemnare de la „preot[u] popa Istrati, dohovnic, ot[u] Văleni“.

11. *Ceasoslov* de Brașov, 1805.

12. *Psaltire* de Buzău, 1835.

XIII. Mănăstirea Susana.

705. 1. Inscripția, nouă, arată că Susana Arșieu a făcut la 1740 o biserică de lemn, că ea a fost clădită din piatră la 1840 cu ajutorul lui treti Logofăt Filip din Văleni, stareță fiind Susana Albuletu și că a treia reparație s'a făcut în 1880 cu ajutorul Brașovenilor Frangulea, N. Perlea și D. Pitiș, stareță fiind Natalia Perlea.
- Note asupra mănăstirii, cu unele documente, a dat părintele Nifon, egumenul de la Sinaia.
706. 2. Pe o icoană:
Nică Brătucu, Mariia; 1814. Ioan zugrav.
3. Alta e făcută la 15 Ianuar 1858 de „Elisei mo[na]h“.
707. 4. Pe alta, foarte frumoasă:
1843, Panait zugraf.
5. *Chiriacodromion* de București, 1801.
6. *Echologhiu* de Brașov, 1811.
708. 7. Pe un *Octoih* de Buda:
1813, Dechem[vrie] 21. S'au dăruit acest Octoih danie la sf[ă]ntul șchit de maice călugărițe după apa Teleajenului, unde să prăznuește hramul sf[ă]nt[ului] ierah Nicolae de dumnealor Ene Blebea, soția dumnealui Dobra i dumnealui Stanu Blebea, soția Neacșea, ca să rămie la acest sf[ă]nt șchit ne-strămutată, spre a dumnealor večnica pomenire; aminu. Și s'au scrisu prin popa Oprea Verzea dinu satul Săceale in Cernatulă.
8. *Octoih* de Neamț, 1816.
9. *Tipicon* de Iași, 1816.
10. *Ceasoslov* de Iași, 1817.
11. *Cazanii* de Buzău, 1834.
12. *Viețile Sfinților* pe Iulie, București, 1836.
13. *Ceaslov* de Buzău, 1837.

La stareță: Bucer, Săcele, Sălatana, Brașov, 16 Ianuarie 1838.

14. *Biblia* din Blaj, 1795.

XIV. Schitul Cheia.

1. De-asupra ușii de intrare:

709.

Întru mare slava și lauda prea-sfintei și de viață făcătoare și nedespărțitei Troițe, întru a căriia cinste și hramul să prăznuiască, la anul 1835, Iulie 1, s'a rădicat aastă sf[ă]ntă biserică din temelie, cu toate împrejurările ei, în zilele preainnălțatului nostru Domnău Alecsandru Dimitrie Ghica-Vodă [cu voia fră[ă]ni-său Mar[elui]-Dv[o]r[nic] Mih[a]lache Ghica, stăpînul moșii, de la carele s'a și răscumpărat la anul 1846], cu blagosloveniia preaosfințitului nostru episcop Buzăului, d. d. Chesarie, de care s'a și sfințit în anul 1839, Iulie 20, prin osirdiia și osteneala Preacuvioșiei Sale părintelui Damaschină ieromonahă și starițu al sf[ă]ntului schit Cheia¹ și a toată sinodiia sa, și cu ajutoriul și cheltuiala a multor iubitori de H[risto]s pravoslavnică creștină și mari ctitori ai sf[ă]nt[u]lăi lăcaș acestuia, spre vechnia lor pomenire.

2. Pe dosul părețelui:

710.

Întărirea celor ce nădăjduescu spre tine întărește, D[oa]mne sf[ă]nt, lăcașul tău acesta pre care cu scump sângele tău l-ai câștigat din osirdea și osteneala Cuvioșii Sale chir Damaschină ieromonahul, starețul sf[ă]ntului schit; 1839, Avgust 26; Naum zograful.

3. Pe policandru:

711.

Acest policandru s'a dăruit la sf[ă]ntu schit din Teleajin, Țara-Rumânească, de dum. Drăgan Beteu și fii: Drăgan și

¹ Partea dintre [ ] e adausă în zugrăveală, în locul alteia, rase.

Bucur, Săcele, Satulung, cu dinpreună cu soțiile dum[nealor]; Brașov, 16 Ianuarie 1838.

4. Icoană din „1861, Sep[temvrie]. Atanasie Anghel, zog[rav]; Ploești“.

712. 5. Pe o cruce:

Schitul Cheaia; leat: Iulie 2, 1834.

Portrete.

Însemnări:

713. 1. Paisie arhimandritu i starițu sf[i]ntei mînăstiri Neamțului i Secului.

714. 2. Gheorghie arhimandritu i starițu sf[i]nt[e]i mănăstiri Caldarușanii și Cernica ob[ște]jitel; 1802, Iunie 10.

715. 3. Dorotheiū arhimandritu i diadoh al starițului Gheorghie sf[i]nt[e]i mănăstiri Căldărușanii.

716. 4. Ches[arie] ep[iscop] Buz[ăului].

Acestea trei pe pînză.

717. 5. Dionisie Mitropolitul Ungrovlahii, întiū Rumin, născut la 1769, înălțat la tronul arhipăstoresc la 1819, Mai, și trecut către lăcașul cel ceresc la 1831, Fevruarie 7; prin osirdia cuviosului protosinghel al sf[in]t[e]i Mitr[o]p[oli]i Ghermano Brătianu.

În așăz[ă]m[întul] liter[ar] al d. C. Roset. Litograf[iat] de A. Cladec.

718. 6. Calinic pré-venerabilu arhierēu și episcop de Rimnicu, născut la anulū 1787, călugărit la anulū 1813, starețu la monast[irea] Cernica la anulū 1818, episcop la anulū 1850, mort în Scaun 1868, Aprilie 11, la monast[irea] Cernica.

Publicat de mine, fiul seu duhomnicescū și amicū din copilăria mē, maior D. Pappasoglu, editor, Buceurești, 1868.

Cărți.

1. Pe *Mărgăritul* Grecenilor:

719.

Acestă Zlatoustă iaste dată de Măriia Sa Costandină Voevod, iară cine-lă va înstriina, să aibă blestămulă a 300 (*sic*) sute sfinți părinți de la Nicheia. Preotă popa Manta fiindă la această sfântă bisearică dă la leată 7223 [1714].

. . . Cu t[a][er]i 7 p[o]l părintelui Neofitū.

1746; prot[opop] V.

Amă legatū eă, Vasilie, robulă lui Dum[e]zeu, această sfântă carte ce este al sfinții beserici ce să prăznuiăște hramū sfântului și marelū mucenică [*schimbat*: Ghiorghie de la târgu Râmnic?], la l[ea]t 1766, Maī dni 28.

Serie și „Șerban log[ofăt] din mahalaua—“.

2. *Molitvenic* din 17—. Fost al „popei Istrate otă Văleni“. Pomenirea unū copil îngropat „la Berevoești, în anvonulă sfinți biserică“ la 1803, al lui „Tudurachi Post[elni]č[e] Benea ot Homorăcu“ și al „Minței Post[elni]č[asa] otă Văleni“.

3. *Liturgiă* de București, 7255.

4. *Euhologhion* de București, 1808.

5. Pe un *Chiriadromion* de Neamț, 1811:

720.

Iustină ieromonahă.

6. *Octoih* de Rîmnic, 1811.

7. *Evanghelie* de Buda, 1812, legată la 1852 de Băneasa Catrina Ghica.

8. *Tipicon* al Mitropolitulū Veniamin.

9. *Octoih* de Neamț, 1816.

10. *Minie* de Neamț.

11. *Molitveanic bogat* de București, 1819.

12. *Orologhion* de București, 1825.

13. *Irmologhion* de Neamț, 1827.

14. *Molitveanic bogat* ardelean din 1833.

15. *Liturghiă* de Buzău, 1833.

16. *Ceasoslov* de Buzău, 1837.

17. *Octoih și Catavasieriū* de Buzău, 1839.

18. *Služba Sf. Alexandru*, Buzău, 1839.

Manuscrise.

1. *Ale Sfintului Ioanū Zlatoustū Cazaniū cu tilcū la Cartea Faceriū.*

721. Însemnări:

1.287 lei plăt[it]. Această carte: Viețile Sf[in]țitor Iunie; 1836, Buc[urești].

Diomid monah, din sf[înta] mo[nă]ș[tire Căld[ăru]ș[a]ni.

2. *Ecteniū* din „1839, Dech[emvrie] 12; Căldăroșani“.

3. Cîntări din „1839, August 4^a“, scrise de „Acachie ierom[ona]h“.

4. *Rînduiala blagosloveniei measiū.*

5. *Acaftistul Sf. Pantelimon.*

6. *Cuvintele lui Simion Noul Bogoslov la Sf. Voerozi, etc.*

7. *Rugăciuni.*

XV. Biserica din Homoriciu (Prahova).

722. 1. La intrare:

Cu vreaarea Tatălui și cu ajutorul [Fi]iului și cu îndemnare Duhului Sfânt făcudu-s'au această sintă beserică dăn temelie ei în hramul Maichi Precești Născătoare dă Dumnezău dă robi lui Dumnezeu Căpitan Iane i cu soția dumnealui jupănasa Anița, fata dumnealui Nicula Țangarofa, în zilele preluminatului Domn Io Mihaï Racoviță Voivodă. ca să fie dă bună pomenire, lat 7252, 1744 [cu cifre].

2. *Evanghelie* din 1682.

723. 3. Pe un *Apostolū* de București, 1743:

Acestă sfântă carte ce să chiiamă *Apostolū* este a sfinti biserică din Hom[o]răc, care este zidită de[n] temelie în hramulū

Uspenii Preciști, ca să fie de bună pomenire. Iane vătav; 7265 [1756-7]. Gorghe; 1772.

Legat de Ion Coltofeanu, în Ianuar 1807.

4. *Triodion* de București, 7255; de la același. „Iane vătav“, ctitorul.

5. *Mineie* de Rîmnic.

6. *Octoih* de București, 1792.

7. *Penticostariu* de București, 1820.

8. Pe *Cazani* din București, 1828:

T[a][e]r[î] dooăzeci și trei preț, legată, precumă să vede.

XVI. Biserica din Măgurele (Prahova).

1. De-asupra ușii de intrare:

Cu vreaea Tatălui și cu ajutoriul Fiului și cu săvirșirea Sfintului Duh, dându-ne de la milostivul Dumnezeu ajutor și răvnă dumnezeiască, am rădicat această sfântă și dumnezeiască beserică întru cinstea și (dumnezeiască biserică) lauda sfântului proorocu și înainte-mergătoru Ioan Botezător[iul], pentru ca să fie întru večnica pomenire noauă și tut[ur]or neamului nostru; care s'aũ zidit din temelie de mine, jupăneasa Ancuța Oniceas[a?], ce mă tragu din neamul dumnealoru boerilor Filipești, și de prea-iubitul mieũ fiu Ioan Caramalău biv Vel Caminar[iũ], și s'aũ înfrumusețatu după cum să vede, cu toate cele trebuincoase bisericești, în zilile preainnălțatului nostru Domnu Io Alecsandru Ipsilantũ V[oevo]d și cu blagoslovenia Preasfinții Sale părintelui episcopu Buzăul Cozma, la leat 1780, la luna lui Septemvrie 11 (?), la anul de la Zidirea Lumii 7290 [1781].

2. Pe *Cazani*le 1742:

.... De la sfânta biserică de la Magurelele dumnealui Ioniță Caramanlău biv Velũ Caminar. [Rugămintea de o păstra

către] dascăli şi grămăticii, boeri, sluşbaşi. [Scrie] Voicu Căpit[anul] de Siimeni otŭ mah[alaua] Sloboziia domnească, după podul lui Şarban-Vodă, în Broşteni, vnucŭ popii Nanŭ ot mah[alaua] Popa Nanŭ, la leatŭ 1793, Ap[rilie] 8 dni.

3. *Molitvenic* de Braşov, al fraţilor Boghici.

XVII. Biserica din MehediŃa saŭ Podenii-Noi (Prahova).

727. 1. Pe stŭlpŭ, la intrare:

Căŭi citiŭi şi intraŭi în templu să vă închinaŭi,

Vă rugaŭi, vă umiliŭi şi pre ctitori pomeniŭi,

Pildii lor fiŭi toŭi părtaşŭ;

Zidiŭi Domnului lăcaş,

Dacă vreŭi să moşteniŭi

Binele ce toŭi doriŭi.

1861, Apr[ilie] 25.

728. 2. Pe dosul păretelui de intrare:

Acest locaş dumnezeesc[u], ce să prăznuşeşte hramul s. ierarh Nicolae, la anul 1821 s'aŭ înfiinŭat de răposaŭi Mariş şi Domnica; fiind în proastă stare, s'aŭ preinnoit precum să iasă [de] Steriadis cu Păunica, consoarta dsale (*sic!*)... [1861].

XVIII. Schitul Vărbila.

729. 1. Pe vechea piatră a pisaniei (astăzi pusă la scări):

Гъи храм сто . . . пеме (прчете?) вѣж сътвори жѣпанъ Драгомир Великы Спатарь и жѣпанъ Оумла Бан, мс. снп. дѣ дн., в лѣт зми. И жѣпанъ Карач вторь кистиарь.

Adecă:

Acest hram ale sfintei Precistei Născătoare de Dumnezeŭ l-a făcut dumnealŭ Dragomir Marele-Spătariŭ şi dumnealŭ Toma Ban, în luna lui Septemvrie 14 zile, anul 7048 [1539]. Şi dumnealŭ Caraç, al doilea Visteriŭ.

La 24 April 1538, tot supt Radu Paisie, Spătariu era Stroe (Ștefulescu, în *Buletinul societății geografice*, XXVIII, p. 151). Dragomir al nostru nu trebuie confundat cu Drăghiei. El e un fost Spătariu al viteazului Radu de la Afumați. V. *Studii și documente*, VI, p. 594. A servit și pe Vlad-Vodă cel din 1530-2, ba chiar pe Vladislav (v. Bogdan, *Relațiile*, pp. 167, 178, 181). Cel de-al doilea nu e cunoscut. El apare ca Ban. Soția lui Toma pribegia în Ardeal la 1545 (*Quellen der Stadt Kronstadt*, III, p. 266). Caragiū, al cărui nume e luat din turcește (ca și Hamza-Amza, Pașait și câteva altele), nu se întîmpină aiurea. Fiind boier de a doua treaptă, i s'a făcut loc numai la sfîrșitul pisaniei.

2. Pe alta:

730.

Ек место почини и҃шменъ Андоніе и іермонахъ Сава еѣи храмъ. Масторъ Степан сътвори.

Adecă:

Pe locul de închinare egumenul Andonie și ieromonahul Sava au făcut acest hram. Maistrul Ștefan a lucrat.

3. Pe altă frintură de piatră la scări:

731.

Cu ajutoru lu D[u]m[ne]zeū s'aū făcutū acestea [ziduri în zilele prea-înnălțatului Domnului no[st]ru Ionū Gherghe Car[ge]a Voevod, fiind episcop de Buzăū] preosfințitu nos[tru] părinte Costandie], și s'aū făcutū acast[e] ziduri...ve, și zidurile cur[ții] așa cum se văd a]cumū pri[n] osărdi[a] și sir[guința] părin[te]lui egumen Paisie... o ajnonea (*sic*), cu ajutor . . . mărîtului Marcineanu [= egumenului de Mărgineni] . . . Io . . ., Mihaiū, Draghia. Hristos . . .

4. Pe chiliū, data de 1804.

5. Pe umplutura pridvorului, cu duct turcesc:

732.

Ap[ri]lie] 24.

6. De-asupra ușii de intrare:

733.

Cu vrerea Tat[ă]lui și cu ajutoru Sf[ă]n[t]ului D[u]h s'a ridi-catu acesta sf[ă]n[t]ū lăcaș după str[i]care cutremur[ului], leat

1803, și s'a isprăvit leat 1805, Mai 20, cu cheltuiala Sf[i]nt[ie] Sale pări[n]t[e]l[ui] egumen Paisie er[o]m[ona]h Sinaiț, de la Eanaca (*sic*), și aũ zidit-o și zugrăvit, și o împodobit-o cum să vede, și pre afară, curtea, cu zid, cu portă, cu case, în zilele D[o]m[n]ului Io Costandinu Al[e]x[an]d[ru] Ipsilantũ V[oe]v[o]d, episcop find Costandie Buzeului; și prăznăește hramul Sf[i]nt[ei] Născătoare de D[u]mn[e]z[e]u, Ad[o]r[m]irea M[a]ri[ei] și orcin[e] cu ce s'a[r]u milostivi, D[u]mn[e]zeu să le pri-mească. Aminu.

734. 7. Pe dosul păretelui:

Întărirea celoru ce nădăjduescũ spre tine, Doamne, întărește biserica ta, care o ai căștigat-o cu scumũpũ sănũgele tãu; 1805, Maiu 25.

735. 8. Pe ușa:

Călinu Costandinu Log[o]fătũ.

736. 9. Pe un mormint în pronaos, la stînga:

Пркстави сѧ раб бжїѧ жєпань Станчуѧ Велики Бистїар понежс хватиш [ѧ его] къд Басарабь Лануть ке . . . те . . . пр . . . к Іѡ Раѧс Воевода . . . срд . . . ; вєчна его памает ; въ лѣт [ѧ] зѧнѧ, мѣца ѡ. а днѧ.

Adecă:

A răposat robul lui Dumnezeu dumnealui Stanciul Marele-Vistier pentru că îl prinseră... cînd Basarab Laiotă...; în zilele lui Io Radu Voevod...; veșnica lui pomenire; în anul 7053 [1544], luna lui Octomvrie 1 zi.

Stanciul a fost decî unul din ajutătorii lui Laiotă și ai lui Stroe pribeagul. V. mai sus, cap. *Găiseni*, pp. 48-50.

737. 10. Pe altul, lîngă acesta:

Пркстави сѧ раба бжїѧ жєпаница Ка[п]лѣк, Велика — [alb], пись мѣца —, днѧ —, влѣт зѧ —.

Adecă:

A răposat roaba lui Dumnezeu jupâneasa Ca[p]lea Marea — ; s'a scris în luna —, în — zile, anul 7000 —.

Caplea, văduva lui Dragomir, ctitorul, se întîmpină la Brașov în 1545, iar la 1546 în țară. (*Quellen der Stadt Kronstadt*, III, pp. 272, 349).

Piatra a fost lucrată, Caplea fiind în viață. De aceea s'a u lăsat în alb datele și titlul, pe care, apoi, nu le-a mai întregit nimeni.

11. La chipurile ctitorilor:

738.

Ὁ εὐγενέστατος Βόρνικος Στανίλας Φιλπέσκουλος,

Ὁ πανοσιώτατος ἡγούμενος κὺρ Παΐσιος, ὅστις ἔκτισεν καὶ ἐξοργάφηκε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ περίε τεῖχος μοναστηρίου ὡς φαίνεται, καὶ τὸ καμπάνάριον.

Ἡγούμενος Μαρτζι[βανίου...].

Ἰωὺ Ράδουλ Καλούγερως.

[= Prea-nobilul Vornic Stănilă (cet.: Stanciul) Filipescul.

Prea-cuviosul egumen domnul Paisie, care a clădit și a zugrăvit biserica și zidul din jurul mănăstirii, cum se vede, și clopotnița.

Egumenul de Mărgineni.

Io Radul Călugărul [= Paisie].

12. *Cazanile* de la 1742.

13. *Molitrenic* de București, 1794.

14. *Octoih și Mineic* de Buda.

XIX. Biserica din Urlați.

1. *Anthologhion* de Iași, 1806. Dăruit la 1840.

639.

2. *Psaltire* de București, 1820.

3. *Molitrenic* de Buzău, 1833.

4. *Ceasoslov* de Brașov, 1835.

XX. Biserica din Bucov.

740. 1. De-asupra uşii de intrare:

Acastă sf[ă]ntă şi d[u]mnezeiască biserică unde să prăznuieşte hramul Naşterea Sf[ă]ntului Ioan Botezătoru şi a Sf[i]nt[e]i Troiţa, şi fiindu din veehime zidită din temelie de cei mai nainte ctitori intru fericita unchiu mieu d[u]mnealui Costandinu Mărgineanul Filipescu Velu Postelnicu şi de dumnealui Mateiu Filipescu Velu Agă, de la leatū 1679, iarū la 1802, Octomvrie 14, din pricina intānplāri ce s'au făcutu, a marelui cutremuru, cu totulū s'au stricatū, şi, ca să nu să piarză acastă pomenire a neamului mieu şi a mea, ca de acumū innainte să să pomenească in veci, din temelie m'amū apucatū cu toată osărdia şi amū prefăcut-o, infrumuseţāndu-se după cumū să vede, ca să fie spre pomenirea şi spāsēniia neamului mieu; ctitori, eu, Costandinu Filipescu, Marele-Vistierū, in zilele pria-innălţatulu D[om]nulu nostru Io Costandinu Alecsandru Ipsilantu Voevodū, an de la H[risto]s 1804 (?), Septemvrie 12.

Constantin Filipescu, vechiul ctitor, n'a fost niciodatā Postelnic-Mare, ei a murit Căpitan: titlul cellalt vine dintr'o confusie cu Postelnicul Constantin Cantacuzino cel vechiu, a căruia a fost poate dintru început moşia. În adevăr, mama lui Constantin era o Cantacuzină, fiică a lui Constantin aceluia, Marica. Filipescu Căpitanul avea şi vii în dealul Scăienilor lângă Bucov (v. prefata la ediţia mea din *Cronica lui Constantin Căpitanul*, p. xiii). Pentru felul cum Filipeştiu s'au aşezat aici după Iani Spătariul şi Ilinea, v. *ibid.*, p. v. Matei, fratele cronicarulu, a fost în adevăr Agă, până pe la 1690, cînd a luat Stolnicia cea mare (*ibid.*, p. xv). Constantin singur a făcut şi biserica din Măteşti Buzăulu.

Pentru noul ctitor Constantin Filipescu, Vistierul v. *ibid.*, p. xxxii şi urm.

2. Nu se mai vede alt chip de ctitor decît al reparatorulu, Procopie Filitis, pe mormintul, din cimitir, al căruia se spune că s'a născut „în Turcia“ la 1782, murind în 1868, şi că a reparat şi biserica de la Pleaşa.

3. În biserică, două morminte, unul vechi și șters cu totul, celălalt al unui Filitis.

4. Pe o icoană îmbrăcată cu argint:

741.

Dumitrache Corneliu; 1815, Deche[m]vrie ăntău.

5. Pe potir:

742,

Μνησθητι, Κύριε, καὶ τῶν τῶν (*sic*) ταπεινῶν σου δούλων Πάνου, Ἀννης, Νηκολάου, Σμαράγδας, Κωνσταντίνου, Ζοήτζας, Γρηγορίου, Ἐκατερίνης, τῶν Φιλιπέσ[κων]. 1784, Β[ου]κουρ[ε]τι[φ]. [= Adă-ț' aminte, Doamne, și de smeriții robiți tăi Pană, Ana, Nicolae, Smaragda, Constantin, Zoița, Grigorie, Ecaterina, Filipești; 1784, București.]

Tot așa pe disc.

Deci întilnim pe al doilea ctitor, Pană, fiul lui Grigore, fiu al Căpitanului și pe soția acestuia, Anița Cîmpineanu. De aici se vede că această păreche boierească a avut pe Nicolae (Păharnicul), Constantin (viitorul ctitor al treilea) și Grigore; Smaragda, Zoița și Ecaterina, par a fi soțiile lor.

6. Pe un mormînt afară, la dreapta altarului:

743.

Suptu această piatră odihnescu oasele răposăților Ghiorghie i soața dumnealui Postelnecu, fecor Badeului Postelnecu; Octo[m]vrie 21, 1797.

7. Pe o icoană zugrăvită pe fond de aur, între altele:

744.

... περισωζε καὶ τὸν πιστὸν ποιμένα ἀθέντην γαληνότατον πάσης Οὐγκροβλαχίας, τὸν Κωνσταντίνον. . . . [= Mintuiește și pe credinciosul păstor, prea-seninatul Domn a toată Ungrovlahia, pe Constantin].

După stilul inscripției și al literelor, pare să fie Brîncoveanu însuși.

8. Pe o *Evanghelie* din 1682:

745.

Această sf[ă]ntă Ev[an]gh[e]lie o aŭ dăruitū Măria Sa Io Șarbanū Voevodū de pomeaană sf[i]ntii bisearici din Măgureanī, hramulū Sf[in]ta Troiță; ispravnicū Badea Log[o]f[ă]tū].

Să să știe că această sfântă Ievanghelie o 'u legatū acumū a do[i]l[ea] oră rob[ulū] lui Dumnezeū Tudorū; datū bani direp[ș]i ai lui: 40.

Пом[ѣ]ни гдн: Tudorū, Chița, чад [= fiil], Tudorū, Nega, чад.

746. 9. Pe legătura vechii *Evanghelii*:

Acastă sf[ă]ntă Ev[an]gh[e]lie s'aū ferecatū de robu lui D[u]mn[e]zeū Pană Filipescu Velū Dvor[nicū]; leatū 1783, Ghen[arie] 11.

747. 10. Pe o *Evanghelie* greco-romănească din 1693:

Acastă svântă Evanghelie iaste dată de dumnealū Costandinū Căpitanulū Filipescu la svânta bisărică otū Bucovū, ca să fie dumnealū de pomenire.

Acastă sfântă Evanghelie iaste legatā de robu lui Dumnezeū... v. Vist[ieriū], la let 1760.

748. 11. Pe un *Triodion* de Rimnic, 1731:

Acastă sfântă și d[u]mnezeiască carte, numele ei iaste Triodionū, este a sfintei biserici Bucovū, și, fiindū multă vreme suptū purtarea de grijă și supt păstrarea mea robu lui D[u]mnezeū celū ce mai josū mă voiū iscāli cu mână mea dā țărână, mă rogū și Sfinților Voastre părinților preoți ai cestui sfintū lăcașū ca, oricăți vă veți întâmpla slujitorī sfântului jărtfelnicū, mă pomeniți ca să să milostivească celū blāndu stăpinulū mieū H[risto]s să erte mulțimea păcatelorū mele. Și, cândū amū scrisū aici, era l[ea]t 805, Noemv[rie] 28, în zilele prea-înnălțatului nostru Domnū Io Costandinū Alexandru Ipsilantū V[oe]v[o]d. Dimitrache Cor[nelie], bivū v[tor]i Vist[ieriū].

Să să știe de cândū s'aū legatū acestū Triodū de rob[ul] lui Dumnezăū Oancea, deconū, și robū preoțiilor de la Bucovū. Fev[ruarie] 9, 1796.

Prin îndemnarea preotului Călinū s'aū legatū acestū Triodū; Fev[ruarie] 9, '96.

Acastă carte ce să chiamă Triodion, l-au cumpărat. Pomelnică dumnealui bivă v[tori] Vist[ieriu] Dimitrache Cornilie, epistatu Bucovului și ostenitoriul sfintei biserici după marele cutremur, care s'au făcutu la leatū 802, Oct[om]v[rie] 14.

Vii: Dimitrache, Zamfira, Grigorie, Ilinca, Barbu, Mariia, Ilinca, Barbu, Mariia, Costandin, Aretia. Morți: Ilie, Niculae, etc.

Și însemnare de la un „condiearū otū sudū Saacū”.

12. Pe un *Mineiu* de Rîmnice (Februar):

749.

Dintr' ale sf[î]ntei biserici iaste și acestū Mineiu a lunii lui Fevruarie, care s'au datū de dum[nea]lui jupanū Pană Filipescu Vel Vor[ni]c, ctitorulū bisericii, pentru a dumisale pomenire, fiindū eū preotū la acastă sf[î]ntă biserică; 1779, Dech[emvrie] 20 dn[i]. Pop[a] Stefanū.

Însemnări din 1833.

13. Pe cel de Novembre:

750.

Dintr' ale sfintei biserici a Bucovului iaste și acestū Mineiu alū lunii lui Noemvrie, datū de dum[nea]lui jupanū Pană Filipescu, ctitorulū bisericii, pentru a dumisale pomenire, fiindū eū preotū aici; Dech[emvrie] 10 d[ni]. Popa Stefanū otū Bucovū; 1779.

14. Pe cel din Octombrie:

751.

....Ci inimile pravoslavnicilorū ceale neinvățate luminază a lăuda cu evlavie pre toți sfînții căți să pomenescū înū cele 12 Minee, fieștecare cu slujba la unū lucru minunatū și mai vartosū pomenitū; ca acasta s'au aprinsu și inima dum[nea]lui jupanū Pană Filipescu Vel Vor[ni]c, ctitororū (*sic*) bisearecii otū Bucovū, la care m'amū aflatū eū slujindū, întru care m'amū și hirotonitū, la anii de la H[risto]s 1724, și totū aici amū slujitū nestrămutatū până la anii 1779, Dech[emvrie] 20

dn[i], la care au luminat dumnealui această sf[ă]ntă biserică cu dăruirea acestor 12 Minee, cu cheltuiala dumisale, pentru a dumisale pomenire. Pentru care întru H[risto]s să veniți, frați carii în urma mè veți fi slujitori la această sf[ă]ntă biserică, la sf[ă]ntă proscomidie nu vă leneviți a pomeni cinstite numele ce vă arătă: Pană, Anița, Neculae, Zmaragda, Ecaterina, Costandinu, Zoița, cu totu neamulu.

Rugându-vă și pentru mine, multu-păcătosulu Ștefanu ierei, Sora prez[vitera]; 1779, Dech[emvrie] 2 dn[i].

Fost-amu și eu slujătoru sfinti bisărici Bucovulu multă vreme; de[cî la] 1817, Iulie 2, amu venitū aici, la d[um]nealorū boerii Costandinu Filipescu Vistieru, fiindu dumnealorū făcuți surgumu de Caragea Voivodu, și atunci i s'au întămplatū, în mergerea pă la surgum, de s'au îmbolnăvit, și au mersu până la Gherghița, și au șazutu zile 6, și iară au purcesu până la Colintina, ș'au șazut zile 3, și, mergându cu halaiu în casele d[um]nealui, s'au așazatū la zăcere, și până la șasă zile s'au pristăvitū în D[om]nul, și la petrecerea la gropă mare jale și tânguire și halaiu ca la unū Domnu; scriindu-să cu mână de țărănă: mână va putrezi, iarū slova va rămănea. Popa Neagu otū Bucovū; 1817, Iunie 2.

Să să știe de cându s'au începutu răzmirița de a să bate Muscali cu Turcii; Avg[ust] 17 dni, 1787. Popa Nathanailū.

Note de la „Dumitrache Cornilie biv vt[ori] Vist[ieriū]“.

Însemnare că la 1814 erau preoți Mănăilă și Gheorghie, „amîndoi bătrăni cinstiți duhovnici“, de la „preotū micū și stăricū (*sic*), Iacovū Costandinovici“.

Altă însemnare, din 1833, de la Ioan Fintescu.

15. Pe cel de Iunie, însemnare că e dat de Pană Filipescu la 20 Octombrie 1780.

16. Pe cel de Octombrie, data de 1-iū Septembrie 1787 (?).

17. Pe cel de Maiū, notă a lui „Iacovū dascălu sfinti bisericī Bucovū“, preoți fiind Stati și Gheorghie.

Altă notă, din 1802, de la alt dascăl, care numește biserica astfel: „biserica dumnealui Marelui-[Vistieriu] Cost[an]d[in] Filipescu“.

Face o însemnare și „Stefană grămătică denă Bucovă“, care iscălește „dascălă“.

18. Pe cel de Ianuar:

752.

Aici amă însemnată de cându s'au făcută răzmirițele în Țara-Rumănească, care n'au mai fostu de cându lu[mea] astfel de tãmplare, și multă vărsare de sânge s'au făcută în Bucureșți, la tăerea binbaș[ei] Savi. . . ., 1821, Avgust 3.

Aicea amă însemnată de cându s'au întâmplată moartea d[um]n[ei] cocoani Zoiți, a dum[nea]lui Slugerului Gheorghită, aflându-să atunci sameșu ală județului; s'au pristăvită către Domnulă ină luna lui Dechemvrie în zece zile . . . ; 1807.

Notă din 1818 de la „Dragană dascălă“. „Leatū 1817 amă însemnată de cându amă venitū aici, la biserica.“

La 1833 vine dascăl Nicolae, cu 200 de lei pe an, chemat „de dumnealorū boeri din politia Bucovă... Dară, de nu-mă vorū da, și dumnealorū să fie supt blestem, și eă.“

Însemnări ale unui cleric, diaconit la 1784, 20 Iulie, „la Sfeti Spiridonū celū Nou“, de „părintele arhiepiscopū Timotheiū dela Sărandarū“. Apți altele, cînd „aū îngreac diaconeasa“, cînd, la 1785, 6 Decembre, s'a făcut preot, tot de același arhierēu, și acolo la Sf. Spiridon, cînd i s'a îngropat un fiū „la biserica otū Bucovele . . . , fiindū maică-sa bolnavă până la moarte“.

M'amă dusū cu preoteasa la Bucureșți, ca să-ī facū haine frumoase, și, mergăndu pă drumū, s'au bolnăvitū, și, ajungăndū la Bucureșți, aū zăcutū 11 zile, și aū muritū Fevr[uarie] 17, în zi Sămbătă, pă la chindie, în casă la jupănū Nicolae Cîubuciu, și o amă îngropatū la biserica dela Gorganū, lângă oltariū, de spre amiază zi, în zi Duminecă, Fevr[uarie] 17. Iarū la leatū 1790, Sept[emv]r[ie] 15, m'au chematū Preas[fin]ția Sa] părintele Dosithie, episcopū Buzăului, la Buzău, și m'au făcutū potropopū la plasa Pod[ur]i, în locul potropopului Anghelū. Iarū la leatū 1791, Fevr[uarie] 6, aū răposatū

753.

Elena, copila, fiindu eă foarte bolnavă de lăngoare, până la casul morții, și n'amă știută cându aă muritū, nici cându aă îngropatū; tocma la 2 săpătămăni după ce m'amă mai arădicatū, amă pricepută că aă lipsitū copila dinū casă, și atuncea m'amă bolnăvitū și mai răū, și mulți banī amă cheluitū cu doftori; și aă îngropat-o la sfânta biserică otū Bucovū, lăngă zidulū, in dreptulū ferestri, de spre amiază-zi.

754. 19. Pe cel de Decembre:

Leatū 1821, Martie 9, aă venitū Arvați in Țara-Rumănească, cu Ipsilantū cu Moldovenii, și Tudorū de la Oltū cu Olteni, și binbașa Sava cu Arnăuții dinū București și Căpitantū Iordache cu Ghenghea (*sic*) din București, cu Arnăuți, de aă jăfuitu Țara-Rumănească și boieri; care n'aă mai fostu dă cându pământū, nici n'o mai fi; și cine vo (*sic*) mai rămănea după vremi, vorū pomeni cătū vorū trăi. . .

Popa Neagu otū Bucovū.

20. *Anthologhiu* de Rîmnic.

21. *Penticostariū* de București, 1800.

22. *Catavasieriū* de Sibiiū, 1803.

23. *Evanghelie* de Sibiiū, 1806.

24. Pe un *Apostol* de București. 1820, însemnare că s'a dăruit, împreună cu Liturghia, Psaltirea, Molitfelnicul, la „sfânta biserică din Bucovū“, de Gheorghe Valecu Clucer de Arie (12 Octombrie 1829).

25. *Liturghii* de București, 1823.

26. *Liturghii* de Sibiiū, 1827.

27. *Triodion* de Neamț, 1833.

28. *Liturghii* de Buzăū, 1835.

29. *Apostol* de Buzăū, 1836.

30. *Evanghelie* de Buzăū, 1837.

XXI. Biserica din Filipeștii-de-tîrg.

1. Pe o piatră, așezată astăzi în pridvor:

755.

Acastă sfânt[ă] și dumnezeiască besearică ziditu-se-aună și se 'u rădicat den temelia ei întru cinstea și lauda hramului al Uspeniei b[ogorodi]te[i] în zilele [lui] Io Matei Bas[a]raba Voevod, de robii lui Dumnezeu jupanu Costandin Catacozino Vel Post[elnic] și a lui jupăneas[ă] Elena, i jupan Dumitrașco Vel Stol[nic] și a lui jup[ă]nes[ă] Voica, i Pană Log[ofătu] i jup[ă]nes[a] lui, Preda; [lea]t 7150 [1641-2].

Dumitrașco Filipescu și Voica, soția lui, tovarășii de ctitorie ai Postelnicului Constantin Cantacuzino, care e, de sigur, clăditorul mărețelor case ce se văd în ruine pe malul Prahovei, sînt bine cunoscuți (v. prefața la ediția mea a Cronicei lui Constantin Căpitanul, p. v și urm.). Pană era fiul lui Dumitrașco și soția lui, Preda, o fiică a „jupănesei Ancăi ot Văleani“. Mai târziu numai, Cantacuzinii se încuseră cu Filipeștii, vecini de moșie, prin acea căsătorie dintre Pană acesta și Marica lui Costantin Postelnicul, căsătorie din care s'a născut Constantin Căpitanul cronicarul.

2. Pe disc:

756.

Ἀφιέρωμα τοῦ ἀρχ. Βορ[νίκου] Παδοκάνου Σλατινιάνου τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ Φιλιπεσιῶ, τῆς Πράχovas· 1798 [= Dar al dumisale Vornicului Răducanu Slătineanu către biserica Filipeștilor Prahovei; 1798].

3. Pe o tipsie:

757

Τὸ παρὸν τσιψιὲ ἔγινε δι' ἐξόδων τοῦ ἀρχοντος Μεγάλου-Βορνίκου Παδοβλου Σλατινιάνου σὺν τοῦ ποτήρου, σταυροῦ καὶ εὐαγγελίου ἀφ' ἑ, 1790, Νοεμβρίου α', καὶ ἐδόθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ τῆ ἐν Φιλιπεσιῶ τῆς Πράχovas ἀγία ἐκκλησία [= Această tipsie s'a făcut cu cheltuiala dumisale Marelui-Vornic Radu Slătineanu împreună cu potirul, crucea și Evanghelia: 1790, Noiembrie 1; și s'a dat de el sfintei biserici din Filipeștii Prahovei].

4. Pe potir și pe steluța lui:

758.

Μνησθητι, Κ[ύρι]ε, τοῦ δούλου σου Παδοουάνου, ὅταν ἔλθε ἐν βασιλείᾳ σου· 1785, Σεπτ[εμβρίου] 1. [= Adă-îi aminte, Doamne, de robul tău Răducanu, cînd veî veni întru Împărăția ta; 1785, Septembrie 1].

Pentru Răducanu, care se coboria din Cantacuzinî, v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 321; cf. *Negoțul și meșteșugurile*, pp. 189-90.

759. 5. Pe dise:

1785, Maiū 10. C. F. [= Constantin Filipescu?], Mh. F. [= Mihaî Filipescu?], Ion F. [= Ion Filipescu?].

760. 6. Pe *Evangheliã* greco-românească din Snagov:

Acastă sfîntă Evanghelie s'au înpodobit după cumū să vede de dum[nea]luî Răd[u]can Slătineaan Velū Cluč[erū], în zile[le] prea-înnălțatuluî Dom[nu]luî nostru Ionū Neculae Petru Mavroghene Voivodū și prea-sfințituluî și iubitorū de Dum[ne]zeū Mitropolitū chiriu chirū Cozma, și s'au datū la sfînta biserică la Fili[pești] de sudū Pra[ho]vi; decii fiindū și eū ost[en]itorū până s'au isprăvitū (de) robulū luî Dum[ne]zeū Dumitrache Ciočan polc[o]v[nic]; 1788, Ghen[a]rie 9.

Acastă sfîntă Evanghelielie dată și închinată iaste de dumnealū jupanū Costandinū Cantacuzinò, bivū V[e]l Stol[nicu], sfînteî bisearici denū Filipeștiî-de-Praova; 7214 [1706], Maiū 12 d[ni].

Maî 31 dni. Miercurî, la 3 p' čas de zi, arū fi fostū, s'au cutremuratū pămăntulū; precumū alte lăcașurî s'au dărămatū, ci și zidulū biseariciî Filipeștilorū s'au dezgrăditū; ci mânia care aū scrisū va putrezi, iarū slovele va rămănea în veaci; vléat 7246 [1748].

761. 7. Pe *Mineiu* de Rîmnic, pe Iulie:

Acest Mineî a luni luî Iulie este al sfînteî biserici de la Filipești din Prah[o]v[a], datū la sfînta biserică de dum[nea]luî Radu Slătineanu biv Velū Cluč[e]r[iū], carele moșie și biserică este a dum[nea]luî de clironomie, rămasă de la strămoșul

său Costandinu Cantacozino bivu Velu Stol[ni]c[ă], fiulul răposatului Costandinu Cantacozino Vel Post[elni]c, ginerele răposatului Șerbanu Basarab V[oe]v[o]d, dată zăstre răposatei strămoșei sale, Domnițai Eleni; care s'au datu [de] dum[nea]-lui intru pomenire și pentru slujbe sf[in]tei biserici.

8. *Psaltire* de Iași, 1835.

9. *Chiriacodromion* de Buzău, 1839.

Paraclisul.

Pe o *Evanghelie* greco-românească de Snagov, pecetea кт. фл., 762. cu doi lei (a lui Constantin Căpitanul Filipescu).

Apoi:

La l[ea]t 1810, Oct[om]v[rie] 25.

Acastă sf[ă]ntă și dumnezeiască Evanghelie grecească și rămânească este cumpărată și legată cu argintu și suflată cu auru de dumnealui bivu Velu Log[o]fătu Costandinu Filipescu, și au dat-o sfinti biserici Paraclisu dinu casele dumnealui otu Filipești-de-tărgu, din sudu Prahova, care moșie și biserică este dumnealui de clironomie dela neamulu și părinții dum[nea]lui. . . .

XXII. Biserica din Călinești (Prahova).

1. De-asupra ușii de intrare:

763

Acastă cinstită dumnezeiască cas[ă] ziditu-s'au prea hramul al Uspenii b[o]g[orodi]te[i] въ дни Io Mateiu Voevod. Помѣнни ги [= pomeneste, Doamne]: Tanasie, Tudora, Coce, Iorga [scris: юра] Vel Spătaru, Catrina жспаница его [jupăneasa lui]... ar știra (?) Vasilachi ispravnicul, mșta Maiu dni 25, vleat 7154 [1636].

2. În cimitir:

764.

Elisaveta Cantacozino, născută la 15 Aprilie 1858 și încetată din viață la 25 Fevruarie, anul 1859.

XXIII. Schitul Crasna (Prahova).

765. 1. Pe o cruce:
Această sf[ă]nt[ă] cruce s'aŭ făcut de părintele . . .; anul 1834.
766. 2. Pe un potir:
Danea, Joița, Dimitrie, Moise, Apost[o]l, Gheorghe, Neclue, Casandra, Noma, Neculae; 1829.
767. 3. Pe o tavă de lemn:
1849. Mare este numele Sfintii Troițe.
4. Icoană din 1856.
5. *Panihid* de București, 1809.
6. *Tipic* din 1811.
7. Pe un *Octoih* de Neamț, 1816:
768. Acastă sf[ă]ntă carte ce se cheamă Pavicerneacă s'aŭ dăruit [la] sf[ă]ntu schit Izvoranul otu Crasna, de mine, păcătoșul Sillivestrulă ce am fost întii naçalnec acestui sf[ă]ntu schit...; 1829, Dech[emvrie] 6. Silivestrulă ieromonahă, naçalneculă acestui sf[ă]ntu schit.
8. *Orologhion* din 1825.
9. *Mineiă* de Buzăă, 1836.

XXIV. Drajna-de-jos (Prahova).

A. Biserica satului.

769. 1. Pe o zugrăveală în pridvor:
Patimile Domnului nostru H[risto]s; dedic[a]tă pe sama sf[ă]ntei biserici de Carl N. Colson; a[nul] 1847.
2. Aceiași însemnare pe alta, care înfățișază pe „Isus Hristos în grădina Măslinilor“.
3. Icoană din 1815.

4. Piatră de mormânt, cu inscripție.

5. *Ceasoslov* din 17—.

6. Pe o *Cazanie* din 1768:

770.

Și am scris eu, Ene dascălu, această sfântă carte ce se cheamă *Cazanie*, este a lui Gavril log[ofă]t otă Ogretinū, zestrie de la popa Ionū otă Suran[î], care arată [= aū datū] la letū 1786, la luna lui Fev[ruarie] 10, cindū aū mersū pe cale cē mare [o copie spune: «premăre»], în zilile prē-luminatulū și prē-inălțatulū Domnū Io Mihaiū Suțului Voevod, ca să-lū pomenesc[ă] pe elū și pe totū nemu lui; erei Ionū, prezvit[era] Maria; iar măna carele amū scrisū va să putrezesca, iar ce-ī scrișū, va să se pomenescă, iproč. Și amu scrisu eu, logofetu Gavrilū, zetu popa Ionū, sinu popa Mihaiū; 1787.

Și această *Cazanie* s'aū pusu zălogū de Savulū sinu popa Ionu otu Suranī in t[a][erī] 40, adecă patruzeci, la preotu popa A[n]ghelu de la Drajna-de-josū, de la (?) 7314 [1806], Fev[r]oarie 10. La această sf[ă]nt[ă] carte ce se cheamă *Cazanie* amu datu eu, popa Anghelu, ta[erī] 30, adecă treizeci...

7. *Anthologhiu* de Rîmnice.

8. *Octoih Mare* de Rîmnice.

9. Pe o foaie de titlu, răzleață, a *Cazaniei* de Rîmnice, 1792:

771.

Să se știe de cindū aū venitu părintele moșu popa Dumitru aiča, la satū otă Gura Drăjni, la leat 1797, Iul[ie] 8, și am scrisu eu, Stancu Logofătū otu satu Zărnești.

Și însemnare din 1805, de la un preot.

10. *Evanghelie* din 1794.

11. Pe un *Triodion* din 1798:

772.

Acestu sfîntu Triodu este cumpăratu dă dumnealū bivū Velū Dvornicū Neculae Filipescu, întâia Domnie a prea-inălțatulū nostru Domnu Io Costandinū Angerliu Voevod, la leatū 1798, Fevr[uarie] 8, pentru sf[ă]nta biserică ce s'aū fă-

cută la moșia dumnealui Drajna, sudu Saacŭ; scris-am eŭ Răducanu postelnicel, sluga dumnealui boerului; și cine va citi, să zică: Dumnezeu să-l erte.

12. *Penticostariŭ* de București, 1800.

13. *Liturgie* de București, 1833, dăruită de arhiereul Ioanichie de Stratonichia la 1837.

B. Biserica Curții.

773. 1. La intrare:

Acest sfânt templu s'a zidit în onorea unuia în Treime Dumnezeu și lauda cuviosului ei patron Alecsandru, cu toată cheltuiala de Dumnezeu zelosului proprietar Mare[le]-Logofăt Alexandru N. Filippescu, în anul 1844, MDCCCXLIV.

774. 2. Pe un mormînt:

Aici se odihnescu Alecsandru N. Philipescu, încetat din viața la 18 Decembrie 1856, și fiica sa, Maria, încetată din viața la 10 August 1878.

3. Chipuri nouă ale lui Pană, Nicolae și Alexandru Filipescu.

775. 4. Pe un arc de triumf:

Drumu [la proprietate]. 1851. Alexandru N. Filippescu.

XXV. Biserica din Drajna-de-sus.

776. 1. Pe *Liturghii* de București, 1780, această lămurire de criptogramă:

Ѡ Н С З Е Д Г Б А
 А Б Г Д Е З С И Ѡ
 Ч П О Ѡ Н М А К І
 І К Л М Н Ѡ О П Ч
 Ц О П Х Ф С Т С Р
 Р С Т С Ф Х П О Ц.

2. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1786:

777.

Acastă sfântă dumnezeiască . . . ctitorilorū chirū Rad[u] [Pin]tea otū Drajna-de-sus, și aū ajutatū și dum[nealu] vătafū Moisi i Iorga . . . otū Văleni, și s'aū datū pe acestū Mineiū tal[erī] 24, și s'aū inchinatū la biserica . . . în hramu Sfinților Voivozi otū Drajna-de-susū, [ca să] fie pomeniți în nou. Acasta. 1800, Ghen[arie] 21.

Și amū scrisū pop[a] Stančul, ce amū fostū preotū la sfân[tul] jărtvelnicū, ca cei ce vorū ceti mă vorū pomeni, zicândū : D[u]mnezeū să-lū erte. Pop[a] Stančulū.

3. *Acathist* de Sibiiū, 1792.4. Pe un *Octoihū* de București, 1792:

778.

Acastă sfântă carte s'aū luatū cu cumpărătoarea de mine Gheorghe Andreiū Turnavitu, și s'aū inchinatū la sfânta biserică de la Drajna-de-susū, ce iaste hramulū Sfinții Voivozi, spre pomenirea noastră, și s'aū trimisū pă Iliia Pantea de aice; 1799, Dech[e]mv[rie] 16; București.

Acastă sfântă carte ce să chiiamă Octoic, este inchinată la sfânta mănăstire otū Drajna-de-susū. Pisū Popa Stančulū, Maiū 6, 1800. Și amū scrisū eū, popa Stančulū, aceste foī, fiindū lipsă, ca cei ce vorū ceti mă vorū pomeni, zicândū Dumnezeū să-lū iarte.

5. *Apostolū* de Rîmnic, 1794.6. Pe un *Molitvenic* de Rîmnic, 1793:

779.

Sudū Saac, plaiū Teleajinulū.

Să se știe că acestū sfântū și dumnezeescū Molitvelnicū iaste alū preotulū popi Stančulū otū Drajna-de-susū, și s'aū cumpăratū de Sfinția Sa în t[a]l[erī] 10, bani 40, și altū nimenia nu aū ajutatū, fără numai prinū osteneala Sfinții Sale, și cine ar îndrăz[ni] a să face stăpănū pe dănsulū, să aibă a da seama innaintea dreptulū judecătorū, la a dooa venire. Acest[ea]. Și m'ai și scălit, ca să să creză, 1801, Iunie 24.

Popa Stančul otū Drajna.

780. 7. Pe o *Evangelie* de Rîmnic, 1794:

Sud Saacü, plaiü Teleajnuľ.

Acastă sfântă și d[u]mnezeiască Ivinghelie s'aü cumpăratü prinü osărdiia și milostenie dumnealorü chirü Radu Păntea i Stoica Bolănuľ, și s'aü datü pe dănsa t[a][erı] 13 p[o]l, și s'aü datü la sfânta biserică dinü Drajna-de-susü, adică la mănăstire, ce iaste hramü Sfințilorü Voivozi Mihailü și Gavriilü, ca să fie aici pre acastă lume trecătoare pomeniți, și în cea viitoare în Raiü sălășluiți, cu sfinți toți dinpreună, să le facemü voia bună, aminü.

Iar cine să va face moșneanü pre dănsa, sau o va fura, sau o va găsi înstreinată, și nu o va dovedi, cela să aibă a da seama innaintea groznicului județü alü lui H[risto]s Dumnezeü, cândü va judeca toată lumea: atuncea, sau să va slăvi, sau să va osăndi. Acasta. 1799, Oct[omvrie] 2.

Și aü datü Stoica Bolenu t[a][erı] 7 și Radu Păntea t[a][erı] 6 p[o]l. Și amü scrisü eü, popa Stančulü otü Drajna. [Încercare grecească.]

8. *Triod* de Blaj, 1800.

781. 9. Pe un *Chiriacodromiu* de București, 1801:

Ion Barbu amü datü această carte la sf[ăn]tă mănăstire...

Să se știe că acastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiiamă Chiriacodromionü s'aü dăruitü de robulü lui Dumnezeü Nicu Barbu la sfânta biserică de la Drajna-de-susü ce iaste hramulü Sfințilorü Voivozi, spre pomenirea in veci, amin.

Popa Stančulü.

Și s'aü trimisü pe Iliia Păntea la mănăstirea lorü; 1802, Maiü 8.

Leatü 1829, Noemvrie 18.

În știință să fie, la leatu mai susü arătatü, și viindü și Muscali în țară, s'aü făcutu cutremuru, care multe biserici s'aü crăpat, care unele s'aü stricatü; iare în vara acasta aü

fostu și cuma, și multe întâmplări s'au făcutu, Leatū 1838, Ianuarie 12.

În știință să fii tuturor lăcuiitorilorū că în zilele prea-luminatului Domnu Ionu Alicsandru Dimitrie Ghica Voivod și în zilele preasințitului episcopū Chesare s'au făcutu mare cutremuru, care s'au stricatū multe biserici, Marț seara spre Mercuri. Popa Ilie.

10. *Bucoavnă pentru învățatura pruncilorū; Sibiiū* —

11. Pe un *Orologhion* de Brașov, 1806:

Să să știe că acestū dumnezeescū Ceaslovū iaste alū preotului popa Stanču otū Drajna-de-susū, și aū datū pre dānsulū t[a][erī] 10, iarū cine ilū va furā saū il va —, saū să va face stāpānū pe dānsulū, să aibā a da seama innaintea drep-tului judecātorū. Ačasta. 1812, Ghenare 16.

Popa Stanču proistosū, duh[o]vn[ic].

12. *Psaltire* de Buzăū, 1835.

XXVI. Biserica din Răzvadul-de-sus.

(Comunicat de d. Virgil Drăghiceanu.)

1. La intrare:

Intru numele Tatălū și al Fiiului și al Duhului Sfintū și întru ajutorul prea-luminatului și făcātorū de ciude hramul sfentei besereč și al casei nostre, S[fe]ti Nicol[a]e, arhipiscupu Marlecheshi [= al Miralichiei], în zilele dulcelū creștin de Dumnezeū iubit Matei Bāsārabū Voivod, cu vrearea lu Dumnezeū Domnul Țării-Rumānești, adecā eū robul lu Dumnezeū jupan Socol Vel Cluč[eriu], i jupanița ego [= și jupāneasa lu] Marula, fečorul lu Drăghič Dvornicul, i jupānesei Irinei ot Corn[ă]jenī, împreună cu fečori miei, jupanū C[ă]rste[a] Cluč[eriu], jupanița ego Anghelina, i jupanū Ianache Spāt[ariū], i jupanița ego Anicuța, i Irina, i Stanca, i Marula, i Cos-

tandin, i Ventilă Florescul, i Tudora, i Elinca și Tudosie început-am această sfântă casă besereacă dumnezească, ce este hram S[fe]ti Nicolae, dentru team[e]lie până la sfrășătul ei, cu ajutorul m[i]lostivului Dumnezeu, ca să n[e] fie de pomana[ă] pentru sp[ă]senia sufleteilor no[a]stre, și ale p[ă]rinților noștri. Să ne fie de ajutor КК [=întru] [În]părăția Cerului și al sfântul[ui] jirtăvnic. Și o'm început în luna lui Mai 1 zi, leat 7151 [1643], și o'm săvârșit în luna lu Augustu, în 25 Днѣ, leatū 7152 [= 1644].

2. Afară, piatra de mormînt a „Ilinei (?) Clucereasa dumisale —, fata dumisale Radului“, moartă în 71—.

3. În zid, piatra „jupăniței Marula Clucereasa, a dumisale Socol biv Vel Clucer“, moartă la 17 Decembre —.

XXVII. Crucea din Răzvadul-de-jos.

(Idem.)

784. Cu vreaire[a] Tatului și cu ajutorul Fiiului și cu săv[ă]rșire[a] D[u]hului Sfântu, această cinsti[tă] și de veia[ă] aduc[ă]toare cruce ridecatu-se-aū întru censtitul praznec S[fe]ti Nicolae Mi[ra]lechie[i] în zelil[e] creștinului Matei Bas[arabū]-Vod[ă], și la această sfântă cruce truditu-s'a și s'eū ostenit de o aū rădicat robul lui Dumnezeu jupan C[ă]rstea Cluc[eriū], жупаница ерд [= jupăneasa lui] Ilinea, и синоки еи [= și fiii lui] Elinca, fečorul ju—.

XXVIII. Biserica din Nisipuri (Dîmbovița).

(Idem.)

E clădită de Șerban Zal[ha]nagiū și Marghioala Ruset, în 1828.

XXIX. Biserica din Lazuri (Dîmbovița).

(Idem.)

E clădită de Scarlat Mihăilescu.

XXX. Crucea din Lazuri (Dimbovița). 785.*(Idem.)*

Cu voia Tat[ă]lu[i] și cu ajutoriul Fiului și cu săvrășirea Sf[ă]n-
tului D[u]h[ă] ridicatu-său această cin[ă]st[it]ă cru[ă] întru cinsti-
t[u] hram al lui arhanghel Mihail, și s'au ridicat în zilele
Duchii Voivod, și o'ă ridicat robul lui Dumnezeu e[ă] Mihul
Log[ofăt], i cu jupănița dumnealui Ana, ca să le fie lor și
p[ă]rinților lui de pomeană.

XXXI. Biserica din Racovița (Dimbovița).*(Idem.)*

E făcută „la 1806, de Hagi Iane Anastasescu din temelie“.

XXXII. Biserica din Hăbeni (Dimbovița).*(Idem.)*

E începută de familia Ghiculeștilor și mîntuită de Hagi Iane, în
1822.

XXXIII. Biserica din Bucșani (Dimbovița).*(Idem.)*

Pe o pisanie spartă:

.... și lor fostu-s-a zidit[ă] această .... [no]stru, și a[ă] fost[ă]
pus hramul Sf[ă]nta...., iar e[ă] Badea Vel Clu[ă]eri[ă], fiind[ă] în-
vechit[ă]...., și sfinții arhanghelii....

XXXIV. Biserica din Bălenii-Rumini (Dimbovița).

1. Pe un clopot vechi[ă]:

Acest clopot este făcut cu cheltuiala dumnealui Grigor[a]șco
Băleanul, Vel Medelnicer și l-a[ă] dat къ црква [= la bise-

rica] dumnealui Băleanu, ca să-î fie dumnealui și părinților dumnealui večnică pomenire; Martie 1, 7267 [= 1759].

788. 2. Pe alt clopot, de la biserica nouă:

S'aũ făcut în zilele dumnealui Grigorie Băleanu, întru večnica pomenire, la leat 1842, de Friderich Volf din București.

789. 3. Pe același:

Prin glasu-mi povestesc

Cerescului Împărat,

Iar prin veacuri pomenire

Celui ce m'a înființat.

790. 4. Pe o toacă de fier cu armele Bălenilor:

S'aũ făcut în zilele d[umnea]lui Marelu-Ban Grigorie Bă-Băleanu; 1842.

791. 5. Pe o pisanie nouă, la biserica nouă:

S'a ridicat de Marele-Vornic Grigorie Băleanu, față fiind Domnul Țării, Alexandru Ghica, și Metropolitul Neofit, în anul 1840, luna Iunie...; și s'a săvârșit de marele-Logofăt N. Băleanu, la anul 1858, Iunie 29.

6. Ctitorii bisericii celei vechi, ruinate:

La intrare: „Anița Băleanca, Luxandra, Zoita, cu fiică-sa Ilinea“.

Pe păretele drept: „Grigorie Băleanu, Ioanũ Băleanu poleovnic“.

Pe păretele stîng: „jupănița Mariea, Ioniță Caramanlău“.

XXXV. Biserica din Ludești (Dîmbovița).

(Idem.)

792. Pe *Evanghelia* lui Șerban-Voda:

Acastă sv[ă]ntă Evanghelie datu-o-a io creștinul Io Șărban Cantacuzino Basarab Voevod, Domnul Țării-Rom[ă]nești, la sv[ă]nta și d[um]nezeiasca biserică ot Liudești den Potop, ot

sud Dămb[ovița]; care biserică iastă făcut[ă] den temeliea ei de Stoica Log[ofăt] Liudescul, însă cu ajutorul Mării Sale Domnul creștin Io Șarban Cantacuzino Voevod, ca să fie Mării Sale pomeană în veacu. M[e]s[i]ța Aprilie 14, leat 7194 [= 1686].

Ludescu e cronicarul cantacuzinesc.

XXXVI. Biserica din Finta (Dîmbovița).

(Idem.)

E zidită la 1791 de Niculae și Tănase Argintoianu.

XXXVII. Biserica din Frasin (Dîmbovița).

(Idem.)

La intrare:

Acest sf[ânt] lăcaș, hramul sfântului Haralamb, măi denainte fiind de lemn, din îndemnarea dumnezeiască s'aŭ zidit din temelie, de d[umnea]lui biv 3 Logofăt Theodorache Roda, în zilele armii prea-puternicului Împărat Niculae, în al 4 an, în zilele Preasfinții Sale Mitropolitului Grigorie...; 1832.

XXXVIII. Biserica din Bălțița (Dîmbovița).

(Idem.)

La intrare:

Acăstă sfântă și dumnezeiască biserică s'aŭ zidit din temeliia ei și s'aŭ înfrumusețat picum se vede, în zilele Domnului Io Costandin Neculae Voievod, de d[umnea]lui jupan Costandin Lipoveanul, sin Hrizii Căpitanul Lipoveanul; dinpreună cu jupăneasa lui, Stanca Țoranca Lipoveanca..., întru pomenirea sfântului ierarhu Niculae..., în zilele Mării Sale Costandin Niculae Voevod. Leat 7251 [1742], Sept[emvrie] 25.

T. J. H. S.

H. S. P. g. F.

793.

794.

XXXIX. Biserica din Cornești (Dîmbovița).

795. 1. Pe o piatră de marmură, afară:

„Constantin Scarlat Cornescu. Născut la 1792, mort la 1820.“

796. 2. Pe o cruce:

Cu vrea[re]a Tatălui și ajutoru[l] Fiului și săvârșitu Duhului Sf[ă]nt[ă]nt[ă], ace[a]stă cinstit[ă] și de viață aduc[ă]to[re] cruce rădicatu-s' întru cinstit pr[a]znic și făcătoru de čude S[fe]ti Nicolae arhiipiscupu[l], č'au fost hramul sfentei besereci den Corn[ă]țeni, în zilele creștinului Matei Băsărab Voevod. La această [dum]neziască cruce truditu-s'e[un] și s'a[un] ostenit, dă o a rădicat, robul lu Dumnezeu jupan Socol biv Vel Cluč[er]i[un]u, de împreun[ă] cu jupanesa lui, ro[a]ba lui Dumnezeu, jupanița Marula Cliuceresă, fata răposatului Miha[il] Voevod și a jupănesei Tudorei și cu fečorei noștrii jupan[ă] Cărstea Cliuč[er]i[un]u, și Irina, și Ian[a]che Spat[ari]u, i Stanca, i Marula, i Costandin, i Ventil[ă] Floriscul, și Tudora, i Tudosie, i Ana, — ca să se pomene[a]scă părinții noștri jupan Necula Vornicul i jupanița ego [= jupăneasa lui] Irina ot Cornățeni, i moși noștrii cine au făcut besearica de la Cornățeni: jupan Ventilă Vel Vornic i jupanița ego Voica. Și s'e[un] rădicat această sfântă cruce în cestu loc, pentru suflete[le] lor și al părinților lor, ca să le fie pome[a]nă în veci. Amin. Пис м[е]с[я]ца маи к дни, 20 [= scris în luna lui Maiu 20 de zile, în anul] 7153 [= 1645]. Пис [= a[un] scris] Hristozfin (?!).

Înrudirea arătată aici, cunoscută, însă, și prin alte izvoare, are cea mai mare însemnătate pentru a se putea înțelege marea carieră răpede a lui Socol. Pentru Tudora și Marula, v. Papiu, *Tesaur*, I, p. 389; *Studii și doc.*, V, 701-2; *Cronica lui Radu Greceanu*, ed. Șt. Grecianu, pp. 330, 352 (Tudora era fiica lui Miha[il] Cămararul din Tîrșor, pretendent). Ea a luat pe Fierea Logofătul (*ibid.*). Marula era măritată încă de la 1616, de și avea numai 17-19 ani.

XL. Biserica din Cornățel (Dîmbovița).

1. Pisania nouă spune „că s'a zidit din temelie de jupan Vintilă Cornățeanu, biv Vel Vornicul, cu soția sa, Voica, la anul 1596, iar la anul 1726 s'aŭ reparat de jupan Matei Ruset, biv Vel Cluč[eriu], cu soția sa, jupanița Stanca.“

2. Pe o carte:

Și aceasta, dentru celelalte cărți, este a dumnealui Matei Roset biv Vel Sluğ[eriu], dăruită de presfințitul părintele nostru chir Clement.

Roset e fiul beizadelei Iordachi, care a ținut pe fata lui Gri-gore-Vodă Ghica cel d'intăiu.

XLI. Biserica din Glodenî (Dîmbovița).

(*Idem.*)

Pe o carte:

De cându aŭ fugit dumnealui Lixandru Dumitru Ghica Voevod din Scaun, 1842, Oct[omvrie] 10, și la 1843, Fevr[uarie] 14, s'aŭ încoronat Gheorghe Dimitrie Bibescu Voivod, fiind iarna fără zăpadă dă loc, și cald întocmai ca vara; și am scris eŭ, robul lui Dumnezeu Dobre.

XLII. Biserica din Săcuieni (Dîmbovița).

(*Idem.*)

1. La intrare:

Cu vreaarea Tatului și cu ajutoriul Fiiului și cu împlerea Duhului Sfântu, a unii nedăspărțite Sfintei Troițe, această sfântă și dumnezeiască biserică de în temelie și pân[ă] în sfârșit o a zidit dumnealui jupan Neagoe... Săcuianul Velichi Postealnicu, împreun[ă] cu jupăneasa lui, Sanf[i]ra, intru lauda cinstitului hram al Nașterei Spășitoriului nostru Is[us] Hr[istos], în zilele prea-luminatului Domnă Io Costandin Șarbanu Voevod, pântru večnica pomenire. Și s'aŭ început această sfântă biserecă în luna lui Mai 10 zi[le], și s'aŭ sfârșit la Oct[omvrie] 18 zi[le], leat 7163 [= 1655].

800. 2. Pe o carte:

La leat [17]30, luna lui Agustru în 2 zile, aș venit poruncă împărătească pe la biserică, dă s'aș citit, pentru oerit i tutunărit, câte p[a]r[ale] 6, i dă vacărit, câte p[a]r[ale] 33 de bani, vită mare, i dă mânzași și dă gonitori prin jumătate.

801. 3. Pe alta:

Să se știe de cându aș murit Măria Sa Io Costandin Răcovița; la leat 1764, Ghen[arie] 28.

Data e exactă.

XLIII. Biserica Gura-Ocniței (Dîmbovița).

(Idem.)

802. 1. Pe un clopot:

S'aș dăruit de biv Vel Medelnicer Grigorie Merișescul...; satul Ghinești; 1814.

Să se știe de cându a venit poruncă pe la toate satele, ca să dăm la casa împărătească; intru acea vară fiind și o secetă foarte mare, s'aș înspăimântat toți locuitorii, în zilele înălțatului Domn Alixandru Ghica Voevod; 1834, Iulie.

Cându aș fost cursul anilor de la H[risto]s 1837, în zilele Domnului Dumitru Ghica, s'aș dat poruncă să strice casele, să să pue pe linie, și multe primejdii s'aș întâmplat, și, dă năpraznă, blăstemul lui Dumnezeu fu, și dete un potop mare foarte, atăta căt s'aș spăimântat toată suflarea, și, înecând norod fără seamă, și satele ce aș fost pre lângă apele, le aș luat cu oameni, cu dobitoace cu tot. Iulie 12.

803. 2. Pe o carte, pomenirea viforului de la 13 Iulie 1837. Apoi:

Să se știi de cându s'aș stricat obiceiul Țărei-Rumănești, fiindcă erea Țări-Rumănești de bir, și câte marafeturi aș fost, toate s'aș stricat, 1813. Log[ofățul] Gheorghie.

Să să știe de cândă aū venit Muscalii în Țara-Rumănească, de s'aū bătut cu Ungurii, și i-aū bătut Ungurii pă Muscali (?!), de i-aū făcut prafu . . . 1849, A[v]g[ust] 3.

Să să știe de când aū venit Muscalii în Țara-Romănească și aū trecut la Ungurii, și s'aū bătut, și aū luat Muscalii Sabat (?), și i-aū bătut Ungurii la leat 1849, Dech[emvrie] 1849.

Apoī:

Și aū fost metoh mănăstirei Mislea.

XLIV. Schitul Lăculețe D(îmbovița).

(*Idem.*)

1. La intrare:

804.

Această sf[i]ntă și dumnezeiască mănăstire, unde iaste hramul S[fe]ti Ilie Pro[oro]c, făcutu-o și o'ū zidit de în temelie Io Matei Basarabu Voevod și Doamna [E]lina, ca să le fie pomeană în veaci. Amin. Is[pravnic] jupan Tudor. Vleat 7154 [= 1645-6].

2. Inscriptie zugrăvită înlăuntru, în dosul ușii de intrare:

805.

Acastă sf[ântă] și dumnezească biserică, ce să prăznueste hramul s. ierarhu Nicolae și s. proroc Ilie, din temelie aū fost zidită de răposatul întru fericire Matei Basarab Voevod; apoī iar din temelie s'aū zidit a doa oară de răposatul Costandin-Vodă Brâncoveanul Basarab, și, la leat 1802, de cutremur s'aū dărămat. Tot atunec, prin porunca răposatului Banul Grigorie Brâncoveanul Basarab, s'aū meremetesit. Acum la leatul 1849, din sufiletească răvnă cuvioasiū Elisaveta Brâncoveanca [s'a innoit] supt epitropia și stăruința d[umnea]lui Clucerul Iancu Nedeianu, îngrijitor fiind d[umnea]lui Lazăr Zinidis, stariță fiind Panflia; s'aū săvârșit la leat 1850, Ghen[arie] 7, în zilele prea-luminatului [Domnului nostru] Barbu Știrbei [Voevod].

3. Candelă din 1696.

806. 4. Pe o carte:

Să se știe că acestu sfântu Minei l-au cumpărat maica starița Suzana.

Să se știe la leatu 1818 au fost o boală ce să zice holeră, și au murit ca la treizeci și șase de miș.

807. 5. Pe *Evanghelia* de la 1682:

La leat 1802, Oct[omvrie] 14, 7 ceasuri din zi, s'au cutremurat pământul, încât s'au dărămat cele mai sus ziduri.

XLV. Biserica din Brănești (Dîmbovița).

(*Idem.*)

808. 1. Pe un clopot:

..... s'au făcut de Cristea Voinescu, cu alții, cari au tat (*sic* = dat); 1791.

809. 2. Pe o carte:

Aiç am însemnat de cându s'au născut fata noastră, în luna lui Sept[emvrie], în vremea rășmiriții, cându au șezut Turcii în Țara-Rumânească, ca să se bată cu Ipsilant, la leat 1821, Oct[omvrie] 16.

XLVI. Biserica din Șotînga (Dîmbovița).

(*Idem.*)

Însemnare nouă că „au fost de lemn, făcută de titorii Istrate Văcărescu, Badea Văcărescu, și Ivan Văcărescu, vătafu, apoi, învechindu-se au făcut-o din nou Fundățeanu. Mihaï Plădescul...; 1836“.

XLVII. Biserica din Vulcana-Pandele (Dîmbovița).

(*Idem.*)

810. Pe o carte:

Să se știe, de când am scris eu Niță Dascălul..., de cându s'au cutremurat pământul foarte, căt s'au prăpădit sfintele

mănăstiri, în ziua prea-cuvioasi Paraschivi, la opt ceasuri din zi, 1802.

XLVIII. Mănăstirea Cobia.

1. La intrare:

811. **Съзида се си четны и вжстенъи храм къ молба и пофгалж иже къ четы штца ншего архіепска мѣранкински Николаи чудтврца, и съзида сѣ къ дни багочистыкаг и хълюбикаг гнъ ншемс Іу Алѣксандрс Воюкод, и вьст при вадцѣк кур Сѣиміе, и почише сѣ къ мѣца юн. г, и съверъши сѣ мѣца... дни, какт зп. [= S'a zidit acest cinstit și dumnezeiese hram pentru rugăciunea și lauda celui întru sfinți părintelui nostru arhiepiscopului Miralichiei, Sfântului Nicolae făcătorului de minuni; și s'a zidit în zilele bine-cinstitorului și de Hristos iubitorului Domnului nostru Io Alixandru Voevod, și a fost pe vremea Vlădicăi domnului Eftimie; și s'a început în luna lui Iunie în 3 și s'a săvârșit în luna — zile; în anul 7080 [1571-2].]**

2. Pisanie înlăuntru, la pronaos:

812. **† Вѣ имѣ гѣ бѣ и спас ншего іу. хд. пис тѣторъ Бадѣк: под сѣмртѣ ег не постакит ни коюкода, ни вадка, ни колѣринѣ егс-менов, аще постакит, и тога чѣка анатема вѣдетъ чню (?) да пост. титори и калѣгернине дни шт ма. (?) [= În numele Domnului Dumnezeu și Mintuitorului nostru Isus Hristos, am scris eu, ctitorul Badea: după moartea lui să nu întărească nici Domn, nici Vlădică, nici boier pe egumen; și cine va întări, acela are să fie anaftema; ci să-l întărească ctitorii și călugării....]**

3. Pe un pomelnic din 1844:

813. **Ctitori: Io Mihaï Voevod, Io Nicolae Voevod, Io Șerban Voevod, apoi Voevozi: Radul, Alexandru, Costandin, Grigorie, Radu, Antonie, Duca, Șerban, Mihaiu, Costandin, Grigorie Ghica; Ilinca, Gheorghe, Sultana. Mitropolit Luca arhieru, Grigorie, Teofil, Ștefan, Teodosie, Varlaam, Grigorie, Iosif.**

814. 4. Pe un *Mineiu*:

Aice am însemnat eu ca să știe când au făcut Muscalii pace cu Turcul, la luna lu Iulie în 7 zile, Duminecă, și umbla veleatul 1812 ani de la Nașterea lui H[risto]s, și era Mitropolit părintele Ignatie.

Data e falsă.

XLIX. Biserica din Găiești.

(*Idem.*)

815. 1. Înscricția nouă spune că „e zidită din temelie de d[umnea]lui biv Vel Vist[er]ul Tănase Petrescu, denpreună și cu ajutorul Polcovnicului Manole, la leat 1776..., apoi, dărămându-se..., la 1836 s'au refăcut de d[umnea]lui Polcovnicul Manole și nepot Vistierului Tănase“.

816. 2. Pe un mormînt:

Supt acest mormănt, să odihnește pravoslavnicul robul lui Dumnezeu Vasile Carabulea biv Vel Capitan za lefegii din București; Iulie 13, 1832.

L. Biserica din Voinești (Dîmbovița).

(*Idem.*)

817. 1. La intrare:

Cu vreaarea Tatălui și ajutorul Fiului și cu îndemnarea Duhului Sfânt, ridicatu-s'au această sfântă și dumnezeiască biserică ce să cinstește hramul Sfinților Voivozi, și a Buni-Vestiri, și a Cuvioasi Paraschivi, în zilele prea-luminatului Domn Io Alexandru Moruzi-Vodă, fiind Mitropolit chiriu chir Dosoitei, și s'au zidit din temelie... prin osteneala dumnealui jupan Radul Țir. văt[af], Neacșa, Dragomir, — ca să fie în veci pomană. 1796, 26 Iulie.

2. În curte:

818.

Cu ajutorul și cu mila lui Dumnezeu s'au rădicat această sfântă mănăstire lu Dumnezeu, pe hramul cuvioasei Parashivei și cu hramul Sfinților Erarhî, în zilele luminatului Domn... Moruzi Voivod... de Radu...

3. Pe o cruce în curte:

819.

Cu vreaarea Tatului și cu ajutorul Fiului și cu îndemnarea S[fă]ntului D[u]hū ridicatu-s'au această cinstită cruce pe hramul S[fi]ntei Uspenie bogorodițe [= Născătoare de Dumnezeu], și odihnește osile robului lu Dumnezeu Gavriil și a Radi. Și au rădicat această cruce jupan Stamate frati-su, fecăor jupanului Dimi, și s'au ridicat în zilele Mării Sale Io Costandin Voevod, cându au fost leatu 7221 [= 1713], Fevr[uarie] 28.

LI. Biserica din Văcărești (Dîmbovița).

(*Idem*; cf. mai sus, p. 45 și urm.)

1. Pisania veche, pusă la noua capelă, a curții moșiei:

820.

Cu vreaarea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu îndemnarea Duhului Sfânt, în Troițe slăvit Dumnezeu, această sfântă și d[u]mnezeiască besărică de aici, din Văcărești, pe moșie moșilor, strămoșilor, din pajiște s'au zidit de robul lu D[u]mnezeu Ianache Văcărescul Vel Agă, întru slava sfântului și marelui de minuni făcătoriu și de grabă ajutătoriu Nicolae, arhiepiscopul de la Mirlichie, ca să-i fie prăznuirea, iară ctitorilor veacnică pomenire, lorū și părinților; și s'au zidit în zilele prea-luminatului Voevodū [Constantin] Brâncoveanulū, și s'au începutū in anulū al zeacelea, în luna lui Iunie, în zi 1, leat 7206 [= 1698], și s'au săvârșitū între al unsprăzeacelea anū al Domniei Măriei Sale, cu blagoslovenie preasfîntitulu chir Theodosie Mitropolitul, în luna lu Augustū 8 zile, ani Lumii 7207 [= 1699].

821. 2. Inscriptie zugrăvită la biserica din sat:
 . . . . Puindu-se temelie de d[umnea]lor Enăchiță Văcăres-
 cul . . . ; 1868.
822. 3. Pe un clopot:
 Acest clopot s'aŭ făcut de Enache Văcărescu.
823. 4. Pe altul:
 срск (?). † рока ахе, мениа октовриа Δ [= . . . anul 1665, luna lui
 Octomvrie 1].

LII. Biserica din Văcăreștii-de-Răstoacă (Dîmbovița).

(*Idem*; cf. *ibidem*.)

824. La intrare:
 Întru slava prea-puternicului D[u]mnezeu în Troiță pro-
 slăvit și de noi, preavloslaynicii creștini.

LIII. Biserica din Brezoaia (Dîmbovița).

(*Idem*.)

825. În numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Duh ziditu-s'a
 aastă sfântă și dumnezeiască biser[i]că întru cinstea și a-
 dormirea prea-sfintii de Dumnezeu Născătoarei, și s'aŭ
 zidit din temeliea ei, depre cum să veade, cu toată chel-
 tuiala dumnealui Gheorghie Sereili biv Vel Stolnic, întru po-
 menirea dumnealui și a dumnei Zmaranda Stolnicasa, ju-
 păneasa dumnealui, și copiilor dumnealui; și s'aŭ început în
 zilele lu Costandin Nicolae-Vodă Mavrocordat, și s'aŭ sfrășitŭ
 în zilele lui Scarlat Voevod; dar gătirea acesti biseareci
 s'aŭ făcut de către soția sa. . . ; 7267 [1758-9].

LIV. Mănăstirea Băldana (Dîmbovița).

(Idem.)

La intrare:

826.

Cu vreaarea Tatălui și Fiului și a Sfântului Duh s'au rădicatu această sfântă biserică de robul lu Dumn[e]zeu popa Gheorghie, eclisiarhu bisericeî domnești din Târgoviște și protopop a tot județul Denboviți, și de roba lui Dumnezeu Maria presbitera, spre slava și cinstea Născătoarii de Dumnezeu și a marelui mucenic Gheorghie și Sf[ântului] Nicolae, în zilele putearnecului Împărat a toată Rusie Neculae Pavlovici, fiind Muscalii aici în țară, prin blagoslovenie Preasfinții Sale părintelui ipiscopu Râmnicului Neofit, otcărmuitor Sfintei Mitropolii în locul Preosfinții Sale părintelui Mitropolit chir Grigorie, cel din pizma boerilor fiind izgonitū la Țara Muscălească . . . ; 1831, Sep[temvrie] 21.

Acte privitoare la surgunul lui Grigore, în Hurmuzaki, X.

LV. Biserica din Ocnița (Dîmbovița).

(Idem.)

Pe o carte:

827.

Am dăruit acestū sfântū Triod sfintei bisericeî Ocniței, ci este hramul sfântului ierarhū Nicolae, pentru pomenirea mea, eū State, fost Cămăraș; 1783, Ianuar 5. Am cumpărat drept taleri 12. Scris-am eū, Drăghici Logofăt, ca să știe de când aū unblat Hangerliu Voevodul să scoață văcăritul..., și i-aū venit din Țaregrad ferūman . . . , și i-oū tăiat capul și l-aū dus la Împăratu, și aū pus alt Domn ca să stăpânească.

V. Dionisie Eclisiarhul, în Papiu, *Tesaur*, III, p. 193 și urm.

LVI. Biserica din Comișani (Dîmbovița).

(Idem.)

E clădită de Marele-Clucer Ion Mihăilescu, la 1842.

LVII. Biserica din Brăteștii-de-sus (Dîmbovița).

(*Idem.*)

E clădită de Păharnicul N. Brătescu, la 1828.

LVIII. Biserica din Racovița (Dîmbovița).

(*Idem.*)

E clădită de Hagi Iane Anastasescu la 1806.

LIX. Biserica din Hăbeni (Dîmbovița).

(*Idem.*)

E începută de Ghiculești și mîntuită de Hagi Iani, la 1822.

LX. Biserica din Bucșani (Dîmbovița).

(*Idem.*)

Inscripția veche numește drept etitor pe Badea Vel Cluceriî.

LXI. Biserica din Lungani (Iași).

1. La proscomidie: 1825.
828. 2. Pe piatra de mormînt a etitorului, Iordachi Drăghicî (despre care v. tabla vol. X din Hurmuzaki; o scrisoare a lui în *Doc. Callimachi*, II):

Graiul omenirei tace.

Da' trupu aice zace:

Era un bărbat vestit,

Raoa boală l-aŭ prăvălit:

O rè boală a holèrii,

Mari-î focul durerii.

Rupt-aŭ sufletul din trup:
 Gura înaltă a tăcut:
 Glasurile omenestii,
 Inimile — sărăcești.
 În plin pomi toți înfloresc,
 Ci nimic nu folosesc.
 El la toată omenirea:
 Večnica lui pomenirea.
 Vel Vornic cu boerie:
 Ș'aŭ împlinit datorie.

1831, Iun[ie] 14.

Inscripția e săpată în adânc, foarte slab, pe o piatră cu s'a cojit în jurul slovelor. De-asupra e un mănunchiu de flori în oală și, în jur, un cadru sculptat.

3. Pe legătura unei *Evanghelii* din București, 1723: 829.

Ecaterina, Mihail Mavrudi; 1856.

Mavrodi a stăpînit moșia după Drăghicești.

4. *Liturghiile* Mitropolitului Iacov (tipărite cu îngrijirea lui „Evloghie monahă, diortositoriū“).

5. Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 7275: 830.

Să s[ă] ști că această carte anume Penticostarū s'aŭ cumpărat de Catrina Năculeas[a], și am străcat [e scris pe deasupra; fusese: „scris“] eŭ, preutul Simionū, dreptu 8 lei, și amŭ dat-o la biserică Lungan[i], să fie, și cini s'ar ispiti să o furi, să fii suptu blăstămulū celorū trii suti optuspreze[ce] oteți.

E bunica soției lui Iordachi Drăghici, Maria; mama acesteia se chema Ileana.

Să se știe de cândŭ aŭ fostŭ blagoveștenia în zio de Paști în anulŭ di la Hristosŭ 1817.

Să să știe, de cān[d] m'amŭ apucatŭ dascālŭ la Lungani, inbla veletu 1816.

831. 6. Pe un *Apostol* din București, 1784:

Acestă sfântă carte ci să numești Apostolul, esti a sfinții —. Să fii știut di cându s'au născut fiul mieu acesta: la anul 1826, Iulii 19, și s'au luminat cu luminare sfântului Botezu, Iulii 20, naș fiindu-î dumnalui Medelnicerū Andrii, vechilū moșii Lungani; numele copilului totu Andrei; cu cetire botezului di părinteli Dumitru duhovnicu satului Lungani.

7. *Penticostariū* din Sibiiū, 1805.

8. *Viețile Sfinților* din 1811.

9. *Triodion* de Blaj, 1813.

832. 10. Pe un *Triodion* de Buda, 1816:

Acastă sfântă carte iaste a dumisali cuconiūii Mărioriū Drăghici, stăpăna moșii Lungani, Ținutu Cărligăturii, și numili cărții aceștiia, Triodu să numești, alū sfântului și marelu Postu.

Triodu dinū sat Lungani-di-sus, și cine să va afla să o fure, să fi afurisit 12 a[r]herie; Frivoare 8, 1831.

Acestū Triodū iaste a sfintei episcopiei Romanului, pentru trebuința bisericii, 1819, care s'au datū la beserica din satulū Lungani, de la Țin[u]t[ul] Cărligăturii, a dumisale Spat[ariu]lū Iordache Drăghici, acumū la 1825, Sep[tem]vr[ie] 26.

...Însămnându și eū vreme de cândū amū intratū slujitorī sfântului lăcaș, Costachi diiaconū; 1823, Sep[tem]vr[ie] 10.

11. *Triodion* de Iași, 1816.

833. 12. Pe un *Strastnic* de Buda, 1816:

1-iū, știut să fii că la anii de la Hristosū 1848, linii in 8 zile, prin lunile acii primăverī aū fostū mare săcită; al doile, multă lăcustă; al triile, moarte holeri; al patrăle, oști din toate părțile ișite spre război, și mari griji și scărbire aū fost la nemul omenesc.

Io D...

La anul 1848 au intrat Rusul în Moldova.

13. *Noul Testament* de Petersburg.

14. *Liturghi* din 1818.

15. *Evangelhie* din 7329 (1820-4).

16. *Antologhion* din 1825.

Dăruit de Costachi Tolmazichi (cumpărătorul moșiei de la Mărioara Drăghici, moartă și ea de holeră la 1848), la 1847.

17. *Anthologhion* de Neamț, 1825.

18. *Octoih* de Neamț, 1836.

LXII. Biserica din Crucea (jud. Iași).

NB. Aici se păstrează odoarele bisericii dăruite Danu din Iași. V. și *Iași*, biserica Sf. Sava.

1. Pe clopot:

834.

Acest clopot s'a făcut cu bl[ag]oslovenia și cu toată cheltuiala cuviosului igumen a sfintei mănăstiri chir Ieremia Moldoveană, în vremea Domniei Mariei Sale Constantin Dimitriu Moruzi Voevod, fiind Mitropolit Moldaviei preaosfințitul chirio chir Gavriil, în anul de la Hristos 1781, Noem[vr]ie].

2. Pe una din icoanele îmbrăcate cu argint de la catapiteazmă:

835.

Aastă svântă icoană a Marilor Voevozi Mihail și Gavriil s'a ferecat cu argint și s'a poleit cu aur de răposatul Mihalache Misire, cu sirguinta surorii sale Magdalin[i] monahie[i] și fraților lui, Ianache Misire și Gherghie poslușnic, spre a lor večnic[ă] pomenire; 1798, Noem[vr]ie] 8... 1768, luna lui Iulie 20.

3. Pe alta:

836.

Preasfântă Născătoare de D[um]n[e]zeu, priimești ale tale de la robii tăi, Constantin și Maria; 1790, Mai 19.

837. Presvântă Născătoare de Dumnezeu, ale tale dintru ale tale. Nevrednicii robii tăi: Ierimie egumen i Hurmuz; 1786, Dechem[vrie] 25.

4. Pe o icoană de-asupra ușii:

Aceasta sfântă icoană a hramului Marilor Voevozi s'au făcut cu toată cheltueala dumilorsale frații Răclișești, dumnealui Căminar Gheorghe și dumnealui Sărdar Ștefan din târg[ul] Botoșani, nepoți de frate dumisali Medelniceri Vasile Racliș, de aice, din Iași, spre večnica pomenire a părinților dumilorsale; iar acei vechi icoană de argintă a catapitezmi, în răzmerița pricinuită în Moldova de neamul grecescu, în anul 1821, s'au dus de igumenul mănăstirei peste Prut, în hotarale Rusiei, unde și astăzi se află; s'au zugrăvit de Dimitrie Ponici zugra[v], la an[ul] 1824, Mart 30.

Un Grigore Racliș face la 1833 biserica Sf. Dumitru din Botoșani (*Inscriptii*, I, p. 225, n° 485). Un Ștefănachi Racliș e printre cei cari luptă pentru privilegiile Botoșanilor înainte de 1821 (*Studii și doc.*, V, p. 275 și aiurea).

5. *Evanghelie* de București, din 1723.

838. 6. Pe un *Penticostarion* din București, 7251:

....După moartea noastră rămăindu la fiii noștri, iarăși să nu-l țae în casă, ci la Sfintele Paști să-l [ducă în]nainte la biserică, să să cante pe dănsul, ca să fim și noi pomeniți la sfânta biserică... Nimeni să nu cuteze a să amesteca în pomana noastră... [Pentru] cumpărat[ul] cărți, săngur am dat bani... [fiind] Domnu Ion Ioană Niculaiu V[oe]v[o]da, în Domnie d'intăiu.

Ioan, fiul lui Nicolae Mavrocordat, a domnit de la 1743 la 1747. A doua Domnie n'a mai avut-o.

7. *Tipicon* de Iași, 1816.

8. *Liturghii* de Iași, 1818.

LXIII. Biserica din Podu-Iloaiei.

E clădită de curînd, pe alt loc decît al vechii zidirii.

Tipicon din 1816.

Alte cărți, de la 1830 încoaace.

LXIV. Bisericile din Tîrgu-Frumos.

A. Biserica Domnească (Sf. Paraschiva).

1. La proscomidie (inșcripția din frunte lipsește, fiind distrusă la ridicarea turnului): 839.

Помни ги душа раба своею Іо Петръ Воевода и гнжда его Елена и чад их Імаш Воевода и брат ег Стефан и Константин и Рождандра и раб б[ожии] Петра Вартик, въ цртки гспь наш (?)... [sters] г... и Янтон писах.

Adecă:

Pomenește, Doamne, sufletul robului tău, Io Petru Voevod, și Doamna lui, Elena, și fiii lui, Iliș Voevod și fratele lui, Ștefan, și Constantin și Ruxanda, și robul lui Dumnezeu Petru Vartic, în Domnia Domnului nostru.

Numele lui Iliș, care a urmat ca Domn tatălui său și s'a tureit peste puțin, e cu îngrijire scos, prin lovituri cu un corp aseșuit. Rămîn numai: Ștefan care a domnit după Iliș, Constantin, mort în Constantinopol și înlocuit printr'un pretendent (v. studiul meu *Pretendenți domnești*, București, 1898; din „An. Ac. Rom.“), și Ruxanda, care a fost soția lui Alexandru Lăpușneanu.

Petru Vartic era Vornic la 1539, cînd Rareș îl trimetea în Polonia (Hurmuzaki, I¹, pp. 207-8). În 1541, a fost numit Hatman și Portar de Suceava, în locul lui Mihu, de Petru-Vodă întors în Domnie (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 348).

Vartic pare să fi fost fiul unui Armean din Galiția, trecut la ortodoxie. Știa polonește, de sigur: de aceea el îndeplinește misiuni în Polonia și primește, în Octombrie 1539, pe solul polon la Poartă, Ieronim Laski (*Documente geografice*, București, 1900, p. 4; din „Buletinul geografic“ pe 1899).

840. 2. Pe o icoană:

Acestă icoană s'aŭ zugrăvit cu cheltuiala robu lui D[u]mnează Theodoru Parascu, ca să-i fie întru aġutoriu de toate cele dorite cu bine; vlet 1784.

841. 3. Pomelneacul sf[in]tiii bisericii gospod, ce să prăznueste ḡ ḡḡia παρασκευḡ, în Tărgul-Frumos; 1815, Fev[ruarie] 1.

Ioanū Petru Voivod, Ileana Doamna și fiii lor, Ștefan, Costandin, Rucsanda, Petru și tot neamulū lorū.

Până aici e o copie a pomelniculū slavon de la proscomidie.

Scărlatū V[oi]vodū, Zmărandă Domna, cu fii și totū neamulū lorū. Veniaminū Mitropolitū, cu totū neamulū său.

Scarlat Callimachi dăruise la 23 Iunie 1813 vatra tîrgulū fiecei sale Ralū, măritată cu Aga C. Paladi (*Doc. Callimachi*, I, p. 592, n° 45; v. și pp. 593-4, n-le 46, 48). Tîrgul se răscumpără cu grea cheltuială („grē sumă di banī“) la 1818 (*ibid.*, p. 546, n° 268; pp. 601-2, n° 58).

Pentru aceasta aŭ fost, o bucată de vreme, epitropī (*ibid.*, p. 546, n° 268; p. 594, n° 48; p. 595, nota 1).

La Tîrgu-Frumos, lîngă această biserică domnească („bisărică cē mare domnească“; *ibid.*, p. 482, n° 168) se mai vedeă în veacul al XVIII-lea „stînd zidirile Curților gospod față“ (*ibid.*, p. 583, nota 1). Biserica era însă la 1755 „agiunsă la stricăciune“. Atunci i se dă dreptul de a strînge în folosul ei camăna și mortasiopia (*ibid.*, pp. 510-1, n° 207). Tot odată Domnul dăruiește vatra Tîrgulū-Frumos ctitoriei sale schitul lui Tăriță, „schitul din codrul Eșulū, ce este di-asupra Socoliū“ (*ibid.*, p. 583, nota 1; cf. p. 458 și urm., n-l 107). La 3 Iulie 1763 Grigore Callimachi scapă tîrgul de această robie (*ibid.*, *loc. ult. cit.*).

Cu cîțiva ani înainte, Constantin-Vodă Racoviță făcuse din biserică domnească un mitoc al ctitoriei sale, mănăstirea ieșană a Sf. Spiridon, de care atîrna și schitul lui Tăriță. Totuși, tîrgoveții se îngrijaŭ mai mult ei de această biserică de căpetenie a lor, și la 1814 se lăudaŭ că cu cheltuiala lor s'aŭ făcut „boltele i acoperemîntul bisăricii i trii odăi a bisăricii, ogradă de zăplajī de giur împreġiur, zugrăvit[ul] catepitesmiī i toate veșmintele bisăricii, doi clopote i doi policandre i sfeșnice i argintării i alte multe“.

Ei țineau acolo doi preoți și un diacon, un elisiarh și un dascăl (*ibid.*, pp. 510-1, n° 207).

4. Chivot din 1851.

5. Candelă din 1850.

6. *Cazaniile* de pe vremea lui Mihaï Racoviță.

7. Pe un *Penticostarion* de Iași, 7261:

842.

Acestu Penticostarū s'aū cumpăratū de noi, epitropiī mā-năstirīī Sfântului Spiridonū, cu bani mănăstirīī [și s'aū dat la biserica gospod] din Tărgul-Frumosū; cariī cine s'arū, etc.; 1768, Aprilie 18.

Iscălitura grecească a arhimandritului. Pecete cu Sf. Spiridon și ἄγιος Σπυριδών.

8. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761:

843.

...biserica Sfantului Spiridonū, și s'aū datū la biserica g[os]-podū de la Tărgulū-Frumosū, ca să fie pentru slujba bise-riciī, și cine ar fura-o, unulū ca acela să fie afurisitū.

9. Pe un *Catavasieriū* de Blaj, 1793:

Vasile protopopū Ținut[uluī]; 1804.

10. Pe *Mineie* de Buda:

844.

Acesti Minei le-aū aferosit dumnialū Stolnicul Vasili Saul la biserica gospod din Tărgul-Frumos, unde să prăznuește hramul precuvioasei maicii noastre Paraschivi, pentru večnica pomenire a părinților 'dumisali; 817, Av[gus]t. Βασ. Σαούλ, Στόλ[υριος].

11. *Panihidū* de Iași, 1807.

12. *Evangelie* de Buda, 1812.

13. Pe o *Evangelie* de Veneția, 1811:

845.

Aceste doi sfinte Evanghelii, grečască și moldoviniască, li-amū găsătū nelegate cu argintū la biserică, că[n]dū m'amū orânduitū eū epitropu; care nu știū bini de cini sântū afie-

rosite, daru prinu a me osardie s'au cheltuit si s'au legat cu niște argintu vechi de a bisericii, iar cheltuiala lucrului au dat-o toata dum[nealu]i. Sărdari Ștefan Mirce, spre a sa pomenire veșnică. 1830, Av[gu]st 30.

Tărgul-Frumos. Grigori Coste, Slu[ge]r[î].

14. *Triodion* de Buda, 1816.

15. *Catavasier grecesc și romînesc*; Sibiiu, 1832.

16. *Penticostarion* din 1834.

17. *Psaltire* de Iași, 1835, cu prefață și versuri de Gh. Săulescu.

18. *Octoih* din 1836.

846. 19. Pe un *Panahid* de Iași, 1837:

...este spre descoperire... uială ostenitoare... iconomul Theodor din Tărgul-[Frumos]... [de la Sfânta] Paraschiva, și cine... să va ipiti ca să o înstrăinează, să fie neertat de toată puterea d[u]mnezeiască, după poroncire de sus și de gos, aminu; și de mine păcătosul neertat va fi în veacul veacului. — Theodoru iconomu.

V., pentru alt preot, Miha (1806), *Doc. Callimachi*, I, p. 584, nota

20. *Anthologhion* sau *Mineiu* de Pesta, 1838.

Dat de Eptropia Sf. Spiridon.

847. 21. Pe *Viața Sf. Manuil, Savel și Ismail*:

Aastă carte cetindu și eu, multu-păcătosul gosu-iscălitul, și îndestul adăpându-mă de toate cele cuprinsă în ia, cu multă osardie daru, fiindu nelegată, cu a me cheltuială o amu legatu spre pomenire. Grigori Coste Slu[ge]r[î]; 1838, Oc[tom]vrie] 7.

Aastă cărtică ale sfinților mucenici trii Manuil, Savel și Ismailu este dreaptă a precuviosă Paraschivii dinu Tărgul-Frumos..., dându-se la anul 837, No[em]vrie] 30.

B. *Biserica Sf Nicolae.*

1. Pe o piatră din cimitir:

848.

Supt această piatră să odihnește robul lui Dumnezeu Ioan, Dumitru, Costantină, Iona, Petre, Enache, Alecsandru..., [Sma]-randa, Zoia... vecilor; care s'au săvârșit întru Domnul 1819, April 8 zile.

2. Pe alta:

849.

Aice să odihnesc robi lui Dumnezeu Ioan, Dumitru..., Zoia, Zoia, fii dum[i]sale Ștefan Cîochina, la anu 1833, Noem[vrie] 12.

3. O a treia piatră e din 1834.

4. Pe o icoană:

850.

Nedelcu Dimitri.

5. Pomelnic din 1816. Cuprinde:

Jorăști: Dumitru, Ioanu, Anastasia. Familia Plevițu.

6. Cruce din 1851.

7. *Simeonă arhiepiscopulă Thesalonicului*, București, 7273.8. Pe un *Penticostarion* din București, 7290:

851.

Amă priimită 19 [lei] de la jupă[n] Comană, pă Penticostarū, dină cătū ne-aū fostū tocmala, iară ceialalți i-amū lăsatū pentru pomenire; 1809, Ap[rilie] 7 zile. Popa Ioniță tipografū.

9. *Octoih* din București, 1792.10. *Catavasiariū* din 1793.11. *Triodion* din 17—, iscălit „Vasile Mihail Vîlcii (1846)”.12. *Chiriadromion* de București, 1801.13. Pe *Psaltirea* din București, 1806:

852.

Acestă sfântă Pisaltiri a prorocului și înparatului David, fiind eū tari dorit după dorința ci am avut pentru o așa Pisaltiri, m'au învrednicit milostivul Dumnezeu și l-am cumpărat

cu doisprizăci lei di la soția și di la fiçoriu răposatului Toatir Totoffis; și am scris eū însuși cu mână mē, pe cari cii ce vor citi și într' a cui mână va intra scrisori, să-și aducă aminti și di mini, căci sânt om viețuitoriū, dar voi fi și muritoriū; să zică; Dumnezeū să-l erte pi dumelui gos-iscălitu, tănărul di vrăstă di 25 ani, Neculaï Tuingiu.

853. 14. Pe *Psaltirea* de Neamț, 1824:

Acastă sfântă și dumnezeiască Psaltire este a mē, cum-părată de la Costachi Polacū, cupeț, tocmală spre folosul casei noastre...; 1836, Martie 6.

Numele e scris și „Poliiac“.

854. 15. Pe un *Mineiu* de Neamț, 1831:

S'aū cumpărat un trup întreg, adică doisprezăci Minei, pe fleștecari lună, de cătră opște poporenilor numitei bisărici, cu preț de patru sute doisăci lei, de la monahul Isachie de la sf. monastiri Neamțul...; 1838.

855. 16. Pe cel de Ianuar:

....32 lei, 20 parale... Însă cu chirii ce aū țanut dumului la mănăstirea Neamțului; [dăruit de] Ioan Drăgoi, cu soțul său Acsinie și fiul lor Vasili.

17. Cel de Iulie e luat de Procopie Alicsandrescu, cu 50 de lei.

856. 18. Pe cel de Septembrie:

Acestu Mineiu, luna lui Săpt[em]v[rie] s'aū cumpăratū di cătră mine, gos-iscălitul, și l-am dăruit la biserica cu hramul sfântul ierarh Nicolaiū din T[ărgul]-Frumos, spre pomenire sufletului mieū; 1838, Maiū 15. Polcov[ni]c Nastasă Stoica.

19. *Catavasier grecesc și românesc*; Sibiiū, Klosius.

857. 20. Pe un *Evhologhiu* din 1834:

Acestū Molitfenicū s'aū cumpăratū de dumnealui polcovnicū

Anastasă, parohianul besericeî sfântului ierarh Nicolae, de aicea din Târgul-Frumos, cu prețu 36 lei, și au aferosit-o aceștieș beserici, ca să fie spre pomenirea domnilorsale în veci....

21. *Irmologhion* de Iași, 1848.

Biserica Sf. Nicolae e pomenită și în *Doc. Callimachi*, I, p. 595, nota 1: danie, din 1823, către dînsa a lui Petre Bacalul.

LXV. Schitul lui Tăriță.

Inscripția de la început lipsește. Pentru întemeierea și înzestrarea schitului de Matei-Vodă Ghica la 1755, v. mai sus, p. 292. Cf. mărturia lui Ienachi Kogălniceanu (*Letopisișe*, I, p. 228): „Maî făcînd și un schit de piatră, mic, în fundul Socolei, în deal, lîngă poiana lui Păun, care schit maî nainte era de lemn vechiu și se numia schitul lui Tăriță. La care de multe ori mergea Domnul în primblare, fiind loc nalt și frumos“.

1. La ușa pridvorului, inscripție mîzgilită de meșterul evreu, la reparația făcută de Epitropia Sf. Spiridon în 1907, apoi rasă cu cuțitul: 858.

Let 1836, Sep[temvrie] 8, s'au făcut acest pritvor de d[umnea]lui Petru Brașovanu, spre večnica pomenire.

2. Pe o piatră răzleață, tăiată sus, — în scrisoarea veacului al XVII-lea: 859.

... приходѣ, по лѣвон сторонѣ, длѣ стѣны, гдѣ и предполож[е], но, положит на могилаѣ его каменѣ съ надписю; лѣтъ емс въ роде 53.

Adecă:

... intrării, de partea stîngă, pentru (spre?) zid, unde este pus, a se așeza pe movila lui piatra cu inscripția; anii lui de la naștere 53.

3. Icoana hramului e din 1839.

4. *Catavasierii grecesc și romînesc* de Sibiî, 1803.

5. *Octoih* de Neamț, 1836.
 6. *Anthologhion* de Pesta, 1838.
 860. 7. Pe *Evanghelia* de Neamț, 1845:

Acestă sfântă Evanghelia iaste hărăzată de cătră Precu-vioșie Sa arhimandritul Epifanii načalnicul Tărăța la biserica din acest schit; care s'aŭ legat, s'aŭ înbrăcat și s'aŭ ferecat cu argint de cătră gheeneralnica Epitropiŭ a Casăi monastirii Sfântului Spiridon din Iași, la anul 1848. — Gh. Crupenschiŭ Vornic, epitrop al Sf. Spiridon. — Mai 29.

LXVI. Biserica din Socola.

1. Inscriptiile de pe clopote s'aŭ publicat în vol. I, p. 17, n^{le} 44-6.
 861. 2. Pe tabloul care înfățișează pe ctitor:
 S'aŭ zugrăvit la leat 1827, Iulie 20.
 862. 3. Pe aier:

Înnalt preas[fi]nțitul arhiepiscopu și Mitropolitu al Suceviŭ ș'a toată Moldavia, d[omnu]lŭi domnu Veniamin, cavaleriŭ a feliurŭ de ordine, îndemnatu de rivna ce ap[u]r[u]rea păstrează în inima sa pentru înnaintirea corposulŭi cliricesc, cu a sa cheltuială săvîrșindu-se acestu epitaflu, s'aŭ hărăzitu, spre večnică neuitarea, Seminariulŭi seŭ din s[fă]nta monastire Socola, unde, la trecuți anŭ 1834, iarășŭ prin a sa neadormită osirdie, aŭ luatŭ al doilea începutu cursulŭi învățeturilor teologhicești, carele părăsit fiindu mai bine de 14 anŭ, din pricina nestatornicirilor și înperejurările vremilor turburătoare ce aŭ urmat în acestu prințipatu; 1838.

V. Adamescu, *Istoria seminariulŭi „Veniamin“*, București, 1904.

LXVII. Mănăstirea Galata.

A. Biserica.

NB. Aici se păstrează și cărțile bisericii vecine din Valea-Adîncă.

Inscripția de pe clopot și aceia de pe pragul care duce din pridvor în pronaos s'aun dat în vol. I, pp. 15-6.

1. Pe un *Octoih* de Iași, 17—:

863.

Să se știi di când aũ nins a triia săptămână după Paști, anii di la H[ristos] 18014 (*sic*), Aprilia.

2. *Triodion* de Iași, 1747.

3. Pe un *Octoih* din București, 7282:

864.

Acastă sf[ă]ntă și d[u]mnezăiască carte ce să chiiamă Octoihũ, aũ cumpăratu-o dumnaei Ioanna Ușăroae în 18 lei, însă prin silința preutului Filonũ, și amũ datu-o pomanã la sf[ă]nta besearică la Valea-Adîncã, unde să cinsteaște și să prãznuiaște sf[ă]ntul ierarhulũ Nicolai, ca să-m fie pomenirea mie și pãrinților mie; iarã cine ar înstreina-o de la sf[ă]nta besearică, orĩ dinũ preuți, orĩ dinũ alți oameni, să nu aibã triabã să o înstreinedze de la sf[ă]nta bisericã, nici să o vîndzã; nici din slugile vlãdicești să nu aibã voia să o iã pentru dajde preuților; iarã cine arũ îndrãzni să o fure saũ să o vîndzã, unii ca acii să fie blãstãmați și afurisiți de Domnul D[u]mn[e]dzã și de Maica Preacistã și de S[fe]ați Ioanũ Botezãtorulũ și de 12 slãviți Ap[o]s[tol]i și 318 st[i]nți pãrinți de la Nichie și de toți sf[i]nți; fierulũ, lemnele, pietrele să ruginiascã și să putredeascã, iarã trupurile lorũ să stẽ întregi, și să aibã parte cu Iuda vîndzãtorul și cu trecletulũ Arie, și să-ĩ lovascã bubele lui Ghiezi și cutremurulũ lui Cainũ, și procopsalã în toatã viața lorũ să nu aibã. Pomiani g[o]s[po]di [= pome-nește, Doamne] Ivanũ Ușeriulũ și Ioana Ușeroae și Costantinũ și tot neamulũ lorũ; în anii de la Adam 7285, iarũ de la Nașterea lui H[risto]s 1776, Fev[ruarie] 22.

4. *Psaltire* de Iași, 1792.
5. *Liturghie* de Iași, 1794.
6. *Penticostarion* de Blaj, 1808.
7. *Evanghelie* de Buda, 1812.
8. *Tipicon* de Iași, 1816.
9. *Liturghie* de Iași, 1818.
865. 10. Pe un tablou bisericesc litografiat:

Acastă stambă s'aŭ săpată pe vremea stăreției cuv[iosu-lu] arhimandrit chir Domitian, în sf[ă]n[ta] mon[ăstire] Neam[t], la an[ul] 1824.

866. 11. Pe un *Anthologhion* de Neamț, 1825:

Aceste doi Mineie cu slujbele sfinților de preste an l-amŭ cumpăratŭ eŭ, și l-amŭ aterositu [bisericii] de la satulŭ Miroslava spre a mea pomenire, a smeritulŭ arhiereu Filaretŭ Apamiasŭ Beldimanŭ; 1828, Iulie 25.

B. *Pe o marmură de cișmea:*

'Επί τῆς ἡγεμονίας μὲν Ἰω. Μ. Στοόρζα ΒΒ., πατριαρχίας δὲ Ἀθανασίου Ἱεροσολύμων, ἔτει σωτηρίῳ αὐμά [= În Domnia lui Mihai Sturza Voevod și în patriarhia lui Atanasie al Ierusalimului: în anul de la Mîntuire 1841].

C. *Paraclisul.*

867. 1. În dosul ușii de intrare:

Ὁὗτος ὁ θεῖος καὶ ἱερός ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου τιμώμενος ἀνεκαινίσθη δαπάνῃ μὲν τοῦ κοινοῦ τοῦ Παντάφου, πατριαρχέοντος τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου κυρίου Ἀθανασίου, ζήλῳ δὲ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦτε πανευγενεστάτου ἄρχοντος Λογοθέτου καὶ ἐφόρου κυρίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, καὶ ἐπιτρόπου κυρίου Παναγιώτου Παπαζόγλου, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1843.

Adecă:

Această dumnezeiască și sfântă biserică, cinstită întru numele sfântului Iacov fratele Domnului, s'a înnoit cu cheltuiala obștei Sfântului Mormînt, fiind patriarh prea-fericitul domn domn Atanasie al Ierusalimului, și cu sîrguința și îngrijirea preanobilului domn Logofăt și efor dumnealui Alexandru Ghica, și epitrop fiind dumnealui Panaioti Papadopol, în anul de la Mîntuire 1843.

2. Pe o *Evanghelie* de București, 1682:

868.

Adecă eă, Zota Zima, să să știe precumă amă vândutū a-
 căstă sf[ă]ntă ev[an]ghelie preutului călugărului ce s'aū chematū
 că este de la sf[ă]n]ta mănăstire de la Hadămbulū, dreptū 4
 lei, și i-amū ertatū unū [leū], să mă pomeniască cătū va trăi
 elū; și pentru credință am și iscălitū. Zota Zima.

Să să știe precumă amă cumpăratū eă, preutulū Vas[i]liia,
 această sf[ă]ntă evanghelie romăniască dezlegată, de la dum-
 nelui băcalulū Zota Zima, dreptū 4 lei bătu[ș], și unū leū mi-aū
 ertatū, ca să-lū pomenescū la sf[ă]n]ta beserică, erū, nepo[me]-
 nindu-lū, să fiū neertatū. În preluminată și oblăduitori Dom-
 nie Mării Sale luī Mihaiū Răcoviță Voevodū, cândū inbla
 vletulū dinceputul lumii 7232, înū Sept[emvrie] 26.

Cărți grecești:

869.

3. *Faptele Apostolilor* de Veneția, 1759.

4. *Παρακλητική* de Veneția, 1793.

5. *Apocalips* de Leipzig, 1800.

6. *Mincie* de Veneția.

7. *Triod* de Veneția, 1815.

8. *Penticostariū* de Veneția, 1817.

LXVIII. Drăgășani.

A. Biserica cea mare.

Pisanie nouă, care spune că zidirea a fost înălțată la 20 August 1793, supt arhieria lui Neectarie și în Domnia lui Alexandru-Vodă Moruzi.

1. *Psaltire* din 17— (tipărită de Gheorghe Nicolaievici).

2. *Evanghelie* de Buda, din 1812.

B. Biserica Sf. Ilie.

870. 1. La intrare:

Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh s'a zidit din temelie această sfântă și dumnezeiască biserică, întru care să prăznuște hramul sfântului proroc Ilie, sfântului ierarh Nicolae și sfântul Ioan Botezătorul, și s'a înfrumusețat cu zugrăvire peste tot, dupre cum să vede, în zilele Mării Sale prialuminatului Domn Io' Alecsandru Dimitriu Ghica Voivod al Valahii, cu blagoslovenia și cu ajutorul Preasfinții Sale chiriu chir Neofit episcop Râmnicului, Noului-Severin, și cu cheltuiala și osteneala că cu multă osărdie a dumnelor Pătru Cojocaru cel mare, dum[nealui] Postelnic Barbu Dranovičanu, Dumitru Gheorghe Mitualei (*sic*), Voinea Cojocari, Mihaï Amza, Pătru Cojocaru, Dincă Cojocaru, ajutorind și alți boieri i neguțători și lăcuitori acestui loc, după cum în pomelnicul cel titoricesc este scris, precum și toate odoarile cele bisericești au cumpărat, și cele pre din lăuntru trebuinçoase au făcut, spre a fi întru slava numelui marelui și a tot țiitoriului Dumnezeu și a dumnealor i a părinților dumnealor veșnică și nesfârșită poménire; în anul de la Nașterea lui H[risto]s Dumnez[e]u 1834, Noemvre 8, s'a făcut această pisanie prin osteneala dum[nealor] Mihalache Bănduțoiu, Păuna soția dum[nealui], Firica, Teodor, Niculae, Dumitru, Vasile. [Aduas cu negru:] Cărsta, Ștefana, Părvu, Șarban, Dima,

Gheorghe, Sima, Grigore, Ana, Dumitru, Maria, Stoica, Petru, Ecaterina.

Inscripția e scrisă frumos, în duct arhaic, pe o greoaie piatră, rare vădit înlocuiește pe alta mult mai veche, după care s'au imitat și slovele. Căci stilul bisericii trimete în veacul al XVIII-lea, mai curind în jumătatea întâia, iar pe catapeteazmă, care e de zid, sînt făcute în relief două pajuri germane.

2. *Penticostarion* de Blaj, 1808.

3. *Octoih Mare* de Buda.

4. *Evangelie* de Buda, 1812.

5. *Triodion* de Buda, 1816.

6. Pe un *Molitveanic* de București, 1819:

871.

Acestu Molitfelnicu l-amu cumpăratu eă, popa Ioană otu Drăgășani, de la preoteasa Stana, a răposatulu popi Badi, cu t' 25; popa Zamfir vânzători și mar[tor]; cu leatu 1831, Fev[ruarie] 16.

7. Pe un *Apostol* de București, 1820:

872.

Această sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carté ce să numește Apostol, s'au dăruit aicea la sf[ă]ntă biserică cea noao din Drăgășani, unde să prăznuește hramul sf[ă]ntulu prorocū Ilié, de robulū luī D[u]mnezeū Stanū-erodiaconu de la satul Nemoiū, pentru a sa večnica pomenire, și, spre a fi știutū, amū însemnat aicea; 1835, Martie 1.

8. *Irmologhionū* de Viena, 1823.

9. Pe *Anastasimataritul* de Viena, 1823:

873.

Anulū 1838, luna luī Ghenarie 11 zile, sara, la patru ceasurī fără un sfert, s'au cutremurat pămintul foarte tare, încit pocī zice că au fost însemnat cutremuru, și, spre ținere de minte, amū însemnat aici.

10. Pe unul din *Mineiele* luī Veniamin:

874.

Acest Mineai este cumpăratu de mine, robulū lūi Dumnezăū diiaconulū Fărtatū otū satulū Spărlenī.

875. 11. Pe un *Chiriacodromion* de Sibiiū, 1855:

S'aū datū de noi biserici din Drăgășani prinū dumnealūi Postelniculū Barbu de la Drăgășani, suptū a căruia îngrijire să va păstra. 1857, Inuarie.

C[alinic], R[ă]m[niculūi], Noulū Severinū.

Preotul înseamnă că a fost de față la sfințirea bisericii episcopiei de Rîmnic, în ziua de 1-iū Ianuar 1857; încunjură biserica vicariul Augustin. „Și aū fost ploaie.“

Episcopul face biserica din temelie, „precum și casele arhiereshi, seminarul și toate înprejmirile sfîntei episcopii“.

13. *Cazanii* de Buzăū, 1834.

LXIX. Biserica din Gîrdești.

876. De-asupra uși:

Întru slava preasfintei Troițe și în numele sf[ă]ntulūi ierarh Nicolae și a sf[ă]n[tulūi] marelū mucenic Dimitrie ziditu-s'aū această sfântă biserică din temelie prin osărdia și cheltuiala robu lūi Dumnezeū Chera Gărdescul și cu ceialalț ajutori, în zilele prea-înnălțatulūi nostru Domn Io Grigorie Dimitriu Ghica Voevod, arhiere[ū] eparh[iei] fiind Preaosfințitul episcop chiriu chir Neofit, la leat 1826. Pu--am această episanie și am ajutorat sfânta biserică și cu alte odoară, orī ceia ce-am putut:

Pre cât milostivu D[u]mnezeū aū voit,

M'am silit,

Dup[ă] putință,

Ca vameșul cu credință,

La acest prea-sfânt lăcaș,

Nu ca Fariseul trufaș,

Împlinindu datorie,
 Odihna cea în vecie,
 A putea nădăjdui,
 D[oa]mne, în veș dărui.
 Rogu-mă, dar, prea-herbinte,
 Din rostul cel de părinte
 S(ă) auzi glas prea-fericit:
 Iată cum te(-)am plătit.

Smeritul Daniil monah Gărdescu, iconom sf[înte]i măn[ă-
 sti]r]i Cozi, cel mai mic fiu d[um]isale] Cheri Gărdescul; leat
 1835, Sep[temvrie] 14.

De Gheorghie Dan.

Între versuri e săpată jos crucea, cu o ramură dreaptă și una
 laterală, și o pasere. Săpătorul e același ca la Sf. Ilie din Dră-
 gășani, un mare meșter, urmînd tradiții arhaice.

LXX. Biserica de lemn din Ștefănești.

1. Pe lemn, la dreapta intrării:

877.

Să se știe aca[stă] sfântă beserică că s'aũ făcutũ. în zile
 D[o]mnului nostru Eũ Alesandru-Vod[ă], în anu cu veletu
 7300 [1792]. [Aduș:] Cu ajutor[ul] lu D[u]m[n]ezăũ, eũ Mate[î]
 amũ începutu p[e]n[tru] rugăcune; fr[a]t[î] l'acestũ lucru sf[ă]n[t]ũ:
 eũ popa Gĩura, am slu[ji]tũ întâi. Eũ popa Gĩura, eũ Matei
 (eũ Mă[te]i). Eũ Gĩura am tipăriintu.

[Apoi, în aceiași scrisoare ca la început:] Eũ Ionũ alũ lu
 Șarbanũ, eũ Dumitru Dimoiũ, Stanũ Ștefănescu, Stanču finu
 lu Stanũ Ștefenescu, Niacșu lu Neagoie, Măria lu Neagoie,
 Radu lu Neagoie [de două ori], Radu Runceanu, Angh[e]lũ
 Curuia, Niacșu și cu Dumitrașcu Clocă, Ionũ flăcău, Badea
 Boiașu, Radu Ștefănescu.

Și amũ scrisũ eũ, Ionũ Munteanu.

Alexandru-Vodă e Moruzi, a căru] Domnie începe însă numai
 la Ianuar 1793. Deci, în loc de 7300, trebuie a se ceti: 7301.

878. 2. Pe un *Molitfelnic*:

Acestu sfântu Molitvenic este cumpăratu de mine, popa Grigorie, și l-a[m] lăsatu la biserica mea Rădești-de-sus, la mâna feçorului mieu popa Tudor, ca să să pomenească în veci; 1817, Oc[tomvrie] 7. Popa Toaderu.

LXXI. Bisericile din Rîmnicul-Vîlcii.

A. Biserica Maicii Domnului.

879. 1. La intrare:

Acastă sf[ă]ntă și d[u]mnezească besearică din orașul Rimniculu, întru carea să cinsteaște și să prăznuiască hramul Buna Vestire a preasfintei Născătoarei de D[u]mnezeu și a celui dintru sfinți părintelui nostru Nicolae, fost-au mai nainte zidită de răposatul Mircea Voevodu, iară, cându au fostu întru stăpânirea Neamților, viindu Turcii cu rășboiul asupra Neamților, i-au biruitu și i-au scosu dintr'ăcâte cincî judeațe, și au arsū toate sf[i]nteles besearici, și, fiindu acastă sf[ă]ntă bes[ea]recă mai veache și surpată, au ajunsu la pustiire. Decī, din pronia d[u]mnezeiască s'au îndemnatu și s'au apucatu dumnealui răposatul Logofātu Radulu Rămnicanulu, fiindu de neam pământeanu, de aici, dinu orașulu Rimniculu, împreună cu dumnealui răposatul jupanu Ioanu Moldoveanulu de la Sibiiu, împreună și cu jupanu Grigorie, totu de acolo de la Sibiiu, de au ziditu acastă besearică din temelie, totu în locul acei vechi, și o au înfrumusețatu cu [zug]răveala precum să veade, în zilele luminatului Domnu Io Costandinu Nicolae Voevodu, fiindu arhiereu Scaunului acestuia părintele chiru Clementu, piscopulu Rimniculu, ca să le fie veačnică pomenire dumnealorū și a totu neamulu lorū, fiindu ostenitoare și multu străduitoare dumneaei jupăneasa Stanca, sora dumnealui Logofătulu Radulu, care și dumneaei cu ce au pututu au ajutat; Iunie 26, anii de la Adamu 7255, iară de la H[risto]s 1747.

2. Pe privazul de piatră, foarte frumos săpat, al ușii: 880.
7255, 1747.

Un Dumitru Moldovan e martur în Sibiiu la 1724-33 (*Studii și doc.*, XII, p. 24, n¹ LXV; p. 33, n¹ LVI; p. 35, n¹ LXV).

3. Pe un *Mineiū* pe Octombre, de Rîmnic: 881.

Acest sfînt și dumnezeesc Mineiū, ce este cu luna lui Octo[m]vrie, este alū sfîntei biserici unde să prăznueste hramul Maicii Domnului și alū sfîntului ierarhū Nicolaie.

4. *Octoih* de Rîmnic.

5. *Octoih saū Paraclitichî* de Rîmnic, 1811.

6. *Ceasoslov* de Brașov, 1835.

B. Biserica Toți Sfinții.

1. La intrare: 882.

Cu vreaarea Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu săvîrșirea Sf[ă]ntului Duhū, ridicatu-s'au această sf[ă]ntă și d[um]nezeiască besearică întru cinstea și lauda Tuturorū Sfinților, cu însoțirea la cheltuială a cinstului și de Dumnezeū iubitoriū chirū Grigorie proinū episcopū alū Răm[nicului] Noului Severinū, și a dumnealui Hagi Costandinū Malache, avăndū ajutorū și pe cuviosulū chirū Theodorū monahū, egumenulū Dobruși; și s'au începutū la anulū 1762, Avgustū 1 dn[i], și s'au săvîrșitū la anu 1764, Sept[emvrie] 20 dn[i], în Domnia Mării Sale prealuminatului Domnū Io Ștefanū Mihaī Racoviț[ă] Voevodū și în anulū d'intăiū alū păstoriei iubitoriului de Dumnezeū chirū Parthenie, episcopū Răm[nicului], întăiulū ucenicū și diiadhū alū Sfinții Sale părintelui Grigorie, spre a lorū veacnică pomenire; 7274 [1765], Sept[emvrie] 13 dn[i].

И писах поп Иван Петрари всех дѣла от камен сиа црков; 1763 [= și am scris eū, popa Pietrariu, toate părțile de piatră la această biserică; 1763].

2. Chipurile, foarte urite și cu totul modernisate, ale ctitorilor aū aceste inscripții:

883. Grigorie proin episcopu Răim[nicului].

Această sf[ântă] biserică s'a'u zidit de mine, Grigore, proin episcop al Rîmnicului, Noului Severin, împreună cu Hagi Costantin Malachie, ajutătorii, și Theodos[ie] monahu, la zidire și zugrăveală, la care, după vremea întimplărilor, a rămas neisprăvită parte de jos, de la încăperea femeilor, și advonu.

Hagi Costantin Malache.

Bica Ioan Lahovari.

Acestă sf[ântă] biserică este înzestrată cu 889 lei noi, pentru care acești bani i-amu făcutu danie din averea mia: casele cu prăvălie fiecare an din chiria hanului celuia din piața orașului, să se plătească totdeauna, pe fiecare an, precum mai sus vorbește, lefile fiecărui servitorilor (*sic*) bisericii, precum se află scriși în testamentul care v'am lăsat fiind vie:

1, lafa 2 preoți, 300 lei.

2, idem a cîntăreților din dreapta, 220.

3, idem cîntăreților din stînga și paracliserului, 150.

4, susținerea bisericii cu luminări și alte trebuincioase, lei 200.

Acestea s'a'u dat de mine, spre pomenirea mea, fiindcă biserica este făcută de strămoșii noștri.

Ionu Lahovari

[cu surtuc și fustă.]

Costantin Malache e judecat la 1729 de birăul și pîrgarii Companiei Grecilor din Sibiiu și plătește acestora 20 de florini, iertîndu-i-se alți 20 (*Studii și doc.*, XII, p. 33, n° LVI). Era fiul lui Iene Malache. Făcuse „răutăți, oții și nu odată, ci de trei ori“ și stase „la prinsore“. Birăul îl luase în chezășie, și Malachi însuși se îndatorise a nu mai face așa, rămîind ca, în cas de recidivă, „făr de nici-o judecată să aibă să mă spînzure“. Un Ioan Malache era staroste la 1751 (*ibid.*, p. 61, n° CXI).

884. 3. Pe un tetrapod, în săpătură:

Aceste tetrapode și iconostas este zugrăvit cu osteneala;

chel[tuiala] dumnealui Medelniceru Gheorghie Bucșănescu; 1823, Fev[ruarie] 8. Ioan zugrav.

Pentru Bucșănescu, v. vol. VIII din *Studii și documente*, p. xxvi.

4. *Evangelhie* greco-românească de la Snagov, 1693.

5. Pe un *Anthologhion* din 1737:

Popa Pîrvului, preot.

6. Pe un *Mineiu* de Rîmnic pe Novembre:

Acest Mineiu s'a u cumpărat u de chir Miha i coj[ocariu] i n t' 6, și l-au dăruit u sfintei bisericii unde să cinsteaște și să prăznuiască hramul u Tuturor u Sfinților u, i n orașul u Râmnicul u, la ani de la Hristos u 1791, Oc[tom]v[rie] 1, pentru ferici ta lui pomenire.

7. *Apostol* din 1784.

8. *Triod* de Buda, 1816.

C. Biserica Sf. Paraschiva.

1. La intrare:

Acastă s[fântă] și d[u]mnezeiască biserică, unde să cinstește și să prăznuește hramul u s. preacuvioasi Paraschiva, care acastă biserică din u temelie s'a u zidit u de răposatul u Domn u Io Pătrașcu Voevod u, ctitor i, iar u, după aceia, treci nd u multă vreme, și ajungi nd biseric a la multă cădere, s'a u boltit u de iznoavă cu cheltuiala d[u]mneal u i jupă n Savvi, și clopotnița cu cheltuiala a dumneal u i jupă n Ilie, și amvonul u cu cheltuiala a d[u]mneal u i jupă n Iova; iar u la leat u 1788 s'a u ma i stricat u de răzmiriț[ă], și s'a u dres u de ien[o]riiaș și de dumn[eal u i] j[u]p[in] D[u]m[i]trachi Ievoi u.

Că Petrașcu-Vodă, tat u l u i Miha i Viteazul, a clădit biserica Sf. Paraschiva, din Tîrgul Râmnicul u, e un adevăr. Pe Domn i l găsim acolo i n Iunie 1557, cînd era bolnav, și Sibienii, din veci nătate, i i trimetea u un medic, care nu- i putu lungi mult zilele,

căci Petrașcu muri, poate tot aici, la 26 Decembre din același an (v. Hurmuzaki, XI, p. 868, cf. p. VIII. Data morții, în *Inscripții*, I, p. 101, n° 199).

888. 2. Pe piatra sf. mese:

După „Iosif cel cu bun chip“, etc.:
Nicolae tipograf; 1825, Octovrie 14.

889. 3. Pomelnic:

Acestu sf[ă]ntu și dumnezeescu pomealnicu, carele să chiiamă proscomisarion, iaste al sf[i]ntei și d[um]nezeștii besearici din Tîrgul Rîmniculu, care besearică iaste zidită din temelia ei de răposatul Domn Io Pătrașco Voevodu, ctitorulu, iară după aceaia, trecînd multă vreme și ajungînd besearica la multă slăbîcune de cădere, adus-au Dumnezeu aici, la orașul Rîmniculu, pe dumnealorū neguțătorii chiproviceni, și, văzînd sf[i]nta besearică la multă slăbîcune de cădere, s'au apucat de au boltit-o de iznoavă, cu toată cheltuiala dumnealui jupan Savvei, și s'au înălțat turnul clopotniții cu toată cheltuiala dumnealui jup[in] Ilie Mărețulu, și s'au făcut amvonul denaintea besearicii de iznoavă de piatră, de răposatul dumnealui jupan Iova, fiind ostenitoriū dumnealui jup[an] Ioanū Evepalin.

Iar, cînd au fost la anul 7246 [1738], fiind aceaste cinci judeate dincoace de Oltu întru stăpînirea prea-înălțatulu Împărat al Romei Carol al 6, etc. Și, viînd neguțătorii din țara Ardealulu, s'au apucat cu cheltuiala dumnealor de au dres sf[i]nta besearică cu zidū, și o au acoperit cu șindrilă, și o au înfrumusețat și înlăuntru cu toate ceale ce i-au trebuit.

Și s'au făcut și pomealnicul acesta cu toată cheltuiala dumnealui jupan Constandin, scriîndu-se într'însul fieștecarele cine au dat anume...

Iar, cînd au fost la leatū 1788, făcîndu-se încă răzmiriță între Poarta Otomanică și între Curtea Austriei, și adunîndu-se și la acest orașu ordie de mulți Turci, s'au răpus

iarăși odoarele sf[î]ntei besearici, și s'aŭ stricat și besearica înlăuntru, ajungînd grajdii de cai, și, dărămându-i-se de tot și învălișul, aŭ rămas așa pină la facerea păcii.

Atuncea dar, la anul 1790, cu sfatul și îndemnarea celor mai de aproape citori și cu voința de obște a tuturor ne-guțătorilor pravoslavnică ai Companiei, ciți sint noriași ai aceștii sf[î]nte besearici, aŭ fost ales epistat dumnealŭ jupanŭ Dumitrache Iovoiulŭ, carele, cu darul lui Dumnezeu, după multa osîrdie a sa aŭ dres besearica și chiliile de lingă besearică, și aŭ adaos, atita de la răvnilorii noriași, cit și de la sine scule și odoară și veșminte... De atuncea pină acumŭ, la leatŭ 1812....

Era mizgălit cu multe fealiuri de slovă proastă printre cea frumoasă și tiparnică slovă d'intiŭ, iar acum s'aŭ curățit și s'aŭ spălat precumŭ să veade.

Io Pătrașco Voevod i g[o]sp[o]jda ego! Voica, Io Mihail Voevod i g[o]sp[o]jda ego Stanca, Io Petru Voevod [Cercel], Io Șerban Voevod Cantacuzinò, Io Costandin Voevod Basarabŭ [apoi ceilalți pînă la Ioan Voevod Caragea].

... Stoian Cireșŭ, carele aŭ dat besearicii o pivniță cu ocina ei la ulița tirgului... Jup[an] Crăciun de la Ocnă, carele aŭ dat o pivniță la ulița tirgului, și cu locŭ de prăvălie.

... Jup[an] Nicoliiŭ sin Hagi Hristii Iovepali și alŭ soției dumisale, cocoanei Nastasiei... Șase Mineae ruminești legate, cumpărate cu t' 33... Epitrahil i rucavițe de atlazŭ cu firŭ și de belacoasă cu firŭ de Veneția, și o păreache pafiale de argintŭ poleite, cu colanulŭ lor...

... Jup[an] Nicolae sinŭ Nicolita Iovepali... Aŭ datŭ și icoana hramului besearicii cu prevazuri poleite cu aurŭ.

... Jup[an] Costandinŭ sinŭ jup[an] Nicoliiŭ Iovepali... Un steag zugrăvit pe mușamă, cu cŭcuri de firŭ bunŭ și cu prevazuri de maldahŭ, i doao sfeășnice mici de lemnŭ, zugrăvite.

... Jup[an] Gheorghie sinŭ jup[an] Nicoliiŭ Iovepali...

...Jup[an] Băluță, ce s'au numit din sf[i]ntul botez Ioan, sinu jup[an] Nica Teișanul, și al soției dumisale, cocoanei Maricăi.

Avînd dumnealui cumpăratu locul de prăvălie de lângă podgoriia besearicii de la leatū 1800, și apucîndu-se să facă boltă, după ce au curățitu cu multă cheltuială pămîntul și gunoiul ce era adunatū din răzmirița Neamților și mai denainte, apucîndu-se meșterii să facă șanțurile pentru temeliele zidurilor, au începutū a scoate mulțime de oase de oameni, din care s'au cunoscut că acestū loc mai denainte vreamă au fostū tot podradie a besearicii, și rău a mers cu vînzarea din mîna în mână pînă cînd au ajunsū la dum[nealui]. Decī, vîzîndu-se aceastea, și cîrtîndū epitropiī sf[i]nteī besear[icī], și însuș dumniului cunoscînd că iaste alū sf[i]nteī besearicī, au făgăduitū să dea pe totu anulū cite t' zeace la sf[i]nta besearică; atitū însuși cit și cine să va trage din neamulū dumisale, pentru veačnica pomenire.

Au mai datū încă și altū locū părintescū al dumnealui, în dosulū chiliilorū besear[icī], dinū grajdiulū dumnealorū pînă înū loculū popei Iotei, ca să fie mai larg.

Au datū și o sfită cu epatrahilū de catifea roșie, cu șireturi de ceale bune. Au mai datū și alte doao sfitē i patru poale, totū de mătase, la icoanele ceale înpărătești, și o poală, totū de mătase, la iconostasū.

...Jupanū Vlăduțū Madancovicī...

...Jupănū Dumitru Ioan... O sfită de creditorī verde... O sfită de mătăsărie roșie cu aeru și procovețe și rucavețe, un stihari diaconesc cu oraru lui de damascū; unū stihari de taclisū cu epetrafirulū lui (1835).

Acestū jupănū Dumitrache [sin Matei Iovoiul] au făcut chiliile dinnaientea besearicī... Și o prăvălioară de piatră... Casele ceale noi dinū dealū ale dumisale [daū «o ocă čară și una ocă untū-de-leamnū»]; casele ceale vechi din vale... Chirū Stoi

sinu jupinului Themelie... Jupanul Iamandă Nicolae... Jupanul Gheorghe Nicolae Purincă... Jupanul Mihael Cojocariul... Jupanul Gheorghe Ioanovici... Coconi Rucsandă, soția răposatului Duță Iovipali... Jupanul Gheorghe Diianul... Răposatul Antonică Ghinoi... Stan Tepecul, carele cu cheltuiala lui a parosit altariul besericii cu lespezi.

... Acest Savvă a ținut pe Stana, sora Hagi Cirstii, și el a murit nelăsind copii. Iar Stana s'a măritat de a luat pe Dumitru Moldoveanul de la Sibiiu, și cu acest jup[an] Dumitru a făcut pe Marița, ce o a ținut-o Ionu Moldoveanul, și din Ionu Moldoveanul cu Marița să trag fiii dumnealor: patru și doao copile; cel mai mare fecor a fost Dumitrachie, de la Sibiiu.

Jup[an] Chiră i brat ego jup[an] Gheorghie, cari a zugrăvit beserica, și a dat unu policandru și o păreache de odăjdii.

Jup[an] Ilie Mărețul i brat ego Iacov, cari a înălțat clopotnița, și a dat și o cruce.

Jup[an] Iovei Evepalin, carele a dat besericii sfașnicile ceale mari.

Jup[an] Iovei Abagiul, carele a făcut amvonul d'innaintea besericii.

Jup[an] Ioanul i snă ego jup[an] Chira Evepalin, carele a cumpărat Mineae 12 cu frate-său jupanul Cirstea, și a dat unu rindu de odăjdii și și la acoperitul besericii a dat zloți —, și la clopotul a dat zloți —, și a zugrăvit preste tot, și a făcut podgradiia de zidul împrejur.

Jupan Cirstea Evepalinu, nu numai că a fostu tovarășu cu frate-său jupanul Ioanul la cumpăratul celor 12 Mineae, i la un rind de odăjdii, și la acoperitul besericii, etc., ci încă a dat și o cădealniță de argintu la sf[ânta] beserică, și o cruce de argintu poleită, și a zugrăvit și amvonul, și a făcut și ușile besericii cu stilpii de piatră, și a mai

dată încă și o candelă de argint la icoana sf[ă]ntului ierarh Nicolae, pildă bună lăsind odraslelor sale ca să iubească bună-cuviința casăi lui D[u]mnezeu, și să urmeze din neam în neam a o înfrumuseța, cu aceiaș de D[u]mnezeu plăcută rivnă.

...Părintelui Climent, iconomul de la sf[i]nta Episcopie, carele a fost preot de mir la această sf[i]ntă besearică, și a dat un Moltitveanic sf[i]nteii besearici.

Așijderea a dat și tatăl Sf[i]nții Sale Tănasi Burtea t¹ 12, cînd s'a dat boltit besearica cu scinduri.

Jup[an] Miha Ralion, carele a dat besearici o candelă de argint. A dat și fie-sa Mariia la sf[i]nta besearică o sută și treizeci de dramuri de argint.

...Jup[an] Ioan Mariiandi, carele a dat la doo clopote și la învălișul besearici, și la steag, și la un M[o]l[i]tveanic, i la un Mineiu.

... Jupînu Costandin Malachie.

... Jup[înului] Lazăr Grozdin. [Dă] și o dveară de mătase. Jupînu Radul Băcanul.

... Jup[înului] Dobre... La dresul icoanelor.

... Jupînu Dan.

... Jupînu Mișco, carele s'a călugărit la sf[i]nta mănăstire Bistrița...

... Pomealnicul Jup[înului] Hristei, carele a dat sf[i]nteii besearici o perdea de mătase la dveara cea mare, coturi 3.

... Jupînesii Marișcăi...

... Jupan Stănică, zet[=ginere] Ion Bunea... Jup[an] Gheorghie Boltașul din Craiova, sin Logof[ă]t Stan din Rîmnic... A dat prefăcut crucea ce o didease răposatul Jup[an] Lazăr, moșul dumisale Grozdin, cea cu 12 praznice, și a dat ferecat-o cu argint la leat 1786... Jupan Nicolae Tutungiu... O poală de cit... O păreache rucaveți de taclit... Jupăneasa Ilinca sin Nițu Clipici... Cocoani Rucsandii Iovipalivna... biv Cîaus Gheorghie Capeleanu [chip de la «1831, Ioan Zugravu».]

4. Pe o cruce în curte:

S'au ridicatŭ această cruce și pisanii de popa Păun Stanŭ ereŭ, Ana erița, G[ri]g[ore], Ioanŭ; morț: Niaga erița, G[ri]g[ore] ereŭ, Maria erița, Zisu, Ioan, Tudor.

5. Pe un *Mineiŭ* de Buzău (Iulie):

Acestu Minei, luna lui Iulie și cu luna lui Avgustŭ, și cu alte Mine[e], care cuprindŭ, în toate, 12 luni, adecă toată slujba besearicii de peste totŭ anulŭ, le-amŭ cumpăratŭ noi, jup[ăn] Ioanŭ, dinpreună cu frate-mieŭ jupanŭ Cărstea, fecorŭ jupănului Marcu Epepalinŭ Chiproviceanulŭ, t^l 40, bani vechi, și le-amŭ închinatŭ sf[i]ntei besear[e]cii ce iaste în Tărgulŭ Râmnicului-de-susŭ, otŭ sudŭ Vâlcea, unde să cinsteaște hramulŭ sf[i]ntei preacuvioasei maicei noastre Parascheva, ca să fie aceaste cărți stătătoare sf[i]ntei besear[e]cii, neclătite, nestrămutate în veaci, să să laude și să să proslăvească toți sfinți de preste totŭ anulŭ, căți săntŭ în 12 luni, și să fie și părinților noștri și noao de pomenire; cărți care le-amŭ închinatŭ sfintei besear[e]cii, unde și noi enoriiăș sântemŭ, iarŭ care s'arŭ ispiti cu gândŭ ca acela să instriineaze vre una din cărțile de la această sf[ă]ntă bisear[i]că, să fie suptu blestemulŭ sf[i]ntei besear[e]cii a Răsăritului și a Tuturorŭ Sf[i]nșilorŭ; Martie 25 dne, l^r 7234 [1726].

Pentru Marco Iovipali (Iovipalin) și fiii săi, Ioan și Cărstea, v. pomelnicul de mai sus. Ioan are pe Chira. Fiŭ al acestuia este Nicolifă, care trăiește până pe la 1821, lăsind măcar patru fii, pe Constantin, pe Nicolae, pe Gheorghe și pe Ioniță. V. *Studii și doc.*, VIII, pp. 21, 58, 82, 87-8, 90, 129; XII, pp. 166-7.

6. *Apostol* de Rîmnic.7. *Liturghii* de Rîmnic, 7295.8. Pe *Cazaniŭ* de Rîmnic, 1792:

Ăastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiiamă Cazanię, iaste a sfinții biserici din Tărgŭ, unde să prăznuește hramu preacuvioasei Maicii noastre Paraschivei, și s'au datŭ de

dumn[ea]lui jupănu Dumitrachie Iordană, ca să-î fie vecinică pomenire; 1796, Sep[temvrie] 19.

D. *Biserica Sf. Dumitru.*

893. 1. De-asupra pridvorului, în foarte frumoase slove zugrăvite:
Acestă advonă s'au făcută dină temelie cu chieltuiala dum[isale] Logofătului Ioană zugravu și soția sa Elena, spre pomenire dumnialor și a fiilor dum[nialor], anume: Alecsandru, Haralambie, Costandin, Grigorie, Efrosina, Ioană, Nicolae, Efrosina și cu totă neamulă loră, la anulă 1838, Sept[emvrie].
2. *Mincie* de Rîmnic.
3. *Penticostariu* de Rîmnic.
4. *Liturgi* din 1813, legate de Ioan Buneseu.

E. *Biserica Sf. Gheorghe.*

894. 1. La intrare:
Aciastă s[fântă] și d[u]mnezăiască biserică, unde să cinstește și să prăznuește hramulă s[fântului] marelui muč[enică] Gheorghie, care aciastă biserică nu să știe de cine este zidită dină temelie, iară la ani de la H[risto]s 1681 s'au înnoită de Preasfînția Sa părintele Theodosie Mitropolită; iară, la ani de la Adamă 7245 [1737], șculându-să Turci cu război asupra Nemților, au arsă și aciastă s[fântă] biserică, și iară s'au dresă de un nepotă ală Preas[fi]n[ției] Sale, Mihailă, și de un moșă Ionă, i de moșă Radu, ca în več să s[ă] p[o]m[eneas]c[ă].

895. 2. Pe o icoană de la altar:
Ačasta sf[ântă] icoana s'au făcutu de dumnialoră nepoți lui Mat[ei] Arvată, Marin, Mariia, Mariia, Gheorghe, Ana, G[r]igore, Alelă (*sic*), Tudora, Gheorghe, Matei, Maria, Gheorghe,

Ana ereița, G[r]igore, Păuna, Mitru, C[ons]t[antin]u; 1839,
Inie 14.

3. Pe un castron:

Mih[a] Iv[an]; 1775.

896.

4. Pomelnic din secolul al XIX-lea.

897.

Domni: Io Alexandru Voevod, Io Nicolae Voevod, Io Costan-
dinu Voevod, Io Mircea Voevod, Io Șerbanu Voevod, Io Mihail
Voevod.

Se reproduce pisania. Apoi:

Și iarăș s'au dresu de unu nepotu alu Preasfinții Sale pă-
rintelui Theodosie, chiru Mihailu proigumen alu Coziei, iară
la leatu 1763, fiindu ispravnicu dumnealu Petru Grădișteanulu
bivă Velu Stolnicu [cf. *Studii și doc.*, VIII, pp. 1-11], au zu-
grăvită oltariulu și besearica. Deč acumă, la anii de la H[ris-
to]ș 1779, fiindcă era tinda besearicii mai mare și nebol-
tită, îndemnatu-s'au din rîvnă d[u]mnezeiască unu moșu Ionu,
împreună cu unu noriiășu alu sf[i]ntei besearici, anume Ra-
dulă, și au mai lărgitū besearica, cu micșorarea tinzii; care
tindă au și boltit-o și zugr[ăvit-o] cu amvonulu. Au mai făcutū
moșu Ionu și chiliile, cu zidulu împrejurū. Au mai datū și
Radulū unu peatecū de săliște la uliță. Iară, cîndū arū fi să
se scrie neștine la acestu d[u]mnezeescu pomelnicu, să fie
prinū știrea preoților, ca să se știe pentru ce i-arū fi ca
să se pomenească. Iară, de va îndrăzni cineva a scrie vre
un nume fără știrea preoților besearicii, de va fi parte be-
sericască, să i să ia darulū, iarū, de va fi mireanū, să se
afurisască... *Мзѣвъ* 28, 1783. Smeritulū ierodiaconū Grigorie.

Io Alexandru Voevodū, Io Nicolae Voevodū. Episcopi, de la
„Cozma arhieroshimonah“ la Filaret.

[Arvat dă] o Evanghelie ferecată cu argintū și unu potiri
de argintū și o cruce de argintū și cincī candelē de argintū și
unū locū de o jumătate de zi, îngrădiț, ce să otărăște cu alū bi-
searici, și de o parte să hotărăște cu jupănū Dumitrache Iolvoiu.

1815, Maiu. Acestu Ioanu Arvatu au ajutatū la facerea prăznicariulu cu t' treizeci. [Altul dă] un epitrafirū de belacoasă. [Altul ajută] la pardositulū besearicii. [Altul dă] taleri 280 pentru șindrilit. [Altul] coroana la Sf. Gheorghie, susū la Troiçnicū, doao coroane de argintū cu porumbu și o poală mare peste preastolū, cu plaștice . . . , doao chipurī de mănici de argintū, cu 2 pietri.

5. *Evangelie* de București, 1794.

F. *Biserica Sf. Ioan.*

898. La intrare:

Acestă s[fântă] și d[u]mnezăiască biserică, unde să cinstește și să prăzn[uiaste] hram[ulū] S[fântuluī] Ioanū Botezătoriu, neștiindu-s[ă] de cine este zidită dinū temelie pină la boltă, s'au sculatū d[u]mneal[uī] jup[an] Dumitrache Evoiū, la leatū 1815, de o au boltit-o, și au făcutū și clopotnița, și jugrāvindu-o, și făcind și 5 icoane, și candelē de argintū, și cu altele mai înpodobind-o, după cumū să vede, ajutându și d[u]mnealū jup[ăn] Niculița Iovipale cu tl. 500 și d[u]mnealū Logofătū Ionița alū pop[ei] Dumitric[ă] cu tl. 200 КИТК. [= КИТ., bătuți].

G. *Biserica Episcopiei.*

Refăcută cu totul la 1857 (v. mai sus, p. 304), n'are vechea inscripție pe fațadă. Cea din 1856, în *Istoricul eparhiei Rîmniculuī*, pp. 180-1. Din vechea inscripție a lui Climent pare a fi luat acest loc: „a fost mai nainte biserică clădită de arhiepiscopul Eftimie al Severinuluī și Mihail episcopul, iar, la anul 7243 [1735], în vremea războiuluī, Turciī cu Nemțiī, auzînd, s'a făcut a doao oară, de părintele Climent episcopul“; se spune, tot aici, că această zidire s'a dărîmat, după un foc, la 1847.

La locul ctitorilor sînt numai chipurile lui Calinic și lui Barbu Știrbei, amîndouă reproduse în cartea citată (pp. 164, 181).

1. Pe o cutie cu moaște: 899.
 Acastă cutie întru carea să află pusă cinstitulă capū alū sf[ă]ntului marelui m[u]cenicū Mercurie, s'au făcutū cu chel-tuiala Sfinții Sale iubitoriului de D[u]mnezeū chirū Parthenie, ep[is]c[o]p Răm[nicului]; 1767.
 Pe fund: 900.
 Episcopia Rîmnicului. Aprilie 30 dni, la leatū 1767.
2. Pe o cruce: 901.
 Νεκτάριος ἡγούμενος Κόσια, ἔτος 1830, Μαΐου 9 [= Nectarie, egumenul Coziei; anul 1830, Maiū 9].
3. Cruce a Sfintului Mormint [τοῦ παναγίου Τόπου].
4. Pe alta: 902.
 Io Antoni Voivod; 7179 [1670-1].
5. Pe o piatră: 903.
 Climent ep[is]c[op] Răimnicului, Stoiana, Ivăno... сн крѣсть [= această cruce]; 7209 [1700-1].
 Mai sint și alte slove, fără înțeles, fiind scrise de un meșter recunoscător de carte.
 Părinții lui Climent sint Radu și Parasehiva (*Istoricul eparhiei Rîmnicului*, p. 259).
6. Pe o tiplotă: 904.
 Theodosie, arh[imandrit] Coz[ian]; 1810.
7. Anaforniță, cu chipuri de sfinți în medalioane, lucrate 'n relief cu ciocanul; veacul al XVII-lea.
8. Pe o tămîierniță: 905.
 S'au făcut de preasfinți[tul] părin[tele] Nifon Sevastis, egu-
 menu sf[inte]i μονῆς Cozie; anu 1844, luna Mărt[ie] 1.
 După *Istoricul eparhiei Rîmnicului*, p. 192.
9. Aū fost trimese la Expoziție moaștele Sf. Filip, Mihail al Si-
 nadei și Marina, care poartă, pe benzile de aur ce le încunjură,

988 inscripții slavone (1642, 1647, 1652), a căror traducere se dă pe
pp. 205-6 din cartea citată.

10. *Tipicon* de Iași.

LXXII. Paraclisul Episcopiei.

906. 1. La intrare:

Acestă sf[ă]nt[ă] și d[u]mnezeescă paraclisă, din temeliia
lui iaste zidit[ă] și cu zugrăveale împodobit[ă] din[ă] bună gândul[ă]
și cu totă cheltuiala cinstitul[ă] și de D[u]mnezeu iubit[ă] și
părintelui chir[ă] Grigorie, ep[iscopu] al[ă] aceste[ă] sf[i]nte epis-
[copii], întru slava lui D[u]mnezeu și întru lauda hramului
sf[ă]n[tu]lui marelui ierarh[ă] Grigorie b[o]g[o]slovul[ă], în zilele
luminatului Domn[ă] Io Grigorie Ghica-Vod[ă], leat[ă] 7259
[1750-1].

Facsimile, în *Istoricul eparhiei Rîmniceului*, la p. 188; unde și
lectura.

2. Ușă sculptată (*ibid.*) și jeț episcopal cu vulturul bicefal.

907. 3. Pe d[ă]sul p[ă]retelei de la intrare:

S'a[ă] zugrăvit[ă] acest[ă] sf[ă]nt[ă] paraclisă la leat[ă] 7262 [1754],
sfârșindu-să la luna lui Avgust[ă] în 22 de zile.

908. 4. Pe un epitrahil:

Io Costandin[ă] Basarab[ă] Voevod[ă], гспжда Мариа [= Doamna
Maria]; leat[ă] 7200 [1691-2].

909. 5. Pe p[ă]retele din fund:

Помени гди: Григоріе зсграфъ, 1753. [= Pomenește, Doamne:
Grigorie zugrav; 1753.]

910. 6. Pe o cruce:

Dionisie ierom[ona]h, eclisiarh Mitro[poliei]; 1809, Sep[tem-
vrie] 8.

7. Pe o perdea de la d[ă]vera cea mare:

1830, Ghen[u]ar[ie]. Nectarie arh[i]m[andrit] ig[u]m[en] Cozii.
8. În pridvor, chipurile de ctitori, mîzgălite și ele la reparație:
Io Costantinū Gehanū Racoviță Voevod. Grigorie episcopū
Râmnicul[u].

Bolnița.

1. La intrare:

Aăastă sfântă și dumnezeiască biserică ce să cheamă bolnița, întru carea să cinstește și să prăznueste Adormirea preasf[in]tei Născătoarei de D[u]mnezeu și p[u]r[u]rea Feçoariei Mariei, iaste zidită din temelii ei prin osteneala și cu toată cheltuiala Preasf[in]ții Sale chir Climentū ep[i]scopū, precum și biserica cea mare iarăș de Sf [i]n[ț]ia Sa s'aū innălțatū și cu zugrăvele s'aū înpodobitū, în zilele Mării Sale Io Costantinū Necolae Voivod, ispravnicū fiind Spiridonū monahū, chelarū; Oc[tomvrie] 20, 7254 [1744].

Și în *Istoricul eparhieii Râmnicului*, p. 185.

911.

2. În dosul ușii de intrare:

Ziditu-s'aū aăastă sfântă și dumnezeiască beserică dinū temelie, și cu zugrăveala, și cu alte odoare înfrumșetată, prinū nevoința și cheltuiala smeritului chirū Climent, episcopu Râmnicului; 7256. Zugravii: popa Gheorghie, Badia diaconū.

Și în *Istoricul eparhieii Râmnicului*, p. 185.

912.

Pavilionul.

1. Pe un fragment de piatră în pridvor:

... zilele bunului creștinū Ion Costand[in Vo]evod, ș'aū datū dato[ria] că de obște la anii de la Adamū 7201; iarū de la H[risto]s 169[3].

Pentru clopotniță, v. cartea citată, p. 238 și urm. — Clopotele sînt din 1834, 1847, 1848.

913.

Crucea din vie.

[Съ] произволеніем штца и съ поспѣшеніем сна и съвршеніем штго дха амин. Бъздвиге съ ски четньи креть къ молбс и къ

914.

похваля иж къ стыхъ шца ншого Николаа Мир[а]лики[скѣи] епискпъ ;
и къздвнже сын креть Іу Костандин Шербан Воевод и гсжды
ег Балаша влскеніем шца Діѡнісія еписпа Римник., м. д., влѣт
8398А.

Adecă :

Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sffintului Duh, amin. S'a înălțat această cinstită cruce pentru rugăciunea și pentru lauda celui între sfinți părintelui nostru Nicolae, episcopul Miralichiei. Și a înălțat această cruce Io Costandin Șerban Voevod și Doamna lui Balașa, cu binecuvîntarea părintelui Dionisie, episcop de Rîmnic; Mart (Maiu 9?), anul 7164 [1656].

Și în *Istoria eparhiei Rîmnicului*, p. 233.

LXXIII. Însemnări de pe cărțile din biblioteca Episcopiei.

1. Baia-de-fier.

915. 1. Pe o *Cazanie* din 7256:

Acastă Cazanie iaste al sfintei mănăstiri Hurezii, oată de Sf[i]nția Sa părintele chiru Climentu, și s'au datu sfintei bi-seareci de la Baia-de-fieru, unde hramulu Tuturoru Sf[i]nților; Aprilie 25 d[ni], 7257 [1749]. Dionisie arh[imandrit], ig[u]m[en] Hurez[ulu].

916. 2. Pe un *Triodion* din 1731:

Acestu Triodu este alu sfintei mănăstiri Hurezu, și l-au datu smeritu igumen Dionisie ierumonahu la biserica sfintei mănăstiri de la Baia, la luna lui Fer. 28 dni, lt. 7240 [1732].

917. 3. Pe o *Evanghelie* din 17—:

... Cumpărată de dumnealui Iacovu, dinpreună cu nepotu dumisale Avraamu otu Baia-de-heru, așijder[ea] și sfântu antimisu este totu de cumpăratu . . . , la sf[an]ta bisarica ce noao otu Sărbești.

V. prefața vol. XIV din *Studii și documente*.

2. Bărbătești.

1. Pe o *Cazanie* din 7256: 918.
[Dată de] popa Mirea otū Bărtești [la 7267 (1758-9)] sf[i]ntei besearici ceī noao de piatră din Bărbătești.

2. Pe un *Apostol* din 1704: 919.
Acestū Apostolū l-amū vândutū eū popa Dimetrie Sfinții Sale popei lui Grigorie snă Andrei boiarū otū Bărbătești dreptū zloți 19, și amū lăsatū zlotū 1, că aū fostū tocmeala zloți 20, și amū ertatū zlotū 1, ca s[ă] zică și mie cine va citi: Dumnezeu să-l iarte; la cursu anilorū de la început[ulū] Lumii 7246 [1747-8].

3. Pe un *Triodion* de Tîrgoviște, 1649: 920.
Acestă carte a dat-o popa Nicodimū iermonahū otū Bistrița de pomană dumnealū Ștefanū vt. [Vistierū?] otū Bărbătești, la sfânta bisearică unde să prăznuiască Sf[ă]ntul Nicolae, Ianuarie 25 dni, leat 7229 [1721].

4. Pe *Mineul* de Novembre din Rîmnic: 921.
Acestă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să numească Mineaiul lunii lui Noemvrie, l- ū dăruit Sf[i]nția Sa părintele Macarie iromonahū sf[i]ntei besearici ceī noao de piatră dinū Bărbătești, intru carea să prăznuiască hramul preasfinteī Născătoareī de D[u]mnezeū cinstita ei Întrare în besearică . . . Popa Ioanū sintū Macarie, eg[u]m[en] otū Bărbătești, amū scrisū; 1779.

3. Bengești.

Pe *Faptele Apostolilor*: 922.
Chiriu chirū Climentū, episc[opul] Răimniculū, pentru pomenirea Preasf[inția Sale], să-ī fie în veaci, pentru că i-amū slujitū 10 ani în protopopie; iarū cine l-arū fura, să fie afurisitū de părintele episc[op], și de toți sfinți părinți otū Nечеia, 318, și de mine азъ грешных [= eū, greșitul] popa Ioanū prot[opopū] Telesculū; Noemv[rie] 20 d[ni] 7257 [1748]. Acestū sfântū Apost[olū] l-aū dăruitu protopopū Ioanū dumnealū

Stolnicului Bengescu. Aicea la sfânta bisearică, la Bengești...
R[adu] Bengescu bivū Velū Stol[nic].

4. *Bistrița.*

923. Pe un *Apostol* de Buzău:

Acestū sf[ă]ntū Ap[o]st[o]lū iaste al sfintei mănăstiri Bistriții, lăsatū de Stefanū ig[u]m[enū] Bistriții, să fie în chilia igumenească.

5. *Bistrița-Cozia.*

924. Pe un *Apostol* din 1683:

S'au înnoitū cu legătura în igumenia Sf[în]ției Sale] chirū Costandie arhim[andrit] Bist[ri]ții, 1800, prin osteneala mea: Dionisie eclis[arh].

† Acestū sf[ă]ntū Apostolū l-au datū proeg[umenul] chirū Grigorie otū Cozia la bolniță, unde iaste hramulū Sf[în]ților Apostoli Petră și Pavel, ca să fie Sf[în]ții Sale veačnică pomenire; iară cine s'arū îndrăzni ca să-lū dezlipiască, să fie suptū blăstămulū Sfintei Troiță.

Oct[omvrie] 3 dni, l^o 7211 [1701].

Grigorie proeg[umenū] otū Cozia.

925.

6. *Bunești.*

Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 7275:

Acestū Pentecostarū l-amū cumpăratū eū, popa Pătru, ce mă tragū din neamu Avrămeștilorū, de aiča, dinū satulū Buneștilorū, pe moșia sfintii episcopii, și l-amū cumpăratū cu t^l 6, însă șase, la anulū de la Face[rea] Lumi 7287 [1779], la luna luī Agostū 1.

7. *Căluși.*

926. Pe un *Apostolū* de 1774:

A fost a Călușului, supt Gavriil arhimandritul (1806).

8. *Cîneni.*

927. Pe o *Cazanie* din 1781:

Ačastă sf[ă]ntă Cazanie iaste cumpărată de popa Pătru Opriși, pentru îndelnicirea cetirei fecorilorū luī, ca să o stă-

pănească cu pace, și scrisă eă, mai multă păcătosulă și ticălosulă robulă lui Dumnezeuă popa Pătru Oprișă, cu mână de tină, cu condeiă de găscă; Ghen[arie] 13, 1788. Și am vândut-o la satulă Căneniă.

9. Cănepești.

Pe un *Antologhiu* din 17—:

928.

Al popei Stančulă Sirbesculă, care săntă preotă la sfântă besearică la Cănepești, sudă Gorjă; de la începutulă besearicăi amă fostă purtătoră de grija și chivernisătoră la facerea besearicăi, pân s'aă isprăvită, și s'aă sfințită cu bl[a]goslovenia Preasfinției Sale iubitoriulă de Dumnezăă ep[i]scopă Filaretă ală Râmniculă... Cu t' 25, și pă legătură amă dată t' 2... Mai 8, 1785, 7293.

10. Cornet.

Pe un *Antologhiu* din 17—:

929.

L-aă dată Preasfinția Sa părintele episcopulă chiru chiră Parthenie de Rim[nic], la sfântulă schită ce să chiamă Cornetulă, prină mine, Rafailă monahulă, ca să fie Preasfinției Sale veačnică pomenire, și de la sfântulă schită să fie neștrămutată în veci, amină; luna lui Dechemv[rie] 22, vleat 7275 [1766].

11. Drăgănești.

Pe o *Cazanie* din 7256:

930.

Aastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să chiamă Mărgărită, adecă Cazanie, iaste a sf[i]ntei besearică de piază dină Drăgănești, hramă Vovedeniia bo[gorodi]ți [= Maicei Domnului], dată de pomană de Preasf[i]nția Sa părintele chiră Climentă, episcopă Râmniculă, pentru vecinica pomenire; Sep[temvrie] 8 d[ni], 7261 [1752].

12. *Giurgiu.*

931. Pe un *Apostol* de Buzău (al episcopului Damaschin):

Amu scrisu eă, popa Iordache otă Giurgu, care amă învățatū copii popii lui Calinū.

Să s[ă] știe că acestū Apostolū iaste alū lui Marinū sinū popii lui Calinū otă Giurgiu, iproč; și amū scrisu eă, Marinū, cu mână mia, ca să nu aibă altulū a mă rămănia. Meșta Noem[vrie], 7264 [1755].

13. *Govora.*

932. Pe un *Triodion* din — :

Acest Triodū s'aū dăruitū de Preasfin[ia Sa] proinū Mitr[opolitul] sfintei măn[ă]stir[î] Govorii. Dech[e]m[vrie] 28 dni, 1777.

14. *Greci.*

933. Pe un *Apostol* din 1683:

Acestū sfântu Apostolū l-amū cumpăratū eă, Barbulū părcălabulū otă satū Greci, otă sudū Rom[anași], și l-amū cumpăratū dela fečorul popei Albului, umblândū cu elū fečorulū popei Albului ca să-l vânză în târgū, în Caracalū, i-amū datū eă, Barbulū părcălabulū, tl. 1 pl. pă dănsulū, cu tocmeală în mijlocu târgulū domnescū, fiindū mulți oameni marturī, care aū fostū cândū l-amū cumpăratū: părintele popa Tudorū otă Greci, Radulū Cîortacū, Radulū Budulaiū, și alți oameni aū fostū marturī . . . . Eă, Preda sintū pop[a] Albulū . . . . La luna lui Aprile în 2, la leatū 1759.

15. *Hurez.*

934. Pe un *Testament* de 1703:

Acestū Testamentū iaste alū sfintei dumnezeăștii mănăstirī Hurezii, și s'aū arătatū aici ca să se vază, să nu-lū ducă la alte lăcașurī, fiindū alū sfintei mănăstirī Hurezii, precumū intru adevărū să veade.

16. *Iazer.*

Pe o *Evangelie* de 1682:

935.

Acestă sfântă Ev[an]gh[e]lie cumpăratu-o-au Sf[i]n[ti]ia S[a] părintele chir[iscopu] Ilarion[ul], episcopul Râmnicului, și o au dat[ă] de pomeană sf[i]nte[i] mănăstir[ii] Iazerul[ui], iar[ă] cine s'ar[ă] ispit[ă] a o lua de aici, să fie procl[et]u[t], afurisit[ă], anathema, de D[o]mnul[ui] nostru Is[us] H[risto]s.

17. *Izvarna.*

Pe un *Octoih* din 17—:

936.

... Cu toată cheltuiala dumneal[ui] Gheorghe Gircu ot Izvana, dind[ă] pre lucrul[ui] lui tal[er]i 5, 30 par[ale], adecă par[ale] treizeci; dar[ă] tocmeala lui au fost[ă] tal[er]i 6=, ci au măi lăsat[ă] și numitu legător[ii] parale 30, pentru vea[er]nica pomenire; iar saftiiianu l-au dăruit[ă] dumneal[ui] Sămen[ul] Miloiu otam[ul], [= de acolo], pentru vea[er]nica pomenire.

18. *Jitianul.*

Pe o *Evangelie* de Snagov:

937.

Acestă sfântă Evangh[eli]e iaste a sf[i]nte[i] măn[ă]stir[ii] Jătiianul[ui], ș'au legat-o Sf[i]n[ti]ia Sa părintele ig[u]m[en]u chir[iscopu] Ananiia; Oc[tomvrie] 24 dn[i], leat 7233 [1724].

19. *Motru.*

Pe *Faptele Apostolilor*:

938.

Acest[ă] sfânt[ă] Apostol[ă] s'au legat[ă] al[ă] doilea de robul[ă] lui D[u]m[ne]z[ă]u Ioan[ă] Popescu, dasc[ă]l[ă] ot[ă] Cerne[ș]i, s[ă]n[ă]u Samoil[ă] ermonahu ot[ă] mănăstirea Motrul[ui]. 1794, Noemv[rie] 6.

Ioan[ă] Popescu, dasc[ă]l[ă].

20. *Negoiești.*

Pe un *Apostol*:

939.

Acestă sf[ă]n[tă] și dumnezeiască carte ce [să] numeaște Apostol[ă], iaste cumpărată de preo[te]i de la Negoiești, de la biserică boe-

rească cea de piatră, anume preoţii popa Ioanŭ Dragomirescu, popa Dumitraşco Vierescu, diaconu Preda Borcanŭ; cumpărată cu tl. 6 pl.

21. *Novaci.*

940. Pe o *Cazanie* din 174—:

... S'aŭ cumpăratŭ de aceşti noriaş... la biserica Novacilorŭ: Pătru Novăcanu sãn Ilea, Ştefan Fisăi, popa Ion Borbeae.

22. *Ocna.*

941. Pe o *Evanghelie* din 1682:

Acaştă sfântă şi dumnezeiască Evanghelie este a bisericii den mahalao răs[ă]ritului de la Ocne, unde să prăznuescŭ Sfinţii Voivozi. Leat 7246 [1737], Oc[tomvrie] 15. Pop[a] Ioanŭ.

Acaştă Ev[an]gh[e]lie dată iaste de pomană de Măria Sa Io Şerbanŭ Voivodu la bisearca domnească la Ocnă, unde iaste hram... , pentru... să fie besearecii. Cărstea Log[o]f[ă]t, ispravnicŭ.

23. *Pociovalişte.*

942. Pe un *Apostolŭ* din 17:—

Acestŭ sf[ă]ntŭ Apostolŭ care ne-aŭ lăpădat-o părintele episcopulŭ Climentŭ la bisearca la Poč[o]valişte, însă la beasiareca cea veaiche; care amŭ plătit-o cu zloţi 9, numai preoţii i diaconii cariŭ amŭ fostŭ rânduiţi la acea sfântă besearecă, totŭ pe anume, cine ce amŭ datŭ; însă eŭ, popa Barbulŭ otŭ Poč[o]valişte, amŭ datŭ bani 150. Amŭ datŭ eŭ, popa Raduţa, pe acestŭ Apostolŭ bani costande 18.

24. *Polovraci.*

943. Pe un *Mineiŭ* de Ianuar, 1779:

Acaştă sfântă carte iaste a sfintei mănăstiri Pol[o]vraci. Pahomie ig[u]m[enul]; 1787.

Pe un *Apostol* din 1747:

944.

La leatul 1802, Apr[ilie] 27, Duminecă lingă sară, la două săptămîni după Paști, aŭ călcat cîrjaliîi orașul Tărgu-Jiului, arzînd toate casele, tăînd și robînd și oameni, și, după ce aŭ șezut o săpt[ă]mină în Tărgu-Jiului, apoi s'aŭ arădicat și s'aŭ dus la satul Stănești, și acolo aŭ șezut altă săptămîină. Ș'aŭ ars toate satele și sfintele biserici după supt munte, și acolo mulți oameni aŭ robit și aŭ tăiat, fiind ca la o mie de Cîrjaliî, și mai marele lor aŭ fost Manah-Ibrahim. Și, de acolo plecînd, s'aŭ dus la Ocnele-Mari, arzînd toate casele pe drum, și sfînta mănăstire Pol[o]vragei (*sic*). Și, fiindu-le trecerea prin acest sat, Romănești, multă stricăciune și pagubă aŭ făcut, luînd și un rob, pe Ioan sin popii Nicolae, și la mulți oameni aŭ tăiat și urechile, și, după dînșii viînd nazirul de la Braila, cu vr'o cincî sute de Turci, cu Cazaci, cu tunuri, oaste împărătească, s'aŭ așezat aicea, în satul Romănești, șezînd o săptămîină, cit aŭ șezut și Cîrjaliî în tîrg. Și, viînd Cîrjaliî aici, și s'aŭ bătut cu dănșii, a arsă și multe case dintru acest sat, și sfînta biserică; aŭ făcut și metereze, sfărămînd timpla toată și icoanele, rămîînd numai părății; și aŭ fost fără de slujbă opt luni, pănă la Dechemvrie în 20, și, aducînd pe Sfîntia Sa parintele protopop Andreiŭ, aŭ tărnoșit-o și aŭ sfințit-o, și toată țara și boierii aŭ fugit peste munți; aflîndu-se Domnu țării Măria Sa Mihaî-Vodă Suțu, aŭ fugit, cu toți boierii, din București în Brașov. Și, spre a se ști precum s'aŭ întîmplat, am însemnat aici aceasta la 1802, April 27.

. . . protop[op].

Acei boieri ce aŭ scris și iscălește mai sus, după cum aŭ scris, adevărat este, și robul ce-l arată că s'aŭ robit, imi este mie frate, și nici păn acum nici aŭ mai venit, nici s'aŭ mai auzit unde se află. Și cel ce iscălește mai sus în anul trecut, la 1806, în luna lui Mai 7, l-aŭ chemat Dumnezeŭ; și pe amîndoi Dumnezeŭ să-î ierte. 1807, Iulie 24.

25. *Slăvitești.*

945. Pe un
- Triodion*
- de Rîmnic, 1831:

Acestă sfântă carte iaste cumpărată de robul lui Dumnezeu Ionu Slăvitescu, dăruită bisericii otu Slăvitești; 7249 [1740-1].

26. *Sohodol.*

946. Pe un
- Octoih*
- :

... besarică la satu, s'aũ datũ de acolo toate cãrțile, s'aũ lotũ și acesta, și amũ slujitũ cu elũ până la rãbeliia lui Dudorũ, și atunci s'aũ pusũ toate cãrțile in bolta besaricii, și dupã trecerea Turcilorũ, s'aũ gãsitũ celealalte cãrți, iarũ aceasta nu s'aũ gãsitũ. (E din Sohodol; însemnarea, din 1839.)

27. *Timișani.*

947. Pe un
- Penticostarion*
- din 7275:

Acestă sfântă și dumnezeiască carte aũ trimis-o protopopu Ionașco la sfânta biserică a noastră la Timișanilorũ, și amũ plătit-o cu talere zăce, eũ, popa Ștefulũ ot Timișani. Dintr' aceste tl. 10 arată la vale cine ce aũ datũ anume:

Bani 90 Dumitru Crãguĩ.

« 90 Iion sãn Iațco.

« 40 Udriște Hușta.

« 78 mãtușã Gazda.

« 40 Ghiorghie Timișanu.

« 40 Stãmatie Morãga otũ Paiosa.

« 30 Barbulũ Bãrhotã.

28. *Topolnița* [v. și vol. I].

948. Pe un
- Octoih*
- din 17—:

Acestă sfintã și d[u]mnezeiască carte ce sã chiamã Triodũ o amũ cumpãratũ eũ, Iosifũ ieromonahũ otũ Tismana, și o amũ dat-o sfintului schitũ Topolnița, unde sã prãznuiaște și sã cinsteaște hramulũ tãerii cinstitului capũ alũ Sfintului Ioanũ

Botezătoriu, pentru veacnica pomenire. Fev[ruarie] 14 dni, 1778.

29. *Vîlcan.*

Pe *Triodion* de Rîmnic, 7290:

949.

Să s[ă] știe, că această sfîntă și dumnezeiasca carte ce s[ă] chiiamă Triod, l-au cumpărat Ioan Beuranu, fecoru] lui Dumitru Beuranu, și l-amu cumpăratu cu t. 5 la sfînta bea-
serică satu schila Vălcanelor. . . În cursul anilor de la H[risto]s 1787.

30. *Fără loc de origine.*

1. Pe o *Psaltire* de Chiev, 1640:

950.

+ Vl[ă]d[i]ca Theodosie. Cine va fura această Psaltire de la schitu de la Piatră, să fie suptu blăstem, afurisit, proclatu, anaftema de Împăratul H[risto]s.

Aceste rînduri, într'o admirabilă caligrafie, sînt serise chiar de mîna lui Teodosie Mitropolitul Moldovei, cu privire la care v. *Ist. lit. religioase*, p. 180.

La sfîrșit:

Dionisie ig[u]m[en] Coztin [= Coziei?].

2. Pe o *Evanghelie* de Liov, 1644:

951.

Acasti sf[ă]nti bunî vestire de Împărăția Ceriului Ev[an]gh[e]-
lie cumpăratu-se-au cu toati usărdie a iubitoriu de toati
podoaba a sf[i]ntelor besearici Stefanu Mitropolitul, cu mila
lui Dum[e]dzău alu Tărgoviști și a toati Ugrovlahia, și o au
dăruiț în satu Costești, la sf[ă]nta besearici unde iaste hra-
mulu Uspenia b[ogoridi]ți, ca să fie Sf[i]nției Sale pomeani și
ertare de păcate, împreuni cu părinții Sf[i]nției Sale, anume Di-
mitrie și Dimitra, în veaci; iară cine va îndrăzni a o lua și
a o striina într'altă parte, sa o vinde, și cine o va da, și cine o
va lua, sa o va vinde, sa o va cumpăra, acela să fie tră-
cletu, blăstematu, anaftema și afurisit de Vl[ă]d[i]ca I[su]s
H[risto]s, de 318 *мц иже въ Невѣѣ* [= părinți cari sînt din Ni-

cheia], așijderea și de Vl[ă]d[i]cia Mea, și să-î fie părăș Pr[e]-
 ță[i]sta Maica Domnului mieu I[su]s H[risto]s la groaznica ju-
 decati. **БѢ ДНИ** [= în zilele lui] Io Mathei Basarab, m[esi]t[a]
 Ghen[arie] 20, **ГВАННА К ЛѢТО** [= anii, la anul] 7161 [1653].

E scris cu mîna marelui Mitropolit Ștefan, care-și arată părinții
 și locul de obîrșie.

952. 3. Pe un *Apostol* de 1683:

Luot-amă eă, popa Voinea, acestu *Apostol* de la cumna-
 tulă Manasiia în bani tl. 1 și 2 ob[oro]ace] de grău, căte bani
 50, car[e] facă bani 100, și 1 ferde meu de sămănța fomete
(sic), saă bani 88; m[e]s[i]ța] Mai dnă 21, letu 7203 [1695].

953. 4. Pe un *Apostol* din 1683:

Să să știe, această sfântă și dumnezeiască carte *Apostol*
 s'aă dată dinu mila lui Șerbanu Voivodu Catacozino pintru
 ca să fie de pomană la sfânta și dumnezeiască — [*sters*],
 hram —, și le-amă împărțitū eă, Stanciulu sin Todoru iuz-
 [bașa], leat 7193 [1684-5].

954. 5. Pe o *Psaltire* din 17—:

. . . . Este a mea, a robului lui Dumnezeu Radulu erei, dată
 de pomană de 2 provoslavnicî creștini, anume Dumitru Bre-
 zesculu și de Costea Vornicelu, și aă cumpăratū dreptū tl. 2,
 ca să aibă pomenire; Ap[rilie] 3 dni, l[ea]t 7266, 1758.

955. 5. Pe o *Cazanie* din 1756:

Și amă scrisū eă pe vremea ce să afla coconulu Gheor-
 gheșu Roșianu zapciū pe glasa Jălțulu de Mehedinți, și atunci,
 în vremea acia, aă fostū . . . liatulū 1821, până la anulū cu
 liatulū 1827. . . .

956. 7. Pe un *Penticostarion* din 1775, listă de dăruitori: Pătru
 Drăndara, Dumitrașco Floreșco, Ioanū Tauru, Gheorghie Curteanu.

957. 8. Pe un *Noū Testament* de Belgrad:

În leatul 1831, Maiū 28, în Joia Înălțari Domnulu și Măn-

tutorului nostru I[su]s H[risto]s, după pacea cea desăvîrșită între marele Împărat a toată Rusiia și preste toată lumea vărfulu împăraților, și între Othomanicească Poartă, după ținearea rășboiului de doî anî și după desăverșita Rusii biruință asupra sărmanilor Turci, cîndu prinu mijloacile Rusii cele înțelepte să chinuia țara Moldovi și Valahiia să rămăie suptu reformă, precumū toată Europa, făcându-să și oștiri regulate într' aceste părți, amū scris spre știre. . . .

9. Pe un *Antologhiu*, numele dăruitorilor: Danu Mălăialea, Șandru Stanei, Matei Blîdea otu Șasa, Dumitru Bicanu otu Șasa, Ionu Bălteanulū, Pana Palițe.

10. Pe un *Apostol*, lista de donatori: „Aū datū Gheorghe Sărarū bani 15“, Dumitru Terģanu. „Aū datū Voichița 2 coturi de pānză de groasă.“

LXXIV. Biserica din Miroslava (jud. Iași).

Clădirea n'are astăzi niciun stil. E nezugrăvită și cuprinde numai mormîntul lui Al. Mavrocordat (1907).

1. Pe *Liturghii* din Iași, 7267:

958.

Acastă sfântă și dumnezeiască Liturghie s'aū legatū după cumū să vede cu chieltuiala unū pravoslavnicū creștinū, anume Vasile, ca să fie pomenitū cu totū neam[ulū] dum[nealū] la citornicia aceștii sfinte cārți; 1778, Mart 4, 1778.

Și amū însemnatū eū, Gavriilū legătorū de cārți otu Focșani, care amū și legatū acastă carte.

Pomelnicul lui Enachi Balmoj: între nume: Sahinū.

2. Pe un *Triodion* de București, 1798:

959.

Alū lui Filaretū Apamias.

Pecete cu mitra, crucea, cîrja și inițiale.

3. Pe un *Octoih* de Buda, din 1811:

960.

Acestū Octoihū s'aū afierositū de mine, smeritulū arhie-

reŭ Filaretŭ Apamias Beldimanŭ, la biserica dinŭ satulŭ Miroslava, unde sã prãznuește hramulŭ mãi . . . .

V. și mãi sus *Galata*, p. 300.

4. *Liturghii* din 1834.

5. *Psaltire* din 1834.

6. *Ceasoslov* de Brașov, 1835.

7. *Mineie* de Neamț.

LXXV. Biserica Frumoasa.

V. și vol. I din *Inscripții*, pp. 14-5.

961. 1. Pe un mormînt, afarã:

Sub ăcãsta petrã in pace reposesã Ioane Mavrogheni, trecutŭ la viața eterna in 13 Septemvriu anul 1860, in etate de unŭ anŭ.

In somnul de vecie

Din leagãnŭ in mormãntŭ,

Ca flórea de câmpie

Trecutŭ de pre pãmãntŭ.

Asupra iurudire familiei Mavrogheni cu familia lui Mihaï-Vodã Sturza, v. revista *Floarea Darurilor*, I, p. 325 și Blancard, *Les Mavroyéni*, p. 585 și urm.

962. 2. Pe altul:

Pietatea cea fiiascã al domnitorului Moldovei Mihail Sturza aŭ rãdicat acest monument spre pomenire pre-strãlucitulŭ Mare-Logof[ăt] și cavaler Grig[orie] Sturza, nãscut la 1758. sãvãrșit la 1838, Mart in 13 zile.

963. 3. Pe un al treilea:

Sub ăceastã petrã reposesã sclavulu lui Dumneđeŭ Vornicul Petrachi Mavrogheni, sãvãrșit din viațiã la 2 Sep[temvrie] anul 1866, in etate de 78 ani. Trecatoriule, umelitu el te rogã se dici: Dumneđeŭ se'lŭ ierte.

4. Pe o *Evangelhie* de Bueurești, 1723:

964.

Ἐκ τῶν τῆς ἀτεντικῆς μονῆς τῶν Ἀρχαγγέλων τῆς ὀνομασθείσης Φρουμόσας, τῆς τελοῦσης ὑπὸ τὸ σεβάσιμον καὶ θεοβάδιστον ὄρος τοῦ Σιναΐτου, ὄνηθὲν ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου προτοσυγγέλου καὶ καθηγουμένου κυρίου Σιλθέστρου... Ευαγγέλιον. Σιλθέστρος [= Dintre ale domneștiî mănăstirî ce se zice Frumoasa, care e închinată la veneratul și de Dumnezeu călcatul munte al Sinaii; cumpărată de prea-cuviosul protosinghel și catigumen chir Silvestru... Evangelhie. Silvestru].

Foarte frumoasă caligrafie.

Însemnare românească, tăiată.

5. Pe o *Evangelhie* grecească din 1728 (a lui Hrisant de Ierusalim):

965.

Ἔστιν τῆς ἀγίας παρασκευῆς τῶν Σιναΐτων, καὶ ὥστις ἀποξενῶσι αὐτόν, ἔστω ὑπὸ τῷ ἰδίῳ ἀναθήματι: 1760, Ἰουλίου 24 [= Este a Sf. Paraschive a Sinaiților, și cine o va înstrăina, să fie supt deosebit blestem; 1760, 24 Iulie].

6. Pe o legătură:

966.

Ăcastă sv[i]nti Eua[n]ghe[lie] aŭ ferecat-o Mărie Sa lumina-
tulŭ Domnŭ Io Grigorie Ghica Voevodŭ κκ περκαγο ρεντρα
[= în cea d'intăiŭ Domnie], κ λκτ [= la anul] 7239, ao 1730
[cu arabice].

Însemnările la sfinți, slavone.

7. Pe o *Evangelhie* din 1754:

967.

Διὰ συνδρομῆς τοῦ ἀγίου καθηγουμένου κῆρ Σιλθέστρου ἀφιερῶθη τὸ παρὸν παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀδράμη καὶ Μανόλη Σάββα εἰς διηγετικῆς αὐτῶν μνημόσυνον, καὶ ὁ ξενώσας αὐτόν ἔστω τοῦ ἀναθήματος. 1766, Ἀπριλλίου 5 [= Cu cheltuiala Sfinției Sale egumenului Silvestru s'a închinat cartea de față de Constantin Avrami și Manoli Sava, spre veșnica lor pomenire, și cine o va înstrăina, să fie anaftema; 1766, 5 April].

968. 8. Pe potir:

Ἀβραμίου, Ζαφύρας, γωνέων καὶ τέκνων Κυριάκου, Σουλτάνας, γωνέων καὶ τέκνων [a lui Avramie, a Zamfirei, a părinților și fiilor lor; a lui Chiriac, a Sultanei, a părinților și fiilor lor] [c. 1780].

Maî este o anaforniță din veacul al XVIII-lea și o cruce în filigrană.

969. 9. Pomelnic:

Mihail Sturza V[oe]vod, Smaranda Doamna, Rucsanda și fii lor, Veniamin arhiereu și Mitropolit, Filaret arhiereu [Apanias] Ioasaf arhimandrit [Voinescu, ctitorul cel nou].

Morți:

Isac Balica¹, Nestor [Ureche], Mitrofana [soția lui], Grigorie Voevod [Ghica], Zoîța Doamna, Matei Voevod, Smaranda Doamna, Scarlat Voevod, Rucsanda Doamna; Mihail Racoviți Voevod, Anna monahi, Alecsandru, Gheorghii, Grigorie, Anița, Nestor, Ioan, Ecaterina, Chiril, Vasiana și tot neamul lor.

Iliș Voevod (?), Eremia Movila Voevod, Costantin Movila Voevod, Radu Voevod, Stefan Gheorghie Voevod, Gheorghie Ghica Voevod, Vasilie Voevod, Nicolae Mavrocordat Voevod, Costantin Mavrocordat Voevod, Constantin Racoviți Voevod, Ioan Theodor Voevod, Grigorie Calimah Voevod, Grigorie Ghica Voevod, Costantin Moruz Voevod, Alecsandru Moruz Voevod, Chirița Logofăt [Suțu] și tot neamu.

Morți:

Inochentie arhiepiscop, Iacov arhiepiscop, Veniamin arhiepiscop, Gherasim arhiereu, Antonie arhiereu, Inochentie arhiereu, Varlaam arhiereu, Ioasaf Voinescu arhimandrit. Acesta au zidit din nou, al doilea, biserica mănăstirei Fru-

¹ A întemeiat vechea „biserică mică de piatră“. V. *Letopisițe*, III, p. 169.

moasa, și aŭ înpodobit-o cu toate cele trebuincoasă, cu a sa cheltuială, la anul 1842¹...

Pomelnicul Marelui-Logofăt Grigore Sturza : Dimitrie, Ruc-sanda. Grigorie, Maria, Grigorie, Elena, Elena, Efrosini, și tot neamul lor. (*Adaus*: Theofila monahia, Mihaï bezedè).

10. *Octoih* de București, 1792.

11. *Triodion* de 1798, București.

12. *Penticostarion* de 1800, București.

13. *Triodion* de 1800, Blaj.

14. Pe un *Mineiu* de Buda, 1805:

970.

La 817, Octomvri 10, amă întratū, în zia de sfinții mu-cenici Evlampie și Evlampia, eŭ, Mihalachi dascalū.

15. *Urmare întru prea-sfinta Duminecă a Paștilor și întru toată săptămîna cea luminată*; Neamț, 1814.

16. *Liturghie* de Chișinău, 7323 (1815).

17. *Tipicon* din 1816.

18. *Epistolele Sf. Pavel* în grecește; Veneția 1819.

19. *Evangelhie* de Neamț, 1821.

20. *Triodion* de 1833, București.

21. *Mineie* de București.

LXXVI. Mănăstirea Cetățuia.

[V. și vol. I, pp. 13-4.]

Pe turnul de intrare:

971.

Хербъ прѣсвѣтлаго гпара Іу Дска Воевод, вжню милостію земли молдавскон, вѣкт зрон, мѣд юн. 1 [= Herbul prea-luminatului Domn Io Duca Voevod, cu mila lui Dumnezeu al țerii Moldovei, anul 7178 [1670], luna lui Iunie în 10.]

¹ Așa zice și inscripția, aseunsă de pridvor, de-asupra ușii de intrare.

LXXVII. Iași: Biserica Sf. Nicolae de la Socola.

972. 1. Pe un *Tipicon* din 1816:

Să să știe de când amă fost dascal, eă, Vasile Popovici, la bisărica sfântului ierarh Necolaï din iarmarocă, și atunci m'amă și căsătoritū, la anul de la Hristosū 1816, Avg[ust] 10 zile, și atunce aă răposat și tatăl mieū, eromonahū Serafimū, și, pentru știința, amă scris.

973. 2. Pe o *Evanghelie* de Sibiiū, 1806:

Acastă sf[i]ntă Evangheli[e] amă cumpărat-o, eă, Manoli Sărbu, din mahalao Broșteniī, împreună cu soțul mieū Anna, și cu fii noștri, Gheorghe, Mariia, Elena, și cu totū ne[a]mul nostru, și amă dat-o la sf[i]nta biserică ci să zidești întru cinste și prăznuire sf[i]ntului er[ar]hū Nicolaï aice, în Eșī, din iznovă, la iarmarocă, și să nu fii nimi volnicū a o lua fără di știre noastră, ci să fie în — la sf[i]nta bisărică niclintită în veci, și orcine din nemul nostro va căuta-o, să fii di față; și erei Timoftei a mersū împreună cu gupănul Manoli, și amă cumpărat-o cu baniū dumisale; let 1810, luna lui Dechemvrie 23.

3. *Evanghelie* din 7279.

4. *Liturghi* de Iași, 1818.

5. *Catavasier grecesc și românesc*; Sibiiū, 1832.

6. *Psaltire* din Iași, 1817.

7. *Euhologhiu* din Iași, 1834.

8. *Psaltire* de Iași, 1835.

Însemnare grecească din 1849.

LXXVIII. Biserica din Drăgănești.

[comun cată de d. O. Ghibu].

974. Piatră cu inscripție, la Museū:

Acastă sf[ăn]tă și dumnezeiască besereca dela sf[ăn]tă mănăstire, anume Drăgănești, care iaste hramul sf[ăn]tului ma-

reluî măcinicū Dumitrie, eū, robul Domnului mieū, lu Is[us] H[ristos] și închenătorul Sf[in]teî Troițe Io Mateiū Băsărabă, cu mila lu Dumnezeū Domnū și Voi[vo]d a toat[ă] Țara-Rumănescă, și, știind ctetoria noastră de spre mumă-mē, și văzându-o veche și stricată, rădecatu-o-am den temelie, însă dempreun[ă] cu rudele noastre, ce ni se trag de spre mumă-mē, anume jupan Diicul Marele-Spătar[iu] și jupan Drăgușin Marele-Paharnic, și [o am z]idit[ū] de piatră întru slava lu Dumnezeū și întru lauda marelui măcinecului Dimitrie și [n]tru pomeana părinților noștri ș'a noastră de veaci; amin.

Ispravnic —, msța Gh[en]ari.

Însemnată pentru statornicirea legăturii de familie dintre Matei Basarab, Diicul și Drăgușin, cu privire la cari v. vol. IV, Prefața.

LXXIX. Bisericile din Galați.

1. Biserica Precista.

1. În curte, pe un mormînt:

975.

Τάφος ἀσιπινίας (sic) δὲ φυγῆς ἀγαθοῦς ἐκ πόλεως Βυζαντίου, γυνῆ Ἀντωνίου Χ. Ἰωάννου Μεσοῦζη... ἐπιτοχῆς ἐνιαύτως σαράντα ἑπτὰ τὴν ἡλικίαν, ἐτελεύτησεν κατὰ τὸ ἔτος 1838, κατὰ τὴν πρώτην Ἀπριλίου, ἀφίσασα τέκνα ὀκτώ... ἡλικίας ἀλδὸρα περαλυγινοῦς (sic) μνημόσυον αἰώνιον ὁ δὲ Κύριος ἀναπάση αὐτὴν ἐν κολπίοις Ἀβραάμ μετὰ τῶν δικαίων χιλιοστοῦ ὀκτακοστοῦ τριακοσηστοῦ ὁδοῦς, μ[ην]ῖ Ἀπριλίου, εἰς Γαλάτζιον.

Adecă:

Mormîntul... sufletului bun, din orașul Bizanțului, soția lui Anton Hagi Ioan Meuzi: fericită trăind ani patruzeci și șapte ai vrîstei sale, a murit la anul 1838, la 1-iū April, lăsînd opt copii... de vrîstă... monument veșnic; iar Domnul s'o odihnească în sinul lui Avraam, împreună cu drepții; 1838, în luna lui April, la Galați.

2. Piatra de mormint a lui Gheorghe Anastasiu, din Kavarna, mort la 25 Februar 1847.

3. Piatra de mormint a lui Hagi Caludis Ioannu, mort la 24 August —.

4. Piatra de mormint a Hagi Dafnei, soția lui Hagi Caludis, născută la Burgas și moartă la 11 Mart 1862.

5. Piatra de mormint a lui Vasilie Gheorghiu 'Ιασσιαννοῦ, mort la 8 Mai 1858.

6. Piatra de mormint a lui Teohari Papadux din Varna, mort la 30 Decembre 1845.

7. Piatra de mormint a lui Nichita Moscopulos din Mesembria, mort la 16 Octombrie 1853.

8. Piatra de mormint a lui Dimitrie Constantinu, din Pyrgos, născut la 1819, mort la 1864.

976. 9. La pridvor:
1858, August 14. Ὁ κτήτωρ Δίας [= ctitorul Dias].

977. 10. Pe o piatră din veacul al XVII-lea, prinsă în perețele scării de piatră ce duce la elopotniță (comunicare a desemnului de d. profesor N. Velichi):

Σῶμα Μιχαήλ υἱέω Δημητρίου
Γιάννου Σκοῦ...τις ἡμῶν τέθαπτε ἐνθάδε
Ὅστε πρὸς πατρός ἔλκεται ἐκ Πελοποννήσου,
Ἔτυχε δὲ ἀπὸ πατρίδος Βυζαντίου.

Adecă:

Trupul lui Mihail fiul lui Dimitrie al lui Ioan Scu...tis, al nostru, a fost îngropat aici; care, după tată, își trage [neamul] din Pelopones, iar el a fost de loc din Bizanț.

11. Icoană din 1808.

978. 12. Pe catapiteazma din 1812:

Δὲ συνδρομῆς τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, Γρηγορίου, καὶ τῶν εὐσεβῶν
χριστιανῶν [= cu cheltuiala egumenului mănăstirii, Grigorie,
și a evlavioșilor creștin].

13. Pe o icoană acolo:

Costantinū Theodorū.

979.

'Ενεκομήθη χρυσῶ τε καὶ ἀργυρῶ ἡ ἀγία αὐτῆ εἰκὼν τῆς Θεομήτωρος διὰ πλουσίας δαπάνης καὶ λαμπρῶν ἐξόδων τῶν ἐν τῷ Γαλατζίῳ δῶο ἐδλογημένων βουφρετίων μογοασιέριδων, ἀμπατζίδων καὶ λοιπῶν χριστιανῶν, ὧν πρῶτος ἐστὶν ὁ Χατζῆ Κωνσταντάκη μογοασιέρης καὶ ὁ μονῆς τῆσδε Πρέτζηστας καθήγουμενος Ἄνθωμος, οὗς ἅπανι χαρίζοιτο ἡ κυρία ἡμῶν Θεότοκος τῆς τε παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ σωθήρια, ἀμήν, 1817. Lauren[cius].

Adeea:

S'a împodobit cu aur și argint acastă sfântă icoană a Maicei Domnului cu bogata cheltuială și strălucitele jertfe celor două bresle (rufeturî) lăudate din Galați, a bogasierilor și a abagiilor, și a altor creștini, dintre cari cel d'intăiu e Hagi Constandachi bogasierul și egumenul acestei mănăstiri a Precistei, Antim; căroră tuturora să li dăruiască Doamna noastră Născătoarea de Dumnezeu, în viața de față și cea viitoare, cele bune și mintuitoare; amin; 1817.

14. Pe o *Evanghelie* din 1687:

980.

Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Γερασίουμ [= și aceasta, ca și altele, e a lui Gherasim].

15. Pe un *Mineiū* de Iulie, Venetia, 1777:

981.

Τὰ παρόντα ἡγοράσθησαν τῇ δαπάνῃ τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου προηγουμένου καὶ ἐν πνευματικαῖς πατρὸς κῆρ Χρυσάνθου Βαθοπαίδηνοῦ π[ρ]ετξεστάνου, ἀφ' ἧς [= cele de față s'au cumpărat cu cheltuiala prea-cuviosului sfințitului proegumen și in cele sufletești părinte domnul Hrisant din Valoped, Precistanul; 1783].

16. *Penticostariū* din Venetia, 1782.

17. *Evanghelie* din Venetia, 1799.

18. *Ceasoslov* de Brașov, din 1835.

2. Biserica Sf. Gheorghe.

982. 1. De-asupra ușii:

Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ὁ περικυβερῆς [=περιφανής] καὶ θεῖος οὗτος ναὸς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου παρὰ σπουδῆς τοῦ κοιρίου (sic) Μηχαλακίου καὶ εἰς μετόχιον τοῦ Ἁγίου Τάρου περὶ εὐχικῆς καὶ μνημοσύνου αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων, ἀφ[ε]σ[τ]οῦ Ἐστρατίου Δαμπίζα Βοϊβ., ἐν ἔτει 1665, 7172, Ἀπριλίου α'.

Adecă:

S'a ridicat din temelie această vestită și sfântă biserică a sfântului marelui mucenic Gheorghe cu sirguinta dumisale Mihalachi și ca mitoc al Sfântului Mormînt, pentru rugăciunea și pomenirea lui și a părinților, Domn fiind Istrate Dabija Voevod, în anul 1665, 7172 (sic), Aprilie 1.

983. 2. Pe un mormînt, pe prag:

Εἰ δακρύσαι βόβλοι, ξεῖναι, δικαίως, ὄρα τύμβον κέθοντα γ' ἄνδρα ὅς Χανθίδης ἐκκρήθην Δημήτριος κλεινὸς Δακία ἦρην ἀρε (sic) δίκη γὰρ τῆς αὐτὸν Μέγαν Παχάρνικον δὴ κάθ' ἐν τιμῇ τέλος.

Adecă:

Dacă vrei să plîngi pe dreptate, vezi acest mormînt care ascunde pe unul care s'a numit Dimitrie Xantides; vestita Dacia l-a luat; a fost Mare-Păharnic, și și-a dat sfirșitul în slujbă.

984. Adaus:

Δημήτριος Παχάρνικος Διρεκτί... 1836, Ὀκτωμβρίου [= Dimitrie Păharnicul Direcciul; ... 1836, Octomvrie].

3. Mormîntul din 1848 al unei Constantinopolitane.

985. 4. Pe altul:

Ἐκμιθήθη δοῦλη τοῦ Θεοῦ Κατερίνη, γινὲ τοῦ Χάτζη Πάνα, να (sic) Βάρνα, ἐν 1793 [= a adormit roaba lui Dumnezeu Ecaterina, soția lui Hagi Pană, din Varna; la 1793].

5. Mormîntul lui Andrei Balsami din Cefalonia, mort la 12 Ianuar 1856.

6. Pe icoana Sf. Gheorghe:

986.

1832. Aceste patru icoane împărătești s'au dăruit de chir Rașcu la biserica Sfântului Gheorghe Ierosalimului; 1833, Dech[emvrie] 17.

3. Biserica Sf. Spiridon.

[comunicate de d. N. Velichi.]

1. Piatra de mormînt a lui Alexandru Vasiliu, născut în Adrianopol, la 1801, și mort la 13 August 1858.

2. A Elisavetei Ștefanide, nepoata lui, născută în Galați la 1832, moartă la 1845.

3. A lui Stamate Rusovicî, mort la 10 Ianuar 1850 [românească].

4. Biserica Sf. Vineri.

[comunicate de același.]

1. Pe o icoană:

987.

Acestă sfântă icoană s'au făcut di Costa[n]din Radovicî, starosti rusec, spre a să pomeni și a câștiga mântuire sufletului în veç, amin; 1828, Ghenar 1. Ioan Zugrav.

2. Pe icoana Sf. Haralambie:

988.

Ἡ παροῦσα εἰκόνα δι' ἐξόδων ῥουπετίων ψωμάδων καὶ ἐτέρων συνδρομητῶν 1814. [= Această icoană [s'a făcut] cu cheltuiala breslei pitarilor și altor cheltuitoři; 1814.]

5. Biserica Sfinții Voevozi-Mitoc.

[comunicate de același.]

1. La intrare:

989.

Acestă sf[ântă] biserică s'au zidit din temelie la an[ul] 1801 cu cheltueala răp[o]s[ă]t[ului] ctitor Gheorghie Cișmanul, cu a sf[inte]i m[ă]n[ă]stiri Neamțu-Secul și cu a altor dăruitori patrioți. După care, la an[ul] 1821, în vre[mea re]beliei, arzindu-să, s'au reînnoit iarăși de cătră mă[nă]stire, la an[ul] 1825,

fiind starețu Sf[inția] Sa păr[intele] arhim[andrit] Dometiean. Iară acum, din rânduirea Sf[inției] Sale păr[intelui] arhim[andrit] starițul pomenitor m[ă]n[ă]stiri, chir Gherasim, s'au reparat și îmbunătățit precum să vede, cu toată cheltueala mon[ă]stirii. Anul 1858, Septemvrie 15 zile. *Boernăm (?)*.

6. Biserica Mavromol.

[Idem.]

1. Mormînt al lui Theologos Hagi Ἡλίας, din Mesembria, cu soția, Zoița, din Anhial, cu fetele Eugenia și Catinca.

990. 2. Pe altul:

Ἐνθάδε κείται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Λάλος προσκνητήτης, ἀπατζής. Σφιστοβλῆς ἀνεπαύθει ἐν Κυρίῳ ἐν ἔτει 1831, Ἰουλ. 20. [= Aici zace robul lui Dumnezeuĭ Lalu, închinător, abagiū, Siștovean; odihnească întru Domnal; în anul 1831, Iulie 20.]

7. Biserica Vovidenia.

[Idem.]

991. 1. Pe un mormînt:

Ἐνθάδε κήτεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μαρίνος, ἐν ἔτει 1803. Ἰουνίου 20 [= aici zace robul lui Dumnezeuĭ Marin, în anul 1803, 20 Iunie].

992. 2. Pe altul:

Supt această piatră odihnești robul lui D[u]mnezeuĭ Ioanu, tatălū prot[opopuluĭ] și iconom[uluĭ] Gheorghii Avraam ot Galați, biserica Vovedenie; 1815, Sep[temvrie] 1.

993. 3. Pe altul:

Aicea să află îngropat Căpitanul Grigorie Vărnay, trecut din viață la anul 1838, Octomvrie 30.

994. 4. Pe altul:

Supt această pi[a]tră s'a înmormîntat trupurile răposăților robī a lui Dumnezeuĭ Sărdariul Pavel Străjăscu cu soția să

Elenco; cel întâiu în vrăstă de [gol] și săvârșit la anul 18 [gol], luna [gol], iar soția în vrăstă de [gol] ani, săvârșită la 18 [gol], luna [gol], împreună cu fiicile lor, săvârșiți mai nainte.

5. Pe altul:

995.

Zac fără suflare
 În večnica uitare
 Aici în mormint,
 De toți despărțită,
 În viac părăsită. —
 Mă acopăr cu pământ.

Așa-î la o floare,
 Ce-a vintului suflare
 Cu-ale zorilor plins
 Face să răsae,
 Săcirea ce-o tae:
 Tot lucrul îi stins!

Mărimea, averea,
 Norocul, puterea,
 Toate acum lut,
 Și nu duc cu mine
 Decit rău sau bine
 Ce'n lume-am făcut.

Frumuseța îi dusă,
 Lumina-î apusă,
 Și tot ce-am lăsat
 Este, cu uimire,
 Slabă pătimire
 Tristului bărbat.

Inimilor vii
 În nimernicii

Iarăși sfat le las
C'asa să pitreacă
Cum ar vrea să facă
Într'a morții ceas.

Rudelor o slabă
Mingiere aibă,
Că negrul mormint,
Precum legea scrie,
După veșnicie
Ne-om vidè curînd.
Așteaptă, oprește,
Trecători, nu trece,
Pașii nu-ți grăbi:
Marginea-ți va spune
Uitatul meu nume,
De vroești a-l ști.

1841, Septemvire 4.

996. 6. Pe o icoană:

Această sf[ă]ntă icoană este a lui Necolaï Vasiliu; 1840, S[e]p-
t[em]v[rie] 22.

Localitate necunoscută.

[după un decalc.]

997. Гѣа каменъ сѣтворѣи и скрасѣ панкѣ Миронъ Чоголкѣ великинъ каш-
чкрѣ подрѣжинъ свонъ Илѣна дѣща Костантинъ Стѣрѣчѣкѣ и матере
егъ Инѣгнашѣкѣ, въ днь Ію Гигорге Стѣфанъ Бонкода, влѣтѣ 1840,
мѣца юль ии днѣмъ.

Adecă:

Această piatră a făcut-o și a împodobit-o dumnealui Miron
Ciogolea Marele-Clucer soției sale Ileana, fata lui Costantin
Stircea, și mamei ei, Anghiluşea, în zilele lui Io Gheorghie

Ștefan Voevod, în anul 7164 [1656], în luna lui Iulie 18 zile.

Miron acesta era pîrcălabul de Neamț al lui Vasile Lupu în 1652; pe acest Domn l-a trădat, împreună și cu frații săi. Cf. *Documentele Bistriței*, II, pp. XIV-V, XXII. Și Stircea fusese pîrcălab, la Hotin; *ibid.*, p. X.

La p. 88, n° 241.

Tîrgoviște.

[Comunicate de d. Virgil Drăghiceanu.]

1. Biserica Sf. Nicolae Simuleasa.

Pe o pisanie, de-asupra celei vechi:

Acastă sfântă și d[um]nezeiasc[ă] biserică, ce să prăznueste hramul Sf[e]ti Nicolae, din temelie fiindu zidită de dumnealū jupanū Mirco Vel Căpitan, ce este în pisaniea veche și, de întîmplătorile vremi rămăindu nezugrăvită și invecindu-să, după sfârșitul dinainte pomeniți tiitorī (*sic*), din voe dumnezească și cu ajutoriu Sf[e]ti Nicolae, s'aū învrednicitū și dumnealū jupanū Sima Bucșenescu, i jupinița ego Ecaterina, înmulțindu și hramul Sfinților Voivozi, și o a înpodobitū cu zugrăveli și cu alte odoră bisericești, aridicându și advonul din temelie, și clopotnița, și cu învelișul, înfrumusețându-se, cu toate dăsăvărșit, după cum să vede; dind ajutoriū și d-luī Nicolae Minculescul Postelnicul, cu talere 50, începându-să în zilele prea-inălțatuluī Domnuluī Nostru, întru al doilea Domnie, Io Alexandru Costandin Moruzi Voevod, întru al 5 an al arfipăstoriiī Preaősfinții Sale arhiepiscopuluī și Mitropolituluī chiriu chir Dosofteī, la leat 7308 [=1800] Iun[ie].

La p. 90.

2. Biserica Sf. Nicolae.

1. Pe un Mineiū:

Acestū Minei al luī Iunie, din 12 Minee, cu tl. 130, deplin, a 12 lunī..., sânt ale bisericeī ierarhuluī Nicolaie: ctitor, răposatu întru fericire Matei Basarab și Doamna Elena, ce, în urma fericitilor ctitorī..., iar un răposatū, Dimitrie Bogasieru,

Fiștorean (?) aŭ binevoit, după boala ciumei, ce s'aŭ izbăvit, dă aŭ îndobit sfînta biserică, zugrăvind biserică și tindă, și aŭ înzestrat-o și cu prăvălii în Tîrg[ul] din lăuntru, apoi, îngrijitor fiind preotul pop[a] Andronie, cu mila lui D[umne]zeu aŭ însemnat acestea în Domnia Mării Sale Ion Gh[eorghe] Caragea-Vodă, ce au venit Domn la pacea cu Muscalii; 1813, Iulie.

1000. 2. La proscomidie: 726— [175—].

1001. 3. Pe o carte:

Știut și pomenit să fie că, la leat 821, Mai 29, aŭ intrat Turcii în Tîrgoviște, Duminică, la prânz; aŭ început a sparge și sfintele biserici; la care, Lună, aŭ venit d-lui răposat jupănu Gheorghe, la sfînta biserică a sfîntului ierarch Niculae, și aŭ luat din cărți, ce aŭ găsit; la care aŭ plecat dumnealui la Iunie 4, Vineri, la . . . , să-și ducă calabalăcul, iar Duminică, pă la prânz, s'aŭ săvârșit de robie, dinpreună și încă doi Postelnici: Chivu, Grămătic Vasalache; iar, la șaisprezece zile ale lui Iunie, s'aŭ rădicat și ordiea, Joi, dă dimineață, și, pentru ca să fie știut și pomenit, am însemnat, eu, păcătoș[ul], Iunie 24, în ziua proorocului și înainte-mergător Ion.

1002. 4. Pe un *Apostol*:

Știut și pomenit să fie, că, la leat 1821, Mai 29, aŭ venit Turcii în Tîrgoviște, și aŭ început a sparge sfintele biserici, la care răposa[tul] Gheorghe Brașoveanul s'aŭ sculat . . . , și aŭ venit la sfînta biserică, a sfîntului hram Nicolae, de aŭ luat cărțile ce aŭ găsit, și aŭ scăpat și Sfîntul Apostol; iară Vineri i-aŭ tăiat capul.

1003. 5. Pe o carte:

Să să știe că am scris eu întră această sfîntă Evanghelie . . . , dela biserică Sf. Niculaie, ce să numește Biserica Doamnei Elenei, a bunului și prea-creștinului Domn Io Matei Basarab Voevod, care mai înainte aflând[u-să] această biserică stricată și dezvelită, fiind spre dărăpănare, iar, din mila Maici Domnului

și din ajutorul Sfântului Niculaie, îndemnat fiind [de] Duhul Sfânt d-lui jupan Dumitru Bogasieru, de aici, din Târgoviște, împreună cu ceilalți mahalagii, boeri, de aș învelit și o aș zugrăvit, și alte odoare dăruind sfintei biserici.

6. Pomelnic din Decembre 13, 1827:

1004.

Pomenește cel mai înainte ctitor, ce aș rădicat sfinta biserică, hramul sfintului și făcătorului de minuni ierarh Niculaie: Matei Basarab Voevod și Domn țării, cu leat, 1633 [= 1633], Elena Doamna, cu fii lor și cu tot neamul.

... Pomelnicul d-lui Log. Costandin Slătineanu..., al d-lui Log. Nițul zet Log., Dinu Slătineanu..., al d-lui Gheorghe Ludescu..., al d-lui treti Log. Grigorie Lăzureanu..., al Postelnicului Dimitrie Andronescu, ce au așezat și hramul Sfântului Marelui Mucenic Haralambie, izbăvitorul de năpraznică boală..., al Postelnicesei Joița, sora răposatului Vistier Niculae, ce dă un loc de vie cu pomet, pă valea Voevozi, pă moștenirea moștenilor oroșani..., și care s'aș vîndut în trebuința facerii prăvălii din tirg, după ardere...: al Logofătului Cîrstea Andronescu, ce dramuri 29 aș hărăzit o candelă, la Sfântul Haralambie. Tl. 18, etc.

7. Pe o carte:

1005.

Leat 1834, Iunie 24, aș răposat întru fericire preasfînțitul nostru Arhipiscupu și Mitropolitu Grigorie, a toată Ungro-Vlahia, și s'aș îngropat în Sfinta Mitropolie a Bucureștilor.

8. Clopot din 1700, cu invocația tot a Maicei Domnului: „Campana gloriose Virginis; MDCC“.

3. Biserica Sf. Dimitrie.

La p. 90.

Pe o carte:

1006.

Această carte este a bisericei Buzincăi, metohul Sfintii Mitropolii; 1815.

La p. 91.

4. Biserica Sf. Maria saŭ Roșie.

1007. 1. Inscriptie zugrăvită înuntru:

† Acastă dumnezeiască sfântă biserică s'aŭ auzit că este zidită din temelie de dumnealui biv Vel Vornicu Coadă¹, și, fiindu netencuită și cu tâmpla de lemnu cazută și în stare proastă, au fost purteator de grijă Lazăr Tabacu cel mic, iar acum, cu luminare Dum[nezeului] Sfânt, aŭ făcut îndemnare de s'aŭ tencuit și s'aŭ zugrăvit de iznovă, făcându și atvon dinainte biserici, din ajutor Sfinții Sale popa Ion sin dascălu Ivan Gugeamoș și de dumnealui chir Grigorie Tabacu sin Lazăr cel mare, i de alți, cari cu cit s'aŭ milostivitu la acest ajutoru; întru care s'a făcut tâmpla de zid și s'aŭ zugrăvit de iznoavă după cum se vede, în zilele prea-luminatului Domn Grigorie Dimitrie Ghica VV., și Mitropolit fiind Grigorie al Ungro-Vlafiăi (*sic*). Deč s[fânta] biserică are zestrea sa 2 prăvălioare într'un văliș, la ulița cea mare, și mai are o moșioară asupra Lazurilor, cu pământu său, și să hotărăște de la vale și în coste cu răposatul Sima Bucșeneanul, și, pă din sus, cu răposatu Nicolae Vistieru, și pre miazăzi este hotar drumul. . . ; 1828.

2. Ctitorî zugrăviți: Grigorie Tabacu, cu anteriu lung și fes roșu, meși în picioare; Zoiața, cu scurteică mică, și „Popa Ion sin dascălu“.

1008. 3. Pe un mormînt în biserică:

Suptu acasta piatră zac osele robului lu Dumnezeu, ale lu Dumitrașcu coconul al jupanului Vainia căpitanu și al jupănesei S[afta, Sultana?], vă dnă Io Mateiŭ Vo[e]vod m[e]s[i]ța Iulie, 17 dne, vă leat 7153 [1645].

1009. 3. Pe altul:

Osele robului lu Dumnezeu jupanu Vladu Căp[itan] i sin ego Stoica, și s'aŭ pristăvit în zileale Io Matei Voevod, m[esița] Iu . . , văleat 7160? [1652].

¹ V. Hurmuzaki, XI, p. II.

4. Pe o frîntură de cruce, afară, pe revers: 1010.

Io Матри Басараба Боевода въсѣла [земле] ѿГоркляхнское, лѣт
7158 [1650].

5. Pe o piatră afară: 1011.

Suptă această piatră rece, osele răposatului Hagi Grigorie, Lazăr cel mare, tabacu, odihnește; născut la 1792, s'a sfîrșit la leat. . . ., ctitor acestei biserici. . . .

La p. 93.

5. *Biserica Tîrgului.*

1. Pe o piatră, în biserică: 1012.

Cu vrerea Tatului și al Fiului și al Sfintului Duhă, s'aă lucră această piatră cu osteneala dumnealui jupan Dumitru cup[et] ot Tîrgoviște, însă au făcut și o cruce. . . ., în zilele prealuminatului și oblăduitorului Neculae [Mavrocordat Voevod]. . . .

2. Pe aceeași: 1013.

Aici supt această piatră, odihnescu-se osele pravoslavni[ce]i răposatei robei lu Dumnezeu Chira, a lu jupan Dumitru cupeș. . . ; 1725.

3. Pe un elopot: 1014.

S'au turnat de la Iosef Teuč [=Teutsch], din Brașov; 1853.

4. Pe altul: 1015.

Mea in auribus tuis sonet vo[x].

6. *Biserica Geartolu.*

Inscripție zugrăvită afară: 1016.

Încă din leat 1777, aflindu-se niște ziduri de beserică pă pămîntul metohului mănăstiri Orezu, pă lângă pămănt moștenesc, unde era casa pă vremi a Fusoiei [Fusească], precumă dovedescu zapisele date de atunci, și, în cursul de mai sus pomenitū leat, s'aă strămutat, prin vānzar[ea] caselor, pān[ă] la leat. . . , ce să vānduseră casele prin mezat, de le-a cumpărat

arhimandrit Mehalote ¹, cu întărire domnească, a Domnului Alexandru Epsilant, apoi, în urmă, ear[ă]și s'aŭ strămutat pă la alți cumpărători, ear, la leat. . . , s'aŭ pogorăt prin vânzar[e] de le-aŭ cumpărat răposatul văr[u]-meŭ Căminar Gheorghe Geanol, unde atunci au răperat zidurile biserici, deschizându lăcașul, având îngrijire de cele trebuincioase ale biserici, spre mântuirea sufletească. Earŭ la leat 1821, de cându să făcusă zavera și [in] streinŭ răposat Geanol, ci erea stricat[ă], o dărimas[e] Turciŭ, atit casile cu totul și alte stricăciuni biserici; eară la leat 1828, cu venirea armii rusești și având o daraveră de bani și altele cu răposatu văr-u-meŭ, aŭ trecut în stăpînirea [mea], cu ahturŭ formăluite, spre veșnica stăpînire. Eŭ dar, Cluceru Nichita Formac, văzind sfărîmarea s[fin]ti biserici, nefiind învelită, lipsiea cele trebuincioase, o am învălit de iznoavă, făcîndu-ŭ cele trebuincioase pă din lăuntru și pă din afară, făcînd biserici cărți de cetit și orice era de trebuință, și zugrăvind-o pă din lăuntru și pă din afară . . . , fiind această biserică cu hramul S[fe]ti Nicolae, S[fe]ti Spiridon. Neavînd venit de nicăieri decît două oca de ceară pre an de la niște embaticherŭ, am hotărît ca să hărăzescu o vie a mea, ce o am în Deal Rușiț (*sic*), sat Ocnița, pentru trebuincioasele cheltueli ale s[fin]ti biserici, atit pentru sînbria preotului, dascălului și orice alte cheltueli . . . , neputînd nimenŭ din neamul meŭ să o instreineze, saŭ să o vînză, saŭ să o zălogească . . . , că va rămîne precum să află în veaci veacului biserici S[fe]ti Nicolae . . . ; leat 1860.

1017. 2. Pe o parte din vechea pisanie, întrebuițată ca material de construcție în tindă:

Cu vrerea Tatului și al Fiului și al Duhului Sfint, ridicatu-se-aŭ această sfîntă și dumnezeiască biserică, hramul S[fe]ti Nicolae . . .

¹ De la Mihai-Vodă din București.

Literele sînt foarte frumos tăiate.

3. Pe o piatră de mormînt:

1018.

Ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Γεώργιος σὺν τοῖς φιλετάτοις αὐτοῦ τέ[κ-
νοις] [= a răposat robul lui Dumnezeu Gheorghe cu prea-
iubiții lui fiî].

4. Pe alta:

1019.

Ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος... ἀδελφὸς... μνημοσ... ἐν ἔτει αχρη', Σεπτε-
βρίφ κθ' [= a răposat robul... fratele... pomenire; în anul
1658, Septembrie 20].

5. Și o a treia.

6. O a patra e din 1642.

7. Biserica Sfinții Voevozi.

1. Pisanie zugrăvită la intrare:

1020.

Acestă [sfăn]tă și d[um]nezească biserică, din orașul Târ-
goviști, este ridicată din temelie în numele sfinților mai mari
Voevozi Mihail și Gavriil, cari răposați ctitori ei nu să știu
cine sînt, pentru că niç pisanie, niç alt catalog nu s'au găsit
a să cunoaște numele și leatul zidirii, saŭ să fi avut vre-o
zestre lăsată de la cinevași, spre ținerea ei, ci s'au ținut nu-
mai cu umbrirea darului Sfinților Voevozi, până când răpo-
satul întru fericire Postelnicul Vasilachie Maican și d. V[e]l
Vistier Iancul Bădulescu, din rivnă dumnezeiască și însuflat
de darul D[u]hului Sf[înt]ŭ, au făcut danie sfintei biserici mo-
șiea de peste apa Ialomișăi, pentru ținerea de preot și cîntă-
reși. Iar, s[fin]ta biserică ajungînd în desăvirșită derăpănare
și fără mijloc de a să prenoi, un anume de Dumnezeu iubitor
hristiean, anume Avram Ioan, cu feciorii săi din acest oraș,
de patrie țarigrădean, împins de rivnă d[um]nezească și um-
brit de darul Sfinților Voevozi, au învălit acest sfînt lăcaș
din nou, au tencuit-o, au rădicat din nou turla de dinainte,
au zugrăvit-o pe dinăuntru și p'afară, adăogînd clopotul cel

mare, și așezându-le sus, așternind caldarim în fața biserici. Săvirșit 1849, Oct[omvrie].

1021. 2. Pe o piatră de mormânt, innuntru:

Suptă această piatră zac oasele roabei lui Dumnezeu Dumitranei, jupineasa lui Stan Polcovnicul ot Tîrgo[vi]ște, pristăvindu-s[e] în zilel[e] prea-luminatului și creștinului Domn Ion Ștefan R[acovi]ță Voevod, în anul de la Facerea Lumii 7222 [1714], April 28.

1022. 3. Pe altă piatră:

Aicea, suptă această piatră, ce este așezată în biserica Tîrgului, odihnesc oasele răposatului robu lui Dumnezeu Bădica cupeț, fiul robu lui Dumnezeu Stanco protopop, sachelariu ot Tîrговиște; unde este tot neamul îngropat. Cine o va ceti, să zică: Dumnezeu să-î erte. Av[gust] 9, 1769.

1023. 4. Pe alta:

Suptă această piatră odihnesc osele răposaților robiu lui Dumnezeu Negoia logofăt s[ă]nă Anghel, la leat 7237 [1728-9], i jupaniș[a] dumnealui Sanda, la leat 7227 [1718-9]; i Negoia snă ego, la leat 7224 [1715-6]; Necolae nepotă-său. Acesta s'aă prestăvit în zilel[e] lui Io Nicolae Voevod, la anul dăla H[risto]s 1730.

1024. 5. Pe alta:

Aicea, suptă această piatră, odihnesc osăle robei lui Dumnezeu, jupănăsiș Alexandrina ot Dălgopolu [=Cîmpulung], muma a lui Ignatie Sărdarul și a lui Costandin ce aă fostu Comisū. Zise Solomonu că tot omul din pămîntu aă ișitu, iarū inū pă[m]întu s'aă întorsu. Și s'aă pristăvitū inū zilele Io Antonie Voivod, în luna lui Septemvrie în 10 zi, leat 7181 [1672].

1025. 6. Pe un potir:

Danie la bi[serica] Sf[in]ții V[oe]v[oz]i, de Voicul loglofăt]: 1821.

7. Pe o piatră de mormînt afară:

1026.

... въ дни Іоу Матѣи Воевода, лѣтъ 716— [165—] [în zilele lui Io Matei Voevod, anul 716—].

8. Pe altă piatră de mormînt, afară:

1027.

Prestăvitu-s'a roaba lui Dumnezeui Vilae, fata rîposatului Vasilie..., m[e]s[i]ța Fevr[uarie] 18 dnă, vleat 7158 [1650].

8. *Biserica din Sîrbî* (afară de șanțuri).

1. La intrare:

1028.

Ce tă miri și mă privești? Nu mă cunoști? Socotești că pă acestu loc aũ fost clăditu în zilele Rad[ulu]i Voivod un sf[in]t lăcaș, zidit și [de] S[fintul] Nifon, de Radu V[oe]v[ojd] surghinit; ear, în vremi prăpăditu; din temelie ziditu, și hram[u]l S[fintulu]i Nifon pomenitu, de hristieani orașani Țirgovești și alăturaș streini ajutori, și cu toate hodoarele înpodobitu; ear dintru început aũ fost și stăruitori dumnealor d. Sandu Ducea, d. Gheorghe zet Lazăr, d. Ion Berindei, Tudorache brat Tănase Racovicean, Avramu zugrav, Niță Pirvu..., d. Neculae Fussea..., Petre Bădulescu..., în Domniea luminatulu nostru D[omn]u Barbu Stirbeiũ V[oe]v[od], fiind Mitropolit D. Nifon...; leat 1854, Dec[hemvrie] 9.

2. Pomelnic:

1029.

„Pomelnicul d-lu Dieamandi, starostea de neguțatori din București, 1833, Aug. 15, ce aũ dat la sf. biserică lei 2.000..., spre a se da cu dobândă, și din ea să se plătească sinbria preotulu și cîntăreșilor..., iar capetele să nu se chieltniască...”

3. Grafite pe tîmplă:

1030.

Să se știe de când s'aũ zugrăvit sfintu altar; 1829, Apr. 20.

4. 1832, Iunie 27, a venit Chisălev în Țirgoviște.

9. *Biserica Crețulescu*.

1. Inscripție nouă: „întemeiată la anul..., reparată de al doilea la 7265 [1756-7] și de al treilea la 1863”.

2. Ctitori (zugrăveală în ulei de Tătărăscu). La stînga uși

- de intrare: Safta Crețulescu fiica lui Constantin Brîncoveanu, Pîrvu Crețulescu Vel Log.; Vișa Crețulescu, mama lui Iordachi Crețulescu.
1031. 3. La dreapta ușii:
Iordache Cr[e]țulescu Vel Vornic.
1032. 4. Pe păretele drept:
Radu Cr[e]țulescu Vel Log., Dobromir Cr[e]țulescu Vel Ban Craiovi.
1033. 5. Pe păretele st ng:
Stan Crețulescu Vel Log., Dragomir Cr[e]țulescu Vel Vornic.
Toate în pronaos.
1034. 6. Pe un clopot:
Acest  clopot  fin d  stricat , a prefăcut cu cheltuiala dumnealui Stegar Dima,  i l-a dat sfin tea  bisericii cu 2 turnuri; Sep[temvrie] 1, leat 7264 [1755].
1035. 7. Pe alt clopot:
Гашкина (?).
10. *Biserica Sf. Apostoli* (azi dărimată).
[Comunicare a preotului Predescu, prin d. Drăghiceanu.]
1036. Această sf nt  biserică, cu hramul Sf. Apostoli, vechie fiind  i stricat , c ndu a  fost veleatu 7211 [1702-3], d-lui panu Costandin Corbeanu, Vel Pitar, a  dres toată stricăciunea, petrec nd an  7.  n zilele Domnului Constantin Basarab-Vodă, d-lui jupan Ilie Stirbei, sn  Costandin Vel Ban, a  zugrăvit-o; iar acum, veleatu 1775, d-lui Dumitrache Ghica Vel Ban, împreună cu d-ne  Maria V c reasca, v z nd-o de tot stricat   i pustie, a binevoit  i a înoit-o cu icoane  i cu toate cele trebuincioase; Oct[omvrie] 1775.
11. *Biserica Sf.  mp ra i*.
1037. 1. Grafte:
Popa Jipa ot Sf[eti] Nicolae.

Toate bisericile s'au stricat la leat 1821, Iunie 3.

Popa Ion duhovnic; 1846.

2. Zgîriat în zidul de afară:

1038.

Să ști, când fu geamie.

12. *Biserica Sf. Ioan.*

1. Pe un *Octoih* din 1774:

1039.

Acest *Octoih* s'au cumpărat de d-luî Banul Ianache Hrisosholu, Caimacanul Craiovi, și s'au dat biserici Sfintuluî Ion Botezătorul, din orașul Tirgoviște, pentru pomenirea d-luî, fiind s[fin]ta biserică pustie mai înainte, și s'au meremitisit de d-luî, cu icoane, cu cărți și veștmente...; la anul dela H[risto]s 1780.

2. Pe un *Penticostariu*:

1040.

A dăruit Clușeriu Grigorie Hrisoscolu, în zilele Domnuluî nostru Io Alexandru Costandin Mavrocordat, aflindu-se d-luî ispravnic jud. Muscel; 1793, Aprilie 12.

3. Pe o *Evanghelie* din 1697:

1041.

Aastă sf[întă] *Evanghelie* s'a cumpărat în talere 5 de popa Ion Cojoccea..., și s'a dat d-luî de Comisul Scarlat Greceanu, cu frații d-luî..., la biserica de lângă casele d-luî, pe locul d-luî; care biserică este închinată de Măria Sa Ștefan V[oe]v[od] [Racoviță], prin luminatul hrisovul Mării Sale, la Biserica Domnească aici, la Tirgoviște.

Biserica din Doicești.

[Comunicație a d-luî Virgil Drăghiceanu.]

1. Pe un clopot:

1042.

Acestu clopotu iaste făcut de luminatul Domnu Io Costandin Bas[a]rab Brîncoveanu Voevod, la sfinta și dumnezeiasca biserică dela Doicești, unde iaste hramul nașterei preasfintei stăpînei noastre, de Dumnezeu născătoare; Sept[emvrie] 7214 [=1705].

1043. 2. Pe un manuscris:

La leat 1802, Oct[omvrie] 14, Marți, la 3 ceasuri din zi, s'aũ cutremurat pãmintul, cit aũ cãzut multe biserici și alte mãnãstiri mari, și Colțea, și Foișorul.

La leat 1803, Oct[omvrie] 14, Mercuri, la 9 ceasuri din zi, în ziua de S[an]c[t]in[ta] Paraschiva, s'aũ cutremurat pãmintul.

La leat 1806, Aug[ust] 16, Joi, la ceasul 11, aũ fugit Costandin-Vodã Ipsilantu, în Țara Nemțescã, de frica împãrãteascã.

La leat 1799, la 3 ceasuri din zi, Fevruarie 8, aũ venit mazilia lui Costandin-Vodã Hangerliu.

La leat 1799, Vineri, la 3 ceasuri din zi, Fevruarie 18, aũ venit capigiu dela Împãrãție, și i-aũ tăiat capul lui Costandin-Vodã Hangerliu, și i-aũ luat toatã avuția lui Împãrãția.

Sã se știe de cindu s'aũ spartu București, în luna lui Martie 22 zile, la leat 1821, în venirea domnului Io Scarlat Alexandru Calimah, cindu s'aũ sculat Domnu Tudor asupra boerilor.

La leat 1806, Fevr[uarie] 13, aũ venit Muscali în București, la 3 ceasuri din zi; iar Turci, dacã aũ auzit tunurile Muscalilor, n'aũ mai stãtut în București, ce aũ fugit, și s'aũ luat Cazaci dupã ei, și i-aũ ajuns pã la oja (?), și i-aũ tăiat rãu.

Sã se știe, de cãndu aũ venit Ghica la noi; 814, Sept[emvrie] 9.

1044. 3. Zgãriat în zidul crud, afarã:

La acastã sfintã bisericã aũ fost ispravnic Andrei Strãmbeanu.

1045. 4. Pe o carte:

La leat 1802, Mai 19, s'aũ spart București, de frica Cirjalilor.

La cap. Nucet.

(idem.)

1. Ctitori: „Jupãneasa Neaga“, care ține biserica, împreunã cu „jupan Gherghina Pãrcãlabul“ (acesta are fes pe cap, mantie cenușie,

cu margini albe); „jupănița Neaga“ (mantie roșie cu margini negre, peste veșmînt galben).

„Alexandru Ghica-Voevod“.

2. Pe păretele din stînga:

„Jupan Udrea Băleanu biv Vel Ban, ctitorul schitului Panaghia“ (căciulă pe cap) și „Banul Grigorie Băleanu“.

3. Pomelnic din 1820:

Radu Voevod, Mircea Voevod, Petru Voevod, Ștefan Voevod, Simion Voevod, Grigorie Voevod, Șerban Voevod, Costandin Voevod, Grigorie Voevod, Basarab Voevod, Alexandru Voevod, Mihaï Voevod, Gavriil Voevod, Mateï Voevod, Șerban Voevod, Costandin Voevod, Nicolae Voevod, Mihaï Voevod, Mihaï Racovița Voevod, Dan Voevod.

4. Pe un *Triod*:

1046.

Leat 1822, Sept. în 24, Duminecă, au intrat Măria Sa Ghica Grigorie Voevod cu halaï în Scaun; la leat 1823, Ian[uarie] 12, aŭ încoronat preasfințitul și arhipăstor al Ungrovlahii Grigorie.

Brănești.

(Idem.)

Pe grinzile casei, în stil de culă, ale moșneanului Vasilie Enachie:

1047.

Cu mila lui Dumnezeu să [să] ști că s'au rădicatŭ aceste cinstite case în zilele pria-luminatului Domnului Nostru Io Alixandru Ipsilantu, cu blagoslovenia preosfințit[ulu]i M[i]tr[o]p[o]l[it] chir Grigorie ....; la leat 1780.

La p. 137, n° xx: Un manuscris descris în revista societății „Sevenco“ din Lemberg, pe 1908, are această însemnare privitoare la *vechea* biserică a Uspeniei din Iași:

1048.

Изколеніемъ отца и съ поспѣшеніемъ и съвръшеніемъ Етго Дха начатса исписаса сѣн минен февраль Івнотъ Тѣстса Логофетса къ днѣ благочестиваго [и хто]любиваго гедна нашего Івана Стефана Боевды, сна Богдана Боевды, а рскамъ многокшномъ Исѣаи тахадникъ, като №.

И даде са стаа мнестра [s] Іасѣх, идеже естъ храм оупеніа
вце. мса генкар ке дне.

Adecă:

Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvirșirea Sf[întului] Duh, a început a scrie acest Mineiū pe Fevruarie Ioan Tăutul Logofătul, în zile[le] bine-cinstitorului și de Hristos Iubitorului Domnului nostru Io Ștefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, și cu mina mult-greșitului Isaia tahigraful, la anul 7000 [1491-2].

Și s'a dat sfintei mănăstiri din Iași, unde e hram Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, în luna lui Ianuar 25 de zile.

La p. 320.

1049. Pe moaște:

1. Сіне стіи моци рѣка иже въ сты вѣца ншего архіепска Мнхана Синадскаго кѣпню ваговерн. госдръ Іо Матеѣ Басараба Воевода и госножда его Елена въ миток сктен гори и плати многомъ ценою и скрасихъ сребромъ и затмъ и каменне и постави ихъ ва монастырь Арншта, идеже естъ храмъ архистратига Мнхана и Гавриала, да вѣдетъ емѣ и родителмъ его ва вечное въспоминанне, аще т[олн]ко касхотекаети или продати, да вѣдетъ емѣ сѣпарьник на страшином сѣднцѣ, и вистъ в семь делѣ преддекател прѣвстѣпени Митрополитъ кр Оеѣѣна см. сті. (sic), снѣ дело савкршнсе лто вѣри, мсць носмк[р]и е днѣ. [=Aceste sfinte moaște, mina celui întru sfinți părintelui nostru arhiepiscopul Mihail de la Sinaï, le-a cumpărat bine-credinciosul Domn Io Matei Basarab Voevod și Doamna lui Elena, de la mitocul Sf[întului] Munte, și le-a plătit cu mult preț, și le-a împodobit cu argint și aur și pietre, și le-a pus la mănăstirea Arnota, unde e hram arhistratigul Mihail și Gavriil, să-î fie lui și părinților lui pentru veșnica pomenire; iar cine le va fura sau vinde, să-î fie pîriș la strașnicul județ; și a fost la acest lucru îngrijitor preaosfințitul Mitropolit domnul Ștefan; și s'a săvirșit la anul 7150 [1641], luna lui Noiembrie în 5 zile.]

2. Снѣ свѣта рска апсца Филиппа, єдиногѣ ѡт з дѣковнѣ, и кс- 1050.
 ннѣ благокрѣпнѣ госно[да]рѣ Іѡ Матѣи Басараба Воевода и госнождѣ
 єгѣ Єлена ѡт мѣток стѣи гори и платнѣхъ и скраснѣхъ сребрѣмъ
 и каминѣмъ и златомъ и постави къ монастырь Арнота, идеже
 єсть храмъ архистратигѣ Михаилла, да бѣдетъ ємѣ и родителѣмъ
 єгѣ ка кчноє каспоминаннє, аще тѣко касхѣтєкавети или продати,
 да бѣдетъ ємѣ сѣпарникѣ снѣ стѣи на страшномъ сѣднѣсѣ, и бнѣтъ
 ѡ сѣмѣ делѣ предлєжатѣлѣ прѣвєскєцини мѣтрополитѣ кирѣ Ѳєѡ-
 филѣ, и сакѣрѣшннѣ снѣ делѣ лєтъ зрнѣ, мѣца нѣємѣрѣ днѣ є.
 [= Această sfință mină a apostolului Filip, unul dintre cei
 7 diaconî, și a cumpărat-o bine-credinciosul Domn Io Matei
 Basarab Voevod și Doamna lui Elena de la mitocul Sf[in-
 tului] Munte, și au plătit și au împodobit cu argint, cu pietre
 și cu aur, și au dat-o la mănăstirea Arnota, unde este hram
 arhistratigul Mihail, ca să-î fie lui și părinților lui spre veș-
 nica pomenire, iar cine o va fura sau vinde, să-î fie lui piriș
 acest sfint la strașnicul județ; și a fost îngrijitor la acest
 lucru Preaosfințitul Mitropolit, domnul Teofil; și s'a sfârșit
 acest lucru la anul 7155 [1646], luna lui Noiembrie zile 5.]

3. Ачѣстѣ фєрєкатурѣ а цинстѣй мѣинѣ мѣч[e]n[i]тєй Маринѣ, 1051.
 care se află la sf[ă]nta mă[nă]stire Arnuta сътѣкѣри ка рабъ хѣкъ
 Марешъ К. и съ сѣпрѣжннѣє своєю Мариє ѡт Бѣжєци; г. єї дни, кѣт
 зрѣ [=am făcut-o eu robul lui Hristos Mareș Vornicul și cu
 soția sa, Maria din Băjești; Ianuar 15 zile, anul 7170: 1662.]

La vol. I.

Mănăstirea Viforita.

La p. 97. Pe o carte:

Să se știe cănd s'au cutremurat pămîntu, în luna lui Martie
 la 2 ceasuri 1750.

1052.

Mănăstirea Dealul.

1053. 1. Pe crucea lui Matei-Vodă, de argint:

иі	цї
іс	хс.
нн	ка
маѡ.	БРѡ.
ї	ѧ.

1054. 2. Pe un *Octoih*:

Izpisah [=am scris] Stan Vătaș ot scoala domnească de la Sfintul Gheorghie Vechi din București; 18:9.

1055. 3. Pomelnic din 1738 (copie):

Io Radul Voevod cel Mare. Acesta aŭ zidit mănăstirea..., [Io Radu Voevod Mihnea] ig[ospol]jda Arghira. Io Vladu Voevod, brat Radul Voevod. Petru Voevod, Alexandru sin Mircii Voevod: acesta aŭ dat Alixenii pe Ialomia și vinăriciul la Răzvad, și aŭ inoit hrisoavele. Io Vladislav Voevod: acesta aŭ dat moșie la baltă: Jegăliea și Brățiceni. Io Radu Negru Voevod: aŭ descălecat țara. Io Mihael Voevod. Io Dan Voevod, Io Mircea cel bun și mare. Io Vladul, Io Ghica Voevod, Io Radul Voevod, Alion Voevod, Io Grigorie Voevod. Io Antonie Voevod, Io Duca Voevod, Io Șerban Cantacuzino Voevod, Io Costandin Brincoveanu Voevod: aŭ zugrăvit a doua oară biserica, și aŭ invelit cu aramă, aŭ dat cădelnițe de argint. Io Stefan Voevod Cantacuzino i g[ospol]jda Păuna: aŭ dat dijma de la Ocița mică. Io Nicolae Alexandru Voevod, Io Ion Voevod, brat Nicolae Voevod, Io Costantin Nicolae Voevod, Io Grigorie Ghica Voevod, Io Mihael Racovița, Io Radu Voevod, Io Petru Voevod, Io Simeon Voevod, Io Șerban Voevod, Io Matei Voevod, Io Costandin Voevod. Io Basarab Voevod: acesta aŭ dat moșia Dridovu, Călinești, i Fundățeanii, i Berceanii, i o parte din moșia Stroiești. Io Neagoe Voevod: aŭ dat Aninoasa, și aŭ zugrăvit biserica, și moșia Viforita. Io Mihnea Voevod. Io

Alion Voevod: aŭ dat vinăriciul de la Solomon [= Glodenî].
Io Alexandru Voevod, sin Mihniî Voevod: înnoi hrisoavele.
Io Mihaî Voevod, cel Viteaz.

Mitropoliți: Stefan, Theodosie, Antonie, Mitrofan, Daniil, Nifon, Neofit, Cozma, Stefan. Misail, episcopul Buzeului; 1732, Ghen[arie] 9. Scarlat, Rada: acesta aŭ scos acest hrisov de la Turci, cându aŭ robit toate mănăstirile și le aŭ arsŭ în partea muntelui; 7246 [= 1738].

Ctitori: Livrea(?!) Vel Vist. Caplea, sora luî Radu-cel-Mare, Mihaî Cantacuzino Vel Spatar, Brateaiŭ Logofăt.

4. Pe timplă:

1056.

Friderich Weller, sculptorul tinplării ale (*sic*) bisericeî, începută la 1840 și isprăvită la anul 1855.

Tîrgoviște.

I. Biserica Domnească.

La p. 192.

1. Pe o *Evanghelie* din 1693:

1057.

Aastă sfântă *Evanghelie* inpodobitu-o-aŭ cu argint cum să vede pe den afară, iară. luminatul Domn Io Costandin Basarab Voevod, și o aŭ închinat sfinteî Besearעי Domnești den Tîrgoviște, ce iaste hramul Uspeniie b[ogoro]d[i]te.

2. Pe o carte:

1058.

La acest an, 1792, s'aŭ pristăvit Preasfinția Sa părintele Vlădic[a] Cozma, fiindu grea cŭmă; iară la Sept. 8 (?) aŭ venit ca să pom[i]ne[a]scă pă Preasfinția Sa părintele Filaret.

3. Pe o *Evanghelie*:

1059.

Aastă sf[ântă] *evanghelie* s'aŭ cumpăratŭ de preot pop[a] Gheorghie, de aci, den oraș Tîrgoviște, la leat 1777 ..., iar, la leat 1804, fiindcă să dăzlegasă, și biserică să părăsise, iar o am luat-o, și o am legat-o cu tl 8(?).

1060. 4. Pe altă carte:
Să se știe că, la leat 828, era mare frică, mare (*sic*) în București și în toată Țara-Rumînească, și fugea lumea din București în toate părțile, de frica Turcilor. Într'acel an era Domn Grigorie Ghica Voivod, ș'așa, în frică știindu-se și Măria Sa, aū fugit în... tuturor, Vineri, la 8 căsurī, Ap[rilie] 28; așa fiind noi, în... mare, aū sosit Muscaliī în București în 30 Ap[rilie], ș'așa s'aū întorsu toți, băjănei, la locul său; și am scris eū, popa Tatu, al Sfintei Mitropolii.
V. Hurmuzaki, X, p. 445 și urm.
1061. 5. Pe tîmplă sculptat, în mijlocul armelor țerii: 1697.
1062. 6. Grafit pe tîmplă:
August 17, 1806, s'aū mazilit Constandin Voivod Alexandru Ipsilant; iar la Octomvrie 15 (*sic*) aū venit multă oaste misi-cească (*sic*); iar la Mai 21 aū fugit la Brașov (?!); iar la Mai 24 aū venit veste, ca să pomenească pe Alexandru Pavlovici.
Cf. însemnările lui Naum Rîmniceanu, în Erbiceanu, *Cronicariū greci*, p. 267 și urm.
1063. 7. Pe aceiași:
1799 Fevruarie 18, la cincī ceasuri, Vineri, aū tăiat capu lui Constandin Angerli Voivod, cindu aū scos văcăritu po. tl 2.
Data e exactă.
1064. 8. Pe aceiași:
La 1834, Octomvrie 14, s'aū încoronat Domn Țării-Rumînești Alexandru Ghica; ear la leat 1842, Octomvrie 14[=7], l-aū scos din Domnie cele trei Porți, după raportul Obșteștii Adunări, prin care l-aū făcut cu cuprindere acele Porți, că ar fi făcut mîncătorie în țară, inpreună cu Marele-Ban Mihalache Ghica, fratele Mării Sale, fiind Vornic al Departamentului din Lăuntru; făcînd și Marelui-Vornic surghiun. Însă la 22, la luna Dichenvrie 1842, s'aū ales de obște Domn Țării Gheorghe Bibescu, sosind fermanul Porții Turchii la leat 1843, la 28 Ghe-

n[arie]; iar la Februarie 14, 1843 s'a încoronat Domn al acești țări. . . , iar la leat 1844, Avgust 23, aū venit Măria Sa Gheorghe Bibescu Voevod aici, în Biserica Domnească.

Pentru încoronarea lui Ghica, v. Hurmuzaki, X, pp. 466-7.

9. Pe aceiași:

1065.

Septemvrie 20, 1787, a răposat Preasfinția Sa părintele Mitropolit Grigorie.

10. Pe aceiași:

1066.

Octomvrie 24, 1798, au dat o mare zăpadă, de aū ținut două zile, fiind mare fugă de Turci.

11. Pe zid:

1067.

1789, Iunie 14, aū venit Io Nicolae Petru Mavrogheni Voevod aici, în Tirgoviște.

12. Pe îmbrăcămintea de argint a *Evangeliei* din 1693, marca: G. M.

13. Pe o carte:

1068.

Acastă carte este a Biserici Domnești den Curtea Domnească dă jos; leat 7254 [1745-6].

14. Pe o lespede a bisericii: 7255 [1746—7].

1069.

15. Inscripție zugrăvită în lăuntru la ușă:

1070.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἐλαχίστων ζωγράφων Κωνσταντίνου καὶ Ἰωάννου καὶ Ἰωακείμ. καὶ Στάνου Ἰουνίου εἰς, 7206 [= 1698] [= Numele celor mai micī zugrăvi, Constantin și Ioan și Ioachim și Stan Iunie 17].

16. Pomelnic în frescă:

1071.

La anul de la Facerea Lumii 7218 [1710], luna lui Marti 1 zi.

Aceaste nume, cite sint prescrise aici, intru acestū pomelnic, aū dat ajutor, pentru pomana, fiecare după puțința sa, la zidurile ce s'aū făcut . . . la Mitropolie din București, și vercine va îndrăzni să scoată vre-un nume din cite sint aici, să-ī scoată Dumnezeū numele din cartea vieții; și cine

nu va pomeni numele aceaștea, la sfînta liturghie, pînă va sta Sfînta Mitropolie, să nu-l pomenească Dumnezeu la Împărăție Sfîntiei Sale; amin.

Aici să pomenescă Domnii:

Io Costandin Voevod, i g[ospo]l]da ego Marica, и чадд их [= și fiii lor]; Stanca, Șerban, Șerban, Radul, Grigorie, Done, Dumitrașco, Maria, Bălașa, Șerban, Stanca.

Aici să pomenescă episcopii și toți igumenii Țării:

Ilarion episcop, Ios[if] episcop, Atanasie ieromonah (?), Paisie ierom[onah], Stefan ierom[onah], Neofit ierom[onah], Ioan ierom[onah], Ghermano ierom[onah], Neofit, Ghenadie, Stefan, Daniil, Iosaf, . . ., Ignatie, Nicodim, . . . etc., ieromonah.

Aița să pomenească negățătorii:

Zamfir, Lefter, și cu ai lor, Șerban, Grigorie, Arion, Mihul, Hristofor, Sterian.

1072. 17. Pe un *Triod*:

Acest Triod este al Biserici Domnești.

II. Sfînta Vineri.

La p. 109.

1073. 1. Pe un *Apostol*:

Acest sf[ănt] și dumnezeesc Apostol l-am afierosit și l-am dăruit biserici Sfîntei preacuvioasei noastre Paraschivei, metohul sfîntei mănăstiri Dealul; 1805.

1074. 2. Pe un *Molitfelnic* scris de mîna:

În sine cetire văd (?), în scara ei (?), den care multe sint mai denainte vreme tălmăcite pre limba noastră, românește, iar multe nu aũ fost pînă acuma; care, fiind trebuincioase sfîntei maicii noastre Biserici, acum s'aũ tălmăcit din limba slovenească, spre a noastră înțelegere, rumânește, de cuviosul între preoți, dascălul scoali slovenești, chiriu chir Popa Flor hartofilax¹; iar cu toată osirdiea și voios suflet a cheltueli celui

¹ Vestitul caligraf. V. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, tabla.

păcătos rob a lui Dumnezeu Radul Mihailevič biv ȃauș za margine, spre a lui večnică pomemire, și iaste închenată și dăruită biserici preacuvioasei maici noastre Paraschivei, ceî den Ipvat, ce-î zic Sfinta Vineri, cea Domnească din Tărgoviște. Deč vericine s'ar întîmpla a să ispiti să o înstreineze, den cele trei beserăci domnești, den Tărgoviște, să aibă piră. Și pe cel ce într'aceste trei biserici și în cartea aceasta să proslăvești (*sic*). Și, pentru știință, am scris eū însumi, Radu Mihailevič, biv ȃauș; Mart 21, 1766.

3. Pe un clopot:

1075.

1808. S'ău prefăcut de Dionisie arhiereul episcop (?) [egumen] mănăstiri Dealul.

4. Pe o carte:

1076.

Triod al Sfintei Vineri, ceî Domnești, din Tîrgoviște.

5. Inscripția nouă de la Sf. Vineri pune, la 1850, pe nepoții lui Fusea: Păharnicul N. Brătescu și soția, Luxandra.

La n° 7:

1077.

6. Suptu ačastă piatră odihnește Voichița, fata Prediș căp[itan] Bozianul, soția lu Mihalache Cornescul; răposăndu ia în zilele luminatului Domnulu Constandin-Vod[ă] Băs[ă]rabu, la luna lu Iulie 20, leat 7217 [1709].

III. Biserica Stelea.

La p. 112:

1078.

1. Inscripția de de-asupra ușiî s'a dat din nou, în „Albina“ pe 1906, de d. general P. V. Năsturel.

2. Pe o piatră în biserică:

Aicea, supt această peatră, zăcu oasele robului lu Dumnezeu Ștefan Ceodarul, Dumnezeu să-l pom[e]nescă Împărăția Cerului, i isăv[ră]șit în zilelea creștinului Matei Voivod, în luna August 7 zi, leat 7155 [1647].

1079. Piatră aflată într'o ruină de biserică, la 50 de metri de Curte:

Прѣстакис[ε] раба бжю Илина дѣштера Глигоре велнки ком., въ дни Іу Радѣу Воевод, мца сеп.ѣ дни, зрси [= a răposat roaba lui Dumnezeu Ilina, fata lui Gligore Comisul-cel-Mare, in zilele lui Radu Voevod, in luna lui Septemvrie 15 zile; 7116 = 1607].

D. Drăghiceanu comunică și această erată la inscripțiile sale:

P. 272, n° 2.

Biserica Răzvadul-de-sus.

Piatra de mormint comunicată ca a jupănesei „[Il]ini“ Cluce-reasa, trebuie să fie a „Anghelinei“ Clucereasa, soția lui Cîrstea Clucerul, fiul lui Socol: ea era fiica lui Radu Вѣдларі...

În inscripția de la Potlogi, după dsa, ar fi „VV.“, deci „Voevod“ și „Sept. 1“.

TABLA CUPRINSULUI.

	Pag.
I. Inscriptiile amestecate	1
I. <i>Gherghița</i> . A. Biserica domnească	3
B. Biserica Sf. Dumitru	3
C. Cruce de piatră	4
II. <i>Tirșorul</i>	4
III. <i>Mogoșoaia</i> (Ilfov)	5
IV. <i>Plătărești</i>	6
V. <i>Tinganul</i>	6
VI. <i>Codreni</i> (Ilfov)	7
VII. <i>Glogova</i> (Mehedinți)	7
VIII. <i>Craimici</i> (Mehedinți)	8
IX. <i>Suceava</i> . A. Biserica Sf. Dumitru	9
B. Biserica Sf. Gheorghe	10
X. <i>Sint' Ilie</i> (lingă Suceava)	10
XI. <i>Piatră lingă Ițcani</i>	11
XII. <i>Dragomirna</i>	12
XIII. <i>Rădăuți</i> (Bucovina)	12
XIV. <i>Ițcani</i>	13
XV. <i>Humorul</i>	13
XVI. <i>Moldovița</i>	13
XVII. <i>Căușani</i> (Basarabia)	14
XVIII. <i>Hirja</i> (Bacău)	15
II. Inscriptiile din Roman, Piatra, Bacău și Cîmpulung	17
XIX. <i>Roman</i> . A. Episcopia	19
B. Biblioteca adausă	20
C. Precista	21
D. Șcheia, lingă Roman	23
XX. <i>Piatra</i> (Neamț). A. Trei Ierarhi	24
B. Sf. Nicolae Bordeie	24
XXI. <i>Bacău</i> . A. Precista	25
B. Sf. Ioan	27
XXII. <i>Cîmpulung</i> . A. Biserica Domnească	29
B. Biserica din Șubești	30
C. Biserica ruinată	33
D. Sf. Gheorghe	35
XXIII. <i>Crucea de la Șitoaia</i> (Dolj)	37
XXIV. <i>Coșofeni</i> (Dolj)	37

	<u>Pag.</u>
XXV. <i>Brădești</i> (Dolj)	40
XXVI. <i>Almăju</i> (Dolj)	41
XXVII. <i>Brînceni</i> (Dolj)	42
XXVIII. <i>Țigănești</i> (Teleorman)	43
XXIX. <i>Brebu</i>	43
XXX. <i>Văcărești-de-Răstoacă</i>	45
XXXI. <i>Potlogi</i>	47
XXXII. <i>Cârpeniș</i> (Dimbovița)	47
XXXIII. <i>Găiseni</i> (Vlașca)	48
XXXIV. <i>Căscioare</i>	51
XXXV. <i>Brăila</i> . A. Sf. Spiridon	52
B. Sf. Nicolae	53
XXXVI. <i>Mecin</i>	53
III. Bisericile din Caracâl și Craiova	57
XXXVII. <i>Caracâl</i> . A. Toți Sfinții	59
B. Sf. Apostoli	59
C. Sf. Gheorghe	59
XXXVIII. <i>Craiova</i> . A. Sf. Gheorghe Nouă	60
B. Sf. Spiridon	61
C. Biserica Așu.	61
D. Biserica Hagi Ienuș	61
E. Biserica Postelnicului Fîru	62
F. Sf. Ilie.	62
G. Sf. Treime.	63
H. Madona Dudu.	63
I. Sf. Nicolae Brîndușul.	64
J. Sf. Nicolae din Dorobăntie	64
K. Biserica Obedeanu	65
L. Sf. Nicolae din Craiovița.	66
M. Sf. Ioan Sevastian.	66
N. Sf. Haralambie	67
O. Sf. Arhanghelî.	67
P. Sf. Mina	68
R. Sf. Gheorghe Vechiū	68
S. Biserica Bășica	70
T. Madona Oota	70
U. Sf. Nicolae Ungurenî	71
XXXIX. <i>Brîncoveni</i> . A. Biserica Bolniței	71
B. Biserica cea Mare.	72
XL. <i>Ploieșciori</i>	75
XLI. <i>Zamfira</i> . A. Biserica cea Mare	76
B. Biserica Cimitirului	79
XLII. <i>Mănăstirea Cremicovschi</i> (Bulgaria)	80
XLIII. <i>Bistrița olteană</i> (după un vechiū dosar)	80
XLIV. <i>Crețești</i> (Dolj)	84

	Pag.
XLV. <i>Podari</i> (Dolj)	85
XLVI. <i>Viriți</i> (Dolj)	86
XLVII. <i>Tirgoviște</i> . A. Sf. Constantin și Elena	87
B. Sf. Nicolae Simuleasa	88
C. Sf. Nicolae	89
D. Sf. Dumitru	90
E. Biserica Roșie	91
F. Sf. Atanasie	91
G. Biserica Oborul-Vechiū	92
H. Biserica Stolnicul	92
I. Biserica Tirgului	93
J. Sf. Gheorghe	95
XLVIII. <i>Biserica Mahalaua lângă Tirgoviște</i>	95
XLIX. <i>Crucea de la Răzvadul-de-sus</i>	96
L. <i>Măxineni</i> (Rimnicu-Sărat)	97
LI. <i>Stilpul din Pechea</i> (Tecuciū)	98
LII. <i>Săteni</i> (Dimbovița)	98
LIII. <i>Doicești</i> (Dimbovița)	98
LIV. <i>Nucetul</i>	99
LV. <i>Schitul Fusea</i>	100
LVI. <i>Gorgota</i>	101
LVII. <i>Cîmpulung</i> . A. Biserica Marina	102
B. Sf. Ilie	102
C. Biserica Domnească	103
D. Crucea jurămintului	103
E. Crucea pîrgarilor	104
LVIII. <i>Podul Dimboviței</i>	104
LIX. <i>Curtești</i> (Botoșani)	105
LX. <i>Hadîmbu</i> (biserica)	106
LXI. <i>Hadîmbu</i> (schitul)	106
LXII. <i>Hancea</i> (Botoșani)	107
LXIII. <i>Hlincea</i> (Iași)	108
LXIV. <i>Bălteni</i> (Ilfov)	109
LXV. <i>Mănăstirea dintr'un lemn</i>	110
IV. Orașul Iași	113
I. Sf. Paraschiva-de-sus	115
II. Toma Cozma	117
III. Sf. Treime	117
IV. Patruzeci de sfinți	118
V. Sf. Haralamb	119
VI. Sf. Gheorghe Lozonschi	121
VII. Sf. Dumitru al Balșilor	122
VIII. Biserica Ziua Crucii	124
IX. Sf. Andrei	124
X. Sf. Atanasie	125

	Pag.
XI. Biserica Vulpe	126
XII. Sf. Teodor	128
XIII. Sf. Vasile	129
XIV. Biserica Barnovschi	129
XV. Sf. Ioan Gură-de-aur din Beilic	131
XVI. Sf. Lazăr	133
XVII. Biserica Dancu	134
XVIII. Sf. Nicolae cel Domnesc	135
XIX. Sf. Ioan Botezătorul	136
XX. Sf. Sava	137
XXI. Biserica Bărboiui	142
XXII. Biserica Nicorița	145
XXIII. Sf. Dumitru-Misaiu	145
XXIV. Sf. Voevozi	146
XXV. Sf. Atanasie de la Copou	146
XXVI. Feredeul turcesc	149
XXVII. Biserica Trei Ierarhi	149
XXVIII. Fântâna Sf. Spiridon	155
XXIX. Biserica Sf. Spiridon	156
XXX. « Golie	161
XXXI. Mitropolia	171
XXXII. Biserica Curelari	177
XXXIII. Sf. Ștefan	179
XXXIV. Biserica Aron-Vodă	179
XXXV. Biserica Tălpălar	183
XXXVI. Biserica Banu	189
XXXVII. Biserica Albă	192
XXXVIII. Sf. Pantelimon	193
XXXIX. Sf. Voevozi Rufeni	193
XL. Cișmeaua din str. Bașotă	195
XLI. Sf. Vineri	196
XLII. Sf. Vasile din Tătărași	197
XLIII. Biserica Vovidenia	197
XLIV. Biserica Mitocul Maicelor	198
XLV. Biserica Buna-Vestire	199
XLVI. Sf. Ilie	200
XLVII. Sf. Constantin	201
XLVIII. Biserica Moara de vînt	201
XLIX. Sf. Neclai din Ciurchi	201
V. Biserici felurite	203
I. Bratoștița (Dolj)	205
II. Dobrocățul	205
» Bolnița	212
III. Birnova	213
IV. Vatra Dornei (Bucovina)	215

	Pag.
V. <i>Bicaz</i>	219
VI. <i>Horaița</i>	219
VII. <i>Tazlău</i>	220
VIII. <i>Șerbești (Neamț)</i>	223
IX. <i>Cîrligi (Neamț)</i>	229
X. <i>Războieni</i>	230
XI. <i>Turbați (Ilfov)</i>	230
XII. <i>Văleni-de-munte. A. Mănăstirea</i>	232
B. <i>Biserica Bercenilor</i>	239
C. <i>Biserica Filip</i>	240
D. <i>Biserica Berivoieștilor</i>	242
E. <i>Sf. Ioan</i>	244
F. <i>Sf. Nicolae</i>	245
XIII. <i>Mănăstirea Susana</i>	246
XIV. <i>Schitul Cheia</i>	247
XV. <i>Homoricu (Prahova)</i>	250
XVI. <i>Măgurele (Prahova)</i>	251
XVII. <i>Mehedința sau Podeni-Noi (Prahova)</i>	252
XVIII. <i>Schitul Vărbila</i>	252
XIX. <i>Urlati</i>	255
XX. <i>Bucov</i>	256
XXI. <i>Filipești-de-tîrg</i>	263
XXII. <i>Călinești (Prahova)</i>	265
XXIII. <i>Crasna (Prahova)</i>	266
XXIV. <i>Drajna-de-jos (Prahova)</i>	266
A. <i>Biserica satului</i>	266
B. <i>Biserica curții</i>	268
XXV. <i>Drajna-de-sus (Prahova)</i>	268
XXVI. <i>Răzvadul-de-sus</i>	271
XXVII. <i>Crucea din Răzvadul-de-jos</i>	272
XXVIII. <i>Nisipuri (Dimbovița)</i>	272
XXIX. <i>Lazuri (Dimbovița)</i>	272
XXX. <i>Crucea din Lazuri (Dimbovița)</i>	273
XXXI. <i>Racovița (Dimbovița)</i>	273
XXXII. <i>Hăbeni (Dimbovița)</i>	273
XXXIII. <i>Bucșani (Dimbovița)</i>	273
XXXIV. <i>Bălenii-Rumini (Dimbovița)</i>	273
XXXV. <i>Ludești (Dimbovița)</i>	274
XXXVI. <i>Finta (Dimbovița)</i>	275
XXXVII. <i>Frasin (Dimbovița)</i>	275
XXXVIII. <i>Băltița (Dimbovița)</i>	275
XXXIX. <i>Cornești (Dimbovița)</i>	276
XL. <i>Cornățel (Dimbovița)</i>	277
XLI. <i>Glodeni (Dimbovița)</i>	277
XLII. <i>Săcuieni (Dimbovița)</i>	277

	Pag.
XLIII. <i>Gura-Ocnii</i> (Dimbovița)	278
XLIV. <i>Lăculefe</i> (Dimbovița)	279
XLV. <i>Brănești</i> (Dimbovița)	280
XLVI. <i>Șotina</i> (Dimbovița)	280
XLVII. <i>Vulcana-Pandele</i> (Dimbovița)	280
XLVIII. <i>Mănăstirea Cobia</i>	281
XLIX. <i>Găiești</i> (Dimbovița)	282
L. <i>Voinești</i> (Dimbovița)	282
LI. <i>Văcărești</i> (Dimbovița)	283
LII. <i>Văcărești-de-Râstoacă</i> (Dimbovița)	284
LIII. <i>Brezoaia</i> (Dimbovița)	284
LIV. <i>Baldana</i> (Dimbovița)	285
LV. <i>Ocnia</i> (Dimbovița)	285
LVI. <i>Comișani</i> (Dimbovița)	285
LVII. <i>Brătești-de-sus</i> (Dimbovița)	286
LVIII. <i>Racovița</i> (Dimbovița)	286
LIX. <i>Hăbeni</i> (Dimbovița)	286
LX. <i>Bucșani</i> (Dimbovița)	286
LXI. <i>Lungani</i> (Iași)	286
LXII. <i>Crucea</i> (Iași)	289
LXIII. <i>Podul-Iloai</i>	291
LXIV. <i>Țirgu-Frumos</i> . A. Biserica Domnească	192
B. Biserica Sf. Nicolae	295
LXV. <i>Șchitul lui Tărița</i>	297
LXVI. <i>Socola</i>	298
LXVII. <i>Galata</i> . A. Biserica	299
B. Pe o marmură de cișmea	300
C. Paraclisul	300
LXVIII. <i>Drăgășani</i> . A. Biserica cea mare	302
B. Biserica Sf. Ilie	302
LXIX. <i>Girdești</i> (Vilcea)	304
LXX. <i>Ștefănești</i> (Vilcea)	305
LXXI. <i>Rimnicul-Vilcii</i> . A. Biserica Maicii Domnului	306
B. Biserica Toți Sfinții	307
C. Sf. Paraschiva	309
D. Sf. Dumitru	316
E. Sf. Gheorghe	316
F. Sf. Ioan	318
G. Episcopia	318
H. Paraclisul Episcopiei	320
I. Bolnița	321
J. Pavilionul	321
K. Crucea din vie	321
L. Însemnări de pe cărțile din bibliotecă Episcopiei	322
1. Baia-de-fier	322

	Pag.
2. Bărbătești	323
3. Bengești	323
4. Bistrița	324
5. Bistrița-Cozia	324
6. Bunești	324
7. Căluși	324
8. Cineni	324
9. Cinepești	325
10. Cornet	325
11. Drăgănești	325
12. Giurgiu	326
13. Govora	326
14. Greci	326
15. Hurez	326
16. Iazu	327
17. Izvarna	327
18. Jitianul	327
19. Motru	327
20. Negoiești	327
21. Novaci	328
22. Ocna	328
23. Pociovaliște	328
24. Polovraci	328
25. Slăvitești	330
26. Sôhodol	330
27. Timișani	330
28. Topolnița	330
29. Vilcan	331
30. Fără loc de origine	331
LXXII. <i>Miroslava</i> (Iași)	333
LXXIII. <i>Frumoasa</i>	334
LXXIV. <i>Mănăstirea Cetățuia</i>	337
LXXV. <i>Iași</i> : Biserica Sf. Nicolae de la Socola	338
LXXVI. <i>Drăgănești</i>	338
LXXVII. <i>Galați</i> . 1. Biserica Precista	339
2. Sf. Gheorghe	342
3. Sf. Spiridon	343
4. Sf. Vineri	343
5. Sfinții Voevozi-Mitoc	343
6. Mavromol	344
8. Vovidenia	344
LXXVIII. <i>Localitate necunoscută</i>	346
Adausuri	349
<i>Țirgoviste</i> . 1. Biserica Sf. Nicolae Simuleasa	351
2. Sf. Nicolae	351

	Pag.
3. Sf. Dimitrie	353
4. Sf. Maria sau Roşie	354
5. Tîrgului	355
6. Geartolu	355
7. Sfinţii Voevozi	357
8. Biserica din Sirbi (afară de şanţuri)	359
9. Creţulescu	359
10. Sf. Apostoli (azi dărimată)	360
11. Sf. Împăraţi	360
12. Sf. Ioan	361
<i>Doiceşti</i>	361
<i>Nucet</i>	362
<i>Brăneşti</i>	363
<i>Mănăstirea Viforita</i>	365
<i>Mănăstirea Dealul</i>	366
<i>Tîrgovişte</i> . I. Biserica Domnească	367
II. Sfinta Vineri	370
III. Stelea	371
<i>Răzvadul-de-sus</i>	372
31. Vînzol	373
32. Oţana	373
33. Tîrgovişte	373
34. Tîrgovişte	373
35. Săvârşin	373
36. Sotobal	373
37. Timişani	373
38. Tîrgovişte	373
39. Vînzol	373
30. Para loc la origine	373
LXXII. Miroslava (lastrău)	373
LXXIII. Truşeşti	373
LXXIV. Măruşeni	373
LXXV. Biserica Sf. Nicolae de la Biserica	373
LXXVI. Biserica Sf. Nicolae de la Biserica	373
LXXVII. Biserica Sf. Nicolae de la Biserica	373
1. Sf. Iliodora	373
2. Sf. Spiridon	373
3. Sf. Yvan	373
4. Sf. Yvan	373
5. Sf. Yvan	373
6. Măruşeni	373
7. Vînzol	373
8. Vînzol	373
LXXVIII. Cosău	373
Agasuni	373
LXXIX. Biserica Sf. Nicolae de la Biserica	373
LXXX. Biserica Sf. Nicolae de la Biserica	373

VERIFICAT
2017

ERATA

P. 29, rîndul 10 de sus, cetește: „foarte“ pentru „toate“.

P. 116, n° 9, cetește: σὺν τῇ συζύγῳ.

La vol. I, p. 6, n° 7, în loc de панстока (?) cetește: ман-
строга; cf. Iațimirschi, Mss. slavone ale Academiei Romîne (ru-
sește), pp. 873-4.

La p. 257, n° 590. Μάγνυν trebuie să se cetească Μάγνυον, nu
Μαυ[ροκορδάτ]ου. Datoresc îndreptarea domnului C. Manu, care mi-a
comunicat și o fotografie, reprodusă în fototipie în fruntea acestui
volum.

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI